

സുകേശിനി

ഗ്രന്ഥകർതാ

ജി. രാമകൃഷ്ണപിള്ള ബി. എ. (ഓണേഴ്സ്)

പ്രകാശകർ

പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള,
വി. വി. ബുക്ക് ഡിപ്പോ,
ചാല, തിരുവനന്തപുരം.

1953]

[വില രൂ. 1. അ. 8.

3-ഘട്ടത്തിൽ കോപ്പി 1000

വകുപ്പുവകാശം പ്രകാശകൻ.

കമലാലയാ പ്രിന്റിംഗ് വർക്ക്സ്
തിരുവനന്തപുരം.

പ്രകാശകൻറെ മുദ്രയില്ലാത്ത പ്രതി വ്യാജമാകുന്നു.

സുകേശിനി

അദ്ധ്യായം 1.

മാനേലുംകണ്ണികൾമണി! അവ മംഗലകൃഷ്ണിമംഗലമേ
താനേ നീയിൽ വന്നീടിനതത്രമേൽമുട്ടേതുമേ
ഇഷ്ടകാനനേ ദുർഗ്ഗമേ കമല കാസിനംപ്രതിമേ

ചേതോമോഹനനായ രാകാചന്ദ്രന്റെ മുദുകിരണങ്ങൾ ഏറുന്ന് നന്ദിദുർഗ്ഗാദ്രിയുടെ താഴ്വരയിലുള്ള ഘോരഗാഹനം പ്രസന്നഗംഭീരമായി പ്രശോഭിച്ചു. ഉന്നതങ്ങളായ ശിലാതടങ്ങളും ഫലപുഷ്പങ്ങളായ തടപ്രദേശങ്ങളും മാകന്ദാർജ്ജുനാദി വൃക്ഷങ്ങൾ നിറഞ്ഞ കാവുകളും നിർമ്മലജലപ്രവാഹത്തോടുകൂടിയ ചെറുതടികളും ഗംഭീരാഭാവത്താൽ പശ്ചിമപ്രദേശത്തെ മന്ദമാക്കിയൊഴുത്ത ജലപാതങ്ങളുംകൊണ്ട് പ്രകൃതിയുടെ ചേലതയെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിയ ഒരു മഹാവിചിനമായിരുന്നു അത്. ആ വനപ്രദേശത്തിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗത്തുകൂടി, ചന്ദ്രികാപ്രകാശത്താൽ പുനരുജ്ജ്വലമായ ധവളിമ ചേർന്നു പടർത്തുജ്ജ്വലത്താൽ അലംകൃതയായ ഒരു യുവതി ചിന്താമന്ദമായ പാദവിന്യാസത്തോടുകൂടി സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. അവൾക്ക് ഏകദേശം ഇരുപത്തിയഞ്ചു വയസ്സു പ്രായം വരും. അനന്തിദീർഘമായിനവമായ ചമ്പകപ്രസവത്തോടു കൂടി പിടിക്കുന്ന വണ്ണവിശേഷത്താൽ നയനമോഹനമായ അവളുടെ മുദുകളേമ്പരം പരമേഷ്ഠിയുടെ സൃഷ്ടികൈശലത്തെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി. വിശാലമായി അസിതതമായി പ്രഭാകന്ദളിത

മായ നയനഗോളം വിപദി ചെയ്യുന്നിന്റേയും മഹാമനസ്സുതയുടേയും അപാര കരുണാരസത്തിന്റേയും കേളീരംഗമെന്നോണം കളിയാടി. സ്രീസഹജമായ അബലാതപത്തോട് തങ്ങുൾ ഒരിക്കലും സഹവസിച്ചിട്ടില്ലാത്ത വിധം വീരോചിതമായ സ്വൈര്യത്തെ അവ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തി. ജപാകസുമത്തിന്റെ ശോഭയെ വെല്ലുന്ന നിറത്തോടുകൂടിയ പട്ടാംബരത്താൽ നിർമ്മിതമായ കഞ്ചുകത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിൽ ഇടയ്ക്കൻ മദിച്ചുനീക്കുന്ന ഉന്നതങ്ങളായ കപകലശങ്ങുൾ ഏതു പ്രേക്ഷകന്റേയും മനോഭയെയുണർത്തുന്ന അപഹരിക്കമാറുള്ള ഔലത്യത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ചു. കാകപക്ഷത്തിന്റെ നിറത്തെ അധഃകരിക്കുന്ന നിറത്തോടുകൂടിയ കടിലകന്തളം ശിരസ്സിന്റെ പശ്ചാൽഭാഗത്തിൽ ചേർത്തു ധമ്മില്ലമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ജിതേന്ദ്രിയന്മാരെപ്പോലും ഇളക്കുവാൻ ചോരുന്നതും അനിതരവനിതാസാധാരണവും ആയ അംഗലാവണ്യം നിർമ്മലമായ ജ്യോൽസ്സാപ്രകാശത്തെപ്പോലും മങ്ങിച്ചു പ്രവാളകോമളമായ അധരത്തിന്റെയും മുക്താഫലസ്വപ്നമായ രദനപംക്തിയുടെയും സമീപസ്ഥിതിമൂലം അവ തങ്ങുൾക്കുള്ള സുഷമാതിരേകത്തെ അന്യോന്യം പരിപോഷിപ്പിച്ചു.

ചന്ദ്രികാസുന്ദരമായ ആ നിശാവേളയിൽ അനന്യശരണയായ ആ സുന്ദരി ഹിംസ്രജന്തുക്കളാൽ നിഷേവിതമായ അരണ്യഭൂവിൽ സഞ്ചരിക്കാൻ ഇടവരുത്തിയ ഭൂവിധിയെപ്പറ്റി പരിതപിക്കുവല്ലാതെ എന്തു പറയട്ടെ. ചിന്താക്രാന്തചിത്തതമൂലം മന്ദരമായ ഗതിവിലാസത്തോടുകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്ന ആ കോമളാംഗിതന്റെ പിന്നിലായി കേൾക്കപ്പെട്ട പാദപാതശബ്ദത്താൽ ഉണർത്തപ്പെട്ടു. ധീരയെങ്കിലും ആ വിജനപ്രദേശത്തു് ആകസ്മികമായുണ്ടായ

ശബ്ദത്താൽ ചകിതയാക്കപ്പെട്ട നമ്മുടെ യുവതി വേപഥ്യ ഗാത്രിയായി തിരിഞ്ഞുനോക്കി.

മുപ്പതു വയസ്സു പ്രായം വരുന്ന ഒരു സുന്ദരയുവാവിനെയാണു് അവൾ അപ്പോൾ തന്റെ മുമ്പിൽ കണ്ടതു്. കമനീയമായ കാഞ്ചനത്തിനു സാമ്യം വഹിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ വർണ്ണം നിരന്തരമായ ആത്പാഹത്തിയാലെന്നു ചൊല്ലേ മാനമായി കാണപ്പെട്ടു. കറുത്തു നീണ്ട കണ്ണുകൾ നിസ്സീമമായ ശൈത്യത്തിന്റേയും പെരുരുഷത്തിന്റേയും ആദർശങ്ങളായി പ്രകാശിച്ചു. മുഖം പുരുഷസൗന്ദര്യത്തിന്റെ ഒരു മാതൃകയായി വിളങ്ങി. കറുത്തു ചുരുണ്ട കേശം സ്കന്ധത്തോളം വളന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിനു് അലങ്കാരമായിക്കിടന്നിരുന്നു. മേൽമുണ്ടിനെ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന മേൽമീശ ദന്തപ്രഭമായ ദശനനിരയുടെ നിസർഗ്ഗധാവളച്ചത്തെ പ്രവൃദ്ധമാക്കിച്ചെയ്തു. യോഗാക്കരം ധരിക്കാറുള്ള കണ്ണുകളും ലംബമാനമായ ഖഡ്ഗത്തോടു കൂടിയതും ചർമ്മനിർമ്മിതവുമായ അരപ്പട്ടയും അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നു. അരപ്പട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കറാറകളും കൈത്തോക്കുകളും ഗോപിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

ഇനി എന്റെ വായനക്കാരോടു് ഈ കഥാകാലത്തിലെ ചരിത്രസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി അല്പം പറയാനുണ്ടു്. മുഗൾ സാമ്രാജ്യം അതിന്റെ പ്രതാപപാരമ്യത്തെ പ്രാപിച്ചിരുന്ന കാലത്താണു് ഈ കഥ നടന്നതു്. ഹിന്ദുമതവിദ്വേഷകനെന്നു കപ്രസിലി നേടിയ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിയാണു് അന്നു നാടു വാണിരുന്നതു്. രാജപുത്രരാജാക്കന്മാരും ചക്രവർത്തിയുമായുള്ള യുദ്ധം ഇക്കാലത്തു നിരന്തരമായി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ചക്രവർത്തി സ്വദൈന്യത്തിന്റെ ഭൂരിഭാഗത്താൽ അനുഗതനായി രാജ

പുത്രസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നും നിവൃത്തനായി ഡൽഹിയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേനാനായകനായ ഷെയ്യിസ്റ്റുവാൻ രാജസ്ഥാനത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളിലും സമരസന്നാഹത്തെ തുടർന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരുന്നു.

നമ്മുടെ കഥാനായികയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷനായ യുവാവ് സ്ലാസ്സനായി ഏകദേശം രണ്ടു നിമിഷനേരം ആ കോമളാകാരത്തെത്തന്നെ സവിസ്മയം വീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു നിന്നു. മേഘമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും ആ നിർജനപ്രദേശത്തിലേയ്ക്കു് അകസ്സാദാവിർഭവിച്ചതുപോലെ കാണപ്പെട്ട ആ ദിവ്യാംഗനയുമായുള്ള സന്ദർശനത്തിൽ അദ്ദേഹം ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനായതു് യുക്തംതന്നെയെന്നു മാത്രമേ പറയേണ്ടതുളളൂ. എന്നാൽ വിസ്മയാവിഷ്ടമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോട്ടത്തിൽ ആ സൗന്ദര്യധാമത്താൽ താൻ അക്രമിച്ചിരുന്നതായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്നിക്കുമാറുള്ള ഒരു രസംകൂടി സമ്മിളിതമായിരുന്നു. നമ്മുടെ തരുണി കാശ്മീരദേശീയയല്ലെന്നു് ഒരു നോട്ടത്തിൽതന്നെ ബുദ്ധിമാനായ ആ യോദ്ധാവു നിണ്ണയിച്ചു. അതിനാൽ പ്രശാന്തമധുരമായ ഹിന്ദുസ്ഥാനിവണ്ണത്തിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ അവളെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തു.

“ശ്രീമതി, നിങ്ങളും വഴിതെറ്റിത്തീർത്തതു് ഈ കാട്ടിൽ അകപ്പെട്ടതാണെന്നു് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. എന്നിൽനിന്നും നിങ്ങളുൾക്കു് എന്തെങ്കിലും സഹായം വേണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇതാ ഞാൻ അതിനു സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു.”

യുവതി:—“ഞാൻ ഈ കാട്ടിൽ വളരെനേരമായി അലഞ്ഞുനടക്കുകയാണു്. വിശപ്പുകൊണ്ടും ക്ഷീണംകൊണ്ടും പരവശയായിരിക്കുന്ന എനിക്കു് ആഹാരവും വിശ്രമവും അത്യാവശ്യമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്.”

വിണ്ടും യാതൊരു ചേദ്യവും ചെയ്യാതെ ആ തര
 ണൻ സവിനയം നമ്മുടെ നായികയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 വസതിയിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചു. ദൈവഗത്യാ തനിക്കു ലഭി
 ച്ച ആ ബന്ധുവിന്റെ മയ്യാദയിൽ പൂണ്ണവിശ്വാസത്തോ
 ടുകൂടി യുവതി അദ്ദേഹത്തിനെ പിൻതുടന്നു. രണ്ടുപേരു
 മായി മുമ്പിൽ കാണപ്പെട്ട ഉന്നതതടത്തിലേയ്ക്കു കയറി,
 അല്പദൂരം നടന്നതിന്റെ ശേഷം രണ്ടു വലിയ പാറകളുടെ
 മധ്യത്തിൽക്കൂടി വക്രഗതിയിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു വഴിയി
 ലേക്കു് ആ യോഗാവു് നമ്മുടെ യുവതിയെ നയിച്ചു. ഈ
 വഴിയിൽക്കൂടി അധികനേരം അവർ ഞോളം നടന്നു.
 ഇങ്ങനെ ഏകദേശം രണ്ടു നാഴികദൂരം സഞ്ചരിച്ചപ്പോൾ
 മറുവശത്തായി മറ്റൊരു ചെറിയ കുന്നു കാണപ്പെട്ടതിന്റെ
 താഴ്വരയിൽ വിസ്താരമേറിയ ഒരു സമതലപ്രദേശത്തു്
 അവർ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ നിമ്നലജലത്താൽ മനോ
 നിർവൃതിയെ അരുളുന്ന ഒരു ചെറിയ നദിയുടെ കരയി
 ലായി ആറു കൂടാരങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമായി. അവയിൽനി
 ന്നും അധികം ദൂരെയല്ലാതെ ഒരു തുറന്ന സ്ഥലത്തു് രണ്ടു
 മൂന്നു വലിയ അടുപ്പുകളിൽ വെച്ചിട്ടുള്ള പാത്രങ്ങളിൽ ആ
 ഘാസാധനങ്ങൾ വേകുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നമ്മുടെ യുവയേശ
 ങ്കാവിനെപ്പോലെ തന്നെ വസ്ത്രങ്ങളും ആയുധങ്ങളും ധരി
 ച്ചിട്ടുള്ള പന്ത്രണ്ടുപേർ സുന്ദരികളായ ചില തരണികളോ
 ടൊപ്പം അങ്ങമിങ്ങും ഇരുന്നു വിനോദങ്ങൾ പറഞ്ഞു സമ
 യം കഴിക്കുകയായിരുന്നു. അവിടെ കാണപ്പെട്ട പുരുഷന്മാ
 രെല്ലാം സുമുഖന്മാരും ദ്രവ്യഗാത്രന്മാരുമായിരുന്നു. അവ
 രിൽ ആർക്കുംതന്നെ നാല്പതിൽ കൂടുതൽ വയസ്സുണ്ടായിര
 ുന്നില്ല. ഈ ആളുകളുടെ സമയ്യാദമായ പരിചയ്യയ്ക്കു്
 ആ തരണി വേഗത്തിൽ പാത്രമായി. ഇവരുടെ സംഭാ
 ഷണത്തിൽനിന്നും നമ്മുടെ കഥാനായികയെ കൂട്ടിക്കൊ

ണ്ടുചെന്ന യോലാവു് ആ സംഘത്തിന്റെ നായകനാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമം കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ എന്നാണെന്നും അവർക്കു മനസ്സിലായി. എന്നാൽ ഈ സംഘത്തിന്റെ തൊഴിൽ എന്താണെന്നറിവാൻ അവർക്കു് എളുപ്പത്തിൽ സാധിച്ചില്ല. തന്റെ അതിഥിയെ സല്ലരിക്കുന്നതിനു് ആ സംഘത്തിലെ യുവതികളോടു് കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. അതിനർണ്ണം രണ്ടു യുവതികൾ നമ്മുടെ കഥാനായികയെ ഒരു ചെറിയ കൂടാരത്തിലേയ്ക്കു നയിച്ചു് അവിടെ തറയിൽ വിരിച്ചിരുന്ന ഒരു കിടക്കയിൽ അവളെ ഇരുത്തിയശേഷം അവർ അവർക്കു ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ പകന്നു കൊടുക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചു. ചുട്ടുള്ള പാലും ഗോതമ്പുകൊണ്ടുള്ള പലഹാരങ്ങളും പഴങ്ങളും സ്വാദേറിയ ദ്രാക്ഷാഫലങ്ങളും മറ്റും വേണ്ടുവോളം അമളുടെ മുറിയിൽ കൊണ്ടുവച്ചു. ക്ഷുച്ഛിപാസാർത്തയായ ആ മോഹനാംഗി സുഖമായി ആഹാരം കഴിച്ചു. അനന്തരം ആ കിടക്കയിൽത്തന്നെ കിടന്നു് അല്പം വിശ്രമിക്കണമെന്നുള്ള അപേക്ഷയോടുകൂടി ആ കാശ്മീരവനി തകൾ നമ്മുടെ നായികയുടെ മുറിയിൽനിന്നും മറഞ്ഞു.

അവളാകട്ടെ വളരെയേറെ നിർബാധമായി നിദ്രചെയ്തു. ഏകദേശം രണ്ടുനാഴിക വെളുപ്പുള്ളപ്പോൾ അവർ ഉണർന്ന സമയം തന്റെ ക്ഷീണം മുഴുവൻ മാറി ദേഹം സ്വാസ്ഥ്യത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതായി അവർ അറിഞ്ഞു. ഉടൻതന്നെ മുപ്പു് അവളെ സല്ലരിച്ച യുവതികളിൽ ഒരുത്തി കൂടാരത്തിനകത്തു കടന്നുചെന്നു് പ്രാതഃകൃത്യങ്ങൾ കഴിയി അമ്പളെ ക്ഷണിച്ചു. നമ്മുടെ കഥാനായിക അവളുടെ പുതിയ സഖിയോടൊന്നിച്ചു പോയി. രണ്ടു നാഴിക കഴിഞ്ഞു് അവർ വീണ്ടും കൂടാരത്തിലെത്തി.

നിമ്നലമായ നദീജലത്തിൽ സ്നാനംചെയ്ത് പശ്ചാത്താപത്തിൽ ജ്വലനസ്ഥലത്തെ അതിക്രമിച്ചു കിടന്ന കുടിലകന്തളത്തിന്റെ വണ്ണത്തോടു സമ്മേളിച്ച ദേഹകാന്തിയാൽ സെന്റാമിനീസ് പുരണത്തോടുകൂടിയ കാദംബിനിയെ അധഃകരിച്ച കാന്തിവിശേഷത്തെ വഹിച്ചു മന്ദസ്തോമുഖിയായി കൂടാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ച ആ തേജോരൂപിണിയെ കണ്ടു് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്രീപുരുഷന്മാർ എല്ലാവരും സാദരം എഴുന്നേറ്റു് അവളുടെ പരിചയ്യയ്ക്കായി ഭയപ്പെട്ടിരുന്നു.

നമ്മുടെ യുവതിയും സഖിമാരും കൂടാരത്തിലുള്ള ഒരു ചെറിയ മുറിക്കുള്ളിൽ കടന്നു് വസ്രുക്കൾ മാറി വെളിയിൽ വന്നു് എല്ലാവരും ഭയപ്പെട്ടു ഭക്ഷണത്തിനിരുന്നു.

* * * *

നേരം ഏകദേശം സന്ധ്യയോടടുത്തു. വാരണാസി ഗംഗാനയ്യുമായുള്ള സമാഗമത്താൽ മദവിഹപലനായ ദിവസകരന്റെ വദനബിംബത്തിൽനിന്നും നിറുത്തിച്ച അരുണപ്രഭ തട്ടി ആ വനപ്രദേശം പാടലവണ്ണമായികാണപ്പെട്ടു. കൃഷ്ണദേവസിംഹന്റെയും പരിവാരങ്ങളുടെയും വാസസ്ഥലത്തിനു കാൽനാഴിക വടക്കുമാറി ഒരു ചെറിയ വനമുണ്ടു്. ഇതിനു് സാധാരണ വലിയ കാടുകൾക്കുള്ള യാതൊരു ലക്ഷണങ്ങളും ഇല്ലായിരുന്നു. നാലുപാടും നിബിഡമായി വളന്നിട്ടുള്ള ചന്ദനവൃക്ഷങ്ങളും അവയുടെ അതിർത്തികളിൽ ഏകദേശം ഒരു ചതുരശ്രമെൽ സ്ഥലത്തു് പലതരത്തിലുള്ള പുഷ്പലതകളും വൃക്ഷങ്ങളും നിറഞ്ഞ ആ പ്രദേശം ഒരു രമണീയമായ ഉദ്യാനമെന്ന നാമത്തെ അല്ലാതെ വനമെന്നുള്ള അഭിധാനത്തെ ഒരിക്കലും അർഹിക്കുന്നില്ല.

മേല്പറഞ്ഞ ഹൃദയാകർഷകമായ സായന്തനവേളയിൽ ഈ ഉദ്യാനത്തിൽ ഉള്ള ഒറായടിപ്പാതയിൽ കൂടി ഹൃദയഭംഗം വസിംഹനം നമ്മുടെ നായികയും പ്രകൃതിയുടെ രാമണീയ കത്തെ ദർശിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുകയായിരുന്നു! ദേവലിതയുടെ ഉയർന്ന ജാതികന്മാരികൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള പരിമളാസ്പാദനത്താൽ തുന്ദിലനായ മന്ദസമീരണൻ നമ്മുടെ യുവമിഥുനത്തെ ഉപചനത്തിലേയ്ക്കു സല്ക്കരിക്കുവേണം അവരുടെ വദന ബിംബങ്ങളെ തലോടി. രണ്ടുപേരും കുറച്ചു നേരത്തേയ്ക്കു മൗനമവലംബിച്ചുതന്നെ നടന്നു. ഒടുവിൽ കൃഷ്ണദേവ സിംഹൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:—

“ശ്രീമതി, ഭവതിയുടെ നാമം എന്തെന്നും ജന്മദേശം ഏന്തെന്നും അറിവാൻ ഞാൻ വളരെ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. കൂടിയരിക്കയാണു്. ഇന്നലെ രാത്രി ഭവതിയെ ഞാൻ കണ്ടപ്പോൾ ഭവതിയുടെ താൽക്കാലിക സ്ഥിതിയോളം ഈ വിവരങ്ങൾ ഒന്നും ചോദിക്കാൻ എന്റെ മനസ്സു് അനുവദിച്ചില്ല. എന്റെ അനുചരന്മാരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ വെച്ചു് ഈവക ചോദ്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതു് അനുചിതമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചാണു് ഞാൻ കാലത്തും അതിലേയ്ക്കു തുനിയാഞ്ഞതു്. ഭവതിയുടെ ചരിത്രം ഞാൻ അറിയുന്നതിൽ വിരോധമില്ലെങ്കിൽ എന്നെ ധരിപ്പിക്കണമെന്നുപേക്ഷിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചാണു് ഈ സായന്തനസഞ്ചാരത്തിനു് ഭവതിയെ ഞാൻ ക്ഷണിച്ചതു്.”

യുവതി:—“നിസ്സഹായയായി രാത്രികാലത്തു് വനത്തിൽ അകപ്പെട്ടു എന്നിൽ കരുണ തോന്നിയ മഹാമനസ്സനായ അവിടുന്ന് ചോദിക്കുമ്പോൾ എന്റെ വാസ്തവം ഞാൻ അറിയിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതിൽപരം കൃതഘ്നത മറ്റെന്താണുള്ളതു്? അതിനാൽ എന്റെ

ചരിത്രം അവിടത്തെ അറിയിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു വൈമനസ്യവും എനിക്കില്ല. എന്നാൽ അവിടുന്ന് ആരാണെന്നുള്ള വിവരം ഇതുവരെ എനിക്കറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതറിയാൻ ഞാൻ വളരെ ഉൾക്കണ്ഠയോടുകൂടിയിരിക്കുന്നു. ആദ്യമായി അവിടത്തെ ചരിത്രം എന്നെ കേൾപ്പിക്കാൻ ദയവുണ്ടാകണം.”

കൃഷ്ണദേവദാസൻ:—“ ഞാൻ കാശ്മീരത്തിലെ ഒരു പ്രഭുവാണ്. ഹിന്ദുക്കളുടെ ബുദ്ധമതപരമായ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിയെക്കുറിച്ച് ഭവതി കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ആ മേൽപ്പേർ കാശ്മീരത്തെ ആക്രമിച്ച കാലത്തു് അവനെ സഭയെയും എതിർത്തുനിന്ന പ്രഭുക്കന്മാരിൽ ഒരുവനാണ് ഞാൻ. കാലക്രമേണ മറ്റുള്ള പ്രഭുക്കൾ എല്ലാവരും ചക്രവർത്തിക്കു കീഴടങ്ങി. എന്നാൽ ഞാൻ മാത്രം വാശിയോടുകൂടി അയാളെ ധിക്കരിച്ചു. അനേക യുദ്ധങ്ങളിൽ ഡൽഹീസേനയോടു് ഞാൻ എതിർത്തുനിന്നു പൊരുതു. എന്നാൽ വമ്പിച്ച മുഗൾ സേനയോടു് ധീരമാരെങ്കിലും സംഖ്യാബലത്തിൽ ഒട്ടുംതന്നെ സാമ്യമില്ലാത്ത എന്റെ ഭടന്മാർക്കു് നേരിട്ടു പോരാടാൻ ശക്തിയില്ലാതെയായി പിൻവാങ്ങി, ഈ വനത്തെ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഇനി ഭവതിയുടെ കഥ എന്നെ കേൾപ്പിക്കണം.”

യുവതി:—“രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിൽ ജയപുരം എന്നൊരു രാജ്യം ഉള്ളതായി അവിടുന്ന് കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ജയപുരം നഗരത്തിലാണ് എന്റെ വീടു്. ഞാൻ ഒരു പാവപ്പെട്ട കുടുംബത്തിൽ ജനിച്ചവളാണ്. അല്പനമ്മമാരുടെ മുഖഃകാണമാൻ എനിക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടാ

യിട്ടില്ല. എനിക്കു് ഒരു സഹോദരനാണു്. അയാൾ ജയപുരത്തിലെ ഒരു വലിയ പ്രഭുക്കുടുംബത്തിൽ ഭൃത്യനായി ജോലിചെയ്യുകയാണു്. ഞാൻ ശ്രീനഗരത്തിലെ ഒരു ധനികന്റെ കുട്ടികളെ സംസ്കൃതം അഭ്യസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവിടെ ആ പ്രഭുവിന്റെ പുത്രന്മാരിൽ ഒരുവനുമായി കലഹമുണ്ടായിട്ടാണു് ഞാൻ ആ ഭവനംവിട്ടു പോന്നതു്. എന്റെ സഹോദരനല്ലാതെ വേറെ ഒരു ബന്ധു ഈ ലോകത്തിൽ എനിക്കുള്ളതായി അറിവില്ല. എന്റെ അനുജനെ കാണാനുള്ള ആശ എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിമിഷംപ്രതി വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ജയപുരത്തിൽ ചെന്നുചേരുന്നതിനു് അവിടുണു് എനിക്കു ചേണ്ട സഹായം ചെയ്യണം. എന്റെ പേരു് സുകേശിനി എന്നാണു്.”

കൃഷ്ണദേവസിംഹം:—“ഭവതിയുടെ അഭീഷ്ടംപോലെ എല്ലാം സാധിച്ചുതരാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണു്. ഭവതിയെ കണ്ടുതുടങ്ങാൻ എനിക്കു ഭവതിയെപ്പറ്റി അതിരറ്റ ബഹുമാനവും വാത്സല്യവും തോന്നിയിരിക്കുന്നു. ഇന്നലെയാണല്ലോ ഭവതി ഇവിടെ വന്നുചേർന്നതു്. ഒരാഴ്ചയെങ്കിലും എന്റെ അതിഥിയായി ഇവിടെ താമസിക്കണമെന്നുള്ള എന്റെ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിക്കണം. അതു കഴിഞ്ഞാൽ ഞാൻ ഭവതിയെ എന്റെ ഭടന്മാരിൽ ചിലരുടെ രക്ഷയിൽ ജയപുരത്തേക്കുയയ്ക്കാം.”

സുകേശിനി:—“അവിടത്തെ ഇഷ്ടംപോലെ ആകട്ടെ.”

നേരം സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞു. കൃഷ്ണദേവസിംഹനും സുകേശിനിയും കൂടാരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു. മുമ്പു നടന്ന സംഭാ

ഷണം അവസാനിച്ചതിൽപിന്നെ കൃഷ്ണദേവനോ നമ്മുടെ നായികയോ പരസ്വരം രെക്ഷരംപോലും സംസാരിച്ചില്ല. രണ്ടുപേരും മൌനികളായി ഓരോ ചിന്തകളിൽ മനസ്സിനെ വ്യാപരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നു. കൂടാരത്തിലെ ദീപം അകലെയായി കാണപ്പെട്ടു. രണ്ടുപേരും ആ സ്ഥലത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി നടന്നു.

അദ്ധ്യായം 2.

ചിത്രമേവോ നമുക്കൊരു ശത്രുവുണ്ടായതും
ചിത്തമതിലോർക്കുന്നേരം സത്രപയാകുന്നു.
എന്തിനു താമസിക്കുന്നു ധന്യ പോകവേണം
ബന്ധിച്ചിങ്ങുകൊണ്ടനീടാമന്യനാമവനെ.

മുഗൾസാമ്രാജ്യം അതിന്റെ പ്രതാപത്തിന്റെ പരമകായ്യയേ പ്രാപിച്ചത് പ്രസിദ്ധനായ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിയുടെ കാലത്താണെന്നുള്ളത് ചരിത്രം ലോഷിക്കുന്ന് ഒരു വാസ്തവമാണല്ലോ. ക്ഷീലതന്ത്രപ്രവീണനും ഒരു ഒന്നാംതരം നേതാവും യുദ്ധവീരനും ആയ അദ്ദേഹം സ്വപിതാവിനെ ബന്ധനത്തിലാക്കിയും സഹോദരന്മാരെ നിർദ്ദയം വധിച്ചും സിംഹാസനത്തിലേയ്ക്കുള്ള മാറ്റത്തെ പ്രതിബന്ധംനമാക്കിത്തീർത്തു എന്നുള്ള കഥയും ചരിത്രപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. സിംഹാസനാരോഹണാനന്തരം അദ്ദേഹം ഭക്ഷിണമുൻപ്രയെ ആക്രമിച്ചു് അനേകം സ്വതന്ത്രരാജ്യങ്ങളെ പിടിച്ചടക്കി. പുതുതായി ആക്രമിക്കപ്പെട്ട രാജ്യങ്ങളിൽ സുരക്ഷിതങ്ങളായ ഭക്തന്മാരും നിർമ്മിച്ചു് ഓരോ ഭരണാധികാരിയേയും ഏല്പെടുത്തി. ഇദ്ദേഹം വിസ്മൃ

തമായ സാമ്രാജ്യസ്ഥാപനത്തിനശേഷവും തന്റെ അധികാരസീമയിൽപ്പെട്ട ചില മണ്ഡലങ്ങളിൽ ഉണ്ടായ കലാപം നിമിത്തം അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിക്ക് കൂടുതൽ ഉപദ്രവങ്ങൾ നേരിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ വിധമുള്ള വീഴ്ചകളിൽ പ്രധാനമായത് കാശ്മീരത്തിലെ “ദുഗ്ഗമന്ദിര”ത്തിൽ നിന്നും ഉരുളിച്ചിട്ടായിരുന്നു.

കഴിഞ്ഞ അല്പായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭവങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു മൂന്നാംദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ ഡൽഹീനഗരത്തിലെ രാജസേനയത്തോടു ചേർന്ന ആസ്ഥാനമണ്ഡപം അലങ്കരിക്കുന്നതിൽ അത്യന്തം കനാറായ രാജസേവകന്മാർ അങ്ങമിങ്ങു വലുപ്പെട്ടു സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആസ്ഥാനമണ്ഡപം മാർജ്ജനംചെയ്തു ശുചിപ്പെടുത്തി തോരണങ്ങളാൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടു. തായിൽ രത്നകംബളം വിരിച്ച് അടനകം ആസനങ്ങൾ നിരത്തി അപയിൽ വിലയേറിയ പട്ടാമ്പരങ്ങൾ വിരിക്കപ്പെട്ടു. ആസ്ഥാനിയുടെ കിഴക്കേ അറ്റത്തായി വെള്ള ക്കളിർകല്ലുകൊണ്ടു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട്, ഇരുവശവും അടന്യാന്യാഭിമുഖനാരായ രണ്ടു കൃത്രിമസിംഹങ്ങളാൽ വഹിക്കപ്പെട്ട ഒരു സിംഹാസനവേദിക ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ വേദികയിൽ ഭംഗിയേറിയ ഒരു നീരാളവിരിപ്പ് ഇട്ടിരുന്നതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്വർണ്ണനിർമ്മിതവും രത്നലക്ഷിതവും ആയ ഒരു സിംഹാസനം സജ്ജമാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

നേരം അഞ്ചുനാഴിക പുലർന്നു. ഡൽഹീരാജമന്ദിരത്തിലെ പ്രധാന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ വരവു തുടങ്ങി. സിംഹാസനാരോഹണത്തിനു് അറംഗസീബിന്റെ പ്രധാന സഹായിയായിരുന്ന മീർജാല, ഡിലർഖാൻ മുതലായ സേനാ

നികൾ അകമ്പടിക്കാതെ അനുഗതന്മാരായി ആസ്ഥാന മണ്ഡപത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവരവരുടെ ആസനങ്ങളിൽ ഉപവേശിച്ചു. അര നാഴികയ്ക്കുള്ളിൽ ആസ്ഥാനിയും പരിസരപ്രദേശങ്ങളും പുരുഷാരത്താൽ സംപൂർണ്ണമായി. എല്ലാവരും സശ്രദ്ധന്മാരായി ആരുടേയോ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചുനില്ക്കുമ്പോലെ കാണപ്പെട്ടു. ഏകദേശം അഞ്ചു നിമിഷങ്ങൾ ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു. സഭാഗൃഹത്തിന്റെ ഉത്തരഭാഗത്തുള്ള മതിലിനു വെളിയിൽ ഭദ്രീരവം അത്യുച്ചത്തിൽ കേൾക്കപ്പെട്ടു. ജനസംകലം ആകെ ഒന്നിടുകി. അനേകം ഹസ്തങ്ങൾ മുക്തീതങ്ങളായി. ആഡംബരഹീനമായ വേഷവിശേഷത്തോടുകൂടി പരിവാരസമേതനായ അരംഗസീബ് ചക്രവർത്തി സഭാമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. സസാഭ്രമം ഭക്തിസംയുതരായി നമ്രശിരസ്സുകളായി നില്ക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ മദ്ധ്യേ കൂടി പ്രൗഢഗംഭീരഗതിയായ ആ മുഗൾചക്രവർത്തി വേദികയിൽ കയറി സ്വസിംഹാസനത്തെ അലങ്കരിച്ചു. എല്ലാവരുമിരുന്നതിനുശേഷം അരംഗസീബ് അവരെ ഇങ്ങനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തു:—

“വിശ്വപസ്തന്മാരായ സചിവന്മാരേ! നിങ്ങളെ എല്ലാവരേയും നാം ഇന്ന് ഇവിടേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചതിന്റെ ഉദ്ദേശം നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായിട്ടില്ലായിരിക്കും. നിങ്ങൾ ഇന്ന് നമ്മുടെ ആലോചനാസഭയിൽ ഹാജരാകണമെന്നു മാത്രമാണ് നാം ശാസനം അയച്ചിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ നമ്മുടെ ആജ്ഞയുടെ ഉദ്ദേശം മഹത്തരവും ശ്രദ്ധേയവും ആയ ഒന്നാണ്. വിസ്മയകരമായ നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ ഉള്ള പ്രബലന്മാരായ സാമന്തന്മാർ പോലും നമ്മുടെ ആജ്ഞയ്ക്കു കീഴടങ്ങിയിരിക്കെ നിസ്സാര

നായ ഒരു നീചപ്രഭു അവന്റെ ചെറുഭേഷ്യകളെ പുറത്തു കാട്ടി നമ്മെ യേശുപ്പത്താൻ ശ്രമിച്ചുതടങ്ങിയിട്ട് കാലം കുറച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമായി എന്നുള്ള വിവരം നിങ്ങൾക്കറിവിലേ?

മീർജംഗം:—“അന്നഭാഗാവായ തിരുമേനി! അവിടുന്ന് കല്പിക്കുന്നത് ഭക്തന്മാരിലായിരുന്നതായ കൃഷ്ണദേവസിംഹം നെപ്പറ്റിയാണെന്നാണ് അടിയന്റെ താഴ്മയായ അഭിപ്രായം.”

അറംഗം:—“അതേ, ആ കൃമിയെപ്പറ്റിയാണ് നാം ഇപ്പോൾ സംസാരിച്ചത്. അവന്റെ ധിക്കാരം നമ്മുടെ ക്ഷമാതിർത്തിയെ നിശ്ശേഷം തകർത്തിരിക്കുന്നു. തുണപ്രായനായ അവനോട് പോരിനു പുറപ്പെടുന്നത് നമ്മുടെ സ്ഥിതിക്കു കുറവാണ്. വിചാരിച്ചു നാം ഇതുവരെ വലിയ സന്നാഹങ്ങൾ ഒന്നും കൂട്ടാതെ അടങ്ങിപ്പാർത്തു. എന്നാൽ അവൻ നാം വിചാരിച്ചതുപോലെ അത്ര നിസ്സാരനല്ലെന്ന് നമുക്കിപ്പോൾ ബോദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നു. ഇനി നാം ഒട്ടും ക്ഷമിക്കുന്നതല്ല. അവന്റെ മദം ശമിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിൽ നമ്മെ നമ്മുടെ പ്രജകൾ പുറംതള്ളും. ഷെയിസ്റ്റുവാൻ, നിങ്ങൾ മുമ്പ് അവനെ എവിടെയെച്ചാണ് കണ്ടുമുട്ടിയത്?”

ഷെയിസ്റ്റുവാൻ:— “കാശ്മീരത്തിന്റെ കിഴക്കെ അതിർത്തിയിൽവെച്ചാണ് അവനെ അടിയൻ ഒടുവിൽ എത്തിത്തന്നത്. ആ യുദ്ധത്തിൽ അവൻ പരാജിതനായി അനുചരന്മാരോടുകൂടി പോകാൻ തീർന്നു. ചെട്ടന്നു മറഞ്ഞു മനുഷ്യർ കടക്കാൻ പാടില്ലാത്ത മലകാട്ടിലേയ്ക്ക് ഓടിപ്പോയി. പിന്നീട് അവ

നെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ ഒന്നും അടിയന്റ് അറിവില്ല.”

അറംഗം:—“ഇപ്പോൾ അവൻ എവിടെ സഞ്ചരിക്കുന്നു എന്ന് നിങ്ങൾക്കു കെങ്കിലും അറിയാമോ?”

എല്ലാവരും:—“അറിവില്ല.”

അറംഗം:—“നമ്മുടെ ചാരന്മാർമുഖേന നമുക്കറിവു കിട്ടി. അവൻ ഇപ്പോൾ നന്ദിമൂർഗ്ഗപർവ്വതത്തിലെ കൊടുങ്കാടുകളിൽ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടെ നിന്ന് അവൻ കൂടക്കൂടെ നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യത്തിൽ തിരികെത്തുടങ്ങി കടന്ന് കൊള്ളയിടുന്നുണ്ട്. അവനെ ശരിയായ ഒരു പാഠം പഠിപ്പിച്ചില്ലെങ്കിൽ നമുക്കു ഭഷ്ടി ത്തിയുണ്ടാകും. അതിനാൽ ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാനാണ് നാം നിങ്ങൾക്കു് ശാസനം അയച്ചത്. അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചു കൊൾകയേ വേണ്ടൂ.”

മീർജംലം:—“മഹാപ്രഭോ! ഈ നിസ്സാരകാര്യം തിരുമനസ്സിലേ ഗാഢമായ ചിന്തയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കത്തക്ക ഒന്നല്ല. അവിടുത്തെ ദാസന്മാരിൽ ഒരുവനെ ഒരു ചെറുസൈന്യത്തോടുകൂടി അയച്ചാൽ ആ നിഷേധിയായ പ്രഭുകീടത്തെ ബന്ധിച്ചുകൊണ്ടുപോരാം. ലഘുസാല്യമായ ഈ കാര്യത്തിൽ തിരുമനസ്സ് ഇത്ര വീക്ഷിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നാണ് അടിയന്റെ പഴമനസ്സിൽ തോന്നുന്നത്.”

അറംഗസീബ്:—“ജംല! നിനക്കു തെറ്റിപ്പോയി. അവൻ പണ്ടത്തേ കൃഷ്ണദേവനല്ല. അവൻ ഇപ്പോൾ മുഖാ:

യിരം യുദ്ധവീരന്മാർ അടങ്ങിയ ഒരു പടയുടെ അധിപനാണ്. കൂടാതെ നന്ദിമറ്റാരിയിലേ സകല ദുർഗ്ഗമപ്രദേശങ്ങളും അവനു സുപരിചിതമാണ്. വേണ്ടുവോളം പാശ്ചാത്യയുദ്ധസാമഗ്രികൾ അവന്റെ കൈവശം ഉണ്ട്. നാം ഇതെല്ലാം ഗ്രഹമായി അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞതാണ്. ഒരു ചെറിയ സൈന്യംകൊണ്ടു് അവനെ ജയിക്കാമെന്നാണോ വിചാരം?"

ഡിലർഖാൻ:—“ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചതു് വാസ്തവമാണ്. ഘോഷദേവന്റെ സൈന്യാ സംഖ്യാബലത്തിൽ തുല്യമാണെങ്കിലും അവന്റെ അഭ്യന്തരത്തിന്റെ സ്ഥിതി നോക്കുമ്പോൾ ഭയജനകമായെന്നാണ്. ദുഷ്പ്രാപമായ ഗഢനങ്ങളും ഗംഭീരങ്ങളായ മലഞ്ചരിവുകളും ഉള്ള ഒരു പ്രദേശത്തു വെച്ചു് ഒരു ചെറിയ സൈന്യാതിനു് ഏതു വമ്പിച്ച പടയേയും അപകടത്തിലാക്കാൻ സാധിക്കും. വിശിഷ്ട, തൃപ്താദത്തിലെ ഭടന്മാർക്കു് ആ പ്രദേശം അപരിചിതവും ശത്രുക്കൾക്കു് സുപരിചിതവും ആയിരിയ്ക്കുന്ന ശത്രുക്കളുടെ ഗതി അറിയുന്നതു് നമുക്കു വിഷമവും നമ്മുടെ ഗതികളെ അറിയുന്നതു് അവർക്കു് സുഗമവും ആണ്. ഇതു കൂടാതെ ചെട്ടെനു ശത്രുക്കൾ നമ്മെ എതിർക്കയും ദൈവഗത്യാ നമുക്കു പരാജയത്തിനിടവരികയും ചെയ്തയാണെങ്കിൽ രക്ഷ പ്രാപിക്കാൻ നമുക്കധീനമായ ഒരു താവളം അവിടെ ഇല്ല. അതിനാൽ ആദ്യമായി നമുക്കു് അവിടെ ഒരു പാളയസ്ഥലം ഉറപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കണം. അതിനുശേഷമാണ് ആ നീചപ്രഭുവിനെ മയ്യാദ പഠിപ്പിക്കാൻ

പുറപ്പെടേണ്ടതു്. തിരുമനസ്സുണന്നു അഭിപ്രായം ഇതായിരിക്കും എന്നാണു് അടിയൻ ഉഘടിക്കുന്നതു്.”

അരംഗ:—“ഡിലർ, നീ സമത്വൻ! നീ ബുദ്ധിമാൻ. നമ്മുടെ അഭിപ്രായംതന്നെയാണു് നീ പറഞ്ഞതു്. ഇനി നമുക്കൊരു പാളയസ്ഥലം ഉറപ്പിക്കേണ്ടതു്. എവിടെ എന്നുവേണം ആലോചിക്കാൻ. അതിലേയ്ക്കു് നാം നല്ലതായ ഒരു സ്ഥാനം കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. നന്ദി ഭഗ്ഗുപർവതത്തിന്റെ താഴ്വരയിലുള്ള കൊടുംകാട്ടിന്റെ മദ്ധ്യേ ഒരു ചഴയ് ഭഗ്ഗം നിലുണ്ടു്. അതു് വളരെക്കാലത്തിനു മുൻപു് കാശ്മീരത്തിൽ അന്യം നിന്നുപോയ ഒരു പ്രഭുകുടുംബംവകയാണു്. ആ ഭഗ്ഗത്തിൽ ഇപ്പോൾ ആൾ പാപ്പില്ല. എങ്കിലും കോട്ടയ്ക്കും കൊത്തളങ്ങരുംകും മറ്റും ഇപ്പോഴും യാതൊരു കേടും തട്ടിയിട്ടില്ല. ചുറ്റുമുള്ള കിടങ്ങിലും കോട്ടമതിലിന്റെ ചില ഭാഗങ്ങളിലും കാടു പിടിച്ചു കിടക്കയാണു്. ആ കോട്ടയെ നാം നന്നാക്കി എടുത്താൽ അവിടം നമുക്കു ബലമുള്ള ഒരു പാളയസ്ഥലമായിരിക്കും. ജംല! നീ എന്തു പറയുന്നു?”

മീർജംല:—“അടിയൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അന്യംനിന്നുപോയ ആ കുടുംബത്തിലെ ഒടുവിലത്തെ പ്രഭുവിന്റെ പേർ ദിലീപസിംഹൻ എന്നായിരുന്നു. അയാൾ ഏകാന്തവാസത്തിൽ അതിതല്പരനും ലോകസുഖങ്ങളിൽ വിരക്തനും ആയിരുന്നതിനാൽ ജനബാഹുല്യമുള്ള നഗരങ്ങളിൽ വസിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടാത്തതുകൊണ്ടു് കാട്ടിനുള്ളിൽ ഇങ്ങനെ ഒരു ഭഗ്ഗം നിർമ്മിച്ചതാ

ണെന്ന് ഒരു ഐതിഹ്യം ഇപ്പോഴും പഴയആളുകൾ പറയുന്നുണ്ട്. ആ കോട്ട ഉടമസ്ഥനില്ലാതെ കിടക്കുന്നതാകയാൽ അത് രാജാധികാരത്തിൽ ചേരേണ്ടതാണ്.”

അറംഗം:—“അതു ശരിയാണ്. ഈ ഭഗ്ഗത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ നാം ആരെയാണു നിയോഗിക്കേണ്ടത്? ആ ഭഗ്ഗത്തിന്റെ കഥ മുമ്പ് ഒരു ഫക്കീർ പറഞ്ഞത് നാം കേട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. അല്ലാതെ അതു നാം കണ്ടിട്ടില്ല. സമത്വമായ ആരെങ്കിലും കുറെ ഭടന്മാരോടു കൂടി ഇവിടെനിന്നു പോകണം. ആരെയാണ് അയയ്ക്കേണ്ടതെന്നു നിങ്ങൾ എല്ലാവരും കൂടി ആലോചിച്ചു പറയണം.”

ഡിലർഖാൻ:—“സുബേദാർ അഹ്മദ്ഖാൻ നല്ല ധൈര്യശാലിയും ബുദ്ധിമാനും ആണ്. മൂവായിരം ഭടന്മാരടങ്ങിയ ഒരു ചെറിയ സൈന്യത്തെ കല്പിച്ചു ചാൽ അയാൾ ആ ഭഗ്ഗസ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്കും.”

ഷെയിസ്തഖാൻ:—“ഡിലർഖാൻ തിരുമനസ്സറിയിച്ചത് കാര്യോചിതമാണെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായമനുസരിച്ചു മാത്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ സംഗതിയിൽ വിജയം പൂർണ്ണമായി ഉണ്ടാകുമോ എന്ന് അടിയൻ സംശയിക്കുന്നു.”

അറംഗം:—“പിന്നെ എങ്ങനെ ആയാൽ വിജയം പൂർണ്ണമായി ലഭിക്കുമെന്നാണ് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം?”

ഷെയിസ്ത :—“തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കാം. അഹ്മദ്ഖാൻ യീരനും ബുദ്ധിമാനമാണെന്നുള്ളതിൽ അടിയൻ പക്ഷാന്തരമില്ല. അയാൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന കാര്യം വളരെ

ഭോഗിയായി നടത്തുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ പ്രസ്തുത സംഗതിയിൽ അയാളെ മാത്രം ചുമതലപ്പെടുത്തുന്നതു വിഹിതമല്ല. അയാൾ കറെ ഭടന്മാരുമായി മുൻകൂട്ടി ഇവിടെനിന്നും തിരിക്കണം. ദുർഗ്ഗം കണ്ടു പിടിച്ചു് അതിനെ പുതുക്കി ബലപ്പെടുത്തുന്നതിനു ചേണ്ട സാധനസാമഗ്രികളും കൂടി അവർ കൊണ്ടു പോയിക്കൊള്ളട്ടെ. പിന്നാലെ ഒരു വലിയ സൈന്യം സുപരിചിതനായ ഒരു നേതാവിന്റെ കീഴിൽ ഇവിടെനിന്നും പ്രയാണം ചെയ്യണം. അഹമ്മദ് ഖാനും കൂട്ടരും നന്ദിദുർഗ്ഗത്തിൽ എത്തുന്ന സമയത്തിനകം രണ്ടാമതു പുറപ്പെടുന്ന സൈന്യം കാശ്മീരത്തിന്റെ അതിർത്തിക്കടുത്തുള്ള ലാഹാ നഗരത്തിൽ പാളയമുറപ്പിക്കണം. ഈ രണ്ടു കൂട്ടരും തമ്മിൽ എല്ലാ സ്തോഴം അതാതു സമയത്തുള്ള വിശേഷങ്ങളറിയിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കത്തക്കവണ്ണം വേണ്ട ഏർപ്പാടുകളും ചെയ്യണം. ദുർഗ്ഗം പുതുക്കിയതിനുശേഷം ലാഹാനഗരത്തിൽ കിടക്കുന്ന സൈന്യം അഹമ്മദ് ഖാന്റെ കീഴിലുള്ള സേനയോടു ചേർന്നു് ദുർഗ്ഗത്തിൽ താമസമുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് കൃഷ്ണദേവന്റെ ഗതികളെപ്പറ്റി ശ്രദ്ധമായി രേഖപഛണം ആരംഭിക്കണം. അവന്റെ വാസസ്ഥലം കണ്ടുപിടിച്ചു് പെട്ടെന്ന് അവനേയും അനുചരന്മാരേയും വളഞ്ഞുകഴിയുമെങ്കിൽ അവരെ എല്ലാവരേയും ബന്ധനത്തിലാക്കണം. ഇതു് ശത്രുവിനെ കീഴടക്കാൻ സുകരമായ മാർഗ്ഗമാണെന്നു് അടിയന്റെ പഴമനസ്സിൽ തോന്നുന്നു.”

എല്ലാവരും:—“ ഷെയിസ്തഖാന്റെ അഭിപ്രായം സ്വീകരിച്ചു് യോഗ്യമാണു്. കല്പിച്ചു് അപ്രകാരം അനുവദിക്കണമെന്നു തൃപ്താഭോസന്മാർ യാചിക്കുന്നു.”

അറംഗം:— “ശരി; ഷെയിസ്സുവാന്റെ അഭിപ്രായം യുക്തിയുക്തമായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ശ്യാനസമനായം ഈ കൃഷ്ണദേവനെ ജയിക്കാൻ അറംഗസീബ് പാടുഷാ ഒരു വലിയ സൈന്യത്തെ നിയോഗിച്ചു എന്നു കേൾക്കുന്നത് നമ്മുടെ മാതൃഭൂമിയിൽ വളരെ ധാമനികമാണ്. നമ്മുടെ സാമന്തന്മാരും ശത്രുക്കളും നമ്മെ അപഹസിക്കും. ഇത്ര നിസ്സാരനായ ഒരു ശത്രു നമുക്കുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതുതന്നെ നമുക്കു കറവാണം. എങ്കിലും അവനെ അമർത്താതെ ഒരു നിറുത്തിയുമില്ല. മുകിലചക്രവർത്തിയെ ഭയപ്പെടാതെ ഒരുവൻ ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ ജീവിക്കുന്നുണ്ടെന്നു കേൾക്കുന്നതു തന്നെ ഭൃസ്സുഹമാണ്. അതിനാൽ ഇപ്പോൾതന്നെ അഹമ്മദും സൈന്യവും പുറപ്പെടണം. ലാഹാനഗരത്തിലേക്കു സേനയെ നയിക്കേണ്ട നായകൻ ആരായിരിക്കണമെന്നാണ് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം?”

മീർജിംല:— “അതിനെപ്പറ്റി സംശയിക്കാൻ ഒന്നുമില്ല. ഡിലർഖാനത്തനെ കല്പിച്ചയയ്ക്കുന്നത് എല്ലാം കൊണ്ടും നല്ലതാണ്. വിപദി യെയ്യും ഡിലർഖാനത്തുപോലെ വേറൊരു യോദ്ധാവിനില്ലെന്നാണ് അടിയന്റെ താഴ്മയായ അഭിപ്രായം.”

അറംഗം:— “ഡിലർ! ജംലയുടെ അഭിപ്രായം നീ കേട്ടുവല്ലോ! അതിനു നീ എന്തു പറയുന്നു?”

ഡിലർ:— “കല്പിക്കുന്നതുപോലെ നടക്കുക എന്നല്ലാതെ അടിയനു തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കാൻ ഒന്നും ഇല്ല. കല്പന കിട്ടിയാൽ അടിയൻ ഇപ്പോൾതന്നെ വിടുകൊള്ളുകയായി.”

അറഗ:—“ശരി. എന്നാൽ ഈ യുദ്ധത്തിൽ പ്രധാനസേനാനായകനായി നിന്നൊരാളെ നാം നിയമിച്ചിരിക്കുന്നു. പോയി വിജയശ്രീയോടുകൂടി വാ. മൂവാറ്റിരം ഭടന്മാരുമായി മുമ്പെ പോയ്ക്കൊള്ളാൻ അമ്മമാരിന് ആജ്ഞ കൊടുക്കണം. സൃഷ്ടിച്ചവൻ രക്ഷിക്കും.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി ഗംഭീരനായ ആ മുക്തിലക്ഷ്യവർത്തി സിംഹാസനത്തിൽനിന്ന് ഉത്ഥാനം ചെയ്തു. സഭാവാസികളും എഴുന്നേറ്റു തങ്ങളുടെ സ്വാമിയെ വന്ദിച്ചു നിന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ആദരപൂർവ്വമായ ആചാരങ്ങളെ ശിരശ്ചാലനംകൊണ്ടു അഭിനന്ദിച്ചിട്ടു പ്രസിദ്ധനായ ആ സമ്രാട്ടു സ്വപരിവാരങ്ങളോടുകൂടി കൊട്ടാരത്തിലേക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 3.

ജീവനാഥേ! മമ ജീവനാഥേ! ജീമൂതവാഹ്മണി മസ്തൃണഘനവേണീ ചന്ദ്രികാ എന്നുടെ ലോചനങ്ങൾക്കു നീ സാന്ദ്രാമൃതം നീ മമാംഗമതിനു ചന്ദ്രാഭിരാമമുഖി ജീവിതംനീയെന്റെ നിസ്തന്ദ്രനീലനളിനായത—
[ഭോഷ്ടീ,

കൃഷ്ണദേവസിംഹനും സുകേശിനിയും സായന്തനസംഖാരത്തിനായി പോയ ഉദ്യാനത്തെ വായനക്കാർ ഭാഷിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ഈ ഉദ്യാനഭൂമിയിൽ നിന്ന് രണ്ടു നാഴിക വടക്കു മാറി ഒരു പുരാതന ഭർഗ്ഗം ഈ കഥാകാലത്തു കാണാനുണ്ടായിരുന്നു. ഈ ഭർഗ്ഗത്തെപ്പറ്റിയാണു മുക്തിലക്ഷ്യവർത്തി തന്റെ സേനാനായകന്മാരോടു സൂചിപ്പിച്ചതു്

ഇതിന്റെ പേർ ദിലീപദർഗ്ഗമെന്നാണ്. ഏകാന്തവാസ തല്പരനും ഐഹികസൗഖ്യവിരക്തനുമായ ദിലീപസിം ഹൻ പണിയിച്ച കോട്ടയായതുകൊണ്ടാണ് ഇതിനെ ദിലീപദർഗ്ഗം എന്നു വിളിച്ചുവരുന്നത്.

ഒരു മൈൽ വിസ്താരമുള്ള ഈ ദുർഗ്ഗത്തിനു ചുറ്റും കാഠിന്യമേറിയ കൃഷ്ണശിലയാൽ നിർമ്മിതമായ പ്രാകാരവും അതിനു ചുറ്റും നൂറടി വീതിയിൽ അഗാധമായ കിടങ്ങും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രാകാരത്തിന്റെ നാലു കേന്ദ്രങ്ങളിലും ശിലാനിർമ്മിതങ്ങളായ വെണമാടങ്ങൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ട്. കോട്ടയ്ക്കകത്തു് ഭംഗിയേറിയ ഒരു ചെറിയ സൗധവും അതിനു ചുറ്റും മറ്റനേകം ചെറിയ എട്ടുപുക്കളുമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ കിഴക്കുവശത്തായി ആയസകവാടത്തോടുകൂടിയ ഒരു ഗോപുരവും ശില്പകലയുടെ ചൈശിഷ്യത്തെ ഉൽഘോഷിക്കുമാറു് അംബരമണ്ഡലത്തിൽ ഉയന്നു കാണപ്പെട്ടു. അറുപതു വർഷമായി മനുഷ്യവാസമില്ലാത്ത ഈ ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ വലുപ്പങ്ങളിലും ചരിവയിലും കാട്ടുചെടികളും ചെറുവൃക്ഷങ്ങളും നിബിഡമായി വളന്നുകാണപ്പെട്ടു. സൗധത്തിന്റെയും അതോടുതൊട്ടു ഉപഗ്രഹങ്ങളുടെയും അങ്കണങ്ങളിൽ വന്യതൃണങ്ങൾ വളന്നു് ഒരാൾചൊക്കത്തിൽ നിന്നിരുന്നു. കോട്ടവാതിലിന്റെ ഇരുമ്പുകതകകൾ കാലപ്പഴക്കത്താൽ തുരുമ്പുപിടിച്ചു ദുരായിയെങ്കിലും അവയ്ക്കു പറയത്തക്ക ഹാനിയൊന്നും തട്ടീട്ടില്ല. കരകുന്ന്, മുയൽ മുതലായ ചെറുമൃഗങ്ങളും ചില സസ്തനങ്ങളും ഇതിനുള്ളിൽ നിർബാധം വിഹരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അനുചരന്മാരോടുകൂടിയുള്ള തന്റെ സഞ്ചാരത്തിനിടയിൽ കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ ഒരിക്കൽ ഈ ഭഗ്ഗ്നെ കാണാൻ സംഗതിയായി. അദ്ദേഹവും കൂട്ടരും അതിനുള്ളിൽ കടന്ന് അവിടമെല്ലാം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചു തനിക്കു ഭടന്മാർക്കും സുരക്ഷിതമായ ഒരു ശരണമായിരിക്കും ഈ ഭഗ്ഗ്നെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. അതിനാൽ ഈ കോട്ടയെ ഒരു നവീകരിക്കാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ഒന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭവങ്ങൾ നടന്ന കാലത്തു് ഈ നവീകരണം ഏകദേശം പൂർത്തിയായിരുന്നു.

സിതത്രയോദശിയിലെ നിശാനാഥൻ ദിലീപഭഗ്ഗ്ത്തിന്റെ പൂർവ്വഗോപുരത്തിൽക്കൂടി തന്റെ കിരണങ്ങളെ സൗധാകണത്തിലേക്കു പ്രവേശിപ്പിച്ചു. രണ്ടു മാസങ്ങൾക്കുമുമ്പു് വൃക്ഷലതാദികൾ നിറഞ്ഞു് മനുഷ്യവാസയോഗ്യമല്ലാതെ കിടന്ന ഒരു പഴയ കോട്ട ഇപ്പോൾ നയനമനോഹരമായി കാണപ്പെടുന്നു. കോട്ടവാതിലിന്റെ ഇരുമ്പുകതകുകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കേടുകൾ പോക്കി ചായമിട്ടു മോടിപിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പ്രാകാരത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തുള്ള വെണ്മാടങ്ങൾ സുധായവളങ്ങളായി ജ്യോത്സ്മനയിൽ തെളിഞ്ഞു കാണപ്പെടുന്നു. കോട്ടയെപ്പറ്റിയുള്ള കിടങ്ങിൽ മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന കാടുകൾ കളഞ്ഞു് ശുചിപ്പെടുത്തി അതിൽ ജലം നിറച്ചിട്ടുണ്ടു്. പരിവയെ തരണംചെയ്യുന്നതിന്നു്, ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ ഇളക്കി മാറ്റാത്തക്കവണ്ണം സൗകര്യമുള്ള ഒരു പാലവും പണിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കോട്ടവാതുക്കൽ സായുധന്മാരായ രണ്ടു ഭടന്മാർ കാവൽനിൽപ്പുണ്ടു്. കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ അവിടവിടെ അനേകം കൂടാര

ഓടുകാണുന്നുണ്ട്. മദാലസന്മാരായ ഭടന്മാർ അങ്ങമി
 ഓടുകാണുന്നു ഓരോ വിനോദങ്ങളിൽ രസിക്കുന്നു. ഫേരവാ
 ഓടുകാണുന്നു വന്യജന്തുക്കളുടെ വിഹാരസ്ഥാനമായിരുന്ന ആ
 സ്ഥലം ഇപ്പോൾ ജനാരവത്താൽ മുഖരിതമായിത്തീർന്നിരി
 കുന്നു. മൂവായിരത്തിൽപരം യുദ്ധവീരന്മാരുടേയ്ക്കു ഒരു
 സേനയുടെ നായകനായ കൃഷ്ണദേവസിംഹനാണ് ഇ
 പ്പോൾ ഇവിടെ വാസമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. കോട്ടയുടെ
 അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ തീർന്നിട്ട് ഇപ്പോൾ പതിനഞ്ചു ദിവ
 സം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഒന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ കണ്ട
 മൈതാനസ്ഥലത്തിൽനിന്നും ഈ ദുർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്ക് കൃഷ്ണ
 ദേവൻ പാർപ്പമാറ്റിയിട്ട് ഏഴുദിവസമായതേയുള്ളൂ. മുമ്പ്
 നാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുചരന്മാരായിക്കണ്ടത് പന്ത്ര
 റ്റു ചേരെ മാത്രമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 ആജ്ഞാകരന്മാരായി മൂവായിരത്തിലധികം യോദ്ധാക്കളു
 ള്ളെന്നും കാണുന്നു. ഈ സ്ഥലകാലത്തിനിടയിൽ ഇത്ര
 യധികം ഭടന്മാർ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായതെങ്ങനെയെന്ന്
 വായനക്കാർ അർത്ഥമെടുക്കുമായിരിക്കും. എന്നാൽ നാം
 അദ്ദേഹത്തെ ആദ്യമായി കാണുമ്പോൾതന്നെ അദ്ദേഹ
 ത്തിന്റെ അനുചരന്മാരായി മൂവായിരം പേർ ഉണ്ടു്-
 അവർ വനത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലായി പാളയമടിച്ചു
 കിടക്കുകയായിരുന്നു. ആവശ്യപ്പെടുന്ന സമയം ഒരു കാ
 ഫലം ഉണ്ടാകും മുഴക്കം. അപ്പോൾ അവരെല്ലാവരും കൃഷ്ണദേ
 വന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു ചെല്ലണമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹ
 ത്തിന്റെ ആജ്ഞ.

ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗത്തു് ഒരു രമ്യ
 ഹർമ്മ്യം ഉള്ളതായി വായനക്കാർക്ക് അറിവുണ്ടല്ലോ. ഈ

പ്രാ.സാദത്തിന്റേയും അതോടു തൊട്ടുള്ള ഉപഗ്രഹങ്ങളുടേയും പടിഞ്ഞാറുവശത്തു് ഒരു ചെറിയ തപോവനമുണ്ടു്. ഈ വനം ദിലീപസിംഹന്റെ തപസ്സിനും യാഗാദികർമ്മങ്ങൾക്കുമായിട്ടാണു് അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയതു്. ഇവിടെ മനോഹരമായ ഒരു യാഗശാലയും യാഗവേദികളും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. കൃഷ്ണദേവൻ ഈ വനത്തെ പുഷ്പവാടിയാക്കിത്തീർത്തു. യാഗശാല കർത്ത കളിർക്കല്ലുകൊണ്ടു് രചിക്കപ്പെട്ടതാണു്. ഈ ആരാമത്തിൽ പലമാതിരിയെഷധലതകളും പുഷ്പലതകളും വളർത്തപ്പെട്ടിരുന്നു. യാഗശാലയുടെ കിഴക്കുവശത്തായി ചതുരശ്രാകൃതിയിലുള്ള സ്മടിക ശിലകൾ പടുത്ത ഒരു തളമുണ്ടായിരുന്നു. ചന്ദ്രികയുള്ള രാത്രിയിൽ മൃഗാങ്കബിംബം ഈ തളത്തിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു കാണപ്പെടും. തളത്തിന്റെ ഇരുവശവും മുല്ലവള്ളികൾ പടന്നു് മേൽക്കൂരയിലേയ്ക്കു കയറിക്കിടന്നിരുന്നവയിൽ നിന്നും വികസിച്ച സുരഭികസുമങ്ങൾ സദാ പൊഴിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

കളമുറ്റലമായി പ്രേക്ഷകന്മാരുടെ ഹൃദയങ്ങൾക്കു് പ്രമദസുധാനിഷ്ഠനിയായുള്ള ശിശിരീകിരണങ്ങളെ ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഗഗനതലത്തിൽ ഉയന്നു താരാനാഥൻ അതാ ആ നിർമ്മലമായ സ്മടികവേദിയിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നു. വിമലോദകപുണ്ണമായി തനവീചീചരമ്പരയാൽ ഈഷുചഞ്ചലമായ ചെറുസരസ്സെന്നുള്ള ഭ്രാന്തിയെ കാണികളിൽ ഉളവാക്കുന്ന ആ വേദിക, തന്നിൽ ആസീനയായ ഒരു ലളിതാംഗിയുടെ കാന്തിവേഷത്തിൽ പുനരുകതമായ ഭാസ്സീനെ വഹിക്കുന്നു. മാനസസരോവരത്തിൽ സൈപരം വിഹരിക്കുന്ന കളഹംസിയെന്നപോലെ വിലാസപേശലയായ ആ ഓമനപ്പെൺകിടാവു് നമ്മുടെ സുകേശിനിയ

ല്ലാതെ മററാരുമല്ല. സമീപത്തു കൃഷ്ണദേവസിംഹനായ രാജഹംസശ്രേഷ്ഠനും ഉണ്ടു്. •

ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഞാൻ അവളെ എങ്ങനെയാണു വണ്ണിക്കേണ്ടതു്? വായനക്കാരോ! എന്റെ ദുർബലമായ തൂലികയ്ക്കു ശക്തി ചോര. ആദ്യമായി ഈ തരണീരത്നത്തെ ഞാൻ നിങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ അവതരിപ്പിച്ചപ്പോൾ നിങ്ങളും അവളെ കണ്ടുവല്ലോ. അതിൽനിന്നും എത്രയോ വ്യത്യസ്തമായ അവസ്ഥയിലാണു നിങ്ങളും അവളെ ഇപ്പോൾ കാണാൻ പോകുന്നതു്. അബലാത്പത്തോടു ബന്ധമില്ലാത്ത വീരോചിതമായ സ്വൈര്യത്തേയാണല്ലോ മുമ്പു് നിങ്ങളും സുകേശിനിയുടെ വിശാലനേത്രങ്ങളിൽ കണ്ടതു്. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, ആ രസം അതേ കണ്ണുകളിൽ തന്നെ തീരെ അസ്തമിച്ചുകാണുന്നു. ഹൃദയമാകുന്ന കനക ശ്യാമകത്തിൽനിന്നും നിരന്തരമായി പ്രവഹിക്കുന്ന പ്രണയാമൃതരസമാണു് ഇപ്പോൾ ആ ദീപ്തിമത്തായ നേത്രദപയത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതു്. സിതചട്ടാംബരത്താൽ അലംകൃതയായി രത്തഭരണഭൂഷിതയായ ആ ഭൂവനൈക മോഹിനിയെ മദനസമ്രാട്ടിന്റെ വിജയവൈജയന്തിക എന്നല്ലാതെ ഞാൻ എന്തു പറയേണ്ടു്.

കൃഷ്ണദേവസിംഹന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കും വലിയ വ്യത്യാസം നേരിട്ടിട്ടുണ്ടു്. സംഗരത്തിൽ പരാജിതനായി, ഘോരാരണ്യത്തെ ശരണം പ്രാപിച്ചു്, ആതപാഹമതിയേറു് ക്ലാനദേഹനായി നാം മുമ്പു കണ്ട യോഗാവിനെ അല്ലാ ഇപ്പോൾ കാണുന്നതു്. പ്രസന്നവദനനായി, ഉത്സാഹഭരിതനായി നമ്മുടെ നായികയുടെ അരികിൽ ഇരിക്കുന്ന പ്രഭുക്കുമാന്റെ ആകൃതിയിൽ ലോകജേതാവായ ഒരു ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രതാപപ്രകാശം സുഹൃദമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു

ടുന്നുണ്ട്. ധനസമൃദ്ധവും ഫലപുഷ്ടവും ആയ ഒരു മഹാ സാമ്രാജ്യം ലഭിച്ചാൽ ഉണ്ടാകുന്ന അത്യാനന്ദം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മ മിഴികളിൽ കളിയാടുന്നുണ്ട്. പുരക്കിപ്പുറത്താൽ യുദ്ധത്തിൽ തോറ്റ ഒരു കാന്തിശീകന്റെ സ്വഭാവക്ലാമ്യം അദ്ദേഹത്തെ നിശ്ശേഷം തൃജിച്ചിരിക്കുന്നു. നാം ഈ യുവമിഥുനത്തെ ആദ്യം കണ്ടതിൽപിന്നീട് അവരുടെ അന്യോന്യമുള്ള നിത്യസാഹചര്യം നിമിത്തം അവർ പരസ്പരം അനർഗബദ്ധരായിത്തീർന്നതിന്റെ ഫലമായി ഇതിനിടയിൽ അവരുടെ ഗാന്ധർവ്വിവാഹം നടന്നിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള സംഗതിയും വായനക്കാരെ അറിയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

സൂത്രികൾക്കു മാത്രം സുലഭമായ തന്റെ പ്രാണപ്രേയസിയുടെ ചികരഭാരത്തെ കരാംഗുലികളാൽ തലോടി ഓമനിച്ചുകൊണ്ട് കൃഷ്ണദേവൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ ഓമനേ! ഭവതിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഈ നിസ്സാരനായ ഇവനു ലഭിച്ചതു മുതൽ ഇവന്റെ ജീവിതസരണിയ്ക്കു വിചാരിച്ചിരിക്കാത്ത ഒരു മാറ്റം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. അനന്യസുലഭയായ ഭവതിയെ ലഭിച്ചതുകൊണ്ട് ഇവൻ ഈ ജന്മത്തു് സംഗതമാകേണ്ട പരമഭാഗ്യം സുലഭിതമായി എന്നു വിചാരിക്കുന്നു. ”

സുകശിനി:—“പ്രിയതമ! അവിടുത്തെ സ്തുതിവാക്കുകൾക്കു ഞാൻ തീരെ അർഹയല്ല. എന്തുകൊണ്ടാണ് അവിടുന്ന് നിസ്സാരനെ പറഞ്ഞതു്? അവിടുന്ന് ഉന്നതമായ ക്ഷത്രിയകലത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു പ്രഭുവല്ലേ? നീചനം കണ്ടകനം ആയ ഒരു ചക്രവർത്തിയുടെ ഭംഗ്രയംമൂലം അവിടുന്ന് ഈവിധം പ്രോഷിതനായി വന്യഭൂമിയെ ശരണം പ്രാപിച്ചു് വനചരന്മാരുടെ

ജീവിതംനയിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനെ വിചാരിച്ചു മാത്രമല്ല ഇപ്പോൾ അവിടുന്ന് നിസ്സാരനെന്നു തന്നത്താൻ വിചാരിക്കുന്നത്? ദിവ്യന്മാരായ പുരാണപുരുഷന്മാർക്കുപോലും മനുഷ്യജന്മത്തിൽ പല സങ്കടങ്ങളും അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. ശ്രീരാമദേവന്റെ കഥയെപ്പറ്റി ഞാൻ പ്രത്യേകിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലോ. രാജ്യമുപേക്ഷിച്ചു വനത്തിൽ പോയ പാണ്ഡവന്മാരുടെ പ്രാവൃത്തിനു് അതുതലം എന്തെങ്കിലും കുറവു വന്നിട്ടുണ്ടോ? നളചക്രവർത്തി എന്തെല്ലാം സങ്കടങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു? തന്നിൽനിന്നും എല്ലാകൊണ്ടു താണ പടിയിൽ ഉള്ള ഒരു രാജാവിന്റെ ദാസനായി കുറച്ചുകാലം കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ ആ മഹാനഭാവനു സംഗതിയായില്ലേ? അതുപോലെ സുഖദുഃഖസമ്മിശ്രമായ ഈ ലോകത്തിൽ മനുഷ്യർക്കു് നാനാവിധദുഃഖങ്ങൾ അനുഭവിക്കേണ്ട ഘട്ടങ്ങൾ വരും. അപ്പോൾ അനുഭവിച്ചുതന്നെ തീരണം. അതുകൊണ്ടു് അവരവർക്കു് ജന്മനാ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള മഹത്വത്തിനു് ഒരിക്കലും ന്യൂനത വരികയും ഇല്ല. അവിടുന്ന് ഇതെല്ലാം ഓരോ വേണം ആത്മനിന്ദ ചെയ്യാൻ. സത്തുകൾക്കു് ഒരു കാലത്തും ഈശ്വരൻ അധോഗതിയ്ക്കു് ഇട വരുത്തുകയില്ല. അവിടുത്തെ യ്ക്കു് മേൽ വലിയ ശ്രേയസ്സിനു് ഇട വരുമെന്നു് ധൈര്യമായി വിചാരിക്കണം. ഇനി ഒരിക്കലും അവിടുന്ന് നിരാശയ്ക്കു വശംവദനാകരുതെന്നു് ഇവർ വീണ്ടും വീണ്ടും യാചിച്ചുകൊള്ളുന്നു.”

കൃഷ്ണ:—“പ്രിയേ! ഭവതിയുടെ വാക്കുകൾ എന്റെ ഹൃദയത്തിനു് നിസ്സീമമായ ആശ്വാസത്തെ നൽകുന്നുണ്ടു്”

ഭവതിയുമായുള്ള സമാഗമം ഉണ്ടായ ദിവസം മുതൽ വിജയശ്രീ എന്നെ ആലിംഗനം ചെയ്തതായി എനിക്കു തോന്നിത്തുടങ്ങി. എന്റെ പ്രാണപ്രേയസീ! ഭവതി സമീപത്തുള്ളപ്പോൾ എനിക്കു ഭൂലോകം സ്വർഗ്ഗമായി കാണപ്പെടുന്നു. ഭവതിയെക്കാണുന്ന എന്റെ കണ്ണുകൾക്കു് ഈ ചന്ദ്രൻ ചണ്ഡകരനായി തോന്നുന്നു.

സുകേശിനി:—“ പ്രാണനാഥ! അവിടുന്ന് എന്നെ വെളിമാനസ്യചക്രമായ പദംകൊണ്ടു് സുബോധന ചെയ്യരുതേ! ഭവതി എന്ന് ഇനിമേൽ അവിടുന്ന് അരുളിച്ചെയ്യരുതു്. അവിടുത്തെ തൃപ്പാദദാസിയായ ഇവളെ “നീ” എന്നു വിളിച്ചാൽ മതി. ”

കൃഷ്ണ:—“ എന്റെ ജീവിതസംസ്ഥമേ! നിന്റെ അഭിലാഷം എങ്ങിനെയെന്നാലങ്ങിനെ. എന്നെ വിവാഹം ചെയ്തുമുതൽ എന്റെ ജീവിതദശയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പരിവർത്തനം അവസാനംവരെ നീണ്ടുനില്ക്കാൻ ജഗദീശപരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ. നമുക്കു് ഇപ്പോൾ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ഈ സുഖജീവിതം തുടരാൻ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തി അനുവദിക്കുമോ എന്നുള്ളതു സംശയമാണു്. ”

സുകേഷ:—“ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തി ഈ വനങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു നമ്മെ വേട്ടയാടാൻ വരുന്നതായാൽ അയാളെ സല്ലരിക്കാൻ വേണ്ടതായ ചെറിയ ഒരുക്കങ്ങൾ നാം ഇപ്പോൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടല്ലോ. നമുക്കു് ഇനിയും പരാജയമാണു് നേരിടുന്നതെങ്കിൽ ഇവിടെനിന്നു രാജസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു കടക്കാൻ ശ്രമിക്കണം. അവിടെ പ്രവേശിക്കാൻ ചക്രവർത്തിക്കു് അത്രയെളുപ്പമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ”

കൃഷ്ണ:—“രാജസ്ഥാനത്തിൽ നമ്മെ സഹായിക്കാൻ ആരാണ് ഉള്ളതു്?”

സുകേ:—“രാജപുത്രന്മാർ മഹാനഭാവന്മാരാണ്. അവരുടെ അനേകം മഹാരാജാക്കന്മാരുള്ളതിൽ ആരെ ശരണാ പ്രാപിച്ചാലും നമുക്കഭയം തരും.”

കൃഷ്ണ:—“വിശ്വസ്ഥന്മാരായ എന്റെ അനന്ദന്മാരെ എന്തു ചെയ്യും? ആപൽകേട്ടത്തിൽ അവരെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു ധർമ്മമാണോ?”

സുകേ:—അവരെ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്നു് ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നില്ല. അവരേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകാം. അറംഗസീബ് രാജപുത്രനുമായി ഒരു യുദ്ധം കഴിഞ്ഞിരിക്കുകയാണ്. ഈ യുദ്ധത്തിൽ യാതൊരു ഫലവും അയാൾക്കുണ്ടായില്ല; എന്നുമാത്രമല്ല പരാജയമാണു സിലിച്ചതു്. ഇനിയും അയാൾ രാജസ്ഥാനത്തെ ആക്രമിക്കാൻ പുറപ്പെടും. അപ്പോൾ രാജപുത്രമഹാരാജാക്കന്മാരിൽ ഒരാളെ സഹായിക്കാമെന്നു് അവിടുന്ന് ഒരു സന്ദേശംമൂലം വാഗ്ദാനം ചെയ്യണം. ആപൽക്കാലത്തിൽ അവിടുന്ന് ചെയ്യുമെന്നു പറയുന്ന സഹായത്തെ അവരാരും ഉപേക്ഷിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നമ്മുടെ സഹായത്തെ അവർ സ്വീകരിക്കുന്നപക്ഷം നമുക്കു രാജസ്ഥാനത്തിൽ എന്താവും. യുദ്ധാനന്തരം നാം സഹായിക്കുന്ന രാജാവിന്റെ സൈന്യത്തിൽ അവിടുത്തെയും ഒരുയന്നു ഉദ്യോഗവും കിട്ടും. നമുക്കു സുഖമായി രാജസ്ഥാനത്തിൽ താമസിക്കാം. ഈശ്വരസഹായമുണ്ടെങ്കിൽ അവിടുത്തെ വകയായ ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തെ അപിരേണവീണ്ടെടുക്കാം.”

കൃഷ്ണ:—“പ്രാണേശ്വരീ! നിന്റെ ബുദ്ധിപൂർവ്വമായുള്ള ഉപദേശം ഞാൻ ശിരസാ സ്വീകരിക്കുന്നു. ചക്രവർത്തിനമ്മെ ഇവിടെ സ്വൈരമായി താമസിപ്പിക്കാൻ അനുവദിച്ചില്ലെങ്കിൽ നിന്റെ അഭിപ്രായമനുസരിച്ച് രാജസ്ഥാനത്തിലെ ഒരു മഹാരാജാവിനെ ഞാൻ അഭയംപ്രാപിക്കാമെന്നുതന്നെ വിചാരിക്കുന്നു. രാജപുത്രരാജാക്കന്മാരിൽ പ്രധാനി ആരാണു് ?”

സുകേ:—“ഉദയപുരത്തിലെ റാണായാണു് ഇപ്പോൾ രാജസ്ഥാനത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട മഹാരാജാവു്. മുകിലചക്രവർത്തി ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹത്തോടു തോറ്റു പിൻവാങ്ങിയിരിക്കുകയാണു്. കുടിലതന്ത്രജ്ഞനായ അയാൾ വീണ്ടും ഉദയപുരമഹാരാജാവിനോടു പട വെട്ടാതെ അടങ്ങിപ്പാർക്കുന്നവനല്ല. അങ്ങനെ ഇനി ഒരു യുദ്ധംകൂടി ഉണ്ടാകുന്നു എങ്കിൽ അതു നമ്മുടെ കാര്യസാധ്യത്തിനു തക്കതായ ഒരു സരമായിരിക്കും.”

കൃഷ്ണ:—“പ്രിയേ! നിന്റെ ഗൃഹം ജയപുരത്തിലല്ലേ?”

സുകേ:—“അതെ, എനിക്ക് അവിടെ സ്വന്തമായി ഗൃഹമൊന്നുമില്ല. എന്റെ അമ്മയും അച്ഛനും ഇപ്പോൾ ഇല്ലെന്ന് ഞാൻ അവിടുത്തെ മുമ്പുതന്നെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നെയും സഹോദരനെയും വളർത്തിയതു് ഒരു വിധവയായ വൃദ്ധയാണു്. അവർ രണ്ടു വർഷത്തിനു മുമ്പു മരിച്ചുപോയി. എന്നെപ്പറ്റി ഏന്തോ രഹസ്യം അവർക്കറിയാമെന്നാണു് എന്റെ നാട്ടിലെ ജനങ്ങളുടെ സംസാരം. എന്റെ വളർത്തമ്മയായ വിധവ മരിച്ചതു് പെട്ടെന്നുണ്ടായ ഒരു

ഏകദേശംകൊണ്ടാണ്. അതിനാൽ അവർ മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പായി എന്നെ സംബന്ധിച്ച രഹസ്യം എന്തെന്ന് അവരോടു ചോദിച്ചറിയാനോ, അവർക്ക് എന്നോടു പറയാനോ അവസരം ലഭിച്ചില്ല. അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ പല പ്രാവശ്യം ഈ രഹസ്യത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ ചോദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അത് എന്നെ അറിയിക്കാൻ കാലമായില്ലെന്നായിരുന്നു അവരുടെ അപ്പോഴപ്പോഴുള്ള മറുപടി.

ക്രൂണദേവൻ അല്പനേരം ചിന്താക്ഷണമായിരുന്നു. അതിനുശേഷം അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—“ നിന്റെ സഹോദരനായി ഒരാൾ ഉണ്ടെന്ന് നീ പറഞ്ഞുവല്ലോ. അയാളുടെ പേരെന്താണ് ? ”

സുകേ:—“ പ്രതാപസിംഹൻ എന്ന്.”

ക്രൂണ:—“ വളരെ നല്ല പേര്? അയാൾ ഇപ്പോൾ ജയപുരത്തിൽ ഒരു പ്രളയത്തിൽ ഭൂതനായി ജീവിതം കഴിക്കുന്നു എന്നല്ലേ നീ പറഞ്ഞത് ? ”

സുകേ:—“ ഭൂതനെന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് വെറും വിടുവണിക്കാരനാണ് അവിടുന്ന് ധരിക്കരുത്. പ്രളയത്തിന്റെ അനുചരനായ ചില യുവാക്കന്മാർ ഉണ്ട്. അവരിൽ ഒരുവനാണ് ഞന്റെ അനുജൻ.”

ക്രൂണ:—അയാളുടെ വയസ്സെത്ര ? ”

സുകേ:—“ പതിനെട്ട്. എന്റെ സഹോദരന് എനിക്ക് നിന്നും ഏഴു വയസ്സിനു ഇളപ്പുമാണ്.”

ക്രൂണ:—“ നിന്റെ സഹോദരനെ കാണാൻ എന്റെ കണ്ണുകൾ കൊതിക്കുന്നു.”

സുകേ:—“എനിക്കു് ഈ ലോകത്തിൽ ഏകാവലംബമായി എന്റെ സഹോദരൻ മാത്രമേയുള്ളൂ എന്നായിരുന്നു എന്റെ വിചാരം. പരമകാരണികനായ ഈശ്വരൻ ഇപ്പോൾ അവിടുത്തേയും കൂടി എനിക്കു നൽകി.”

കൃഷ്ണ:—“ഓമനേ! എന്താണു് അങ്ങനെ പറയുന്നതു്. നിന്നെ ലഭിച്ചതുകൊണ്ടല്ലേ ഞാൻ ഇപ്പോൾ സാവലംബമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതു്. നിന്നെ ലോകത്തിൽ ആരു സ്വീകരിക്കയില്ല. വിശ്വജ്ഞതയായ കാമരാജന്റെ ദൈവത്വമായ എന്റെ ജീവിതേശ്വരിയെ മഹാചക്രവർത്തികൾപോലും ശീർഷ്ണിയിൽ വെച്ചുകൊള്ളും. അതുകൊണ്ടു് ഞാൻ നിനക്കു് ഒരുവലംബമായിത്തീർന്നു എന്നുള്ള കഥയേ പറയണമെന്നു ആവശ്യമില്ല.”

സുകേ:—“അവിടുത്തു് സരസ്വതീപ്രസാദം വേണ്ടുവോളം ഉള്ള ഭാഗ്യവാനാണു്. വാഗ്ധാമിനിയിൽ അവിടുത്തേ ജയിക്കാൻ എനിക്കു ശക്തിയില്ല.”

കൃഷ്ണ:—“എനിക്കു് സരസ്വതീപ്രസാദമല്ലേ ഉള്ളൂ. എന്റെ ഓമനയുടെ ഭാഗിയാണല്ലോ സരസ്വതി.”

സുകേ:—“എനിക്കു് ഈ ഭംഗിവാക്കുകൾ കേൾക്കണ്ട—എന്നെ ഇത്ര ആരാധിക്കത്തക്കവണ്ണം എനിക്കു് ഒരു യോഗ്യതയും ഇല്ല.”

കൃഷ്ണ:—“ഇല്ലെങ്കിൽ വേണ്ട, കലഹിക്കാതെ ഇരുന്നാൽ മതി. വെറുതെ എന്തിനു് ആ കോമളമായ മുഖം കറുപ്പിക്കുന്നു? പ്രാണേശ്വരി, ഈ ചന്ദ്രിക എത്ര രമണീയമായിരിക്കുന്നു!”

സുകേ:—“വളരെ ആനന്ദകരമായ വെണ്ണിലാവു്; അവിടുത്തെ സാമീപ്യംകൊണ്ടു് ഞാൻ ഈ ചന്ദ്രികയുടെ സുഖം പൂർണ്ണമായി അനുഭവിക്കുന്നു. (ഉത്തരഭാഗത്തേയ്ക്കു് സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടു്) “പ്രിയതമ! കോട്ടമതിലിന്നു വെളിയിലായി വളരെ ദൂരത്തു് ഒരു പ്രകാശം കാണുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. അതെന്തായിരിക്കും? നിലാവിന്റെ വെളിച്ചമല്ല.”

കൃഷ്ണദേവൻ തന്റെ പ്രിയതമ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച സ്ഥലത്തേയ്ക്കു നോക്കി. ദൂരെയായി വൃക്ഷങ്ങളുടെ മുകൾഭാഗത്തുകൂടി അനേകം ദീപയഷ്ടികൾ ഒരുമിച്ചു കാണിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഒരു പ്രകാശം കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ വല്ലാതെ ഒരു ഭ്രാന്തെ തോന്നി. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“പ്രിയേ, ഈ ലോകത്തിൽ രാത്രികാലത്തു് ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രകാശം കാണാൻ ഒരിക്കലും അവകാശമില്ല. ഭ്രാന്തായവർക്കു നിറഞ്ഞ ഈ അരണ്യത്തിൽ മനുഷ്യരാകുകക്കുറവുണ്ടെന്നു് ധരിച്ചുപിടിച്ചു. എന്തെങ്കിലും വികിരണങ്ങൾ മുക്തിലാകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള ഭേദങ്ങളെ വരവായിരിക്കുമോ? ഈ ഭയങ്കരമായ കാട്ടിൽ അനേകം ജനങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു സഞ്ചരിക്കേണ്ടതെന്തെന്നു രണ്ടാളുകൾക്കു കണ്ടു എന്തെങ്കിലും അസാധ്യം. ഏതായാലും നമുക്കു സൗഖ്യത്തിന്റെ മുകളിൽ കയറി നോക്കാം; വരിക.”

കൃഷ്ണദേവനും പ്രേമസിയും ആ സ്ഥലംകേൾക്കുകയിൽനിന്നിറങ്ങി സൗഖ്യം നോക്കി അതിശീഘ്രഗതിയിൽ നടന്നു. പരിഭ്രമത്താലുകൂടി അവർ സൗഖ്യത്തിന്റെ ഉപരി

ഭാഗത്തേയ്ക്കു പിടഞ്ഞു കയറി. മുകളിൽ എത്തിയ ഉടൻ വടക്കു കാണപ്പെട്ട പ്രകാശം കരേക്കൂടി ശക്തിമത്തായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അവർ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഏകദേശം ഒരു മൈൽ അകലെയായി കത്തിച്ചുപിടിച്ചിട്ടുള്ള അനേകം ദീപയന്ത്രികൾ വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇടയിൽക്കൂടി പ്രകാശിച്ചു കാണപ്പെട്ടു. അനേകം ആളുകൾ അങ്ങോട്ടു മിങ്ങോട്ടും സഞ്ചരിക്കുന്നത് അസ്പഷ്ടമായി അവർ കണ്ടു. കൃഷ്ണദേവന്റെ ദർശനം വർദ്ധിച്ചു. സൂക്ഷ്മശീനി സ്കന്ധമായി പ്രകാശം കണ്ട ഭാഗത്തേയ്ക്കു തന്നെ കണ്ണിമയ്ക്കാതെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. ആ യുവയോലാവിന്റെ നയനങ്ങൾ സിംഹത്തിന്റെ എന്നോണം ഭയങ്കരമായി തെളിഞ്ഞു. സ്വകരങ്ങളാൽ പ്രേയസിയുടെ കടീതടത്തെ സംവേഷണം ചെയ്ത് അവളെ മാറോടു ചേർത്ത് അണച്ച് മോഹനമായ വദനകമലത്തിൽ ചുംബിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ഓമനേ! എന്റെ ശക്ത അസ്ഥാനത്തിലല്ല. എന്നെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ട മുകിലഭടന്മാർ ഈ രാത്രിയിൽ ആ സ്ഥലത്തു പാളയമടിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുകയാണെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാനും അനുചരന്മാരിൽ ചിലരും കൂടി ഗ്രന്ഥമായി അവിടെ ചെന്നു കാഴ്ചങ്ങൾ അറിഞ്ഞുവരാം. ആ നീചന്മാരുടെ അന്ത്യകാലമടുത്തു. ഞാൻ പോകട്ടെ. എനിക്കു അനുവാദം തരിക. നീ ഒട്ടും ഭയപ്പെടരുത്. ഞാൻ വേഗം തിരിച്ചുവരാം.”

“ജഗദീശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ! അവിടുന്ന് പോയി സംഗതികൾ അറിഞ്ഞു വേഗം തിരിച്ചുവരണം.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി ആ ബാലിക തന്റെ കമിതാവിനെ പ്രണയപരവശയായി ആലിംഗനം ചെയ്തിട്ട്

അദ്ദേഹത്തിനു വിട നൽകി. കൃഷ്ണദേവനാകട്ടെ, അതിവേഗത്തിൽ സൗധം വിട്ടിറങ്ങി ദുർഗ്ഗദുരന്തിലേയ്ക്കു പോകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം 4,

പോക ധൃതരാഷ്ട്രൻ പടയോട്ടകൂടവേ
 വേഗേന യഥാ ജ്വലിച്ചുവാക നീ
 വാണവുമുദവും വാജീസമൂഹവും
 തേരകളും വെന്തുവെന്തു വീണീടുന്നു
 സപർഗ്ഗലോകത്തോളമെന്തീ ഭേദനരം
 ശക്തനോടങ്ങറിയിച്ചാനനാകലം.

മുകിലചക്രവർത്തിയുടെ ആലോചനാസഭയിലെ നിശ്ചയപ്രകാരം അഹമ്മദ്ഖാനും സൈന്യവും അന്നുതന്നെ ദിലീപദുർഗ്ഗത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാനായി യാത്ര പുറപ്പെട്ടു. അവർ കാശ്മീരത്തിന്റെ കിഴക്കെ അതിർത്തിയിൽ എത്തി ഒരു ദിവസം അവിടെ താമസിച്ചു. വനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ആഹാരസാധനങ്ങൾ ദുർല്ലഭമാണെന്നുള്ളതിനാൽ ഏകദേശം രണ്ടു മാസത്തേയ്ക്കു വേണ്ടിവരുന്ന ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ അവർ “ലാഹാ” നഗരത്തിൽനിന്നും ശേഖരിച്ച് ഒട്ടകങ്ങളുടെ പുറത്തു കയറി ഹിമവൽസാനപ്രദേശങ്ങളിലെ ലോരാമണ്ഡലത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ച രാത്രിയിലാണ് അവർ ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിന് ഒരു നാഴിക അകലേയുള്ള വനപ്രദേശത്തു എത്തിയതു്. അന്നത്തെ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ ഒരു സൗകര്യമുള്ള സ്ഥലം അന്വേഷിച്ചു് വളരെ ദൂരം അലഞ്ഞു നട

നാതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ്, വലിയ വൃക്ഷങ്ങളും കുന്നുകളും ഇല്ലാത്ത ഈ സമതലപ്രദേശത്തെ അവർ കണ്ടുപിടിച്ചത്.

മേല്പറഞ്ഞ സ്ഥലത്തു് എത്തിയ ഉടൻതന്നെ അവിടെ കൂടാരങ്ങൾ അടിക്കാൻ അഹമ്മദ്ഖാൻ ഭടന്മാർക്കു് ആജ്ഞ കൊടുത്തു. അതിനർണ്ണം അവർ സ്വല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ കാടു വെട്ടിത്തെളിച്ചു കൂടാരങ്ങൾ ഉറപ്പിക്കത്തക്കവണ്ണം വിസ്മൃതമായ ഒരു സ്ഥലം ഉണ്ടാക്കി. അതിവിശാലമായ ആ സ്ഥലത്തു് മുപ്പതോളം വലിയ കൂടാരങ്ങൾ ക്ഷണനേരംകൊണ്ടു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടു. കുതിര, ഒട്ടകം മുതലായ മൃഗങ്ങളേയും തങ്ങളേയും വന്യമൃഗങ്ങൾ ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം കൂടാരസ്ഥലത്തിനു ചുറ്റും അഗ്നികണ്ഡങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിയതിനുശേഷം തങ്ങൾക്കു വേണ്ട ആഹാരസാധനങ്ങൾ പാകം ചെയ്യാൻ ആരംഭിച്ചു. അഹമ്മദ്ഖാന്റെ കൂടാരം മറ്റു കൂടാരങ്ങളുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തായി സ്ഥിതിചെയ്തു. നല്ല ചന്ദ്രികയുള്ള രാത്രിയായിരുന്നതിനാൽ ഭടന്മാർ തങ്ങളുടെ കൂടാരത്തിനു വെളിയിൽ അങ്ങമിങ്ങുമായി പാകുകിയയിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ദീപയജ്ഞികൾ കൂടാരത്തറയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും കഴിച്ചു നിൽക്കി. അവയിൽ നിന്നും പുറപ്പെട്ട പ്രകാശമാണ് കൃഷ്ണദേവന്റെയും സുഷകശിനിയുടേയും ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചതു്.

ദുർഗ്ഗപാദത്തിൽ എത്തിയ ഉടൻതന്നെ കൃഷ്ണദേവൻ തന്റെ ഭടന്മാരിൽ ഇരുന്നൂറുപേരെ കൂട്ടികൊണ്ടുവരാൻ ഒരു ദൂതനെ കല്പിച്ചയച്ചു. ആജ്ഞയനുസരിച്ചു ഭടന്മാർ ഉടൻതന്നെ തങ്ങളുടെ നായകന്റെ മുഖിൽ എത്തി.

തന്റെ ഉള്ളിൽ ഉത്ഭൂതമായ ദുഷ്ടകയെപ്പറ്റി കൃഷ്ണദേവൻ അവരോടു പറഞ്ഞു. അവർ തങ്ങളിൽ ഒരു ചെറിയ ആലോചന നടന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി എല്ലാവരും ആയുധം ധരിച്ച് കൃഷ്ണദേവനാൽ നീതന്മാരായി പ്രകാശം കണ്ട സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. അഹമ്മദ്ഖാന്റെ പാളയ സ്ഥലത്തോടു അവർ ഏറ്റവും അടുത്തു. ഒരു സമയത്തിൽ തന്നെ അവർ എല്ലാവരും മാർജ്ജാരന്മാരെപ്പോലെ പാദന്യാസശബ്ദം കേൾപ്പിക്കാതെ കാട്ടിനിടയിൽ കൂടി ഇഴഞ്ഞു കൂടാൻ സ്ഥലത്തിനോടു തൊട്ടുള്ള കാട്ടിന്റെ ഉള്ളിൽ മറഞ്ഞിരുന്നു. തന്റെ ഭടന്മാരിൽ പ്രധാനികളായ ചിലരുമായി അനന്തരകർണീയത്തെപ്പറ്റി അഹമ്മദ്ഖാൻ ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു.

അഹമ്മദ്:—“നാം ഈ വനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ട് ഇന്ന് അഞ്ചാറു ദിവസമായി. ദിലീപദുർഗ്ഗത്തേയോ കൃഷ്ണദേവനേയോ ഇതുവരെ കണ്ടെത്തിയില്ല. ഈ ഘോരഗഥനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ അവനെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ വളരെ പ്രയാസം ആണ്. ദുർഗ്ഗമെങ്കിലും കണ്ടെത്തിയാൽ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ അതിനെ മനുഷ്യവാസയാഗ്രമാക്കിത്തീർക്കാമായിരുന്നു.”

സയ്യിദ്ഖാൻ:—(ഉപസേനാപതി) “നമുക്കു പരിവയമില്ലാത്ത ഈ കാട്ടിൽ നാം കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ദുർഗ്ഗം കണ്ടുപിടിക്കുന്ന കാര്യം ക്ഷിപ്രസാദ്ധ്യമല്ല. അതിനാൽ വളരെ ക്ഷമയോടുകൂടി പരിശ്രമിക്കണം. കൃഷ്ണദേവസിംഹനേയും അതിനിടയിൽ കണ്ടുകിട്ടാതെയിരിക്കയില്ല.”

അഹമ്മദ്:—“ഡിലർഖാനം സൈന്യവും ഇപ്പോൾ “ലാഹാ” നഗരത്തിൽ എത്തിയിരിക്കും. ഭക്തം നന്നാക്കിയതിനുശേഷം മാത്രമേ ഭൂതന്മാരെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കാൻ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. കൃഷ്ണദേവനെ എതിർക്കുന്നത് ഡിലർഖാനം സൈന്യവും വന്നുചേർന്നതിനു മേൽ മതിയാകുമെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം. ഒരു രക്ഷാസ്ഥാനം ഉറപ്പിക്കാതെ കൃഷ്ണദേവനോടു എതിർക്കുന്നത് അപകടമാണ്.”

സയ്യിദ്:—“അതിനു സംശയമില്ല. കൃഷ്ണദേവന്റെ അനുചരന്മാരായി മൂവായിരത്തിൽപ്പരം ഭടന്മാരുണ്ടെന്നല്ലേ ഡിലർഖാൻ പറഞ്ഞത്. ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇപ്പോൾ ഒരു സാഹസത്തിനും പുറപ്പെടേണ്ട ആവശ്യം ഇല്ല. യദൃച്ഛയാ കൃഷ്ണദേവനെ കണ്ടുമുട്ടുകയാണെങ്കിൽ ഒരു യുദ്ധം കൂടാതെ ഗത്യന്തരവും ഇല്ല.”

അഹമ്മദ്:—“കൃഷ്ണദേവനെ വഴിയിൽ കാണുന്നപക്ഷം യുദ്ധംതന്നെ വേണമെന്ന് ഞാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. യുദ്ധത്തിൽ അതിപരിചിതന്മാരായ മുപ്പായിരം ഭടന്മാർ നമുക്കും ഉണ്ടല്ലോ. സമരത്തിൽ അവനെ നിഷ്പ്രയാസം ജയിക്കാമെന്ന് എനിക്കു ധൈര്യമുണ്ട്.”

സയ്യിദ്:—“കൃഷ്ണദേവനെ ജയിക്കുന്നത് അത്ര വലിയ കാര്യമല്ല. ഭക്തം കണ്ടുപിടിച്ചാൽ ഉടൻ “ലാഹാ” നഗരത്തിലേയ്ക്കു ഭൂതന്മാരെ അയയ്ക്കണം. വിവരം ഡിലർഖാനെ തെയ്യപ്പെടുത്തി ഭക്തനവീകരണത്തിന് കൂടുതൽ ആവശ്യമുള്ള സാമാനങ്ങളുംകൂടി വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ അവരോടു ഏല്പാട് ചെയ്യണം.”

(ഒരു ഭൃത്യൻ കൂടാരത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു്)
“അന്താഴം തയ്യാറായിട്ടുണ്ടു്.”

അഹമ്മദ്—“ഞങ്ങൾ ഇതാ വരുന്ന. എല്ലാം വിളമ്പി
തയ്യാറാക്കൂ.”

അഹമ്മദ് ഖാനെ ഉപസേനാനിയും തല്കാലം തങ്ങളുടെ
ആലോചന നിർത്തി അന്താഴത്തിന്നു ചോയി. കാട്ടിനുള്ളിൽ
ഒളിച്ചിരുന്ന കൃഷ്ണദേവനും കൂട്ടരും, മുക്തിലസേനാനികൾ
തമ്മിൽ നടന്ന സംഭാഷണത്തിൽ ഒരുക്ഷരം വിടാതെ കേട്ടു.
മുക്തിലന്മാർ അന്താഴത്തിനിരുന്ന തക്കം നോക്കി നമ്മുടെ
കഥാനായകനും ഭടന്മാരും അവരുടെ ദൃഢസങ്കേതത്തിൽനിന്നും
മരണം മരണം പിന്നാറി വന്നതിന്നു മറ്റൊരു ഭാഗത്തെത്തി.
എല്ലാവരും കുറച്ചുനേരം മൗനമായിരുന്നു. ഒടുവിൽ
കൃഷ്ണദേവൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“മുക്തിലന്മാരുടെ സംഭാഷണം നിങ്ങൾ എല്ലാവരും കേട്ടുവല്ലോ?
മൂവായിരം ഭടന്മാരാണ് ദിലീപദർഗ്ഗത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ
പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. കോട്ടയെ പുതുക്കി അവിടെ താമസമുറപ്പിച്ചതിനുശേഷം നമ്മെ
അന്വേഷിച്ചു കണ്ടു നേരിടുവാനാണ് അവരുടെ നിശ്ചയം.
ഇപ്പോൾ ഇവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നതുകൂടാതെ ഡിലർഖാന്റെ
നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു വലിയ സൈന്യം ഇതിനകം “ചാഹാ”നഗരത്തിൽ
എത്തിയിരിക്കും എന്നുകൂടി അവരുടെ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും നമുക്കു മനസ്സിലായല്ലോ.
ഡിലർഖാൻ മഹാധീരനും യുദ്ധപരിചിതനും ആയ ഒരു നായകനാണ്.
മൂന്നു നാലു യുദ്ധങ്ങളിൽ അയാളുടെ പരാക്രമം എനിക്കു പ്രത്യക്ഷമാപ്പട്ടിട്ടുണ്ടു്.

അയ്യകൊണ്ടു് അയാൾക്കുടി ഇവിടെ എത്രയെന്നുതന്നെകിൽ നമുക്കു വലിയ നിരാശയുണ്ടു്. മാത്രമേ വഴി കാണുന്നുള്ളു. അതിനാൽ ഡിലർമാൻ രണ്ടു ദിവസത്തേയ്ക്കു് ലാഹാനഗരത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെടാതിരിക്കണമെന്നു് എന്തെങ്കിലും പ്രതിബന്ധം ഉണ്ടാക്കണം. ഈ നീചന്മാരുടെ കഥ ഇന്നു രാത്രികൊണ്ടുതന്നെ അവസാനിക്കും. എന്നാലും ഡിലർമാൻ വന്നാൽ നമുക്കു ഗത്യന്തരം ഇല്ലെന്നാകും. യുദ്ധവിദ്യാലയമായ ഇരുപതിനായിരം ഭടന്മാരെങ്കിലും അയാളോടൊന്നിച്ചുണ്ടായിരിക്കും. ഡിലർമാനെ ഇങ്ങോട്ടു കടക്കാൻ അനുവദിക്കരുതു്. നിവൃത്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ചന്തിയിൽ അയാളെ വധിക്കണം. അതു് ധർമ്മമല്ലെന്നുള്ള ശങ്ക നിങ്ങളുൾക്കൊക്കും വേണ്ട. നമ്മെ ഇങ്ങനെ മനഃപൂർവ്വം ഉപദ്രവിക്കുന്ന ഭൃഷ്ടന്മാരെ വഞ്ചനകൊണ്ടെങ്കിലും വധിക്കണം. അതിന്നു ധൈര്യമുള്ളവർ എന്റെ വിശ്വസ്ഥന്മാരായ അനുചരന്മാരിൽ ആരുണ്ടു്?”

എല്ലാവരും:—“ മഹാപ്രഭോ! അവിടുത്തെ ഏതാജ്ഞയേയും അക്ഷരപ്രതി അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ ഞങ്ങളുടെ ജീവനെപ്പോലും ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന്നു് ഞങ്ങളുൾക്കൊക്കും സന്നദ്ധരാണു്. അവിടുത്തെ ഒരാജ്ഞ കേൾക്കേണ്ടതാമസമേ ഉള്ളു. ഞങ്ങളും ഇതാ പുറപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു.”

കൃഷ്ണദേവൻ:—“ എന്നാൽ നിങ്ങളിൽ ഒരു നൂറു പേർ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ലാഹാനഗരത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെടണം. ആചര്യമുള്ള പണവും ആയുധങ്ങളും അതിശീഘ്രഗതിയിൽ ഓടാവുന്ന കുതിരകളേയും നിങ്ങളുൾക്കൊണ്ടുപോയ്ക്കൊള്ളണം. വഴിയിൽ ഒരു നിമിഷനേരവും കളയാതെ കാശ്മീരത്തിൽ എത്തണം.

കാശ്മീരത്തിന്റെ അതിർത്തിക്കുള്ളിൽ കടക്കുന്നതിനു മുമ്പായി നിങ്ങളുടെ വേഷം മാറണം. കതിരുകളെ മനുഷ്യസഞ്ചാരമില്ലാത്ത ഏതെങ്കിലും വനത്തിൽ നിറുത്തി പത്തിരപതു പേർ അവയെ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി അവിടെ താമസിക്കണം. ശേഷം പേർ മറ്റൊരു മരീയസന്യാസിമാരുടെ വേഷത്തിൽ വേണം ലാഹാനഗരത്തിൽ കടക്കേണ്ടതു്. കൈത്തോക്കുകളും, കറാറുകളും വളരെ ഗോപ്യമായി നിങ്ങളുടെ വസ്ത്രത്തിനിടയിൽ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. ലാഹാനഗരത്തിൽ ചെന്നാലുടൻ നിങ്ങളിൽ നാലഞ്ചുപേർ ഒറ്റമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെടണം. അവിടെ എത്തിയാൽ എന്റെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജകളിൽ പ്രധാനികളായിട്ടുള്ള ചിലരുമായി ആലോചിച്ചു് അവിടെ ഒരു ചെറിയസൈന്യം ശേഖരിക്കണം. എന്റെ ആജ്ഞയാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അവരാർക്കും യാതൊരു കാര്യത്തിനും പിന്മാറുന്നവരല്ല. ഒറ്റമന്ദിരത്തിൽ സൈന്യശേഖരം ചെയ്യുന്ന സമയം കൊണ്ടു് നിങ്ങളിൽ ഭൂരിപക്ഷം ആളുകൾ ഡിലർമാന്റെ വസതി ഏതെന്നു ഗ്രന്ഥമായി അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു്. അവിടെ എത്തണം. നാലുപേർ ഒഴിച്ചു് ശേഷമുള്ളവർ ഒറ്റയായി തിരിഞ്ഞു് അവിടെ വിടെ നിൽക്കണം. കാണികൾക്കു യാതൊരു സംശയത്തിനും ഇടകൊടുക്കരുതു്. മറ്റുള്ള നാലുപേർ ഡിലർമാൻ താമസിക്കുന്ന സെന്യദപ്പാറത്തിൽ എത്തി കാവൽക്കാരോടു് അകത്തു പ്രവേശിക്കാനും സേനാനായകനെ കാണാനും അനുവാദം ചോദിക്കണം. ഫക്കീർവേഷധാരികളായതുകൊണ്ടു്

നിങ്ങളെ അവർ അകത്തു കടത്തിവിടും. ഡിലർ
 ഖാനെ കണ്ടു മഹാമദീയവേദസംബന്ധമായി സംഭാ-
 ഷണം ചെയ്യണം. സംഭാഷണമലേ്യ നാലുപേരും
 ഒരമിച്ചു അയാളുടെ മേൽ ചാടിവീണ് അയാളെ
 വധിക്കണം. വെളിയിൽ നില്ക്കുന്ന കാവൽക്കാർ
 പോലും അറിയാതെ കാര്യം നടത്തണം. ഉദ്ദിഷ്ട
 കൃത്യത്തിനു എന്തെങ്കിലും പ്രതിബന്ധം നേരിടുന്ന
 പക്ഷം ഉടൻ നിങ്ങളുടെ കൈത്തൊക്കിന്റെ നിറ
 യൊഴിക്കണം. വെടിയുടെ ശബ്ദം കേട്ടാൽ ഉടൻ
 വെളിയിൽ നില്ക്കുന്നവർ ഒന്നായിച്ചേർന്നു ബലേന
 സൗര്യത്തിലേയ്ക്കു കടക്കണം. ഇതിനകം ദുർഗ്ഗമന്ദി-
 രത്തിൽ സജ്ജമാക്കപ്പെടുന്ന സൈന്യചുംഭ്രിടി വന്നു
 ചേർന്നു നിങ്ങളെ സഹായിക്കണം. ജീവനുള്ള
 പ്ലോറു നിങ്ങളിൽ ആരുംതന്നെ ബന്ധനത്തിൽ
 അകപ്പെടരുത്. ഒന്നുകിൽ മരിക്കണം, അല്ലെങ്കിൽ
 ജീവനോടുകൂടി രക്ഷപ്പെടണം. നാം ആലോചി-
 ക്കുന്ന ഈ കാര്യം പരാജയത്തിൽ കലാശിക്കുമെ-
 നുള്ള ഘട്ടമായാൽ ആ വിവരം ഏതു വിധവും
 ഉടൻ എനിക്കറിവു തരണം. അതിനു വേണ്ട
 ഏല്പാടുകൾ എല്ലാം മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ ചെയ്തുകൊ-
 ള്ളണം. ഇനി നിങ്ങളുടെ പോകാം.”

ഇതവിധം വേണ്ട ഏല്പാടുകൾ ചെയ്തു അവരെ
 അയച്ചിട്ടു ക്രിസ്തുവേദനും ശേഷിച്ച അനുചരന്മാരും ദിലീപ
 ദുർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു.

* * * *

നേരം ഏകദേശം പതിനെട്ടനാഴിക ഇരുട്ടി. കമുക-
 ബാസവബിംബം “അസ്തുപർവതനിതംബത്തെ അഭിമു

വീകരിച്ചു ലംബമാനമായി.” അതിമനോഹരമായ ചന്ദ്രിക. സാഹസകർമ്മങ്ങൾക്ക് ഒട്ടും യോജിക്കുന്ന ഒരു രാത്രിയല്ലായിരുന്നു അത്. വനത്തിലെ സകല സത്വങ്ങളും ഗാഢസുഷുപ്തിയിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നു. മാരുതദേവൻപോലും നിശ്ചലനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. വൃക്ഷലതാദികൾ യാതൊരു ചലനവും കൂടാതെ സ്തബ്ധരണപോലെ നിൽക്കുന്നു. അതിലമുഖമായ ഒരു മണൽത്തരി തറയിൽ വീണാൽപോലും സ്തംഭമായി കേൾക്കാം. മുകിലസൈന്യത്തിന്റെ സ്തന്ധാവാശ്യാനന്തിനു ചുറ്റും കൂട്ടിച്ചിട്ടുള്ള അഗ്നികണ്ഡത്തിലെ ഇന്ധനങ്ങൾ എരിഞ്ഞു കനൽക്കട്ടകൾ വലിയ മാണിക്യരത്നങ്ങൾപോലെ പ്രകാശിക്കുന്നു. കൂടാരത്തിനുള്ളിൽ നിദ്രയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന മുകിലഭടന്മാരുടെ നാസാരസ്യങ്ങളിൽനിന്നും പുറപ്പെടുന്ന ശബ്ദത്താൽ മാത്രം ആരാത്രീയുടെ നിശ്ശബ്ദത ഭേദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അഹമ്മദ് ട്വാൻറയും ഉപസേനാപതിയുടേയും കൂടാരങ്ങളുടെ വാതുക്കൽ കാവൽ നിൽക്കുന്ന ഭടന്മാർ അലംനിദ്രാധീനന്മാരായി തീരുന്നോടു ചേർന്നു നിൽക്കുന്നു. ആ രാത്രിയിൽ യാതൊരു അഹിതസംഭവങ്ങളേയും പ്രതീക്ഷിക്കാതെ സുഖമായി ഉറങ്ങുന്ന ആ ഭടന്മാർ എത്ര മൂഢന്മാർ.

ദിലീപദർശ്ശപാരത്തിൽ ആയുധപാണികളായി കയ്യിൽ ഓരോ ചെറിയ വസ്ത്രഭാഗ്യവും ഏന്തി ഏകദേശം അഞ്ഞൂറോളം ഭടന്മാർ കൂട്ടംകൂടി നിൽക്കുന്നു. അവർ തമ്മിൽ ഒരക്ഷരവും മിണ്ടുന്നില്ല. അഞ്ചു നിമിഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽനിന്നും ഒരു സുന്ദരനായ യുവാവ് വെളിയിൽ വന്നു മുദുലമായ സ്വരത്തിൽ എന്തോ പറഞ്ഞു. ഭടന്മാർ ഓരോരുത്തരായി കിടങ്ങിൽ ഉറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള പാല

ത്തിൽക്കൂടി നടന്നു വിചിത്രഭൂമിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. എല്ലാവരും കടന്നതിനുശേഷം യുവാവും അവരോടുകൂടി എത്തി. അവടെനിന്നും അവർ എല്ലാവരുംകൂടി മുക്തിലഭിക്കുന്നതിന്റെ പാളയസ്ഥലം നോക്കി നടന്നു. പാളയത്തിന് അര നാഴികയ്ക്കിപ്പുറം വെച്ച് അവർ രണ്ടായിപ്പിരിഞ്ഞു വലത്തും ഇടത്തും ഭാഗത്തേക്കു തിരിഞ്ഞു. ഇതിനുശേഷം ഓരോ കൂട്ടരും നിലത്തോടു ചേർന്ന് നാൽക്കാലികളെപ്പോലെ നാലു കാലിൽ നടന്നുതുടങ്ങി. ഇലകളുടെ മർമ്മരശബ്ദംപോലും കേൾപ്പിക്കാതെ അതിമന്ദഗതിയിലായിരുന്നു അവരുടെ യാത്ര.

ഒരു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു. കൂടാരസ്ഥലത്തിനു ചുറ്റുമുള്ള ഗഢനത്തിനിടയിൽ ഒളിച്ച് ഈ രാത്രിചാരകൾ വൃത്താകൃതിയിൽ ഇരിപ്പായി. അതാ കാട്ടിനിടയിൽനിന്നും ഒരു വസൂഭാണയം അഗ്നികണ്ഡത്തിൽ വീഴുന്നു. അതിനെത്തുടർന്ന് നാലുപുറത്തുനിന്നും അനേകം വസൂഭാണയങ്ങൾ തുടങ്ങിയതുടരെ അഗ്നികണ്ഡത്തിൽ വീണുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അധികം താമസിയാതെ അതികഠോരമായ മേഘഗർജ്ജനത്തിനൊപ്പം കർണ്ണാഭ്യന്തരമായ ഭയങ്കരശബ്ദം തീക്കണ്ഡത്തിൽനിന്നും പുറപ്പെടുന്നു. ഉടൻതന്നെ കൂർത്ത ഇരുമ്പാണികൾ പൊട്ടിത്തെറിച്ച് കൂടാരത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഭടന്മാരുടെ അംഗങ്ങളിൽ തുളച്ചുകയറുന്നു. വഹനികണ്ഡത്തിൽനിന്നും പൊങ്ങിയ തീജ്വാല അതാ കൂടാരത്തിലേയ്ക്കു പററിപ്പിടിക്കുന്നു. അരനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ഭീകരമായ തൈക്ഷ്ണ്യത്തോടുകൂടി അഗ്നിഭഗവാൻ ആകാശത്തിലേയ്ക്കു പൊങ്ങി. മുക്തിലഭന്മാർ സംഭ്രാന്തരായി ശയനസ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നും ധാടി എഴുന്നേറ്റു. നാലുപാടും

അഗ്നി കഠിനമായി കത്തുന്നത് അവർ കണ്ടു. രക്ഷപ്പെടാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവും ഇല്ലെന്നു കണ്ടു അവർ അന്ധാളിച്ചുനിൽക്കുന്നതിനിടയിൽ ഗഹനാന്തർഭാഗത്തുനിന്നും തെരുതെരെ പുറപ്പെടുന്ന വെടിയുടെ ശബ്ദം കേൾക്കപ്പെട്ടു. അവർ ഓരോരുത്തരും നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ നിലംപതിച്ചു. അഹമ്മദ്ഖാനും ഉപസേനാനിയും ഇതികുത്തവ്യതാമൂലം ന്മാരായി മുഖത്തോടുമുഖം നോക്കി വിഷണ്ഡരായി നിന്നു. അഗ്നിജപാല അടുത്തടുത്തു ചെല്ലുന്നുണ്ടു്. അവിടെനിന്നും വല്ലവിധവും വെട്ടിക്കു കടക്കാഞ്ഞാൽ ജീവിതം അവസാനിക്കും എന്ന നിലയായി. അവർ പരിഭ്രാന്തിയോടുകൂടി പരക്കെ നോക്കിത്തുടങ്ങി. കൂടാരത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറുഭാഗത്തു് വഹ്നിസംഗം അണഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഒരു ചെറിയ പഴുതു് അവർ കണ്ടു. നിന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നും ഒരു ചാട്ടത്തോടുകൂടി രണ്ടുപേരും അവിടെ എത്തി വാനരത്താമ്പാരെപ്പോലെ അനലകണ്ഡത്തേയും ചാടിക്കടന്നു. അവരുടെ ഗതിയെത്തുടൻ്റ് മുകിലസൈന്യത്തിൽ ശേഷിച്ച ഇരുന്നൂറോളം ഭടന്മാരും ആചത്തിൽനിന്നും രക്ഷ പ്രാപിച്ചു. ശേഷം പേർ അഗ്നിക്കാഹാരമായി. രക്ഷപ്പെട്ട ആളുകൾ നേരെ പടിഞ്ഞാറോട്ടു നടന്നു. എന്നാൽ അവർക്കു വീണ്ടും ഒരാപൽഗതത്തെക്കൂടി കടക്കാനുണ്ടായിരുന്നു.

അഹമ്മദ്ഖാനും കൂട്ടരും ഏകദേശം നൂറടി നടന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണദേവന്റെ സൈന്യത്താൽ അവർ തടയപ്പെട്ടു. നിരായുധന്മാരായ സാധുക്കൾ എന്തു ചെയ്യും. എങ്കിലും അവർ ധൈര്യത്തെ കൈവെടിഞ്ഞില്ല. മരണത്തിൽ ഭയം കൂടാതെ ഭ്രാന്തന്മാരായ ചെന്നായ്മുളപ്പോലെ അവർ ആ ഹിന്ദുസൈന്യത്തിന്റെ നേരെ പാഞ്ഞെടുത്തു.

അഹമ്മദ്ഖാനും ഉപസേനാപതിയും തങ്ങളുടെ അരക്കെട്ടിൽനിന്നും ഒരിക്കലും പിരിയാത്ത, കരാറുകളെ വലിച്ചെടുത്ത് അവരുടെ സമരനൈപുണ്യത്തെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി. മറ്റുള്ള മുകിലഭടന്മാർ ഹിന്ദുഭടന്മാരിൽനിന്നും ചില ആയുധങ്ങളെ അപഹരിച്ച് പോർ തുടങ്ങി. ഏകദേശം രണ്ടുനാഴികയോളം അതിഭയങ്കരമായ ഒരു യുദ്ധം നടന്നു. മുകിലസൈന്യത്തിൽ മിക്കപേരും മരിച്ചു. ഒടുവിൽ അഹമ്മദ്ഖാനും ശേഷിച്ച എഴുപതോളം ഭടന്മാരും വെടികൊണ്ടു പന്നിപ്പുറങ്ങളിലെ പാഞ്ഞു ഹിന്ദുസൈന്യത്തിന്റെ അണിയെ ഭേദിച്ചുകൊണ്ടു യുദ്ധം ക്ഷണത്തിൽ നിന്നും പലായനം ചെയ്തു. കൃഷ്ണദേവന്റെ ഭടന്മാരിൽ നൂറിലധികം പേർ മരിച്ചു. എങ്കിലും അന്നത്തെ രാത്രിയിലെ പരിശ്രമം സഫലമായതിനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു.

നമ്മുടെ കഥാനായകനും കൂട്ടരും വിജയശ്രീയോടു കൂടി അവിടെനിന്നും തിരിച്ചു മുകിലഭടന്മാരുടെ പാളയസ്ഥലത്തു എത്തി. ഈ സമയത്തിനുള്ളിൽ കൂടാതെ മുഴുവൻ വെറുതു വെണ്ണീറായിത്തീർന്നു. ഒട്ടകങ്ങളും കുതിരകളും മനുഷ്യരും നിജ്ജീവന്മാരായിക്കിടക്കുന്ന ആ കാഴ്ച വളരെ ഭയനീയമായിരുന്നു. ഹിന്ദുഭടന്മാരുടെ അടുത്ത ശ്രമം അവിടെയുള്ള തീ കെട്ടുതുവാനായിരുന്നു. കൃഷ്ണദേവന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ച് ഭടന്മാർ വലിയ പാത്രങ്ങളിൽ ജലം പൂർണ്ണം കൊണ്ടുവന്നു അഗ്നിതാപത്തെ ശമിപ്പിച്ചു. അനന്തരം അവർ എല്ലാവരും അവിടെ കടന്നു പരിശോധിച്ചുതുടങ്ങി. വാൾ, കുന്തം, തോക്കു മുതലായ അനേകം

ആയുധങ്ങളും, പലവിധത്തിലുള്ള സപ്താഭരണങ്ങളും, രത്നങ്ങളും അവർക്ക് ലഭിച്ചു. ആർക്കുദേശിതന്മാരായി അവർ ദിലീപദ്വന്ദ്വത്തിലേയ്ക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 5

കാടന്മാരനുഭവോര രാത്രിയിൽ കൊത്തിക്കൊന്നാർ
 ആകുമ്പോൾ പരിഭവം വീളുകെന്നതേ വത്ര
 മലയ്ക്കുനൂ ചത്തു മരതലയെല്ലാമൊലിക്കുന്നു ചോ-
 രപ്പു പലവഴി ചലിക്കുന്നു ചിത്തമെതിപ്പവെക്കല്ലാം.

ദുർഗ്ഗമന്ദിരം പുരാതന കാശ്മീരത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു ചെറിയ ഇടവകയായിരുന്നു. ഇരുപതിനായിരം ജനങ്ങളുടെ വാസഭൂമിയായ ഈ ദേശം ഒരു സപ്തന്ത്രനായ പ്രഭുവിനാൽ ഭരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇവിടത്തെ ജനങ്ങൾ മിക്കവാറും കൃഷ്ണവർണ്ണൻമാർ ആണെങ്കിലും, അവർ അരോഗ റുഡഗാത്രന്മാരും, ധീരന്മാരും, യുദ്ധനിപുണന്മാരുംകൂടി ആയിരുന്നു. നമ്മുടെ കഥാകാലത്തിനു വളരെ മുമ്പുതന്നെ, ദുർഗ്ഗമന്ദിരനിവാസികളും അവരുടെ അതതു കാലത്തിലെ നാഥന്മാരും തങ്ങളുടെ സപ്തന്ത്ര്യത്തെ സംരക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി പോക്കളത്തിൽ ഒട്ടധികം രക്തംചൊരിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ യുദ്ധങ്ങളിൽ എല്ലാം അവർ മിക്കവാറും വിജയികളായിത്തീർന്നിട്ടും ഉണ്ട്. ദുർഗ്ഗമന്ദിരം ഒരു മലംപ്രദേശമായതിനാൽ ശത്രുക്കൾക്കു ഭ്രാന്തമായിരുന്നു. ഇവിടെ നാലു പുറവും പ്രകൃതിദത്തമായ വെട്ടുകളോടുകൂടിയ ഒരു ചെറിയ കോട്ട, ഈ കഥാകാലത്തുണ്ടായിരുന്നു. ഈ കോട്ട ഒരു

വലിയ പാഠയുടെ മുകളിലായിരുന്നു സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതു്. ഇതിനുചുറ്റും ഉന്നതങ്ങളായ പാഠകൾ വളർന്നു കോട്ടമതിലോളം പൊങ്ങിനിന്നിരുന്നു. അതിനാൽ ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിനു് “ഇരട്ടക്കോട്ട” എന്നുംകൂടി ഒരു പേർ തദ്ദേശവാസികൾ പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നു.

മുകിലസാമ്രാജ്യസ്ഥാപകനായ ബേബർചക്രവർത്തിയുടെ കാലഘട്ടത്ത് തന്നെ ഈ ദുർഗ്ഗം ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണത്തിനു ലക്ഷ്യമായിത്തീർന്നിരുന്നു. എന്നാൽ പ്രകൃത്യാ സുരക്ഷിതവും ധീരന്മാരായ യോദ്ധാക്കളാൽ ഭർഷ്ടപ്രാപവും ആയിരുന്നതിനാൽ ഇതിനെ ആക്രമിച്ചു കീഴടക്കുന്നതിനു് ആർക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഫാത്തിപൂർ സിക്രിയിലെ വിശ്വവിഖ്യാതനായ ജേതാവിനുചോലും ഈ സ്ഥലത്തു വെച്ചു രണ്ടു മൂന്നു തവണ പരാജയത്തിനു് ഇടവന്നിട്ടുണ്ടു്. ഈ വിധം അയോദ്ധ്യയായ ഈ ദുർഗ്ഗം കൃഷ്ണദേവന്റെ പിതാവായ വസുദേവസിംഹന്റെ കാലത്തായിരുന്നു ആദ്യമായി വൈരികളുടെ വിഹാരത്തിനു രംഗമായിത്തീർന്നതു്. വസുദേവസിംഹൻ ശാന്തനും ധീരനുമായിരുന്നുവെങ്കിലും നരഹത്യയിൽ വിമനസ്സായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം നിവൃത്തിയുള്ളിടത്തോളം യുദ്ധം കൂടാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണകാലത്തു് അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തി മൂന്നു തവണ ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തെ ആക്രമിച്ചു. മൂന്നാമത്തെ ആക്രമണകാലത്തു് വസുദേവസിംഹൻ ഒരു വലിയ സൈന്യത്തോടുകൂടി മുഗൾചക്രവർത്തിയെ യുദ്ധങ്ങളിൽ നേരിട്ടു. ആ യുദ്ധത്തിൽ മുകിലസൈന്യം നിശ്ശേഷം പരാജിതമായി എങ്കിലും, വസുദേവസിംഹൻ സ്വവിജയമുള്ളിടത്തു് തന്നെ ഒരു മുഗൾയോ

ലാവിന്റെ ആയുധമേറു മരിച്ചു. അന്ന് പതിനാറു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന കൃഷ്ണദേവൻ സ്വസൈന്യത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ച് പിതാവിന്റെ വിജയത്തെ പൂർണ്ണമാക്കി! ഗംഭീരനായ മുകിലസമ്രാട്ടിനു ദർശനത്തിൽ നിന്നും തല്പോലും പിൻവാങ്ങേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ ശൂശ്രൂരംഠിതനായ ഒരു ബാലനിൽനിന്നും തനിക്കു പററിയ തോൽവിയെ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും വിസ്മരിച്ചില്ല. ആറു വർഷം കഴിഞ്ഞു ഒരു മഹാസൈന്യത്തോടും പാശ്ചാത്യ യുദ്ധസാമഗ്രികളോടും കൂടി അദ്ദേഹം വീണ്ടും ദുർഗ്ഗമന്ദിരപോരത്തിൽ എത്തി. ഇത്തവണ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൈരനിയ്യാതനും പൂർണ്ണഫലത്തെ പ്രാപിച്ചു. അതിബലിഷ്ടമായിരുന്ന ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിലെ കോട്ട കരിമരുന്നപ്രയോഗത്താൽ ശിഥിലമായി ഭവിച്ചു. യാതൊരു പ്രതിബന്ധവും കൂടാതെ പിതൃഘാതകനായ ആ മണ്ഡലാധിപൻ സേനാസമേതനായി കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കടന്നു. കിൽജിവംശജനായ അല്ലാവുദീൻ ചക്രവർത്തിയാൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ട ചിററൂർ ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ കഥ വായനക്കാർ കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ആ കഥയെ ദർശനമന്ദിരം അപ്പോൾ അനുസ്മരിപ്പിച്ചു. കോട്ട പിടിച്ചുവെങ്കിലും അവിടത്തെ യുവപുരുഷനെ ബന്ധനത്തിലാക്കാൻ ചക്രവർത്തിക്കു സാധിച്ചില്ല. കൃഷ്ണദേവൻ വിശ്വസ്ഥനായ ചില അനാചരന്മാരുമായി അവിടെനിന്നു രക്ഷപ്പെട്ട് ഹിമാലയത്തിലെ കൊടുംകാടുകളെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. ആക്രാന്തമായ പ്രദേശം മുഗൾസാമ്രാജ്യത്തോടു ചേർക്കപ്പെട്ടു. ഇതിനുശേഷം കൂടുകൂടെ, കൃഷ്ണദേവനും മുകിലസൈന്യവുമായി അനേകം ചെറിയ യുദ്ധങ്ങൾ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിലൊന്നിലും കൃഷ്ണദേവനും

പറയത്തക്ക വിജയം സിദ്ധിച്ചില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ ഒറ്റമന്ദിരം വീണ്ടെടുക്കാൻ പിന്നീട് അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചില്ല.

യുവാവായ തങ്ങളുടെ നാഥന്റെ വേർപാടു നിമിത്തം പ്രതപ്താഘ്രയന്മാരായ പ്രജകൾ, ചക്രവർത്തിയുടെ അനുയായികൾക്ക് ഒരിക്കലും സൈപരമായിരിക്കാൻ ഇടകൊടുത്തില്ല. മുകിലഭടന്മാരെ കണ്ടെത്തുന്ന അവസരങ്ങളിൽ അവരെ കഴിയുന്നത്ര ഭണ്ഡിക്കുന്നതിൽ ഒറ്റമന്ദിരനിവാസികൾ ബലശ്രദ്ധന്മാരായിരുന്നു. അപ്രതീക്ഷിതമായ കലാപങ്ങൾ അടിയ്ക്കൂടി അവിടെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ അവസരത്തിലായിരുന്നു ഉണ്ണുവേണന്റെ സന്ദേശചാഹികളായ കീകരന്മാർ അവിടെ എത്തിയത്. വളരെക്കാലമായി തങ്ങളുടെ സ്വാമിയുടെ ഗതിയെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിയാതെ പരിതപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന പ്രജകൾക്ക് ഈ സന്ദേശം അമൃതവർഷമെന്നോണം ആനന്ദജനകമായിരുന്നു. നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ഈ വൃത്താന്തം നാടൊട്ടുക്കു പരന്നു. ഉണ്ണുവേണവേണ്ടി പ്രാണനെ ത്യജിക്കാൻ സന്നദ്ധന്മാരായ പതിനായിരത്തോളം പടയാളികൾ അവിടെ സംഘം ചേർന്നു.

* * * *

ലാഹാനഗരം പുരാതനകാശ്മീരത്തിന്റെയും പ്രധാന നഗരങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. കാശ്മീരത്തെ സ്വതന്ത്രരാജാക്കന്മാർ ഭരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തു് ഈ നഗരത്തിൽ ബലവത്തായ ഒരു ഒറ്റമുണ്ടായിരുന്നതു് ഈ കഥാകാലത്തും ഭംഗരഹിതമായി നിന്നിരുന്നു. കാശ്മീരം മുകിലസമ്രാജ്യങ്ങളുടെ മേൽക്കോയ്മയെ അംഗീകരിച്ച കാലത്തു് ഈ

ദുസ്തം മുക്തിലസ്ഥാനാപതിയുടെ വാല്പ്രീടമായിത്തീർന്നു. അറംഗസീബിന്റെ പ്രതിപുരുഷൻ എന്ന നിലയിൽ ഒരാൾക്ക് അർത്ഥയുള്ള സകലവിധ പദവികളും ഈ സ്ഥാനാപതിക്കു ലഭിച്ചിരുന്നു. ഡിലർഖാനം സൈന്യവും ഈ കോട്ടയിലാണു താമസിച്ചിരുന്നതു്. സ്ഥാനാപതിയുടെ സൗധത്തിനു തൊട്ടു് മറ്റൊരു ചിത്രഫർഷ്കണയായിരുന്നതിലായിരുന്നു ഡിലർഖാൻ തന്റെ വാസമുറപ്പിച്ചതു്. അഹമ്മദ് ഖാന്റെ ദൂതന്മാരുടെ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിച്ചു് അദ്ദേഹം രണ്ടു ദിവസമായി ക്ഷമയില്ലാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടുകയാണു്.

*

*

ലാഹോർ ഗുത്തിന്റെ തെക്കുപടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തായിട്ടു് ഒരു കുറിക്കാടുണ്ടു്. ഈ കാട്ടിന്റെ മഴല്പ്രകാശകുന്ന റോയ്സിപ്പാരുയുടെ തെക്കുവശത്തു് ചെറിയ വൃക്ഷങ്ങൾ വളന്നു നില്ക്കുന്ന ഒരു കാവു് ഈ കഥാകാലത്തു് ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരുദിവസം സന്ധ്യയോടുകൂടി നാലു മഹമ്മദീയസന്യാസിമാർ ഈ കാവിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു് പണ്ണാസനങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു് അവയിൽ ഇരുപായി. നാലുപേരും യുവാക്കന്മാരും സുന്ദരന്മാരും ആയിരുന്നു. വീരരസം തുളുമ്പുന്ന നേത്രങ്ങൾ അവർ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന ചതുർത്ഥപുരുഷാർത്ഥത്തിനു് ഒട്ടും യോജിച്ചതല്ലായിരുന്നു. നീണ്ടുരുണ്ടു പരിഘസാമ്യം വർത്തിക്കുന്ന ബാഹുക്കളും, വിരിഞ്ഞ മാറിടവും, തടിച്ചുകൊഴുത്ത സ്തന്ധങ്ങളും, ഗാംഭീര്യം കളിയാടുന്ന മുഖരംഗവും കണ്ടാൽ ഇവർ വാസ്തവസന്യാസിമാരാണോ എന്നു് ആർക്കും സംശയം ജനിച്ചുപോകും. താഴെപ്പറയുന്ന ഇവരുടെ സംഭാഷണത്തിൽ നിന്നും ഇവ

രുടെ കഥ ഏറെക്കുറെ വായനക്കാർക്കു മനസ്സിലാകുമെന്നു
 ഉള്ളതാണ്.

ഒന്നാമൻ:—“രവീന്ദ്രാ! നമ്മുടെ സ്വാമിയുടെ കല്പന
 വിജയകരമാകാവണം നമുക്കു നിവർത്തിക്കണം.”

രവീന്ദ്രൻ:—“അതിലേയ്ക്കായിട്ടല്ലേ നാം ഈ വേഷംകെട്ടി
 യിറങ്ങിയിട്ടുള്ളതു്? കാര്യം സാധിക്കുന്നതിനു മുമ്പു്
 നമ്മുടെ ചെമ്പു പുറത്തായാൽ പിന്നെ സ്വാമിയു
 ടെ തിരുമുമ്പിൽ തിരിച്ചു ചെല്ലണമെന്നില്ല. ബല
 ദേവന്റെ അഭിപ്രായമെന്തു്?”

ബലദേവൻ:—“അതു വാസ്തവമാണു്. നമ്മുടെ അന്ന
 ഭാതാവായ തിരുമേനി നമ്മെ ഭരമേല്പിച്ചയച്ചിരിക്കു
 ക്കുന്ന കാര്യം സാധിക്കാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തിരു
 മുൻപിൽ ചെല്ലുന്നതിനെക്കാൾ മരിക്കുകയാണു്
 ഉത്തമം. സത്യേന്ദ്രൻ എന്തു പറയുന്നു?”

സത്യേന്ദ്രൻ:—“ഞാൻ എന്തു പറയാനാണു്? കാര്യം
 സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിലേ
 യ്ക്കിപ്പ!”

ഒന്നാമനായ മഹേന്ദ്രൻ:—“നമുക്കു് ലാഹാദുർഗ്ഗത്തിൽ
 ചെല്ലേണ്ടതായ സമയം എപ്പോഴാണു്?”

ബല:—“ധീലർച്ചാൻ അത്താഴം കഴിഞ്ഞു് ഉറക്കമാകു
 ന്നതിനു മുമ്പായിട്ടു് നമുക്കു് അയാളുടെ മുമ്പിൽ
 പ്രവേശം ലഭിക്കണം. എന്നാൽ കാര്യം വിചാരി
 ച്ചുതുപോലെ സാധിക്കാം.”

സത്യേ:—“ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു പോയവർ തിരിച്ചുവ
 ന്നില്ലല്ലോ. അവിടെ സൈന്യശേഖരം ചെയ്തി
 ട്ടുണ്ടോ എന്നറിവേൻ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ.”

രവീ:—“അവിടെനിന്നും നമുക്കുണ്ടാകുമെന്നു നാം ഉദ്ദേശിക്കുന്ന സഹായം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ മാത്രമേ ഈ പ്രാരംഭം വിജയപ്രദമായിത്തീരാൻ മാർഗ്ഗമുള്ളൂ.”

മേഘ:—“ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽനിന്നും നമുക്കു സഹായം ലഭിക്കുമെന്നുള്ള കാര്യത്തിൽ ഒട്ടും സംശയിക്കേണ്ട. അവിടത്തെ ആളുകൾ നമ്മുടെ പ്രഭൃതിഭമനസ്സിലെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജകളാണ്. തിരുമേനിക്കുവേണ്ടി സർവ്വസ്വം ഉപേക്ഷിക്കാൻ അവർ സന്നദ്ധരാണെന്നുള്ളതിൽ തർക്കമില്ല. നമ്മുടെ സ്വാമി അവിടെനിന്നും പിരിഞ്ഞതിൽ പിന്നീട് എത്രയോ കലാപങ്ങൾ ആ സ്ഥലത്തു നടന്നിട്ടുണ്ട്. എത്ര മുകിലഭക്തന്മാർ ദുർഗ്ഗമന്ദിരനിവാസികളുടെ കോപാഗ്നിക്ക് ഇരയായി തീർന്നിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ മനസ്സിൽ കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അഗ്നി ഇതുവരെ ശാന്തമായിട്ടില്ല. കൃഷ്ണദേവസിംഹന്റെ സന്ദേശം ആ അഗ്നിക്കു ഏതുമായി ഉപകരിക്കും. നമുക്കു കുറച്ചുനേരം കൂടി ഇവിടെ കാത്തിരിക്കാം. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽനിന്നും വരുന്ന ദൂതന്മാർ ഇവിടെ എത്തി നമ്മെ കാണണം എന്നാണല്ലോ നാം ഏല്പാടു ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. സൈന്യം അവിടെനിന്നും പുറപ്പെടുന്ന വിവരം മുൻകൂട്ടി നമ്മെ അറിയിക്കാതെയിരിക്കുകയില്ല.”

ബല:—“ദുർഗ്ഗപാരത്തിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ അവിടെ കാവൽ നില്ക്കുന്ന ഭക്തന്മാർ നമ്മെ സംശയിച്ചു പിടിപ്പെടുകിലോ?”

രവീ:—“നാം ഹക്കീർവേഷധാരികളാണല്ലോ. സൈന്യാധിപനെ കണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനു വിജയം ആശംസിക്കുകയല്ലേ?”

ക്കാൻ വന്നുവരാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അവർ നമ്മെ കടത്തിവിടും. നമ്മുടെ നരച്ച താടി കണ്ടാൽ അവർ നമ്മെ സാശയിക്കയില്ല.”

മഹേന്ദ്രൻ:—“ഡിലർമാരെ മുന്തിൽ ചെന്നാൽ നമ്മുടെ പെരുമാറ്റത്തിൽ യാതൊരു സംശയവും ജനിക്കാൻ ഇട കൊടുക്കരുത്. സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞു് അയാളെ അനുഗ്രഹിക്കാനുള്ള ഭാവത്തിൽ എഴുന്നേല്ക്കണം. തത്സമയം തന്നെ കറാർ ഉന്തി നമുക്ക് അയാളുടെ കഥ കഴിക്കണം.”

സത്യൻ:—“ദിലീപർക്കു കണ്ടുപിടിക്കാൻ പുറപ്പെട്ട വിദ്വാനുമാരുടെ കഥ ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെ അവസാനിച്ചിരിക്കുമോ എന്തോ?”

മഹേന്ദ്രൻ:—“അവരെല്ലാം ഇപ്പോൾ നിബിയുടെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ എത്തിയിരിക്കും.”

ബലദേവൻ:—“അവരെ ചതിയിൽ അകപ്പെടുത്താനാണ് നമ്മുടെ നായകന്റെ നിശ്ചയം. ഹിന്ദുശാസ്ത്രപ്രകാരം അതു വിജയമാണ്.”

മഹേന്ദ്രൻ:—“ദുഷ്ടന്മാരെ ഏതു വിധത്തിൽ സംഹരിക്കുന്നതിലും പാപശങ്ക ഉണ്ടാകേണ്ട ആവശ്യം ഇല്ല. തിരുമേനിയെ മുക്തിലാർ ഏതെല്ലാംവിധത്തിൽ കഷ്ടപ്പെടുത്തി എന്ന് ആലോചിച്ചുനോക്കൂ.”

മഹേന്ദ്രൻ:—“ആ നീചന്മാരുടെ കടംകൈകളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുമ്പോൾ അവരോടു് ഏതു വഞ്ചനകൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലും മടിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല.”

സത്യൻ:—“അവരുടെ കഥ ഇന്നലെ രാത്രികൊണ്ടു തന്നെ തീർന്നിരിക്കും. ഇനി അതിനെപ്പറ്റി

തർക്കിച്ചിട്ടുള്ളതു ഫലം. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽനിന്നും ഇതുവരെ ആരെയും കാണുന്നില്ലല്ലോ. അവിടെ എന്തെങ്കിലും അപകടം ഉണ്ടായിരിക്കുമോ? സൈന്യം ശേഖരിക്കുന്ന വിവരം മുഗൾസ്ഥാനാപതിക്ക് ആരെങ്കിലും ഗ്രന്ഥമായി അറിവു കൊടുത്തിരിക്കുമോ? ഒന്നും അറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ. നമുക്കു ദുർഗ്ഗപാരത്തിലേയ്ക്കു പോയാലെന്തു്?”

ബലദേ: —“സൈന്യം ശേഖരിക്കുന്ന വിവരം ആരും അറിഞ്ഞിരിക്കാൻ ഇടയില്ല. അതു് വളരെ ഗ്രന്ഥമായി നടക്കുന്ന ഒരു സംഗതിയാണു്. അതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങൾക്കു യാതൊരു ദുശ്ശങ്കയും ഉണ്ടാകേണ്ട ആവശ്യമില്ല. (വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇടയിൽക്കൂടി കിഴക്കോട്ടു നോക്കിയിട്ടു്) അതാ ആരോ രണ്ടുപേർ ദൂരനിന്നു വരുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽനിന്നും വരുന്ന ഭൂതന്മാർ ആയിരിക്കുമോ?”

എല്ലാവരും ഒരുമിച്ചു് “ആ വിടവിൽക്കൂടി സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. ഏകദേശം അറുനാഴിക ദൂരത്തുനിന്നും രണ്ടുപേർ വളരെ വേഗത്തിൽ നടന്നുവരുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. സംഭ്രമസൂചകമായ ഗതിവേഗത്തിൽ തങ്ങളുടെ സങ്കേതസ്ഥലത്തേയ്ക്കു വരുന്ന ആ രണ്ടുപേരേയും അവർ നിമേഷരഹിതരായി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പാമ്പന്മാർ നൂറടി അകലത്തെത്തിയപ്പോൾ അവർ തങ്ങളുടെ സംഘത്തില്ലെട്ടുവരാണെന്നു നമ്മുടെ കൂട്ടർക്കു മനസ്സിലായി. നേരം രണ്ടു നാഴികയിരുട്ടി എങ്കിലും നക്ഷത്രങ്ങൾ മേഘഹീനമായ ആകാശത്തിൽ തെളിഞ്ഞു പ്രകാശിച്ചതുകൊണ്ടു് പാമ്പന്മാരുടെ രൂപം പ്രസ്തുതമായിട്ടല്ലെങ്കിലും അവർക്കു

കാണാമായിരുന്നു. അവർ നാലുപേരും ഗഹനദ്വാരത്തിലേയ്ക്കു നീങ്ങി. പഥികന്മാർ അടുത്തു വന്നു. സത്യേന്ദ്രന്റെ അധരങ്ങളിൽനിന്നും ആശ്ചര്യസൂചകമായ ഒരു ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു. അയാൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“രമേശനും ചാരുദത്തനും അല്ലേ ഈ വരുന്നതു്? വേഗം അകത്തു വരുവിൻ.”

ആഗതന്മാരായ യുവാക്കന്മാർ രണ്ടുപേരും അകത്തു കടന്നു. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽനിന്നും വരുന്ന ദൂതന്മാരാണ് ഇവർ എന്നുള്ള വിവരം വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുമല്ലോ. അവർ എല്ലാവരുംകൂടി ഒരു നാഴികനേരം സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ അവർ കാട്ടിൻകൂട്ടിൽനിന്നും ഇറങ്ങി ലാഹാദുർഗ്ഗത്തിന്റെ പൂർവ്വദ്വാരം നോക്കി നടന്നു. ഇവർ പോയി അഞ്ചു നിമിഷം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ഇവരുടെ സങ്കേതസ്ഥാനത്തിനു സമീപം ചൊക്കത്തിൽ പല്ലകൾ വളർന്നിന്നിരുന്നതിന്റെ ഇടയിൽ മറഞ്ഞിരുന്ന പ്രാശ്നികായനായ ഒരാൾ തന്റെ ശ്രദ്ധസ്ഥലത്തുനിന്നും പുറത്തുവന്നു നേരെ പടിഞ്ഞാറോട്ടു നടന്നു. കറച്ചുദൂരം നടന്നിട്ടു് അയാൾ കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞു് ഏകദേശം കാൽനാഴികദൂരം പോയി. ലാഹാദുർഗ്ഗത്തിന്റെ പശ്ചിമഗോപുരം ദൃശ്യമായി. അദ്ദേഹം ദുർഗ്ഗദ്വാരത്തിൽ എത്തി. അവിടെ കാവൽ നിന്നിരുന്ന ഭടന്മാരിൽനിന്നും ഉണ്ടായ ബഹുമാനസൂചകമായ വന്ദനത്തെ അഭിനന്ദിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കടന്നു്, അപ്രത്യക്ഷനായി.

നേരം പത്തു നാഴിക ഇരുട്ടി. ചന്ദ്രൻ പൂർവാദ്രിശ്രാഗത്തിൽ നിന്നും ഉദിച്ചുയന്നു് തന്റെ ഇളംകുതിരകളാൽ

ഭൂവിഭാഗത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ഈ സമയത്തു് ലാഹാ ള്കൃത്തിന്റെ പൂർവ്വപാത്രേണി നാലു മഹമ്മദീയസന്യാ സിമാർ പ്രത്യക്ഷരായി. തങ്ങൾ മക്കത്തിനു തീർത്ഥയാത്ര പൂർവ്വപ്പട്ടിരിക്കുന്നവരാണെന്നും, അതിനു മുമ്പായി മുഗൾ സൈന്യാധിപനെ കണ്ടു വിട വാങ്ങി ചോകാൻ ആഗ്രഹി ക്കുന്നു എന്നും, അതിനാൽ അകത്തു കടക്കാൻ തങ്ങൾക്ക് അനുവാദം തരണമെന്നും ഇവർ ചോരചാലിനാരോടവേ ക്ഷിച്ചു. അതിനാലും അവർക്കനുവാദം നൽകപ്പെട്ടു. ഡിലർ ഖാന്റെ വസതിയായ സെയ്യാത്തിലേയ്ക്കു് അവിടെ നിന്നും കാൽ നാഴിക ദൂരം മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നൊള്ളു. കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചതിനുശേഷം ഈ സന്യാസി മാർ അവിടത്തെ സ്ഥിതികളെ കണ്ടറിവാനായി കുറച്ചു നേരം അങ്ങുമിങ്ങും സഞ്ചരിച്ചു. അവിടത്തെ തൽക്കാലാ വസ്ഥ വളരെ പ്രശാന്തമായി കാണപ്പെട്ടതിനാൽ തങ്ങൾ ഉടെ കായ്സാലുത്സിനു് അതു് നല്ല അവസരമാണെന്നു കരുതി അവർ വേഗത്തിൽ സെയ്യാത്തിലേയ്ക്കു നടന്നു. മാളികയുടെ വാതുക്കത്തിൽ എത്തി, അവിടെ ഉണ്ടായി രുന്ന ഒരു ഭടനോടു് ഡിലർഖാനെ കാണാൻ അവസരം ലഭിക്കുമോ എന്നവർ ചോദിച്ചു.

ഭടൻ:—“ഖാൻസാഹേബ് ഉറക്കമായിട്ടില്ല. ഞാൻ അക ത്തു ചോയി വിവരം അറിയിച്ചു മറുപടി പറയാം.”

സന്യാസിമാർ:—“നീങ്ങളുടെ കാരുണ്യത്തിനു വളരെ വന്ദനം.”

അന്തരദിനമായ ഒരു ഫാസത്തോടു കൂടി ഭടൻ മറഞ്ഞു.

അര നാഴികനേരം കഴിഞ്ഞു് സെയ്യാത്തിന്റെ വടക്കു ഭാഗത്തുനിന്നും സാലകായ്നാരായ പതിനഞ്ചു മുകില

ഭടന്മാർ നമ്മുടെ സന്യാസിമാരുടെ സമീപത്തേയ്ക്കുണഞ്ഞു. ട്രസ്റ്റുകാസ്പ്യാഷ്ടമായ ഘട്ടേയത്തോടുകൂടി അവർ തങ്ങളുടെ അരക്കെട്ടിലേയ്ക്കു കൈകടത്തി; അരനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ അചരുടെ കരാകൾ ചന്ദ്രികയിൽ തെളിഞ്ഞു മിന്നി. ഇതിനകം മുഗൾ ഭടന്മാർ അരികിൽ എത്തി അവരെ പിടികൂടി. എന്നാൽ ഒരു ചെറിയ പോരാട്ടത്തിനുശേഷം മാത്രമേ നമ്മുടെ സന്യാസിമാരെ ബന്ധിക്കാൻ മുകിലുപയോഗിച്ചിരുന്നു. സന്യാസിമാരുടെ അതുല്യമായ ശസ്ത്രപുഷ്പയാഗത്താൽ ഭടന്മാരിൽ ചിലർക്കു സാരമായ പരുക്കുകൾ പറ്റി എങ്കിലും ആരും മരിച്ചില്ല. ബന്ധിക്കപ്പെട്ട സന്യാസികൾ സൗധത്തിന്റെ മുകൾ ഭാഗത്തേയ്ക്കു നയിക്കപ്പെട്ടു.

ഡിലർഖാന്റെ കിടപ്പുമുറി ദീപാവലിയൽ പ്രകാശമാനമായും നാനാവിധ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളാൽ നാസാരസ്രവ്യങ്ങൾക്കു നിർവൃതിപ്രദവുമായിരുന്നു. ദൈനംദിനമായ ഒരു പര്യടനം ഈ മുറിയുടെ പടിഞ്ഞാറേ ചുവരോടു ചേർന്നിട്ടിരുന്നു. ഇതിൽ പച്ച സൂര്യപടത്തിൽ ചെമ്പ് മുറ്റലും നിറച്ച ഒരു കിടക്ക വെള്ളവിരിപ്പോടുകൂടി ഉപയാസനാഗമമായി സജ്ജമാക്കിയിരുന്നതിൽ ഡിലർഖാൻ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ദീപ്തിമത്തായ ചെറിയ കണ്ണുകളും നീണ്ട ഹനുപ്രദേശവും ദീർഘിച്ച സാസികയും വിസ്മയകരമായ ഹാലഹലകവും കരളുപയുക്തമായ പരികങ്ങളും ചേർന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ വദനം സാമാന്യേന സൗന്ദര്യമുള്ള ഒന്നായിരുന്നു. നീണ്ടു തടിച്ച മുട്ടോളം എത്തുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബാഹുക്കൾ അനേകമുലസംഗ്രാമങ്ങളിൽ ഏറ്റ ശസ്ത്രങ്ങളുടെ കണങ്ങളെ പ്രത്യക്ഷമാക്കി. വിരിഞ്ഞ മാറും ഒരു

ങ്ങിയ അരയും ജംബീരഫലത്തിന് തുല്യമായ മനോഹരവ
 ണ്ണത്തോടുകൂടിയ പ്രാമുഗ്ദ്ധരീരവും കണ്ടാൽ അദ്ദേഹം ഒരു
 അസാധാരണ പുരുഷനാണെന്ന് ആർക്കും തോന്നും. ഈ
 വടനായകന്റെ ധൈര്യവും യുദ്ധനൈപുണ്യവും പല
 പ്പോഴും കണ്ടറിഞ്ഞിട്ടുള്ള അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിക്ക്
 ഇദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് അളവറ്റാ ബഹുമാനവും സന്തോ
 ഷവും തോന്നിയിരുന്നു.

ബന്ധനത്തിലകപ്പെട്ട സന്യാസിമാരെ ഡിലർഖാ
 ന്റെ മുഖിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അവരെ കണ്ട ഉടൻതന്നെ
 അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെറിയ മിഴികളിൽ ഒരു കോപലാ
 ണമനം ഉണ്ടായി. ആ നിമിഷത്തിൽതന്നെ അത് മിന്നൽ
 പോലെ അപ്രത്യക്ഷമാകയും ചെയ്തു. അടുത്തതായി അദ്ദേ
 ഹത്തിന്റെ മുഖത്തു സ്ഫുരിച്ചത് നിന്ദാസൂചകമായ ഒരു
 ഛായമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“ഇവരാൽ? എന്തിന് ഇവരെ ഇങ്ങോട്ടു കൊണ്ടു
 വന്നു?”

“ഇവർ ഇസ്ലാംസന്യാസിമാരാണ്. എവിടെനിന്നും
 എന്തിനു വന്നു എന്ന് അവിടുന്നുതന്നെ ചോദിച്ചറി
 യണം” എന്ന് ഭടന്മാരിൽ പ്രധാനി പറഞ്ഞു.

ഡിലർഖാൻ:—“ഈ സന്യാസിമാരുടെ താടി വളരെ നര
 ച്ചിരിക്കുന്നു. ഇവർക്ക് പ്രായം കുറേ അതിക്രമിച്ചിരി
 ക്കണമെന്നു തോന്നുന്നു. മുസഫർ! (ഇതായിരുന്നു
 ഭടന്മാരിൽ പ്രധാനിയുടെ പേര്) ഇവരെ നമ്മുടെ
 അരികിലേയ്ക്കു നീക്കിനിറുത്തു. ഇവരുടെ താടി
 തൊട്ട് നാം വന്ദിക്കട്ടെ.”

സംസ്കൃതാധിപതിയുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം മുസഫർ സന്യാസിമാരെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അരികിലേയ്ക്കു നീക്കി നിർത്തി. ഡിലർഖാൻ അവരുടെ ഓരോരുത്തരുടേയും താടിയിൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു. അതു സ്ഥാനത്തുനിന്നും ഇളകി മുക്തലസംസ്കൃതാധിപതിയുടെ കയ്യിൽ ഇരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അവരുടെ യമിവേഷം മുഴുവൻ അഴിച്ചു വയ്ക്കാൻ ഡിലർഖാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. വേഷം അഴിച്ചപ്പോൾ മനോഹരപ്രഭൃതികളുടെ യുവമുഖങ്ങൾ ആ മുക്തലസംസ്കൃതാധിപതിയുടെ കയ്യിൽ ഇറങ്ങിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“ഇവർ നമ്മെ ചതിയിൽ കൊല്ലാൻ നിശ്ചയിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഇപ്പോൾത്തന്നെ തിരികെക്കൊല്ലേണമെന്നു ഞാനിടയ്ക്കും ദയവായി ആലോചിച്ചു അതിലേയ്ക്കു ഇപ്പോൾ നാം കല്പന കൊടുക്കുന്നില്ല. ഇവരെ കാരാഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകട്ടെ. നാളെ നാം ദിലീപദ്വാരം അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെടുന്നുണ്ട്. അതിലേയ്ക്കു വഴി കാണിച്ചുതരാൻ ഇവർ സഹായിക്കുമെങ്കിൽ ഇവരുടെ അപരാധങ്ങളെ നാം ക്ഷമിക്കുന്നതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം കൃഷ്ണദേവന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചു ഇവരെ തിരികെക്കൊല്ലുന്നതിനു നാം ആജ്ഞാപിക്കുന്നതാണ്. (മുസഫർഖാനോടു) മുസഫർ! ഇവരുടെ കൂട്ടുകാരായ ചിലർ ഈ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ ഒളിച്ചു നടക്കുന്നവരെ പിടിക്കാൻ ആജ്ഞാപിച്ചിട്ടില്ലേ?”

മുസഫർ:—“ഉണ്ടു്. അവരിൽ നാല്പതുപേരെ പിടികിട്ടി.

ശേഷംപേർ ഓടിപ്പോയി. അവരേയും അന്വേഷിച്ചു ആളുകൾ പോയിട്ടുണ്ടു്.”

ഡില:—“അവരിൽ ഒരുത്തനെ ജീവനോടെ വിട്ടയയ്ക്കരുതു്. കുറെദിവസങ്ങളുടെ അവരെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ

നിയോഗിച്ചയയ്ക്കണം. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു നിയോഗിക്കപ്പെട്ട സൈന്യം പുറപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞില്ലേ?”

മുസ:—“അതു പോയിട്ട് അര നാഴികയായി.”

തടവുകാർ നാലുപേരും പരസ്പരം അത്ഭവത്തായി മുഖത്തോടു മുഖം നോക്കി.

ഡില:—“ശരി! ഇവരെ ഇപ്പോൾതന്നെ തടവുകാരിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകണം.”

മുസ:—“കല്പനപോലെ.”

മഹേന്ദ്രാദികൾ നാലുപേരും കാരാഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു നയിക്കപ്പെട്ടു. ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിൽ ശേഖരിക്കപ്പെട്ട സൈന്യത്തിന് എന്തെങ്കിലും ആവത്തു പിന്നത്തെങ്കിലും എന്നുള്ള വിചാരമല്ലാതെ ആ യുവയോധന്മാർക്ക് തങ്ങളുടെ അപകടസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി യാതൊരു ചിന്തയുമില്ലായിരുന്നു. ഡിലർഖാനെയും സേനയേയും തുണവൽഗണിക്കുന്ന ധാസസൂചകമായ ഒരു നോട്ടത്തോടുകൂടിയാണ് അവർ കാരാമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു പോയത്.

ഇനി ഈ അല്പായം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനു മുന്പായി ഒരുസംഗതി കൂടി ഏന്റെറ വായനക്കാരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാനുണ്ട്. മഹേന്ദ്രപ്രഭൃതികളുടെ രഹസ്യം ഡിലർഖാൻ എങ്ങിനെ മനസ്സിലാക്കി എന്ന് നിങ്ങൾ അതുകൂടി പഠിച്ചുമായിരിക്കും. അതിനെപ്പറ്റിയാണ് താഴെ പറയാൻ തുടങ്ങുന്നത്.

ഈ അല്പായത്തിലെ മേല്പറഞ്ഞ സംഭവങ്ങൾ നടന്ന ദിവസം സന്ധ്യയ്ക്കു മുന്പായി ഡിലർഖാൻ തന്റെ നിത്യസഹചാരിയായ വടിവാളുമായി സായന്തനസഞ്ചാരത്തിനിറങ്ങി. രാജപാതയിൽക്കൂടി കരേന്ദരം നടന്നതി

നശേഷം ആ വഴി വിട്ട് അദ്ദേഹം തെക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞത് ഒരു കാരിക്കാട്ടിന്റെ അതിർത്തിയിൽ എത്തി. വളരെ വിസ്താരത്തിൽ സമതലമായി കിടക്കുന്ന ആ കാട്ടിൽ അവിടെവിടെ ചെറുവൃക്ഷങ്ങളും നീണ്ടു പുല്ലുകളും സാലമായി വളർന്നിട്ടുള്ള വിശേഷകാഴ്ച അദ്ദേഹം കണ്ടു. അല്പനേരം അവിടെത്തന്നെ നിന്ന് അദ്ദേഹം നാലുപാടും നോക്കി. മഹമ്മദീയസന്യാസിവേഷധാരികളായ നാലുപേർ ഒരു ചെറിയ കാവിനുള്ളിൽ കിടക്കുന്നത് അദ്ദേഹം കണ്ടു. ഇസ്ലാംയതിവർണ്ണത്തിൽ ഡീലർഖാന പ്രത്യേക പൂരിപ്പാതി ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ആ സന്യാസമേയ്ക്ക് അവരെ ആ സ്ഥലത്തു വരുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു സഹായി എന്തെന്നറിവാൻ അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു കഴുതയെ തോന്നി. അദ്ദേഹം മനം മനം ആ ചെറുകാടിന്റെ സമീപത്തെത്തി, അവിടെ വളർന്നിരുന്ന പുൽക്കൂട്ടങ്ങളുടെ ഇടയിൽ മറഞ്ഞിരുന്നു. സന്യാസിമാരുടെ സംഭാഷണം മുഴുവനും അദ്ദേഹം അക്ഷരപ്രതി ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രമിച്ചു. അവർ പോയതിനു ശേഷം പുൽക്കൂട്ടങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിന്നും പുറത്തേയ്ക്കു പോയത് ഡീലർഖാൻ ആയിരുന്നു എന്നുള്ളത് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലാക്കാൻ വായനക്കാർക്ക് പ്രയാസമില്ലല്ലോ.

കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കടന്നു ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹം തന്റെ വിശ്വസ്ഥനായ മുസഫർഖാനെ വരുത്തി വിവരങ്ങൾ ധരിപ്പിച്ചു. സന്യാസിമാർ വരുന്ന അവസരത്തിൽ അവരെ ബന്ധിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടു ചെല്ലണമെന്ന് ഏല്പാടു ചെയ്തു. സന്യാസിമാരെ പിടികിട്ടിയാലുടൻ ഒരു ചെറിയ സൈന്യവിഭാഗം ഒറ്റമന്ദിര

ത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടുകൊള്ളുന്നതിനുംകൂടി ആജ്ഞ കൊടുത്തശേഷം ഡിലർവാൻ സ്വവസതിയിലേയ്ക്കു പോയി. മഹേന്ദ്രാദികളുടെ കൂട്ടുകാരായി ചിലർ ഒറ്റുത്തിനുള്ളിൽ ഒളിച്ചുനടക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചത് ബുദ്ധിമാനായ മുസ്ഫർഖാനായിരുന്നു. ഉടൻതന്നെയാണ് അവരെയും പിടിച്ചുകൊണ്ടു വരാൻ ഭടന്മാരെ നിയോഗിച്ചത്.

ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു് അയയ്ക്കപ്പെട്ട സേനാവിഭാഗം ലാഹാനഗരത്തിൽനിന്നും രണ്ടു നാഴികദൂരം പ്രയാണം ചെയ്തതിനു ശേഷം വഴിയരികിലുള്ള കാട്ടിൽ കയറി ഒളിച്ചിരുന്നു. ഏകദേശം അരമണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തിലെ സേന മുക്തലസൈന്യം മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാട്ടിനു സമീപത്തെത്തി; മുക്തലസൈന്യത്തു് ഒന്നരമുദ്ര ഭാഗം ഹിന്ദുഭടന്മാരുടെ മുൻവശത്തു് ചെന്നു് അവരെ തടുത്തു. പെട്ടെന്നുണ്ടായ ഈ പ്രതിബന്ധത്താൽ തല്ക്കാലം ഭ്രാന്തചിത്തരായി എങ്കിലും ഹിന്ദുയോദ്ധാർ ചെയ്യു് സമേതം വൈരികളുടെ നേക്കു പാഞ്ഞുടഞ്ഞു. മുഗൾ സൈന്യം നാലായി ഭാഗിക്കപ്പെട്ടതിൽ ഒരു ഭാഗം മാത്രമാണു് ദുർഗ്ഗമന്ദിരഭടന്മാരുടെ മുൻവശത്തെത്തി അവരെ തടുത്തു്. യുദ്ധം തുടങ്ങിയപ്പോൾ മുക്തലപ്രതനയുടെ മറു മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളുംകൂടി ഹിന്ദുസൈന്യത്തിന്റെ പിന്നിലും ഇരുപാർപ്പുളിലുമായി ചെന്നുറു. ഇങ്ങിനെ നാലു പുറവും ശത്രുക്കളാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട സമയത്തായിരുന്നു ഹിന്ദു സൈന്യം അതിന്റെ ഗുരുതരമായ ആപൽഘട്ടത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാൻ തുടങ്ങിയതു്. എന്നാൽ ആ ഘട്ടത്തിൽ ചിന്തകൊണ്ടു യാതൊരു ഫലവുമില്ലെന്നു ബോധ്യമായതി

നാൽ അവർ നിരാശനായിട്ട് യുദ്ധങ്ങളിൽ മരിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ആയുധങ്ങളെ ഉയർത്തി അവർ മഹമ്മദീയഭടന്മാരെ ഒട്ടകിത്തുടങ്ങി. മുകിലസേന ക്രമമായി അടുത്തു ഹിന്ദുസൈന്യത്തെ ഞെരുക്കി. നാലുപുറത്തുനിന്നും നിരന്തരമായി പതിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശത്രുക്കളുടെ ആയുധങ്ങൾ ഏറെ ഹിന്ദുസേനയിൽ മിശ്കപേരും മരിച്ചു. ഒടുവിൽ ഒറ്റമന്ദിരസൈന്യത്തിൽ രണ്ടായിരം പേർ അടങ്ങിയ ഒരു വിഭാഗം മുകിലന്മാരുടെ തെക്കേത്തലയെ ബലേന ഭേദിച്ചുകൊണ്ട് അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന അരണ്യാന്തർഭാഗത്തേയ്ക്കു പലായനം ചെയ്തു. പിന്നീടുണ്ടായ യുദ്ധം അധികം വണ്ണിക്കാനൊന്നുമില്ല. ഹിന്ദുസൈന്യത്തിൽ ശേഷിച്ചവർ മുക്കാലും മരിച്ചു. കുറേപ്പേർ തടവുകാരായി പിടിക്കപ്പെട്ടു. ഒറ്റമന്ദിരത്തിൽനിന്നും പാർപ്പിട്ടു പതിനായിരം ഭടന്മാരിൽ കാട്ടിലേയ്ക്കു ഓടിപ്പോയ രണ്ടായിരം പേർ മാത്രം രക്ഷപ്പെട്ടു.

അദ്ധ്യായം 5

കടലോടടുത്തുപൊരതീർന്ന പടയോടഹ്മിവിടേ തടസ്സം—
 ത്യടവി വിടപി പടലിയെ പൊടിപെടുപ്പുന്നതി പടുതപമോടു
 റൂഡ! വിലോകയമേ വാടാ! പാടവം.

ശത്രുജാലം തടുക്ക നീ രാക്ഷസാധമാ.

അഗ്നിജവാലയിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടു രണ്ടാമതു ശത്രുക്കളുടെ വദനഗഹപരത്തിൽ ചാടി അവിടെനിന്നും വീണ്ടും ഒരുപിടത്തിൽ ജീവഹാനികൂടാതെ അഭയം ലഭിച്ച അഹമ്മദ്ഖാൻറയും അനുചരന്മാരുടേയും ഗതി എന്തായി

എന്നു് അറിവാൻ വാഗ്ദാനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. കൃഷ്ണദേവന്റെ സേനാപ്രകാരത്തെ ഭേദിച്ചുവെളിക്കു ചാടിയ ഇവർ നേരേ ലാഹോന്മുഖത്തിലേക്കു യാത്ര പുറപ്പെട്ടതു്. കഴിഞ്ഞ അല്പായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭവങ്ങൾ നടന്നതിന്റെ അടുത്ത ദിവസം പ്രഭാതത്തോടുകൂടി അഹമ്മദ്ഖാനും കൂട്ടരും ലാഹോദ്ദേശത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് മുഗൾസേനാനിയെ സന്ദർശിച്ചു. ദിലീപദ്വാരം കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള ഉദ്യമത്തിൽ തനിക്കും സൈന്യത്തിനും നേരിട്ട അപകടത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിശദമായ ഭരവിവരണം അഹമ്മദ്ഖാൻ മുക്തലസേനാനിയുടെ മുഖിൽ സമർപ്പിച്ചു. ഡിലർഖാന്റെ നയനങ്ങൾ കനൽക്കട്ട ചിന്നുവണ്ണം അരുണങ്ങളായി കാണപ്പെട്ടു. ശുശ്രൂക്കൾ വിജ്ഞാപിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തെ ഭയാനകമാക്കി ചെയ്തു. കൃഷ്ണദേവന്റെ ധിക്കാരത്തിനു് അയാളെ ഒരു നല്ല പാഠം പഠിപ്പിക്കുന്നതാണെന്നു് ആ സൈന്യാധിപൻ ശപഥം ചെയ്തു. ഉടൻ ദിലീപദ്വാരത്തിലേക്കു് പ്രയാണത്തിനു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ എല്ലാം ചെയ്യാൻ അദ്ദേഹം തന്റെ ഭടന്മാർക്കു കല്പന കൊടുത്തു.

കഴിഞ്ഞ അല്പായത്തിൽ വിവരിച്ച സംഭവങ്ങൾ നടന്നിട്ടു് ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം ദിവസം ആയിരിക്കുന്നു. കശ്മീരത്തേക്കു് അയയ്ക്കപ്പെട്ട തന്റെ കിങ്കരന്മാർ തിരിയ്ക്കുവാനു കാണാത്തതിനാൽ കൃഷ്ണദേവൻ മനശ്ചാഞ്ചല്യത്തോടുകൂടി ഓരോ നിമിഷവും കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നു. ലാഹോദ്ദേശത്തിലേക്കു പോയ സ്വാനുചാരന്മാരെപ്പറ്റി ഒരു വിവരവും അറിയാത്തതുകൊണ്ടു് ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യത്തിനു് എന്തോ സാരമായ വിഘാതം നേരിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു് അദ്ദേഹം ഉൾക്കൊള്ളി. ഏതാ

യാലും വൈരികളുമായി നേരിട്ട് ഒരു സമരം വേണ്ടിവന്നാൽ അതിലേയ്ക്കു സന്നദ്ധനാവാൻ അദ്ദേഹം ഉറച്ചു. ദിലീപകുറ്റ്ത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളും പരിശോധിച്ചു ആവശ്യമെന്നു തോന്നിയ അറകുറപ്പണികൾ തപരിതഗതിയിൽ ആരംഭിച്ചു. ഓരോ ഭാഗങ്ങളും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധന കഴിച്ച് കേടുകൾ പോക്കി തൃപ്തിപ്പെട്ടതിന്റെ ശേഷം കൃഷ്ണഭടന്മാരും അനുചരന്മാരും പ്രാകാരകേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഉള്ള വെണ്മാടങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു.

നേരം അഞ്ചു നാഴിക പകലുണ്ട്. അനവധി ആയുധങ്ങളും പെട്ടികളും മുതലായ മറ്റു യുദ്ധസാമഗ്രികളും വെണ്മാടങ്ങളിൽ നിറയ്ക്കപ്പെട്ടു. നമ്മുടെ കഥാനായകന്റെ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടി എല്ലായിടത്തും ചെല്ലുന്നുണ്ട്. പ്രാകാരത്തിന്റെ മുകളിൽ കാർണ്യാഗ്രതടയാടുകൂടി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയനങ്ങൾ പെട്ടെന്ന് പടിഞ്ഞാറുള്ള വനഭൂമിലേയ്ക്കു പതിച്ചു. അനേകം ആളുകൾ കാട്ടിനിടയിൽ കൂട്ടി ഭർഗ്ഗത്തിനു നേരേ വരുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ തീ കത്തി. പടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തേയ്ക്കു അദ്ദേഹം കുറച്ചുനേരം സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. വരുന്നവർ മഹമ്മദീയരല്ലെന്ന് അവരുടെ വേഷംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. ഉള്ളിൽ ഏതാണ്ടൊരു ആശ്വാസം ഉണ്ടായി എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭയം നിശ്ശേഷം നശിച്ചില്ല. തന്നെ വഞ്ചിക്കാൻ മുകിലന്മാർ വേഷംമാറി വരികയാണോ എന്ന് അദ്ദേഹം സംശയിച്ചു. ശീഘ്രഗതിയിൽ അദ്ദേഹം പ്രാകാരംവിട്ടിറങ്ങി കോട്ടവാതിലിലേയ്ക്കു നടന്നു. ഭടന്മാർ സന്നദ്ധന്മാരായി, അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. എല്ലാവരും ഭയപ്പെടാതെ എത്തി നില്ക്കുകയായി.

കാട്ടിനിടയിൽ കാണപ്പെട്ട ആളുകൾ ഭക്തയിൽ നിന്നും കാൽ നാഴിക അകലെയായി. തന്റെ അനുചരന്മാരിൽ പത്തുപതിനഞ്ചുപേർ ആ സംഘത്തിന്റെ മുമ്പിലായി നടക്കുന്നത് കൃഷ്ണദേവൻ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയപത്മം വികസിച്ചു. ആ യുവാവ് ആഹ്ലാദഭരിതനായി ഉറക്കെ അവർക്കു സ്വാഗതം പറഞ്ഞു. ഇതിനിടയിൽ അവർ കണ്ടുകൂടി സമീപത്തെത്തി. ഭക്തന്മാരായ തന്റെ പ്രജകളാണ് സംഘം മേന്മ തന്റെ വസതിയിലേയ്ക്കു വരുന്നതെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനങ്ങായ പരമാനന്ദം വർദ്ധിക്കാവതല്ല. ആ പ്രളവന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും ആനന്ദബാഷ്പം ധാരധാരയായി ഒഴുകി. ഈ ഭാഗ്യത്തിന് ഇട വരുത്തിയ ജഗദീശപരനെ അദ്ദേഹം മനസ്സാ സ്തുതിച്ചു. കൃഷ്ണദേവന്റെ ഭക്തന്മാരായ നീതരായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജകൾ കിടങ്ങിന്റെ കിഴക്കുവശത്തെത്തി. വളരെക്കാലമായി കാണാതിരുന്ന തങ്ങളുടെ നാഥന്റെ മുമ്പിൽ അവർ എല്ലാവരും മുട്ടുകുത്തി നമസ്കരിച്ചു. ശതക്കോള ഭയന്ന് ഇളക്കിവെച്ചിരുന്ന പാലം തിരിയെ കിടങ്ങിൽ ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അതിൽക്കൂടി കടന്ന് എല്ലാവരും ദർശനപാത്രത്തിൽ എത്തി. ദർശനനിരനിവാസികൾ കൃഷ്ണദേവന്റെ പാദത്തെ തങ്ങളുടെ കണ്ണുനീർകൊണ്ടു നന്നച്ചു. അദ്ദേഹം അവരെ ഹൃദയപൂർവ്വം അനുഗ്രഹിച്ചു. ആചൽക്കാലത്തു തന്നെ സംഭവിക്കാൻ എത്തിയ അവരുടെ സ്വാമിഭക്തിയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം പ്രശംസിച്ചു.

കാശ്മീരത്തിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങൾ മുഴുവനും സ്വഭക്തന്മാർ മുഖാന്തിരം കൃഷ്ണദേവൻ വിശദമായി ഗ്രഹിച്ചു. സ്വീലർഖാനം മുക്തിലസൈന്യവും തന്നോടു യുദ്ധത്തിന് ഒരുങ്ങി പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള വിവരവും അദ്ദേഹം അറി

ഞ്ഞു. ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിൽ ഇപ്പോൾ അജ്ഞാതരത്തോളം ഭടന്മാർ സന്നദ്ധരായി നില്ക്കുന്നുണ്ട്. നിരവധിപേക്കിച്ച് ഉത്സാഹഭരിതരായി അവർ അവിടുടെ ഭൂട്ടകൂടി ശത്രുക്കളെ പ്രതീക്ഷിച്ചിരിപ്പായി.

ആ നിശീഥിനി കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ അത്യാനന്ദത്തെ പ്രദാനം ചെയ്തു ഒന്നായിരുന്നു. മോഹനമായ മണിയറയിൽ പ്രവേശിച്ചു് സ്വപ്രണയിനിയെ തലോടിക്കൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“ദാമനേ, എന്റെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജകളിൽ രണ്ടായിരം പേർ ഈ ആപൽഘട്ടത്തിൽ എന്നെ സഹായിക്കാൻ സന്നദ്ധരായി എത്തിയിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് ഇനി നമുക്കു് അധികം ഭയപ്പെടാനില്ല.”

സുക:—“ജഗദീശപരൻ അവിടുത്തെ രക്ഷിക്കും. അപ്രതീക്ഷിതമായ ഒരു പരമഭാഗ്യമാണല്ലോ ഇപ്പോൾ നമുക്കുണ്ടാകത്തു്. ഡിലർഖാനം സേനയും ലാഹാനഗരത്തിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടിട്ടു് എത്രദി വസമായിഎന്നു് നമ്മുടെ ഭടന്മാർക്കു് ആകെങ്കിലും അറിയാമോ?”

കൃഷ്ണദേ:—“ആരദിവസത്തിനു മുമ്പു് മുകിലസേന ലാഹാദുർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും പ്രസ്ഥാനം ആരംഭിച്ചു എന്നാണു് അവർ പറഞ്ഞതു്. നമ്മുടെ കിങ്കരന്മാരിൽ ചിലരെ ഡിലർഖാൻ തടവുകാരാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നാണു കേട്ടതു്.”

സുക:—“മുകിലരാജസന്മാർ അവരെ കൊന്നിരിക്കുമോ എന്തോ? അവരെ വീണ്ടെടുക്കാൻ എന്താണുപായം? ഡിലർഖാൻ അവരെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരാതിരിക്കയില്ല. അയാൾക്കു് ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിലേയ്ക്കു വഴി നിശ്ചയമില്ലല്ലോ.”

കൃഷ്ണദേ:—“അതിന് അയാൾക്ക് വൈഷമ്യമൊന്നും ഇല്ല. അഗ്നിയിൽ വീഴാതെ രക്ഷപ്പെട്ട മുക്തനീചന്മാർ ഇപ്പോൾ ലാഹോദ്ദേശത്തിൽ എത്തി അയാളെ കണ്ടിരിക്കും. ഡിലർമാന് വഴി കണ്ടി ചുകൊടുപ്പാൻ അവർ മതിയാകുമല്ലോ.”

സുകേ:—“അതു വാസ്തവമാണ്. മുക്തസേന ഇന്നോ നാളെയോ ഇവിടെ എത്തും, സംശയമില്ല. നമ്മുടെ ഭടന്മാർ ഉണർന്നിരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. രാത്രിയിൽത്തന്നെ ശത്രുക്കൾ എത്രയെങ്കിലും അവിടെ എത്താൻ നാം സന്നദ്ധരായിരിക്കേണ്ടതാണ്.”

കൃഷ്ണദേ:—“അതു വേണം. കോട്ടമതിലിന്നു മുക്തസേനയെ വെട്ടിക്കൊല്ലാൻ ഭടന്മാർ കാവൽ നില്ക്കട്ടെ. ശത്രുക്കളുടെ വരവുണ്ടെന്നറിഞ്ഞാൽ അവർ നമ്മെ അറിയിക്കും. എങ്കിലും അവരെ ഒന്നുകൂടി ഉത്സാഹപ്പെടുത്തണം. അതിലേയ്ക്കു ഞാൻ പോകുന്നു. വേഗം മടങ്ങിവരാം.”

സുകേ:—“ഞാനൊന്നുകൂടി വരാനില്ല.”

കൃഷ്ണദേ:—“അതു വേണമെന്നില്ല. എനിയ്ക്കു ഭടന്മാരോടു അനേക കാര്യങ്ങൾ ചട്ടംകെട്ടുവാനുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തിരിയെ വരാനു കഴിയാത്തതാമസം നേരിട്ടാലും ആയി. ഭവതി ഉറങ്ങിക്കൊള്ളൂ. എന്തെങ്കിലും വിശേഷമുണ്ടെങ്കിൽ അപ്പോൾ അറിയിക്കാം.”

സുകേ:—“അവിടുത്തെ ആജ്ഞപോലെ.”

കൃഷ്ണദേവൻ സ്വപത്തിയെ ആലിംഗനംചെയ്തിട്ട് സൌമ്യം വിട്ട് ദുർഗ്ഗഭാരത്തിലേയ്ക്കു പോയി. ആ സാധുപീഠത്താകട്ടെ തന്റെ ശയനത്തലത്തെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. ഓരോ ചിന്തകൾകൊണ്ട് സുകേശിനിക്കു ഉറക്കംവന്നില്ല.

ഒടുവിൽ അവൾ അർദ്ധനിദ്രയിൽ ലയിച്ചു. അല്പം കഴിഞ്ഞു അവൾക്ക് താഴെക്കാണുംപ്രകാരമുള്ള ഒരു സ്വപ്നമുണ്ടായി.

ഒരുദിവസം സന്ധ്യയോടുകൂടി സുകേശിനി ദുർഗ്ഗത്തിനു പടിഞ്ഞാറുവശത്തുള്ള വനഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ കാട്ടിൽക്കൂടി വളരെദൂരം നടന്നപ്പോൾ വഴിയിൽ ഒരു ചെറിയ പർവ്വതം കാണപ്പെട്ടു. ആ പർവ്വതത്തിന്റെ മുകളിൽ കയറി അതിന്റെ മൂവശത്തുള്ള താഴ്വരയിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങണമെന്ന് അവൾക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടായി. അതിനെത്തുടർന്ന് അവൾ മന്ദം മന്ദം പർവ്വതാധിര്യകയിലേയ്ക്ക് ആരോഹണം ചെയ്തു. പർവ്വതത്തിന്റെ മുകൾഭാഗം സമതലമായിരുന്നു. സുകേശിനി ആ സമതലത്തിൽക്കൂടി പർവ്വതത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ അതിർത്തിയിലേയ്ക്ക് നടന്നു. അതിർത്തിയിൽ എത്തി അവൾ കീഴ്പോട്ടു നോക്കി. പർവ്വതത്തിന്റെ അടിവാരത്തിൽ വളരെ താഴ്ചയിൽ ഒരു തടാകം അവൾക്കു പ്രത്യക്ഷമായി. അവൾ അതിലേയ്ക്കുതന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ചെട്ടെന്ന് ഒരു വലിയ പക്ഷി അവളുടെ തലയ്ക്കുമുകളിൽക്കൂടി വന്ന് അതിന്റെ ചിറകുകൊണ്ട് അവളെ അടിച്ചു മലഞ്ചരിവിലേക്കു തള്ളി. പാറകളുടെ മുകളിൽക്കൂടി ഉരുണ്ടു് ആ യുവതി അധോഭാഗത്തിലുള്ള തടാകത്തിൽ വീണു. ഉടനേ ഭയങ്കരനായ ഒരു ഭൂതം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു് അവളെ വെള്ളത്തിൽനിന്നും വലിച്ചെടുത്തു. അതേ സമയത്തിൽ അവിടെ വന്ദരചേന്ദൻ മററനേകം ഭൂതങ്ങളുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ആ ഭൂതം സുകേശിനിയേയുംകൊണ്ടു് ഗഹനത്തിനുള്ളിൽ മറഞ്ഞു. ഏകദേശം പത്തുദിവസം യാത്രചെന്നപ്പോൾ ഒരു വലിയ നഗരവും

അതിൽ വളരെ രമ്യമായും ജനബാഹുല്യമേറിയ അക്കാദമിത്തെയുംകൂടി അവർ കണ്ടു. നമ്മുടെ നായികയെ വഹിച്ചുകൊണ്ടുപോയ ഭ്രാന്തൻ അവളെ ഒരു മനോഹരമായ മണ്ണിടമ്പിൽ കൊണ്ടുനിർത്തി. അതിനകത്തുള്ള ഒരു രത്ന സിംഹാസനത്തിൽ രാജാചിതമായ വസ്ത്രാഭരണങ്ങൾ ധരിച്ച ഭീമകായനായ ഒരു പുരുഷൻ ഇരിക്കുന്നത് അവർ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിൽ മിന്നുന്ന ഒരു രത്നകിരീടം ധരിച്ചിരുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. സുകേശിനിയെ കണ്ട ഉടൻ അദ്ദേഹം ആശ്ചര്യപരതന്ത്രനായി കണ്ണിയൊതുക്കി അവളെത്തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം അവളുടെ സമീപത്തു ചെന്നു അവളെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. പുരീനിർദ്ദേശമായ വാത്സല്യത്തോടു കൂടി ആ രാജാവ് സുകേശിനിയെ സൽക്കരിച്ചു. രാജാവിന്റെ അടുത്തടുത്തുള്ള സകല പരിജനങ്ങളും അവളുടെ പരിചര്യങ്ങൾ ബലശ്രദ്ധയോടെ കാത്തുനിന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രമായിത്തീർന്നു ഏകിലും സുകേശിനിയും അതിലൊന്നിലും തൃപ്തിയുണ്ടായില്ല. സ്വപ്രിയതമനോടുകൂടി ചേരാനുള്ള അഭിലാഷം നിമിഷംപ്രതി അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ വളർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരുദിവസം അവർ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നും ഒളിച്ചോടിപ്പോയി. വളരെ ദൂരം നടന്നതിനു ശേഷം അവർ ഒരു പുണ്യസ്ഥലത്തു ചെന്നുചേർന്നു. ആ നഗരത്തിലുള്ള ഒരു തെരുവിൽ തന്റെ പ്രാണപ്രിയനും അനുചരന്മാരും വേഷമാറി നിന്നുണ്ടായി സുകേശിനി കണ്ടു. അത്യാഹ്ലാദസൂചകമായ ഒരു മഞ്ഞു സ്വപനത്തോടുകൂടി അവർ ഉണ്ണുവേണ്ടി കണ്ടുത്തെ ആശ്ലേഷിച്ചു. സ്വപ്നത്തിന്റെ ഈ ഘട്ടമായപ്പോൾ അവർ

ഉണ്ടാൻ. കൃഷ്ണദേവൻ തന്റെ ഫാലപ്രദേശത്തിൽ ചുവന്നിരിക്കുന്നതു് അവർ കണ്ടു. അവർ അദ്ദേഹത്തോടു് ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു.—

“ഭടന്മാരെല്ലാം ഉത്സാഹഭരിതരായി ഉണ്ടാകുന്നോ? വിശേഷം ഒന്നുമില്ലല്ലോ.”

കൃഷ്ണ:—“അവർക്കു് ഉത്സാഹത്തിനു് ഒരു കാര്യം ഇല്ല ഇതുവരെ ശത്രുക്കളുടെ വരവിന്റെ ലക്ഷണം ഒന്നും കണ്ടില്ല.”

സുകേ:—“എന്നാൽ കുറച്ചുനേരം കിടന്നുറങ്ങണം. ശത്രുക്കൾ സമീപിക്കുമ്പോൾ കാവൽ നില്ക്കുന്ന ഭടന്മാർ ആ വിവരം അറിയിക്കുമല്ലോ.”

കൃഷ്ണ:—“ശരി. ഞാനും കുറച്ചുറങ്ങാം.”

ആദിത്യദേവനായ മാന്ത്രികന്റെ ആഗമനകാലം സമീപിച്ചിരിക്കുന്നതായി ബോധപ്പെടുകയാൽ അന്ധകാരമയമായ തന്റെ മായാവനികയെ മെല്ലെ മെല്ലെ നീക്കിക്കൊണ്ടു് നിശാചിശാചി ലോകരംഗത്തിൽനിന്നും അന്തർലോകം ചെല്ലു. ദിലീപദർഗ്ഗത്തിന്റെ പൂർവ്വപാർത്തിനു് അര നാഴിക കിഴക്കുമാറി ഒരു വമ്പിച്ച സേനയേടുക്കുമാറ്റി മുഗദ്ധസൈന്യാധിപനായ ഡിലർഖാൻനില്ക്കുന്നു. പ്രാകാരകേന്ദ്രങ്ങളിലെ ചെമ്മാടങ്ങളിൽ സ്ഥാനമുറപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഭടന്മാർ ഈ സേനയെ കണ്ട നിമിഷത്തിൽ ആചൽസൂചകമായ നളികശബ്ദം പുറപ്പെടുവിച്ചു. ദർഗ്ഗത്തിനുള്ളിൽ സന്നദ്ധരായി നിന്ന പടയാളികളുടെ ഇടയിൽ സംഭ്രമം തുടരമായ ഒരു ചലനം ഉണ്ടായി. പൂർവ്വപ്രാകാരത്തിലെ ആയസകവാടം അരനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു

പ്രാകാരത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തേയ്ക്കു ഭടന്മാർ തെരുതെരെ കയറിയുടങ്ങി. കൃഷ്ണദേവൻ ആയസകവചധാർയായി പ്രാപ്തനവേഷധാരിയായി അവരുടെ ഇടയിൽ കൂടി. യുദ്ധാങ്കണത്തിൽ മുക്തിലസേനയെ നേരിട്ടെതിർന്ന കാൽപ്പം ദുസ്സായ്യമെന്നു കണ്ടിട്ട് ഹിന്ദുസൈന്യം നിരോധനത്തെ തടുക്കാൻ സന്നദ്ധമായി നിന്നു.

ഡിലർഖാൻ ശത്രുസൈന്യത്തിന്റെ നിച നല്ലതു പോലെ മനസ്സിലാക്കിയതിനു ശേഷം പുരതഃപ്രയാണത്തിന് സ്വഭടന്മാരോടു് ആജ്ഞാപിച്ചു. മുക്തിലസേന മുങ്ങാട്ട് നീങ്ങി. കോട്ടമതിലിനു മുകളിൽ നില്ക്കുന്ന ഹിന്ദു ഭടന്മാർ തെരുതെരെ വെടിയുടങ്ങി. മുക്തിലഭടന്മാരും ഹിന്ദു സേനയുടെ നേരെ വെടിവെച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ മുന്നോട്ടു പ്രയാണംചെയ്തു. ഇരുഭാഗത്തും ചില്ലറ മരണങ്ങൾ സംഭവിച്ചു. ഡിലർഖാനും സേനയും പരിവേഷോടു സമീപിച്ചു് അവിടെ നിലയുറപ്പിച്ചു് ശത്രുപ്രയോഗം തുടങ്ങി. ഏകദേശം മൂന്നു മാസത്തോളം ഈ നിരോധനം നിലനിന്നു. ദിലീപദ്വർത്തിനുള്ളിൽ സംഭവിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആഹാരസാധനങ്ങൾ ഒടുങ്ങി. മുഗൾസേനയ്ക്കു പ്രതിമാസം ഡൽഹിയിൽനിന്നും സഹായം ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ അവസാനിച്ചുപോയതിനാൽ നിരാശയ്ക്കു വശംവദരായി എങ്കിലും ഹിന്ദുഭടന്മാർ യൈയ്യസമേതം ശത്രുക്കളെ തടുത്തുകൊണ്ടുതന്നെ നിന്നു.

രാത്രി ഏകദേശം ഇരുപതുനാഴിക ഇരുട്ടി. പ്രാകാരത്തിന്റെ വടക്കുകിഴക്കേ കേന്ദ്രത്തിലുള്ള വെണ്മാടത്തിൽ നിന്നും ഒരു സ്ത്രീസ്വരൂപം മന്ദം മന്ദം പുറത്തുവന്നു. രാത്രിയായിരുന്നതിനാൽ യുദ്ധസന്നാഹങ്ങൾ നിർത്തി ഉഭയപാ

ശ്യാമപ്രസാദിന്റെയും ഭാരതീയർ വിശ്വസിക്കുകയായിരുന്നു. സൂര്യൻ, പ്രാകാരത്തിന്റെ അറയ്ക്കൽ എത്തി മുക്തിലന്മാരുടെ കൈനിലയിലേയ്ക്കു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ശത്രു പക്ഷത്തിൽനിന്നും പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ട ഒരു ചെറിയ കനം ചെട്ടണം അവരുടെ നെറ്റിയിൽ വന്നുതാഴ്ന്നു. അവർ ബോധരഹിതയായി കിടന്നിരിക്കുക വീണ്ടും. കിടന്നിന്റെ സമീപത്തു് ഒളിച്ചിരുന്ന ചില മുക്തിലന്മാർ കിടന്നിന്റെ ചാടി ആ യുവതിയെ പുറത്തു് ഇതിനടുത്തു് പ്രാകാരത്തിന്റെ മുകളിൽ ഒരു ബാഹ്യമുണ്ടായി. സൂര്യൻ ശത്രുക്കളുടെ ആയുധത്തിനുമുമ്പായി എന്തൊരു വാത്മ ഭാരതരുടെ ഇടയിൽ പരന്നു. ദൈവമാടത്തിനുള്ളിൽ അർദ്ധനിദ്രാധീനനായിക്കിടന്ന കൃഷ്ണദേവൻ ഉണർന്നു് സാമ്രാജ്യനായി അങ്ങമിടന്നു് ഓടി.

പ്രഭാതമായി. ശത്രുഹസ്തഗതയായ സ്വപ്രിയതമയെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തയാൽ വ്യാകുലചിത്തനായിത്തീർന്ന കൃഷ്ണദേവൻ യുദ്ധത്തിൽ തീരെ ആസക്തിയില്ലെന്നായി. ഭാരതരുടെ സ്വാമിനിയുടെ വേർപാടിൽ വിഹ്വലമനസ്സുമാരായിത്തീർന്നു. യുദ്ധത്തിൽ ജയമോ പരാജയമോ രണ്ടിലൊന്നായിത്തീർന്നു് അവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അതിനാൽ വൈദികന്മാരുടെ നേരിട്ടെതിർക്കണമെന്നു് അവർ എല്ലാവരുംകൂടി ആലോചിച്ചു. പോരിൽ പരാജയംതന്നെ ഉണ്ടാകുമെന്നു് അവർക്കു് നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ തങ്ങളുടെ സ്വാമിയെ ശത്രുക്കളുടെ കയ്യിൽ അകപ്പെടാതെ രക്ഷപ്പെടുത്താനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെപ്പറ്റി അവർ ചിന്ത തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ അവർ ഒരു നല്ല ഉപായം കണ്ടു പിടിച്ചു. അന്നു രാത്രി തന്നെ ഭക്തപോരം തുറന്നു് ശത്രു

ചഞ്ചലാസ് ഹൃദയത്തെ വെല്ലുന്ന കഠിനയോദ്ധ്യകളിൽ തന്റെ മുമ്പിൽ ആചിർഭവിച്ച ആ കോമളാകാരത്തെത്തന്നെ ചക്രവർത്തി കണ്ണിമയ്ക്കാതെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഡിലർഖാൻ എന്നൊരു സതപം തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നുവെന്നുള്ള കഥ അദ്ദേഹം മറന്നു. വിവിധരസങ്ങൾ സമ്മേളിച്ച ഒരു ഭാവാ അറംഗസീബിന്റെ മുഖത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—

“ഡിലർ, നിനക്കിപ്പോൾ പോകാം. നാം ദൂതനെ അയയ്ക്കുമ്പോൾ വന്നാൽ മതി.”

ഡിലർഖാൻ നിശ്ശബ്ദനായി ആ മുമ്പിൽനിന്നു മറഞ്ഞു.

ചക്രവർത്തി വീണ്ടും ആ സൗന്ദര്യധാമത്തിൽതന്നെ ഭ്രമിച്ചു പതിപ്പിച്ചു. ആ തേജരാജപിണിയുടെ ഓരോ അംഗവും അദ്ദേഹം പരിശോധിക്കുന്നതായി അവൾ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. അവൾ ഇരപ്പൽപകിതയായി എങ്കിലും ഗത്യന്തരമില്ലാത്തതിനാൽ നിന്ന സ്ഥലത്തുതന്നെ ചലനരഹിതയായി നിന്നു.

അറംഗസീബിന്റെ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടികൾ ആ മോഹനാകാരത്തിൽനിന്നും നിവൃത്തങ്ങളായി. അദ്ദേഹം കുറേനേരം ഗാഢമായ ചിന്തയിൽ മുഴുകി. സംഗീതത്തെ വളരെ താഴ്ചയിൽ കഴിച്ചിടുവാൻ കല്പിച്ച ആ ശിവ ഹൃദയന്റെ ഹൃദയക്കോണിലും ആർദ്രത എന്ന മഹദ്ഗുണി ഒളിച്ചുകിടക്കുന്നുണ്ടെന്നു തെളിയിക്കുവാൻ അനർഗ്ഗപ്രവാഹത്തോടു കൂടിയ അശ്രുധാര അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗണ്ഡങ്ങളിൽ കൂട്ടി ഒഴുകി. ഗൽഗദത്താൽ ഒരുക്കുരംപോകും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ ശക്തനല്ലാതെ അദ്ദേഹം വളരെ നേരം വിഷണുനായിരുന്നു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം മന്ദമായി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“കണ്ടേത്! നിന്റെ ഭവനം എവിടെ?”

സുകേ:—“എനിക്കു ഭവനം ഇല്ല. ഞാൻ വളർന്നത് ജയപുരത്തിലാണ്.”

അറംഗ:—“നിനക്കു് അമ്മയും അച്ഛനും ഇല്ലേ?”

സുകേ:—“അതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും എന്റെ വളർത്തമ്മ പറഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്റെ അമ്മ മരിച്ചുപോയി എന്നു ലോകർ പറഞ്ഞു ഞാനറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.”

അറംഗ:—“നിനക്കു സഹോദരങ്ങളും ഇല്ലേ?”

സുകേ:—“എനിക്കു് ഒരു സഹോദരൻ ഉണ്ടു്. അവൻ ജയപുരത്തിൽ ഒരു രാജപുത്രപ്രഭുവിന്റെ അംഗരക്ഷകന്മാരിൽ ഒരുവനാണ്.”

അറംഗ:—“നിന്റെ സഹോദരന്റെ പേരെന്തു്?”

സുകേ:—“പ്രതാപസിംഹനെന്നു്.”

അറംഗ:—“നിന്റെ വളർത്തമ്മ ഇപ്പോൾ ഇല്ലേ?”

സുകേ:—“ഇല്ല. അവർ മരിച്ചുപോയി.”

അറംഗ:—“അവരുടെ പേരെന്തു്?”

സുകേ:—“അംബികാദേവി എന്നാണ്.”

അറംഗ:—“നിന്റെ സഹോദരന്റെ യജമാനനായ ആ

രാജപുത്രപ്രഭുവിന്റെ പേരെന്തു്?”

സുകേ:—“ജയസിംഹനെന്നു്.”

ചക്രവർത്തിയുടെ മുഖത്തിലെ ശാന്തത മാറി. നയനങ്ങളുൾക്കൊണ്ടുണ്ടായ ഭയം അന്യമായി. ദന്തങ്ങളുൾക്കൊള്ളിയ ഉരുക്കുന്ന ശബ്ദം പ്രസ്താപമായി കേൾക്കപ്പെട്ടു. വിശാലമായ നെററിത്തടത്തിലെ ഞരമ്പുകൾ വിജൃംഭിച്ചു. മുഖത്തിൽ അവിടവിടെ സ്പഷ്ടകണങ്ങളുൾക്കൊള്ളിയ പൊടിഞ്ഞു. കണ്ണിഴികൾ പൂർണ്ണമായി. മീർജ്ജലയെ അഭ്രമം അത്ഭവത്തായി ഒന്നു

നോക്കി. ആ സമുദ്രത്തിന്റെ വീക്ഷണങ്ങൾ വീണ്ടും കരണാരസമസ്പന്ദനങ്ങളായി. അദ്ദേഹം തുടർന്നു ചോദിച്ചു.

“കണ്ടെത്ത, നീ കൃഷ്ണദേവനുമായി പരിചയപ്പെട്ടതെങ്ങിനെ?”

സുക:—എന്റെ വൃദ്ധർമ്മ മരിച്ചതിൽപിന്നെ എനിക്ക് ഏകാഖലംബമായി എന്റെ സഹോദരൻ മാത്രം ശേഷിച്ചു. എന്നാൽ അവന്റെ സ്വപ്നശബ്ദങ്ങളുടെ രണ്ടുപേരടേയും നിത്യച്ചിന്തികളായിരിക്കുകയാണെന്നതുകൊണ്ടും, ബാലനായ സഹോദരനെ ബലപ്പെടുത്തുന്നതിൽ എനിക്ക് സങ്കടം തോന്നിയതുകൊണ്ടും എന്റെ ജീവിതം സ്വപ്രയത്നങ്ങൾ കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ കാശ്മീരത്തിലെ ഒരു പ്രളങ്കംബത്തിൽ ഒരു സംസ്കൃതാദ്ധ്യാപികയുടെ ആവശ്യമുണ്ടെന്ന് എന്റെ പരിചയക്കാരനായ ഒരു വൃദ്ധൻ മുഖാന്തിരം എനിക്ക് അറിവു കിട്ടി. വൃദ്ധന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി ഞാൻ കാശ്മീരത്തിൽ എത്തി, പ്രളങ്കംബത്തിലെ പെൺകുട്ടികളുടെ അദ്ധ്യാപികയായി കുറേനാൾ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ അവിടെത്തെ പ്രളങ്കത്തിന്റെ പുത്രനുമായി ഞാൻ കലഹിക്കുന്നതിനിടയായി. അഗതിയായ എന്നിൽ ആ ദുഷ്പ്രളങ്കത്തിന്റെ വൈരനിർമ്മൂലനം ഉണ്ടാകുമെന്നുള്ള ഘട്ടമായപ്പോൾ ഞാൻ ഒളിച്ചുപിരിയ്ക്കി. ഹിമാലയസാനുപ്രദേശത്തിലെ അരണ്യങ്ങളെ ശരണം പ്രാപിച്ചു. അവിടെവെച്ച് എന്നെ രക്ഷിച്ചത് കൃഷ്ണദേവസിംഹനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായമില്ലാതെ എങ്കിൽ ഞാൻ

ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾക്കു് ഇരയായിത്തീരുമായിരുന്നു. മഹാന ഭാവനായ ആ യുവപ്രളയിന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രമായിത്തീർന്ന ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ഭക്താവായി സ്വീകരിച്ചു.” ഇത്രയും പറഞ്ഞിട്ടു് സുകേശിനി മന്ദാക്ഷന്താൽ നമുശിരസ്സുയായി.

ചക്രവർത്തിയുടെ നയനങ്ങൾ വീണ്ടും അശ്രുകലുഷിതങ്ങളായിത്തീർന്നു. അനുകമ്പാലേശംപോലും കണി കാണാത്തവനെന്നു കല്പസിദ്ധി നേടിയ ഈ വജ്രഹൃദയന്റെ ഉള്ളിൽനിന്നും കരുണാചിത്രനമായ ജലധാരകൾ എങ്ങിനെ ഉത്ഭവിച്ചു എന്ന് നമ്മുടെ നായിക അതുതരപ്പെട്ടു. താൻ മുൻപു പല അവസരങ്ങളിലും നിന്ദിച്ചിട്ടുള്ള പ്രതാപവാനായ ആ സമ്രാട്ടിന്റെ മുഖിൽ എത്തിയ നിമിഷത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് അഹേതുകമായ ഒരു ബഹുമാനവും ഭക്തിയും തന്റെ ഉള്ളിൽ ഉദിച്ചു തുടങ്ങിയതായി സുകേശിനിക്കു തോന്നി. അതു ക്രമേണ വളന്നു് ഇപ്പോൾ സഹസ്രഗുണം പ്രവൃദ്ധമായി എന്നും അവൾ അന്തരാവീക്ഷണം ചെയ്തു. ഉള്ളിൽ ഒരുക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ജിജ്ഞാസയോടുകൂടി അൾൾ ധൈര്യവതിയായി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“അവിടുത്തെ പരമശത്രുവായ ഒരുവന്റെ ഭാര്യയുടെ നേരെ അവിടുന്ന് ഈവിധം കരുണാർദ്രനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. നിസ്സാരയായ ഒരു പെൺകിടാവു് ഈവിധം ചോദിക്കുന്നതിൽ അപ്രീതി തോന്നുന്നില്ലെങ്കിൽ അരുളിച്ചെയ്യണം.”

അറുപതു:—“കണ്ടേ, നീ ചോദിക്കുന്നതിൽ നമുക്കു് അഹിതമില്ല. എന്നാൽ നിന്റെ ചോദ്യത്തിനു തക്കതായ

മരപടി പറവാൻ അവസരം ഇതല്ല. അതിന് ഉചിതമായ അവസരം വരുമ്പോൾ നിന്നോടു പറയാം. എന്നാൽ ഒന്നുമാത്രം നീ ധരിച്ചിരിക്കണം. ഈ അരമനയെ നിന്റെ സ്വന്തം ഗൃഹംപോലെ വിചാരിച്ചു സ്വന്തമായി ചെരുമാറിക്കൊള്ളണം. നിന്റെ ഹിതത്തിനു വിപരീതമായി ഇവിടെയുള്ള ഒരു ജീവിയും യാതൊന്നും പ്രവർത്തിക്കുന്നതല്ല. ഈ അരമനയിൽ ഉള്ള എല്ലാവരും നിന്റെ ആജ്ഞാകരന്മാടരനാകരുതെന്നു കരുതിക്കൊള്ളണം. നമ്മുടെ സാമ്രാജ്യവും അതിലെ സകല സ്വത്തുക്കളും നിനക്കധീനമാണ്. കൃഷ്ണദേവനെ ഈ ദിവസമുതൽ നമ്മുടെ വാത്സല്യഭ്രാജനമായ പുത്രനായി നാം കരുതിയിരിക്കുന്നു. അയാൾ യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണ് ഡിലർവാന്റെ എഴുത്തിൽ നിന്നും അറിയുന്നത്. അയാൾ എവിടെയോ പോയി രക്ഷ പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൃഷ്ണദേവന് യാതൊരാപത്തും നേരിടാത്തത് നമ്മുടെ ഒരു വലിയ ഭാഗ്യമായി നാം ഇപ്പോൾ കരുതുന്നു. അയാൾ ഭൂഖണ്ഡത്തിന്റെ ഏതു ഭാഗത്തെങ്കിലും ജീവനോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഇവിടെ വരുത്തിക്കൊള്ളാം. അതുകൊണ്ട് നീ ഇപ്പോൾ ആശ്ചസിക്കണം. നിന്റെ സഹോദരനെ ഇവിടെ അയയ്ക്കാൻ ഇപ്പോൾ തന്നെ ജയപുരമഹാരാജാവിനു സന്ദേശം അയയ്ക്കുന്നുണ്ട്.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി ചക്രവർത്തി മീർജ്ജുലയുടെ മുഖത്തേയ്ക്കു നോക്കി. സൈന്യാധിപൻ സുങ്കശിനിയുടെ ഓരോ അവയവങ്ങളേയും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുന്നത് ചക്രവർത്തി കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു:—

“ജംല! ദാസിമാരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാൻ പറയൂ.”

മീർജംല ആസനത്തിൽനിന്നും എഴുന്നേറ്റു മുറിക്കു വെളിയിൽ കടന്നു. അന്ത്യപുരപാലകനായ ഒരു നപുംസകനോടു് ദാസിമാരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ കല്പന കൊടുത്തിട്ടു് അദ്ദേഹം തിരിയെ ചക്രവർത്തിയുടെ സന്നിധാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് ആസനസ്ഥനായി. പതിനഞ്ചു നിമിഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു് സുന്ദരികളായ പന്ത്രണ്ടു യുവതികൾ തിരുമുന്മാരെ പ്രവേശിച്ചു് ചക്രവർത്തിയെ വണങ്ങി നിന്നു. അദ്ദേഹം അവരോടു് ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു:—

“ദാസികളെ! ഈ ചെൺകിടാവിനെ നിങ്ങളുടെ ജീവൻ എന്നു വിചാരിച്ചു ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊള്ളണം. നിങ്ങളുടെ ജീവിതം ഇവളുടെ സന്തുഷ്ടിയെ അവലംബിച്ചിരിക്കുന്നതായി കരുതിക്കൊൾക. അമീനാ (അറംഗ സീബിന്റെ പുത്രി) യുടെ വാസമന്ദിരത്തിനടുത്തുള്ള ഞെരയും ഈ കുട്ടിയുടെ വാസത്തിനായി കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.” (സുകേശ്നിനിയോടു്) “കണ്ടേ, ഇവരോടുകൂടി ചൊല്ലുകൊള്ളൂ.”

ഇതവിധം ആജ്ഞാപിച്ചു് സുകേശ്നിനിയേയും ദാസിമാരേയും അയച്ചതിനു ശേഷം ചക്രവർത്തി മീർജംലയുടെ ദൂതരെ തിരിഞ്ഞു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ജംല! പത്മിനീദേവിയുടെ പ്രതിഫലമായല്ലേ ഈ ചെൺകിടാവു്?”

മീർജംല:—“ദേവിയുടെ ഇരുപത്തഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിലാണ് അടിയൻ ദേവിയെ ആദ്യമായി കണ്ടതു്. ഈ സുകുമാരിയെ കണ്ടപ്പോൾ ആ ദേവി തന്നെ അന്തേ പ്രായത്തിൽ പുനർജീവിച്ചു തിരിച്ചു വന്നിരിക്കയാണോ എന്ന് അടിയൻ സംശയം തോന്നി

പ്പോയി. ഈ കട്ടി ദേവിയുടെ പുത്രിയാണെന്നുള്ളതിനു യാതൊരു സംശയവും ഇല്ല.”

അറംഗം:—“എന്നാൽ നമ്മുടെ ജീവിതം സഫലമായി. ഇസ്ലാംമതത്തിനു വേണ്ടി നമ്മുടെ ജീവിതത്തെപ്പോലും ബലി കഴിപ്പാൻ സന്നദ്ധനായ നമുക്ക് ദേവിയുടെ മതം മാറണമെന്നു നിർബ്ബന്ധിക്കാൻ ഒരു കാലത്തും ധൈര്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ജംല! നാം ഇപ്പോൾ നല്ലതുപോലെ ഓടുന്നു. ആ ദേവിയുടെ പ്രാതസ്സന്ധ്യാകാലത്തിലെ പുജാസമയത്തു നാം എന്നും ടീപാരായനയ്ക്കു ഹാജരണ്ടായിരിക്കും. ദേവനീദേവിയുടെ വിഗ്രഹം നമ്മുടെ പ്രാണപ്രേയസിയായ ആ പതിവുതയാൽ അർപ്പിക്കപ്പെടുന്ന പുഷ്പഗന്ധാദികളാൽ അതിപ്രസന്നമായി പരിമളനിഷ്പന്ദിയായി പരിലസിക്കുന്നതു കണ്ട് നാം പല ആവസരങ്ങളിലും ഭക്തിപരവശനായി കൈകൂപ്പി നമസ്കരിച്ചുപോയിട്ടുണ്ട്. ആ ദേവിയുടെ സന്നിധാനത്തിൽ നാം ഇസ്ലാംമതത്തെ പാടേ മറന്നുപോയിട്ടുണ്ട്. ഹിന്ദുമതമാണു ശ്രേഷ്ഠമെന്നു നമുക്കു പല ഘട്ടങ്ങളിലും തോന്നിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. പത്മിനീദേവിയുടെ ഓമനക്കൈകളിൽനിന്നും നാം തീർത്ഥം വാങ്ങി സേവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ചാരിത്രവതിയുടെ ഏതാജ്ഞയേയും നാം നമ്രശിരസ്സനായി അനുസരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ സാധപീശിരോമണിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്ന കാലം നമ്മുടെ ജീവിതത്തിലെ സുവർണ്ണഘട്ടമായിരുന്നു. അങ്ങിനെ ഒരു കാലം അതിനു മുമ്പാ പിമ്പും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ദേവി ജീവി:

ച്ചിരുന്ന കാലം മുഴുവനും നമുക്കു വിജയപ്രദമായിരുന്നു. ഇതുവിധം പവിത്രമായ ആ മോഹനാഗി:യുടെ ദിവ്യഗർഭത്തിൽ ഉല്പാദിച്ച സന്താനങ്ങൾ നമ്മുടെ ജീവനെക്കാൾ വിലയേറിയവരാണ്. ജംല! അവരുടെ ആവശ്യത്തിലേയ്ക്കായി നാം എന്തു തുകയാണ് ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ളതു്?”

മീർജംല:—“നാലുലക്ഷം വരാഹൻ.”

അറംഗ:—“രാജസിംഹൻ മരിച്ചതിനുശേഷം ആ സംഖ്യ ആരുടെ കയ്യിൽ ചെന്നുചേർന്നു എന്നറിയാമോ?”

മീർജംല:—“ജയസിംഹന്റെ കയ്ക്കൽ കിട്ടിയിരിക്കണം. രാജസിംഹന്റെ കടുംബത്തിൽ പ്രായപൂർത്തി വന്നിട്ടുള്ള പുരുഷൻ ജയസിംഹൻ മാത്രമാണ്.”

അറംഗ:—“ആ ഭൃഷ്ടൻ പ്രതാപസിംഹകുമാരനെ ഭൃത്യന്റെ നിലയിൽ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നാണല്ലോ സൂക്ഷ്മിനി പറയുന്നതു്.”

മീർജംല:—“അടിയൻ. പത്മിനീദേവിയും തിരുമേനിയുമായിട്ടുള്ള ബന്ധം ജയസിംഹനു് ഒട്ടും രുചിച്ചുതല്ല. രാജസിംഹന്റെ സ്വത്തിനു് അവകാശിയായി പത്മിനീദേവി മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നോളൂ. ആ ദേവി മരിച്ചപ്പോൾ അവിടുത്തെ സന്താനങ്ങൾക്കു് പ്രായപൂർത്തി വന്നിട്ടില്ലായിരുന്നു. ആ അവസരം നോക്കി ജയസിംഹൻ സ്വത്തു മുഴുവനും കയ്ക്കുലാക്കിയിരിക്കാം. ദേവിയുടെ സന്താനങ്ങളുടെ വാസ്തുവസ്ഥിതി പൊതുജനങ്ങളിൽനിന്നും മറച്ചിരിക്കും. രാജസിംഹന്റെ അവകാശിയായി താനല്ലാതെ മറ്റാരും ഇല്ലെന്നും ആ ഭൃഷ്ടൻ വ്യാജവാത്സവരായിരിക്കും. ഈ സംഗതിയിൽ എന്തോ വലു

തായ ഒരു ചതിപ്രയോഗം നടന്നിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള തിന്മ സംശയമില്ല.”

അറംഗം:—“അതെ. അതെന്താണെന്നു നമുക്കറിയാം. ജയസിംഹൻ നമ്മുടെ ഓമനസന്താനങ്ങളെ വഞ്ചി ചിട്ടുണ്ടെന്നു തെളിയിച്ചു. അതിനു് അവനു തക്കതായ ശിക്ഷ കൊടുത്തല്ലാതെ നാം അടങ്ങുന്നതല്ല. ജയപുരാജാവിനു സന്ദേശം അയച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. മറുപടി എന്താണെന്നറിയട്ടെ. പിന്നീടു വേണ്ട കാര്യത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാം.”

മീർജംല:—“ജയപുരാധീശൻ പ്രതാപസിംഹനെ അയച്ചുതരുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ജയസിംഹൻ അവിടുത്തെ പ്രധാന പ്രഭുക്കളിൽ ഒരുവനാണു്. കൂടാതെ അയാൾക്കു് ജയപുരത്തിലെ രാജവംശവുമായി വളരെ അടുത്ത ചാർച്ചയുണ്ടു്.”

അറംഗം:—“പ്രതാപസിംഹനെ വിട്ടുതന്നില്ലെങ്കിൽ ജയപുരവുമായി യുദ്ധപ്രഖ്യാപനം ചെയ്തുതന്നെയാണു് അടുത്ത കർത്തവ്യം. ജയസിംഹന്റെ ധിക്കാരത്തിനു് അവനെ ഒരു നല്ല പാഠം പഠിപ്പിക്കതന്നെ വേണം.”

മീർജംല:—“രാജപുത്രന്മാർ അതിധീരന്മാരാണു്. അവരോടു യുദ്ധത്തിനു പാർപ്പുണ്ടെന്നതു് വളരെ മുൻകരുതലോടുകൂടി വേണ്ടതാണു്. നിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ജയപുരത്തെ ആക്രമിക്കാൻ പുറപ്പെടുന്നപക്ഷം മറ്റു രാജപുത്രരാജാക്കന്മാർ എല്ലാവരും ജയപുരാധീശനെ സഹായിക്കും. അവരെ തടുക്കാൻ മുൻകൂട്ടി വേണ്ട ഏർപ്പാടു ചെയ്യണം. എന്നാൽ അധികം ഭയപ്പെടാൻ ഇല്ല.”

അറംഗം:—“ആദ്യമായി ഷെയിസ്സുഖാൻതന്നെ ഒരു വലി സൈന്യത്തോടു കൂടി രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിലേയ്ക്കു തിരികൊട്ടെ. ജയപുരാധീശന സഹായമായി വരുന്ന സൈന്യങ്ങളെ ഷെയിസ്സുഖാൻ തടുക്കണം. അതിനിടയിൽ നമുക്കു ജയപുരത്തു കടന്നു് അവിടുത്തെ രാജപുത്രസേനയോടു നേരിടണം.”

മീർജംല:—“അങ്ങനെയായാൽ വിജയത്തെപ്പറ്റി സംശയിപ്പാൻ ഒന്നുമില്ല. ഏതായാലും ജയപുരത്തേയ്ക്കു നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഭൂതൻ തിരിച്ചുവന്നതിനു മേൽ കാര്യങ്ങൾ തീർച്ചപ്പെടുത്താം.”

അറംഗം:—“ജംല! ഷെയിസ്സുഖാൻ രാജപുത്രസ്ഥാനത്തു നിന്നും എപ്പോൾ മടങ്ങിവരുമെന്നാണു് അറിയിച്ചിട്ടുള്ളതു്?”

മീർജംല:—“ഷെയിസ്സുഖാൻ രാജപുത്രസ്ഥാനത്തുനിന്നു തിരിച്ചിട്ടു് ഇന്നു പത്തു ദിവസമായി. അഞ്ചു ദിവസത്തിനകം അയാൾ ആഗ്രായിൽ വന്നുചേരുമെന്നാണു് അറിവു തന്നിട്ടുള്ളതു്. ഇവിടെ എത്തുന്നതു് എന്നാണെന്നറിവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതിനെപ്പറ്റി അയാൾ യാതൊന്നും അറിയിച്ചിട്ടില്ല.”

അറംഗം:—“ഷെയിസ്സുഖാൻ വന്നാൽ ഉടൻ നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ ആലോചനയെപ്പറ്റി അയാളോടു പറയണം. ആവശ്യപ്പെടുന്നപക്ഷം ഒരു പുതിയ സേനയോടുകൂടി രാജപുത്രസ്ഥാനത്തേയ്ക്കു വീണ്ടും പുറപ്പെടാൻ നാം കല്പിച്ചതായി അറിയിക്കണം.”

ഇത്രയും പറഞ്ഞിട്ടു് ചക്രവർത്തി അന്നുപുറത്തിലേയ്ക്കു ചോകാനായി എഴുന്നേറ്റു. മീർജംല ചക്രവർത്തിയെ കറച്ചുറ്റും അന്നുഗമിച്ചുശേഷം വിട വാങ്ങി സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോയി.

അദ്ധ്യായം 7

ഈരോഴപാരിനും ഈശനായുള്ള ഞാൻ,
മാരാതിരേകശരമാൽ പിന്നകയാലേ,
താദാധിനാമമുഖി! താവകവരംവദൻ
ചോരോ മനോജരണ പോരിനു വിസംശയം.

പ്രസ്തുത കഥാകാലത്തു് ഡൽഹീനഗരത്തിന്റെ ഉത്തരപ്രാന്തം വാണിജ്യവ്യവസായങ്ങളുടെ കേന്ദ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു. ധനികന്മാരായ അനവധി കുച്ചവടക്കാരും വ്യവസായസ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥന്മാരും നിവസിച്ചിരുന്ന ആ സ്ഥലത്തു് ധനകാംക്ഷികളായ അനേകം തൊഴിലാളികൾ അഭയം പ്രാപിച്ചിരുന്നു. സംഗീതം, നാടകം, ചിത്രമഴുത്തു മുതലായ കലകളിൽ പ്രവീണന്മാരായ ആളുകൾ അവിടെ ഓരോ ശാലകൾ സ്ഥാപിച്ചു് അവരവരുടെ വൈദഗ്ദ്ധ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചു ധനം സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സുകമാരകലകളിൽ സങ്കതന്മാരായ ചില പ്രളഭരും അവരവരുടെ രുചിക്കനുസരിച്ചു് ഈ കലാസ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രേംസാഹിപ്പിച്ചു വന്നു. ഈ കൂട്ടത്തിൽ നാടകത്തിന്റെ രക്ഷാധികാരസ്ഥാനം വഹിച്ചതു് അബ്ദുള്ളാഖാൻ എന്നു പേരോടുകൂടിയ ഒരു മഹമ്മദീയപ്രളഭവായിരുന്നു. സ്വപുർവ്ന്മാരാൽ സമാജ്ജിതമായ നിരവധി ധനം കയ്യിലുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഈ പ്രളഭിനു് അതിനെ വ്യയംചെയ്യാൻ വൈമനസ്വമോ യാതൊരു വൈഷമ്യമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈവിധമുള്ള റ്റുപും അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ പരോപകാരതല്പരതകൊണ്ടു് ചെയ്യപ്പെട്ടുതല്ലെന്നു് ഇനിയുള്ള കഥാഭാഗംകൊണ്ടു് വെളിവാകുന്നതാണ്. നമ്മുടെ കഥാതന്തുവിനെ തുടരുന്നതിനു മുമ്പായി

ഈ പ്രഭുവിന്റെ ഒരു ആകൃതിവർണ്ണനം ആവശ്യമാകയാൽ വായനക്കാരുടെ ശ്രദ്ധയെ അതിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

അബ്ദുള്ളാഖാൻ ഡൽഹീനഗരത്തിലുള്ള വളരെ പുരാതനമായ ഒരു പ്രഭുക്കുടുംബത്തിലെ സന്താനമാണ്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായി കാംസിംഷാ എന്നു പേരായ ഒരു പ്രഭുവുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ധർമ്മശീലനും ഇശ്ശാഖരകൗതൂഹലം ആയിരുന്നു. വളരെക്കാലം സ്വദേശീയന്മാർക്കു പിതാവെന്ന നിലയിൽ ജീവിതം നയിച്ചശേഷം ഗുണമന്യനായ ആ പ്രഭു തന്റെ അൻപത്തിയെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. അന്തരിച്ച പ്രഭുവിന്റെ അവകാശിയായിശേഷിച്ചത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകപുത്രനായ ഷംഷുഡീൻ എന്ന യുവാവായിരുന്നു. പിതാവിന്റെ ശേഷക്രിയകൾ വഴിപോലെ അനുഷ്ഠിച്ചശേഷം ഷംഷുഡീൻ പ്രഭുപദത്തെ ആരോഹണംചെയ്തു. ഷംഷുഡീന്റെ ഭാഗ്യത്തിൽ അസൂയാകലുഷിതനായിത്തീർന്ന അബ്ദുള്ളാഖിലാതകന്മാരെ കൈവശത്താക്കി അവരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി വിഷംകൊടുത്തു, ആ യുവപ്രഭുവിന്റെ ജീവഹാനി വരുത്തി. ഇപ്രകാരം മഹാപാപത്തിൽ പടുത്ത സോപാനത്തിൽക്കൂടി പ്രഭുപദം പ്രാപിച്ച ആളായിരുന്നു അബ്ദുള്ളാഖാൻ. ഈ കഥാകാലത്തു് അയാൾക്കു് 64 വയസ്സു പ്രായം ഉണ്ടായിരുന്നു.

ധൃമകേതുവിനൊപ്പം അഗ്നിസ്തലിംഗങ്ങളേ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അയാളുടെ ഹൈന്ദവ കണ്ണുകൾ കണ്ടുകുളിയിൽ വീണ രണ്ടു കനൽക്കട്ടകൾചാലെ കാണികളുടെ ഉള്ളിൽ ഭയത്തേ ജനിപ്പിച്ചു. മുഖം തൊലികൊണ്ടു

പൊതിഞ്ഞ ഒരു അസ്ഥികൂടാ മാത്രമായിരുന്നു. ഏകദേശം ഓരോ തുടം ജലം വീതം വഹിക്കത്തക്കവണ്ണം കഴിഞ്ഞ കപിടത്തടങ്ങളും അസ്ഥികൾ പ്രസ്തുതമായി വെളിയിൽ കാണാവുന്ന ഘനപ്രദേശവും ഭീർഘിച്ചു തല്ലുകിലും താടിയോടുകൂടി സംഗമം സിലിച്ചു നാസികയും മെലിഞ്ഞ ബാഹുകുളം മാംസലേശം കണികാണാത്ത വക്ഷഃപ്രദേശവും നട്ടെല്ലോടു് ഒട്ടിച്ചേർന്നു ഉദരവും യഷ്ടിയോടു സാമ്യം വഹിക്കുന്ന ഉരുജാനുകളും കണ്ടാൽ ആ സതപാ ക്ഷാമദേവതയുടെ അവതാരമെന്ന് ആരെങ്കിലും തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ അതുതപ്പെടുവാതില്ല. നിരന്തരമായ മദ്യപാനത്താലും തദനുസാരിയായ വേശ്യാലമ്പടതപത്താലും വികൃതാംഗനായ ആ ദുഷ്പ്രഭുവിന്റെ ദേഹത്തെ പോഷിപ്പിക്കാൻ ലോകത്തിലുള്ള യാതൊരു പോഷകസാധനവും ശക്തമായി ഭവിച്ചില്ല. ഈ വാൽകൃത്തിലും ആ പ്രഭുഗൃഹത്തിനു് സ്രീസംഗം ഒഴിച്ചു വയ്ക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരുവശ്യമായിത്തീർന്നിരിക്കുകയാണു്. അതിലേയ്ക്കുവേണ്ടി എത്ര പണം ചെലവു ചെയ്യുന്നതിനും അയാൾക്കു മടിയില്ലായിരുന്നു. സംഗീതത്തിലോ സാഹിത്യത്തിലോ ഉള്ള അഭിരുചികൊണ്ടല്ല അയാൾ നാടകസംഘക്കാരുടെ രക്ഷാധികാരിവേഷം കെട്ടിയതു്. എന്നാൽ നടികളുമായുള്ള സമാഗമത്തിനു സൗകര്യപ്രദമായ ഒരു മാസ്റ്റർമെനു കണ്ടതുകൊണ്ടു മാത്രമാണു് നാടകക്കാരെ അയാൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതു്.

വിശേഷരീതിയിൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട നാടകശാലകളുടെ ശൗണമായ ഒരു വിശാലവീഥിയുടെ വടക്കുവശത്തായിട്ടാണു് അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ സെയം സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതു്.

നാൽ. അത്യുന്നതമായ മതിൽക്കെട്ടോടുകൂടിയ സൗന്ദര്യ വളപ്പിൽ ഗ്രന്ഥമായ ഭ്രൂഹമാർഗ്ഗങ്ങളാൽ തമ്മിൽ ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ട അനേകം ഉപഗ്രഹങ്ങളും അവയുടെ പിന്നിലായി നാനാജാതി പുഷ്പലതാദികൾ നിറഞ്ഞു ചേരുന്ന മോഹനമായ ഒരുദ്യാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രധാനസൗന്ദര്യത്തോടുചേർന്ന് അതിന്റെ ഇടത്തും വലത്തും ഭാഗത്തായി കാരോ ചെറിയ സൗന്ദര്യവും അവയെ തമ്മിൽ ഘടിപ്പിച്ച അനേകം ഗ്രന്ഥമാർഗ്ഗങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. സ്രീലംപടനായ ഈ ദൃഷ്ടപ്രഭവിന് മേല്പറഞ്ഞ സൗന്ദര്യങ്ങൾ അഹോരാത്രം ശൃംഗാരകലാലയങ്ങളായി വിളങ്ങി.

ചന്ദ്രികാവിശദമായ നിശാകാലം. മേൽ പ്രസ്താവിച്ച പ്രധാന സൗന്ദര്യത്തിനും വലത്തുഭാഗത്തുള്ള ചെറിയ ഫർച്ചത്തിന്റെ മുകൾത്തട്ടിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു വിശാലമായ മുറിയിൽ പതിനെട്ടു വയസ്സു പ്രായം വരുന്ന ജഗന്മാഹിനിയായ ഒരു തരണീരത്നം സ്രസ്തമായ കണ്ടു ഭാരത്തെ ശയ്യാന്തലമാക്കി, അനശ്ചയമായി പ്രവഹിക്കുന്ന അശ്രുനദിയിൽ ആറാടി, ഭീമനിശ്ചലസന്താൽ പരിതഃ പ്രദേശത്തെ സുരഭിലമാക്കി, വേവലുഗാത്രിയായി കിടക്കുന്നു. മന്ദപവമാനനാൽ കിഞ്ചിച്ചഞ്ചലയായ കസുമ മഞ്ജരിയോടു സാമ്യം വഹിക്കുന്ന രാമനക്ഷത്രമുലകൾ നിർജ്ജീവങ്ങളായി രസശൂന്യങ്ങളായ കുളിർക്കല്ലുകളിൽ പതിഞ്ഞു ക്ലേശമനുഭവിക്കുന്നു. കൊഴുത്തുരുണ്ടു നീളമേറിയ കൈകൾ ചിലപ്പോൾ ആ സുന്ദരഗാത്രീക്ക് ഉപധാനമായി ഉപകരിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥിതിയിൽ വളരുന്നേരം അശ്രുകണങ്ങൾ ചൊരിഞ്ഞതിനുശേഷം ആ ചെങ്കിടാവു എഴുന്നേറ്റിരുന്നു കോപാകലയായി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“3യാലവമില്ലാത്ത ഭൃഷ്ടൻ എന്നെ വഞ്ചിച്ചു” ഈ വിധം ബന്ധനത്തിൽ അകപ്പെടുത്തി. നാടകശാലയിൽ എന്നെ സംഗീതത്തിനു ക്ഷണിച്ചതു് അവന്റെ ചൈശ്വ ചികമായ കാമപ്രാർത്ഥനയെ സമർപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ഭവ്വി ചാരത്തൊടു കൂടിയാണെന്നു് എനിക്കപ്പോൾ മനസ്സിലായില്ല. ജഗദീശ്വര! ഇവിടെനിന്നും രക്ഷ പ്രാപിക്കാൻ യാതൊരു മാർഗ്ഗവും കാണുന്നില്ലല്ലോ. എന്റെ അമ്മയും സാധുക്കളായ സഹോദരങ്ങളും ഇപ്പോൾ എന്തു സങ്കടമാണു് അനുഭവിക്കുന്നതു്. ഞങ്ങളുടെ ഉപജീവനത്തിനു നല്ല മാർഗ്ഗമെന്നു കണ്ടുതുകൊണ്ടാണു് നാടകശാലയിലെ ഗായകന്മാർക്കു് സ്ഥായിക്കാൻ എന്റെ അമ്മ എന്നെ നിയോഗിച്ചതു്. എന്നെ അയയ്ക്കണമെന്നു്, വീട്ടിൽ വന്നു് അമ്മയോടടുപക്ഷിച്ചു ആ നടൻ ഈ ഭൃഷ്ടപ്രഭുവിന്റെ ചാരന്മാരിൽ ഒരുവനായിരിക്കാം. ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനായി ഒരാളുണ്ടായിരുന്നതും ചോയി. എന്റെ സ്ഥിതി ഈവിധത്തിലും ആയി. പാവപ്പെട്ട അമ്മയും സഹോദരങ്ങളും ഇനി എങ്ങിനെ ജീവിക്കും? മഹാപാപി! ഇവൻമൂലം ഒരു കുടുംബം ഇതാ ഭൃഷ്ടമായ പരിതാപം അനുഭവിക്കുന്നു. അവന്റെ ആഗ്രഹം സാധിച്ചുകൊടുത്താൽ അനവധി ധനം എനിക്കായി തരാമെന്നു് അവൻ പറയുന്നു. രാക്ഷസൻ! അവന്റെ പണം ആർക്കു വേണം? മാനത്തെ വിററിട്ടു് കലീനകളായ സ്രീകൾ ധനത്തെ ആഗ്രഹിക്കുമോ? ആത്മാഭിമാനത്തെ വിറുത്തിന്നു് പരിശുദ്ധമായ സ്രീതപത്തിനു കളങ്കമുണ്ടാക്കി നാടകശാലകളിൽ നടന്നു പണം സമ്പാദിക്കുന്ന കലടകളുടെ കൂട്ടത്തിലാണു് അവൻ എന്നെ ഗണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. എന്റെ ദേഹത്തിൽ പ്രാണനുളളിടത്തോളംകാലം ആ വൃദ്ധവിടന്നു് എന്നെ സ്വർഗ്ഗിക്കാൻ സാ

യിക്കുന്നതല്ല. അച്ഛൻ ബലം പ്രയോഗിക്കാൻ ഒരുങ്ങുന്ന കീൽ ഞാൻ അപ്പോൾ എന്റെ പ്രാണങ്ങളെ ത്യജിക്കും.”

ഇഴചിധമുള്ള വിലപനങ്ങളോടുകൂടി ആ ബാലികാരത്നം ഇരിക്കുമ്പോൾ ആ മുറിയുടെ വാതിൽ മെല്ലെ തുറക്കുന്ന ശബ്ദം കേൾക്കപ്പെട്ടു. നമ്മുടെ തടവുകാരി പരിഭ്രാന്തയായി വാതിലിലേയ്ക്കു നോക്കി. മദിരാക്രമമായ മുഖശോണിമയോടുകൂടി അബ്ദുള്ളാഖാൻ തന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു വരുന്നത് അച്ഛൻ കണ്ടു. വൃദ്ധനായ വൃഷഭത്തേകണ്ടു വ്യാഘ്രകിശോരികളെപ്പോലെ ആ പെൺകിടാവ് ഇരുന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നും എഴുന്നേറ്റ് ക്രോധകലുഷിതങ്ങളായ നേത്രങ്ങളോടുകൂടി അയാളെ നോക്കി.

അബ്ദുള്ളാ:—“ഓമനേ! നീ കോപിക്കരുത്. നാം മുൻപുതന്നെ നിന്നോടു പറഞ്ഞില്ലേ. നമ്മുടെ ആഗ്രഹം സാധിച്ചാൽ നിന്നെ കനകംകൊണ്ടു് നാം അഭിഷേകം ചെയ്യും. നിനക്കും നിന്റെ കുടുംബത്തിനും എന്തെന്നേയ്ക്കും സുഖമായി കാലക്ഷേപം ചെയ്യാനുള്ള വക നാം തരും. നിന്റെ ഗൃഹം സ്വർഗ്ഗതുല്യമാക്കും. നിന്റെ പേരെന്തു്? “കാമേശ്വരി” എന്നോ? അതെ, കാമേശ്വരി തന്നെ; സംശയമില്ല. ഓമനേ! അടുത്തു വരൂ.”

കാമേശ്വരി:—(ഇതായിരുന്നു ആ പെൺകിടാവിന്റെ നാമം) “രാജസാ! നിന്റെ ഈ വഞ്ചനയ്ക്കു തക്കതായ ശിക്ഷ നീ അനുഭവിയ്ക്കും. നിന്റെ ആസൂത്രമായ വികാരത്തിനു് ഇവൾ അടിമപ്പെടുമെന്ന് നീ ഒരിക്കലും വിചാരിക്കേണ്ട. നിന്റെ ധനത്തെ ഞാൻ കല്പിതാ തുല്യമായി ക്ഷത്രുനം. എന്റെ ചാരിത്രത്തിനു ഭാഗം വരുത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നതു സൂക്ഷിച്ചു

വേണം. വേഗം എന്നെ ഇവിടെ നിന്നും സ്വതന്ത്രയാക്കി എന്റെ അമ്മയുടെ സമീപത്തേയ്ക്കുയയ്ക്കണം. നീചെയ്ത അപരാധങ്ങൾ എല്ലാം ഞാൻ ക്ഷമിക്കാം. ഞാൻ രാജാധികാരത്തിൽ സങ്കടക്കാരിയായി പോകുന്നതല്ല.”

അബ്ദുള്ളാ:—(മലിനമായ തന്റെ ദന്തനിരയ്ക്ക് പുറത്തുകാട്ടിക്കൊണ്ടു്) “ഇന്ന് ആദ്യമായിട്ടാണ് ഒരു സ്ത്രീയുടെ മുഖത്തുനിന്നും ഇഴുവിധമുള്ള വാക്കുകൾ നാം കേൾക്കുന്നത്. എത്രയോ സുന്ദരിമാരെ നാം കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അവരെല്ലാവരും നമ്മുടെ ആഗ്രഹത്തിനു വഴിപ്പെട്ടിട്ടും ഉണ്ടു്. നമ്മുടെ പദവിയുടേയും ധനത്തിന്റേയും വലിപ്പം എത്രയുണ്ടെന്നു നിനക്കു മനസ്സിലായിട്ടില്ല. എത്രയോ പ്രമുഖസ്ത്രീകൾ നമ്മുടെ പക്കൽനിന്നും വലിയ സമ്മാനങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു് നീ, നിസ്സാരമായ ഒരു ഗ്രാമസ്വാലിക. നാം സമ്മാനിക്കാമെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതിനെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ ചെയ്യപ്പെടുമോ? നീ നമ്മെ ഭയപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നല്ലോ. രാജാധികാരത്തിൽ സങ്കടക്കാരിയായി പോയാലും നമുക്കു യാതൊരു വിരോധവുമില്ല. നമുക്കെതിരായി സങ്കടം കേൾക്കാൻ രാജാധികാരത്തിൽ ഏതൊരു കാരണമുണ്ടു്? നമ്മുടെ പ്രതാപവും ധനാധ്യതയും രാജാധികാരത്തിലും അറിവുണ്ടു്. ചക്രവർത്തിപോലും നമുക്കെതിരായി ഒരു വാക്കു പറയാൻ ചെയ്യപ്പെടുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു് നീ ചപലകളെപ്പോലെ ബുദ്ധിഹീനങ്ങളായ വാക്കുകൾ ജല്പിക്കാതെ നമ്മുടെ ആജ്ഞാകാരിണിയായിരിക്കാമെന്നു സമ്മതിക്കൂ. എന്നാൽ

നിനക്കു് ഈ ജീവിതത്തിൽ ലഭിക്കാവുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ഭാഗ്യം ഉണ്ടാകാ.”

കാമേ:—“എടാ ചണ്ഡാലാ! നീ നീചൻ, മേല്പുറം ഞാൻ പരിശുദ്ധമായ ഹിന്ദുമതത്തിൽപ്പെട്ട ക്ഷത്രിയകുലത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു സാലുപി. ധനമില്ലാത്തവളെങ്കിലും മാനമെന്നുള്ള ഒരു വലുതായ ധനം ആർജ്ജിച്ചിട്ടുള്ളവളാണു് ഞാൻ. ക്ഷത്രിയസ്രീകൾ ഏതുകാലത്തെങ്കിലും തങ്ങളുടെ മാനഭംഗം നേർടത്തക്കവിധത്തിൽ ഒരു കൃത്യാ ചെയ്തതായി നീ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? റുൽഹീചക്രവർത്തിയായ അല്ലാവുഖീൻ വലിയ പ്രബലനും ധീരനും ആയിരുന്നില്ലേ? ആ ചാമിനീദേവിയെ അയാൾ കാമിച്ചിട്ടു്, അവരുടെ ദേഹം ദഹിച്ച ചാന്ദലല്ലാതെ വേറെ എന്തെങ്കിലും കാണാൻ അയാൾക്കു സാധിച്ചോ? ഈ വിധത്തിൽ ക്ഷത്രിയസ്രീകളുടെ മാഹാപശ്ചാത്ത സാക്ഷീകരിക്കുന്ന അനേകം ഉദാഹരണങ്ങൾ നിനക്കു കാണാൻ കഴിവുള്ളതല്ലേ? അതുകൊണ്ടു് നിന്റെ ദുരാഗ്രഹം അടക്കി ഇറിയെങ്കിലും ധർമ്മഭംഗംവരാതെ എന്നെ ഇവിടെ നിന്നു സ്വതന്ത്രയാക്കി അയയ്ക്കുന്നതാണു നിനക്കു നല്ലതു്.”

അബ്ദുള്ളാ:—“കഥകളും പുരാണങ്ങളും നാം പലതും കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിലൊന്നു വേണമെങ്കിൽ പറയാം. രാജപുത്രന്മാരുടെ നേതാവും മഹാപ്രസിദ്ധനും ആയിരുന്ന മാനസിംഹൻ തന്റെ സഹോദരിയെ അക്ബർചക്രവർത്തിക്കു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു. അതുപോലെ തന്നെ അക്കാലത്തു് അനേകം രാജപുത്രയുവതികൾ മഹമ്മദീയരുടെ അന്തഃപുരത്തെ

അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. അവരാരും ആത്മാഭിമാനത്തെ വിലയ്ക്കു കൊടുത്തതായി ജനങ്ങൾ പറയുന്നില്ല. മഹമ്മദീയന്മാർക്കു ഭ്രഷ്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഭേദകാല ഭേദംകൂടാതെ നിലനിൽക്കണമല്ലോ. മഹമ്മദീയർക്കു് ഇതേവരെ ആരും പതിന്താ കല്പിച്ചിട്ടുള്ളതായി കേട്ടുകേൾവിപോലും ഇല്ല. നീ മാത്രം ഇപ്പോൾ മഹമ്മദീയരെ ഭക്ഷിക്കുന്നു. സമുദായമദ്ധ്യത്തിൽ യാതൊരു സ്ഥാനവും ഇല്ലാത്ത ഒരുപെണ്ണു് ഇഴവിധം ഭക്ഷണം ചെയ്യുന്നതിനെ മഹാന്മാർ ക്ഷമിക്കുമെങ്കിലും സാധാരണന്മാർ അതിനെ ക്ഷന്തവ്യമായി വിചാരിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇനി ആരോടും നീ മുസൽമാന്മാരെപ്പറ്റി ഇങ്ങനെ ഭ്രഷണവാക്കു പറയരുതു്. നിന്നിൽ അത്യാസക്തപിത്തനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്ന നാം ഇപ്പോൾ അതു ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി എന്തു ഭ്രഷണം പറഞ്ഞാലും ക്ഷമിക്കാൻ സന്നദ്ധന്മാരാണ്. നമ്മുടെ കാമിതം സാധിച്ചുതന്നാൽ നീ എന്തു പറയുന്നതും നമുക്കു് അമൃതംതന്നെ”

കാമി:—“നിന്റെ ചപലവാക്കുകൾ കേട്ടു് എന്റെ ക്ഷമതീരെ അസ്തമിച്ചിരിക്കുന്നു. നിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം എനിക്കു ഭൃസ്സഹമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. മാനസിഹമഹാരാജാവിന്റെ സഹോദരി ഒരു മുസൽമാൻ ചക്രവർത്തിയെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചു എങ്കിൽ അദ്ദേഹുടെ വാശി ഇന്നും കളങ്കപങ്കിചമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. മുഗൾവംശത്തിലെ രത്നദീപമായി യശശരീരനായി ഇന്നും പ്രശോഭിക്കുന്ന അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ പിൻതുണയുണ്ടായിരുന്നിട്ടും അക്കാലത്തുള്ള ക്ലീനന്മാരായ മറ്റു രാജപുത്രന്മാർ മാന

സിംഹനെ പതിതനായി കരുതിയിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, മാനസിംഹനുമായി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിനുപോലും അനേക രാജപുത്രയോലാക്കൾ വൈമനസ്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നു. ചക്രവർത്തിയുമായുള്ള ബന്ധുബന്ധുകനാതിനു മുമ്പ് മാനസിംഹനുമായി ചാർച്ചയുണ്ടായിരുന്നമറ്റു രാജകുടുംബങ്ങളിലെ അംഗങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഭ്രഷ്ടനായി കരുതി തങ്ങളുടെ ബന്ധം വേർപെടുത്തി. അഷ്ടബർചക്രവർത്തിയെ തൃണവൽഗണിച്ച്, ഇരുപത്തഞ്ചു വർഷം തുടരെ അദ്ദേഹത്തോടു ചെയ്യുസമേതം പോരാടിയ ഉദയപുരത്തിലെ പ്രതാപസിംഹരാജകുമാരനെപ്പറ്റി നീ കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. അദ്ദേഹം ഒരിക്കൽ മാനസിംഹമഹാരാജാവിനെ നേരിട്ടാക്ഷേപിച്ചു. മാനസിംഹൻ തൊട്ടു പച്ചവെള്ളപോലും കുടിക്കയില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം ശരിച്ചു. ഇതുവീധം മഹാധീരന്മാരും മാനികളും ആയ വീരന്മാർ ജനിച്ചു വംശത്തേയാണോ നീ നിസ്സാരമായി ഗണിക്കുന്നത്? ക്ഷത്രിയവംശത്തിൽ ചില നീപന്മാർ ജനിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവരുടെ കർമ്മഫലം അവരും അനന്തരഗാമികളും അനുഭവിച്ചിട്ടുണ്ട്. കപടതന്ത്രങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ച് എന്നെ പാട്ടിലാക്കാമെന്നു നീ വിചാരിക്കുന്നത് നാബലം. ഈ മുറിയിലെ വായുവിനെ ഭക്ഷിപ്പിക്കാതെ വേഗം പുറത്തു പോയ്ക്കൊള്ളൂ.”

അബ്ദുള്ളാ:—“കാമേശപരി! നിന്റെ ധിക്കാരം അതിരുകവിഞ്ഞുപോയി. മഹാപ്രഭുവായ നമ്മെ നീ കണക്കറുത്ത് അധിക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നു. നീയുമായുള്ള സമാഗമത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചാണ് നാം ഇതെല്ലാം സഫി

ക്ഷണത്തു്. എന്നിട്ടും നീ വഴിപ്പെടുന്ന ലക്ഷണങ്ങൾ
 ഒന്നും കാണുന്നില്ല. നിന്റെ അറിവില്ലായ്മകൊണ്ടും,
 നമ്മെ ധിക്കരിച്ചാൽ നിനക്കു നേരിടാവുന്ന ഭവിയ്യ
 ശ്യാൽഫലത്തിന്റെ ഗൗരവം ധരിക്കാത്തതുകൊണ്ടും,
 നിന്റെ മുഖത്തുനിന്നും പുറപ്പെട്ട ആക്ഷേപവാക്കുകൾ
 കർമ്മങ്ങളായി നാം ഇപ്പോൾ കരുതുന്നു.
 നിന്നെ നാം ഇവിടെനിന്നു വെറുതെ വീട്ടിയയ്യുംമെ
 ന്നു നീ വിചാരിക്കണ്ട. ബലം പ്രയോഗിച്ചെങ്കിലും
 നമ്മുടെ ആഗ്രഹം സാധിക്കുന്നതിനു് നാം ഉറച്ചു
 കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ അതിനു മുമ്പായി നിനക്കു്
 ആലോചനയ്ക്കു കറച്ചു സമയം അനുവദിക്കണമെന്നു
 നാം വിചാരിക്കുന്നു. നാം ഇനി മൂന്നു ദിവസം
 കഴിഞ്ഞു് നിന്റെ അടുക്കൽ വരും. അതിനകം കാര്യ
 ങ്ങൾ ഗാഢമായി പശ്ചാലോചിച്ചു് നാം വരുന്ന
 അവസരത്തിൽ മറുപടി പറയണം. മറുപടി നമുക്കു്
 അനുകൂലമാണെങ്കിൽ നിനക്കു നല്ല കാലം. അല്ലെ
 ക്കിൽ ഫലം അപ്പോൾ കർണം. ഞാൻ ഇതാ
 പോകുന്നു.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി കണ്ടുകനായ ആ ദുഷ്പ്രഭ
 മുറി വിട്ടു വെളിയിൽ കടന്നു് വാതിൽ പൂട്ടിപ്പോയി. കാൽ
 നാഴിക കഴിഞ്ഞു് വീണ്ടും ചാരിൽ തുറക്കപ്പെട്ടു. ആഹാര
 സാധനങ്ങൾ അടങ്ങിയ ചില പാത്രങ്ങളോടുകൂടി ഒരു
 ഭൃത്യൻ മുറിക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. കാമേശ്വരിക്കു് അത്താ
 ശ്യാത്തിനു വേണ്ട സാധനങ്ങളോടുകൂടി വന്ന ഭൃത്യൻ പാത്ര
 ങ്ങൾ താഴെവെച്ചു് ആ പെൺകിടാവിനെ ഭക്ഷണത്തിനു
 ക്ഷണിച്ചു. ആ സാധനങ്ങളിൽ ഒന്നിലെങ്കിലും നോക്കുക

പോലും ചെയ്യാതെ നമ്മുടെ പെൺകിടാവ് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“എനിക്കു വിശപ്പില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ ഭക്ഷണം ആവശ്യമില്ല. നിങ്ങളുടെ കരുണയ്ക്കായി വന്ദനം. ഇതെല്ലാം തിരിയ്ക്കുകൊണ്ടുപോയ്ക്കൊള്ളാം.”

ഭൃത്യൻ ദരക്ഷരംപോലും മറുപടി പറയാതെ പാത്രങ്ങളും ഏന്തി മുറി വിട്ടു വെളിയിൽ ഇറങ്ങി വാതിലും ബന്ധിച്ചു. കാമേശ്വരി വിവശയായി വീണ്ടും സ്വന്മാനത്തെ പ്രാപിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 8

അരോടെന്റെ സൈപാക്കേടുകൾ അകവേ ഞാൻ
ചൊഴുവു ശിവശിവ ശിവനേ.

അതിതീവ്രമായ സങ്കടത്താൽ പ്രതപ്തവൃദയയായ ആ ബാലികാരണം തന്റെ ഭവിയേ ഓതു് വളരെ ദൂരം അശ്രുധാര വാതു്. ഓരോ ചിന്തകൾ അവളുടെ ഹൃദയരംഗത്തിൽ ക്രമം കടന്നുപോയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അവൾക്കു നിദ്ര ഉണ്ടായില്ല. രാത്രി വളരെ അസമയമായിട്ടും അവൾ വെറും നിലത്തു കിടന്നു് അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും ഉരുളുകയായിരുന്നു. ഒടുവിൽ ഒരു ചെറിയ മയക്കു അവളെ ബാധിച്ചു. അതോടുകൂടി അവൾ അല്പ നിദ്രയിൽ ലയിച്ചു കിടപ്പായി.

ആ മുറിയിൽ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തോടുകൂടിയ ഒരു വിളക്കു കത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു. മുറിക്ക് ഒരു വാതിലും രാജപാതയ്ക്കു ഭിമുഖമായി. നാലു വാതായനങ്ങളും മാത്രമേ

ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ജനലുകൾ വളരെ പൊക്കത്തിലാണ് സ്ഥിതി ചെയ്തിരുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അവയിൽ കൂട്ടി പുറത്തേയ്ക്കു നോക്കുന്നതിനും അവിടെയുള്ള വിശേഷങ്ങൾ അറിയുന്നതിനും ആക്കും സാധിക്കുന്നതല്ല. ഈ ജനലുകൾ എപ്പോഴും തുറന്നുതന്നെ കിടന്നിരുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ വാതിലും വാതായനങ്ങളും അല്ലാതെ ആ മുറിയ്ക്കു് വേറെ യാതൊരു പ്രവേശനമാർഗ്ഗങ്ങളും ഉള്ളതായി കാണപ്പെട്ടില്ല.

കാമേശ്വരി ഉറങ്ങിത്തുടങ്ങിയിട്ടു് നാലഞ്ചു നാഴികയായി. ഒരു ഗംഭീരമായ് നിശ്ശബ്ദത ആ സ്ഥലത്തിലേയും പരിതഃപ്രദേശത്തിലേയും വായുമണ്ഡലത്തെ ബാധിച്ചിരുന്നു. ആ മുറിയുടെ പടിഞ്ഞാറെ അരികിലായി പെട്ടെന്ന് ഒരു ശബ്ദം കേൾക്കപ്പെടുന്നു. ഭ്രൂഗർത്തിലേയ്ക്കു വഴി കാണിക്കുന്നതായ ഒരു ചെറിയ വാതിൽ, ശബ്ദം കേട്ട ഭാഗത്തായി തുറന്നു കാണപ്പെടുന്നു. ആ വാതിലിൽ കൂട്ടി സുന്ദരനായ ഒരു യുവാവു് കാമേശ്വരിയുടെ ഉറക്കരയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. യുവാവിനു് ഏകദേശം 23 വയസ്സു് പ്രായം വരും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം വിളറി വിവർണ്ണമായും ദേഹം വളരെ മെലിഞ്ഞും ഇരുന്നിരുന്നു. നിരന്തരമായ മനോദുഃഖം അനുഭവിക്കുന്ന ഒരുവന്റെ സകല ലക്ഷണങ്ങളും ആ യുവാവിൽ കാണപ്പെട്ടു.

യുവാവു് ഭ്രൂഗർസ്ഥമായ കഹരത്തിൽനിന്നും മനം മനം മുറിയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു് അവിടെമെല്ലാം വളരെ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ച ശേഷം താന്താതായി ഉറങ്ങുന്ന ബാലികയുടെ സമീപത്തേയ്ക്കു് അണഞ്ഞു. അടുത്തു് ചെന്നു് ആ തരുണീരത്നത്തെ അദ്ദേഹം അത്യർക്കങ്ങളു്

യോടു കൂടി ആപാദിച്ചു ഡം നോക്കി. അർദ്ധനീരലമായ കരാത്തനാദം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരങ്ങളിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടു. അതികഠിനമായ ഒരു ശിരോഭ്രമണം അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചു. അതോടുകൂടി അദ്ദേഹം നിലംപതിച്ചു.

പെട്ടെന്നുണ്ടായ ഈ പതനശബ്ദത്താൽ കാമേശ്വരി നിദ്രയിൽനിന്നും ഉണർന്നുപെട്ടു. അവൾ സംഭ്രാന്തയായി എഴുന്നേറ്റു. തന്റെ അരികിൽ വീണുകിടന്ന തരുണനെത്തന്നെ അവൾ കുറച്ചുനേരം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്നിടും തൃപ്തി വരാഞ്ഞിട്ടെന്നപോലെ തന്റെ നയനങ്ങളെ തുടച്ചു, അവൾ വീണ്ടും വീണ്ടും ആ യുവാവിന്റെ ഓരോ അംഗവും പരിശോധിച്ചു. പരിതാപാഹ്ലാടങ്ങളുൾക്കൊണ്ടു സമയത്തിൽത്തന്നെ അവളുടെ അന്തരംഗത്തിൽ കടന്നു പോരാടിയതിന്റെ ഫലമായി അവൾ പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു. യുവാവ് അല്പസമയത്തെ മുർച്ഛയിൽനിന്നുണർന്ന് എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. കാമേശ്വരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണത്തെ ആശ്ലേഷിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കണ്ണിനെപ്പോലെ കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. സങ്കടം സക്രമശക്തിയുള്ളതാണല്ലോ. അത് ആ തരുണനേയും പിടികൂടി അദ്ദേഹവും വളരെനേരം അശ്രുധാര പൊഴിച്ചു. ഒടുവിൽ കാമേശ്വരി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“ജ്യേഷ്ഠ! അവിടുന്നു മരിച്ചുപോയി എന്നാണല്ലോ അമ്മയും ഞാനും വിശ്വസിച്ചിരുന്നത്. അന്ന് ജ്യേഷ്ഠൻ വീട്ടിൽനിന്നു പോയി തിയ്യെ കാണാഞ്ഞിട്ട് ഞങ്ങൾ എവിടെ എല്ലാം അന്വേഷിച്ചു. ഈശ്വര! ഞങ്ങളുടെ സങ്കടം പഠഞ്ഞറിയിക്കാൻ വിഷമം. അമ്മയും ഞാനും ക്ഷന്തങ്ങളും എത്ര ദിവസം ആഹാരംകഴിക്കാതെ കിടപ്പി-

ലായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ കണ്ണനീർ ഇന്നും ആറിയിട്ടില്ല. അവിടുന്ന് എവിടെപ്പോയിരുന്നു? ഇവിടെ എങ്ങിനെ വന്നുചേർന്നു? കഷ്ടം! എന്റെ സഹോദരൻ വളരെ ക്ഷീണിച്ചുപോയല്ലോ. അവിടുന്ന് ഞങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകാൻ കാരണമെന്തു്? അവിടുത്തെ കാണാതായ നിമിഷം മുതൽ അമരേന്ദ്രൻ! അമരേന്ദ്രൻ! എന്നുതന്നെയാണ് അമ്മയുടെ ജപം. അവിടുന്ന് ഞങ്ങളെ പിരിഞ്ഞു് എവിടെയ്ക്കാണ് പോയതെന്ന് ദയവുചെയ്തു് എന്നെ അറിയിക്കണം.”

അമരേന്ദ്രസിംഹൻ:—(ഇതായിരുന്നു ആ യുവാവിന്റെ പേർ)

“എന്റെ പ്രിയസഹോദരി, ഞാൻ നിങ്ങളെ പിരിഞ്ഞു് എങ്ങും പോകണമെന്നു വിചാരിച്ചില്ല. അമ്മയേയും നിന്നേയും നമ്മുടെ ചെറിയ സഹോദരങ്ങളേയും രക്ഷിക്കണം എന്നു കരുതി അതിലേയ്ക്കു് ആദായകരമായ ഒരു തൊഴിലിൽ പ്രവേശിക്കണം എന്ന് ഞാൻ വളരുന്നോളായി വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അങ്ങിനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഇതിനടുത്ത തെരുവിലുള്ള നാടകശാലയിലെ രക്ഷാധികാരിയും ഈ മന്ദിരത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥനും ആയ അബ്ദുള്ളാഖാൻ എനിക്കു് ആളയച്ചു. ഞാൻ അയാളെ ചെന്നുകണ്ടു. നാടകശാലയിൽ ഒരു വീണവാദനക്കാരന്റെ ആവശ്യമുണ്ടെന്നും, ആ ജോലി സ്വീകരിക്കുന്നതു് എനിക്കു സമ്മതമാണെങ്കിൽ അതിനു് എന്നെ നിയമിക്കാമെന്നും അയാൾ പറഞ്ഞു. നമ്മുടെ ഉപജീവനത്തിനു മാനുഷമായ ഒരു മാർഗ്ഗം ലഭിച്ചുവല്ലോ എന്നുള്ള സന്തോഷത്തോടു കൂടി ഞാൻ ആ പണി സ്വീകരിച്ചു. നാടകക്കാരായ ബാലന്മാരെ അഭ്യസിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു എന്റെ ജോലി. രണ്ടു ദിവസം ഞാൻ എന്റെ ജോലി യാതൊരു വീഴ്ചയും

കൂടാതെ ശരിയായിച്ചെയ്തു. എനിക്കു് ഇങ്ങനെ ഒരുജോലി കിട്ടിയ വിവരം അമ്മയോടും നിന്നോടും ഞാൻ പറഞ്ഞില്ല. ഒരു മാസം കഴിഞ്ഞു് ശമ്പളം വാങ്ങി വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവരുന്ന അവസരത്തിൽ പറയാമെന്നു് ഞാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ഞാൻ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചതിന്റെ മൂന്നാം ദിവസം കാലത്തു് അബ്ദുള്ളാഖാൻ എനിക്കു വീണ്ടും ആളയച്ചു. താടിക്കാരനായ ഒരു മഹമ്മദീയൻ അന്നു വീട്ടിൽ വന്നതു് നീ ഓക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. ഞാൻ അയാളോടൊന്നിച്ചു് ഇവിടെ എത്തി അബ്ദുള്ളാഖാനെ കണ്ടു. അയാൾ എന്നെ ആദരവോടുകൂടി സൽക്കരിച്ചു് എന്റെ കുടുംബസ്ഥിതിയെപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. ഞാൻ എന്റെ വാസ്തുവസ്ഥിതി ഒട്ടും മായ്ക്കാതെ അയാളെ അറിയിച്ചു. എന്റെ കുടുംബസംഗതികൾ മുഴുവൻ പറഞ്ഞുതീർന്ന ഉടൻ അയാളുടെ മുഖഭാവത്തിൽ എന്തോ മാറ്റമുണ്ടായതായി എനിക്കു തോന്നി. നമ്മുടെ ദാരിദ്ര്യാവസ്ഥയെപ്പറ്റി സഹതപിക്കുന്ന രീതിയിൽ ഒട്ടു വളരെ പ്രസംഗിച്ച ശേഷം അയാൾ അടുത്തുള്ള ഒരു മുറിക്കകത്തു പോയി കൈനീറയെ സ്വർണ്ണനാണയം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു് അതു സ്വീകരിക്കണമെന്നു് എന്നോടപേക്ഷിച്ചു. പരദ്രവ്യം അനർഹമായി സ്വീകരിക്കുന്നതു ചോരാത്തതാണെന്നുള്ള വിചാരം കൊണ്ടു് ഞാൻ വിസമ്മതിച്ചു. ഒടുവിൽ അയാളുടെ നിർബന്ധംകൊണ്ടു് ഞാൻ അതു സ്വീകരിച്ചു. ഇതിനു ശേഷം അയാൾ എന്നോടു രഹസ്യമായി ഒരു കാര്യംമാവശ്യപ്പെട്ടു. അതു നിന്നോടു പറയാൻ എനിക്കു ലജ്ജയാകുന്നുണ്ടു്. എങ്കിലും പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ. നിന്നെ അയാളുടെ നീചമായ ആഗ്രഹത്തിനു വശപ്പെടുത്തിക്കൊടു

കുണമെന്നാണ് സഹോദരനായ എനോട്ട് ആ ഭൃഷ്ടൻ ആവശ്യപ്പെട്ടത്. എന്റെ ക്ഷമ തീരെ അസ്തമിച്ചു. എനിക്ക് അടക്കാൻ പാടില്ലാത്ത കോപമുണ്ടായി. അവൻ എന്റെ മുഖിൽ കൊണ്ടുവച്ച സ്വർണ്ണനാണയങ്ങളെ എടുത്തു അവന്റെ മുഖത്തുറിഞ്ഞിട്ട് ഞാൻ തിരിഞ്ഞു അവിടെനിന്നു പോകാൻ ഭാവിച്ചു. ആ ഭഷ്ട്രഭൃഷ്ടനെ കടന്നുപിടിച്ചു. അയാളും ഞാനുമായി ഒരു ദേവന്ദ്രപയലം നടന്നു. എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു. ആ താടിക്കാരൻ ഉടൻതന്നെ അവിടെ പ്രത്യക്ഷനായി. രണ്ടുപേരും കൂടി എന്നെ ബന്ധിച്ചു. പൈശാചികമായ ഒരു ചിരിയോടുകൂടി അബ്ദുള്ളാഖാൻ എനോട്ടു പോദിച്ചു:—

“നിന്റെ സഹോദരിയായ ആ പെണ്ണിനെ നമ്മുടെ ആജ്ഞാകാരിണിയാക്കാൻ നീ തയ്യാറുണ്ടോ?”

ഞാൻ മരിച്ചാലും അതിനു തയ്യാറില്ലെന്ന് അവന്റെ മുഖത്തു നോക്കി ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ആ ഭൃഷ്ടനും അവന്റെ ഭൃത്യനുംകൂടി എന്നെ പിടിച്ചുവലിച്ചിഴച്ചു. ആ മുറിയിൽ കൊണ്ടുതള്ളി വാതിലും ബന്ധിച്ചു. മൂന്നു മാസമായി ഞാൻ ഈ വിധത്തിൽ കഷ്ടതയനുഭവിക്കുന്നു. ആ മഹാപാപി നിന്നെയും ഈവിധം വഞ്ചിച്ചു ഇവിടെ അകപ്പെടുത്തിയിരിക്കുകയാണ്, അല്ലേ?

കാമേശ്വരി:—അത; നാടകശാലയിൽ സഹഗായികയായി ഒരു സ്ത്രീ വേണമെന്നും, ആ ജോലി സ്വീകരിക്കാൻ സമ്മതമുണ്ടെങ്കിൽ നല്ല ശമ്പളം തരാമെന്നും പറഞ്ഞാണ് എന്നെ ക്ഷണിച്ചത്. ജ്യേഷ്ഠന്റെ വേർപാടുകൊണ്ട് ഓടിച്ചിരിക്കുന്ന അമ്മയ്ക്ക്

എന്നെ അയയ്ക്കാൻ തീരെ സമ്മതമില്ലായിരുന്നു. നമ്മുടെ ഭാരിദ്രാവസ്ഥയെ വിചാരിച്ച് ഞാൻ അമ്മയോടു വളരെ സാന്ത്വനവാക്സകൾ പറഞ്ഞാണു സമ്മതിപ്പിച്ചത്. എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഭൃതൻ ആ താടിക്കാരനല്ല. വേറെ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനായിരുന്നു. അവൻ എന്നെ കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുചെന്നത് ഈ രാക്ഷസന്റെ മുന്തിലായിരുന്നു. ആദ്യം അവൻ വളരെ മധുരമായി എന്നോടു സംസാരിച്ചു. ക്രമേണ അവന്റെ നീചമായ ആഗ്രഹം അവൻ വെളിവാക്കി. ഞാൻ കോപത്തോടുകൂടി അതിനെ ധിക്കരിച്ചു. അവൻ പിന്നെ പല തന്ത്രങ്ങളും പ്രയോഗിച്ചിട്ട് ഞാൻ വഴിപ്പെടുകയില്ലെന്നു കണ്ടു എന്ന് ഈ മുറിയിൽ കൊണ്ടു അടച്ചിട്ടു. ഇന്ന് അവൻ ഇവിടെ വന്നു വീണ്ടും അവന്റെ ആഗ്രഹത്തെ അറിയിച്ചു. ഞാൻ അവനെ കണക്കാക്കിയില്ലെങ്കിലും അതുകൊണ്ടൊന്നും അവനു കോപം ഉണ്ടായില്ല. മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞു അവൻ വീണ്ടും ഇവിടെ വരുമെന്നും അപ്പോൾ തീർച്ചയായ ഒരു മരുപടി കൊടുക്കണമെന്നും ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടാണ് അവൻ മടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. എന്റെ ഭർത്താവുമായി സങ്കടത്തോടുകൂടി ഞാൻ കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് ദൈവഗത്യാ ജ്യേഷ്ഠനെ കാണാൻ ഇടയായത്. ഈ മുറിയ്ക്കു ഒരു വാതിൽ മാത്രമേ ഉള്ളൂ. അത് അടച്ചിരിക്കുകയാണ്. ജ്യേഷ്ഠൻ എങ്ങിനെ ഇതിൽ നകത്തു കടന്നു?"

അമരേന്ദ്ര:—“അതാ കാണുന്ന ചുമരിനു സമീപത്തായി തറയോടു ചേർന്ന് ഒരു ചെറിയ യന്ത്രവാതിലുണ്ട്. അത് അടച്ചിരിക്കുമ്പോൾ തറയോടു സമതലമായി ടും വാതിലുണ്ടെന്നുള്ള യാതൊരു ലക്ഷ്യവും കൂടാതെയും കാണപ്പെടും. ആ വാതിലിന്റെ കതകോടു ചേർത്ത് ഒരാണി ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. വളരെ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചെങ്കിൽ മാത്രമേ ആ ആണി കാണാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. അതിന്മേലാണ് വാതിൽ തുറക്കാനും അടയ്ക്കാനും ഉള്ള യന്ത്രം ഘടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആണിയെ അമർത്തുമ്പോൾ വാതിൽ തുറക്കും. അടയ്ക്കുന്നതിനു കതകിനെ കീഴോട്ടു തള്ളിയാൽ മതി. എന്നെ തടവിൽ പാർപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന മുറി ഇതിന്റെ അടിയിലാണ്. ഞാൻ അന്യസഹായം കൂടാതെയാണ് ഈ വാതിൽ കണ്ടുപിടിച്ചത്. ഏകാകിയായ ഞാൻ ഒരു ദിവസം എന്റെ മുറിയിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ യദൃച്ഛയാ അതിന്റെ മേൽത്തട്ടിലേയ്ക്കു നോക്കാൻ സംഗതിയായി. അതിന്മേൽ ചില ലതകളുടെ ചിത്രം കൊത്തിയിരിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗി കണ്ട് ഞാൻ അതിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നു. ഇതിനിടയിൽ ദൈവഗത്യാ എന്റെ കൈയ്ക്ക് ഒരാണിയിന്മേൽ തടഞ്ഞു. അതെങ്ങിനെ അവിടെ കാണാൻ സംഗതിയായി എന്നു സംശയിച്ചുകൊണ്ട് അതിന്മേൽ ഞാൻ ബലം പ്രയോഗിച്ചു. ഉടനെ എന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തുമാറ് ആ തട്ടിന്മേൽ ഒരു ചെറിയ വാതിൽ തുറന്നു! ഞാൻ ആ വാതിലിൽ കൂടി തുടങ്ങിക്കയറി ഈ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

ശിച്ചു. അപ്പോൾ ഇത് അടച്ചുപൂട്ടിയിട്ടിരുന്നു. ഈ മുറിയിലെ ഏല്പാ ഭാഗങ്ങളും കണ്ടതിൽപ്പിന്നെ ഞാൻ വീണ്ടും യന്ത്രചാതിലിനടുത്തു ചെന്നു കരകിനെ കീഴോട്ടു തള്ളി അടച്ചു. അതു തറയോടു ചേർന്നു് അവിടെ യാതൊരു പ്രവേശനചോരവും ഉള്ള ലക്ഷ്യത്തെ കാണിക്കാത്തവിധം ഇരുന്നു. കരകിന്റെ ഈ വശത്തും ആണി ഉണ്ടോ എന്നു ഞാൻ പരിശോധിച്ചപ്പോൾ ഉണ്ടെന്നു കണ്ടു. അതിനെ കീഴോട്ടു് അമർത്തിയപ്പോൾ വീണ്ടും വാതിൽ തുറന്നു. ഞാൻ കീഴ്ഭാഗത്തേയ്ക്കിറങ്ങി എന്റെ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. പിന്നെ പല അവസരങ്ങളിലും വിനോദത്തിനായി ഞാൻ ഈ മുറിയിലേയ്ക്കു വരാറുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു മൂന്നു ദിവസത്തിന്നു മുമ്പു് ഈ മുറിയിൽ ആൾ പാപ്പുണ്ടെന്നു് എനിക്കു സംശയം ജനിച്ചു. എന്റെ മുറിയിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ മുകളിൽ ആരോ നടക്കുന്ന കാലൊച്ച കേട്ടുകൊണ്ടാണു് എനിക്കു ശങ്കയുണ്ടായതു്. എന്നെന്നപ്പോലെ വല്ല തടവുകാരെയും ഈ മുറിയിൽ അടച്ചിടുണ്ടോ എന്നറിവാൻ എനിക്കു് ആഗ്രഹം ഉണ്ടായി. എന്നാൽ വാതിൽ തുറക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. പക്ഷേ ആ ദുഷ്പ്രഭുതന്നെയാണു് ഈ മുറിയിൽ താമസമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതെങ്കിൽ ഈ ചാതിലിന്റെ ഝംഗം ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചതായി അയാൾ അറിയും. അപ്പോൾ ആചത്തായെങ്കിലോ എന്നുള്ള ഭയംകൊണ്ടാണു് ഞാൻ ഇതുവരെ വാതിൽ തുറക്കാത്തതു്. ഇന്നു് ഏതായാലും ഞെ പരീക്ഷിക്കണമെന്നു തീർച്ചപ്പെടു

ത്തിക്കൊണ്ടു കതകു തുറന്നു. അപ്പോഴാണ് എന്റെ ഭാഗ്യത്താൽ പ്രിയസോദരിയെ കാണാൻ ഇടയാ യതു്.”

കാമേ:—“ഈ രഥസ്വം നാം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു് ആ നീച പ്രഭു ഒരിക്കലും മനസ്സിലാക്കരുതു്. നാം തമ്മിൽ കാണാനുള്ള ഒരു മാർഗ്ഗം ഇതു മാത്രമേ ഉള്ളൂ. നാം ഇങ്ങനെ ഇവിടെ എത്രനാൾ കിടക്കും? ഇവിടെ നിന്നു രക്ഷപ്പെടാൻ എന്താണൊരുപായം? ഏതു വിധത്തിലെങ്കിലും ഇവിടെ നിന്നു വെളിയിൽ കട ക്കണം.”

അമരേ:—“രാത്രിയും പകലും ഒന്നുപോലെ ഇവിടെ കാവൽക്കാരുണ്ടു്. അതുകൂടാതെ ആ ഭൃഷ്ടന്റെ മറ്റു കിങ്കരന്മാർ അവിടുവിടെ ഗ്രദ്ധമായി സഞ്ചരിക്കുന്നു ഉണ്ടു്. അതുകൊണ്ടു് നാം ഇവിടെ നിന്നു രക്ഷ പ്രാപിച്ചാലും നമ്മുടെ ഗൃഹത്തിൽ ചെന്നുചേരുന്ന കാര്യം പ്രയാസമാണു്.”

കാമേശ്വരി:—“എന്തുകൊണ്ട് മഹാഗംഭീരനായ മുഗൾചക്ര വർത്തിയുടെ പ്രധാന നഗരത്തിലല്ലേ ഈവിധം സാധുദ്രോഹം നടക്കുന്നതു്? അറംഗസീബു് ചക്രവർത്തിക്കും അവനെ ഭയമാണുപോലും!”

അമരേ:—“എന്നാരു പറഞ്ഞു്?”

കാമേശ്വരി:—“അവൻതന്നെ എന്നോടു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചക്രവർത്തിയിരുമനസ്സിലേ സന്നിധാനത്തിൽ സങ്കടം ഉണർത്തിച്ചാലും അവിടുന്ന് അതിനെ ചെവികൊള്ളുന്നതല്ലെന്നും, അവിടുത്തേക്കു് ഈ നീചനെ വലിയ ഭയവും ബഹുമാനവും ആണെന്നും മറ്റും അവൻ പ്രസംഗിച്ചു.”

അമരം:—“അതെല്ലാം വെറും പിട്ടാണ്. നിന്നെ ഭയപ്പെടുത്തി പാട്ടിലാക്കാൻ അവൻ പ്രയോഗിച്ച കപട വിദ്യയാണത്. ഇതുകൊണ്ടൊന്നും ഭയപ്പെടരുത്. ഇവിടെ നിന്നും പുറത്തുപോകാൻ ഇഴശപരൻ സംഗതി വരുത്തുന്നെങ്കിൽ ആ രാക്ഷസനെ കഴുകമരത്തിൽ കയറ്റാതെ ഞാൻ അടങ്ങുന്നതല്ല.”

കാമേശ്വരൻ:—“മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ ആ ദ്രോഹി ഇനിയും എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാൻ വരുമല്ലോ. അതിനുമുൻപ് ഇവിടെനിന്നും പുറത്തു ചാടാൻ ഒരു വഴിയും കാണുന്നില്ലല്ലോ ഈശ്വരൻ!”

അമരം:—“എന്റെ പ്രിയ സഹോദരി അയ്യെപ്പെടരുത്. പരമകാരുണികനായ ജഗന്നിന്ദനാവിനെ സഭാ ഭക്തിയോടുകൂടി സ്മരിക്കുന്നവരാണ് നാം. നമ്മെ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഉപേക്ഷിക്കയില്ലെന്ന് ഉറപ്പായി വിചാരിച്ചുകൊള്ളണം. നമ്മുടെ ഇന്നത്തെ സമാഗമാതന്നെ ഈശ്വരൻ നമ്മിൽ ഉള്ള അപാരകാരുണ്യത്തിന് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്. മൂന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞു അവൻ വരട്ടെ. എന്റെ സഹോദരിയെ അവൻ അപമാനിക്കാൻ ഒരുവെടുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ ഉടനെ ഇവിടെ എത്തിക്കൊള്ളാം. നമുക്ക് ഇവിടെ വെച്ചുതന്നെ അവന്റെ കീഴ്കഴിക്കണം. മൂന്നു ദിവസത്തിനകമായി നമുക്ക് എന്തെങ്കിലും രക്ഷാമാർഗ്ഗം കണ്ടുപിടിക്കാൻ ശ്രമിക്കാം. ഇല്ലെങ്കിൽ നിശ്ചയിച്ചതുപോലെ തന്നെ.”

കാമേശ്വരൻ:—(തന്റെ വസ്ത്രത്തിനടിയിൽനിന്നും ഒരു ചെറിയ കറാർ പുറത്തെടുത്തു കാണിച്ചിട്ട്) “എന്റെ ചാരി

ത്രത്തിനു കളങ്കം നേരിടുമെന്നുള്ള ഘട്ടമായാൽ ഇന്ദ്രകാര അവന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻകത്തിയിറക്കും. അതുവരെ ഞാൻ ക്ഷമിക്കും. ഒരു സ്രീയായ എനിക്കു് ഇഴവിധം സാഹസങ്ങളിൽ ബുദ്ധിപോകുന്നത് അനുചിതമെങ്കിലും ആത്മരക്ഷയ്ക്കു ഗത്യന്തരമില്ലാതെ വന്നാൽ കാഠിന്യം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലും പാപമില്ല.”

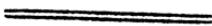
അമ:—“എന്റെ കയ്യിൽ ആയുധമൊന്നുമില്ല. നിന്റെ പക്കലെങ്കിലും ഏന്തെങ്കിലും അത്യാവശ്യമെന്നു തോന്നിയാൽ നമുക്കതു പ്രയോഗിക്കാം. സൂക്ഷിച്ചു കൊള്ള.”

കാമേ:—“ഞാൻ വീട്ടിൽനിന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ ഇതുക്രൂരികയ്യിൽ കൊണ്ടുപോന്നതാണ്. ഇതുപയോഗിക്കേണ്ട ഘട്ടം നേരിടുമെന്നു് അപ്പോൾ വിചാരിച്ചില്ല.”

അമ:—“ഇനി നമുക്കു പിരിയാം. നാളെ രാത്രിയിലും ഞാൻ ഇവിടെ വരാം.”

കാമേ:—“നമ്മെ ഇഴശപരൻ രക്ഷിക്കട്ടെ” എന്ന് ഗൽഗദത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞു.

അമരേന്ദ്രസിംഹൻ സ്വപസഹോദരിയെ ആലിംഗനം ചെയ്തു് അനുഗ്രഹിച്ച ശേഷം യന്ത്രകവാടദവാരാ തന്റെ ശയനസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 9

ചൊല്ലുവാനാവതല്ലെങ്കിലുമൊട്ടൊട്ട
ചൊല്ലുന്നതൊണ്ടു കനക്കെച്ചുതക്കി ഞാൻ.

മുകിലവംശത്തിലെ പൂർണ്ണചന്ദ്രനും അപ്രമേയപ്രഭോ
വനം ആയിരുന്ന അക്ബർപാദുഷായുടെ വിജയത്തിനു
കാരണഭൂതനായ മാനസിംഹമഹാരാജാവിനെപ്പറ്റി വായ
നക്കാർ കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ഇദ്ദേഹം ജയപുരത്തിലെ മഹാ
രാജാചായിരനും. അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ കാലത്ത്
ഇദ്ദേഹം ബാഗാൾ ഗവണ്ണരായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. അനേക
സമരങ്ങളിൽ വിജയശ്രീയാടുകൂടി മുഗൾസൈന്യത്തെ
നയിച്ച ഈ ധീരയോദ്ധാവിന്റെ സഹോദരിയായിരുന്നു
പാദുഷായുടെ പട്ടമഹിഷി. ജയപുരരാജവംശത്തിലെ മറ്റു
പല രാജകുമാരികളും മുകിലാവരോധത്തെ അടങ്കരിച്ചി
രുന്നു. ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാരുമായുള്ള മൈത്രി സൗമാത്രമായി
രുന്നു അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ വിജയകരമായ ഭരണ
ത്തിനു മുഖ്യകാരണം. ഹിന്ദുമതത്തിലുള്ള വിശ്വാസംകൊ
ണ്ടോ രാജപുത്രന്മാരോടുള്ള പ്രത്യേക പ്രതിപത്തികൊണ്ടോ
അതാണ് ഈവിശമുള്ള മൈത്രി ചക്രവർത്തിയുടെ ഉള്ളിൽ
അങ്കരിച്ചതെന്ന് വായനക്കാർ വിചാരിച്ചുപോകരുത്.
ഡൽഹിപാദുഷായുടെ നിലയിൽ ജാതിമതഭേദംകൂടാതെ
സ്വപ്രജകളെ സമശീതപത്തോടുകൂടി ഭരിക്കുന്ന ഒരു
മണ്ഡലാധിപനു മാത്രമേ രാജ്യഭരണം വിജയകരമായി
സാധിക്കാൻ കഴികയൊള്ളൂ എന്നുള്ള തത്ത്വം തന്റെ
സിംഹാസനാരോഹണസമയംമുതൽതന്നെ ബുദ്ധിമാനായ
ചക്രവർത്തി ധരിച്ചിരുന്നു. ഈ ബോധത്തിന്റെ ഫലമാ

യിട്ടാണ് ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാരെ അദ്ദേഹം തന്റെ വിശ്വസ്തമിത്രങ്ങളായി ഗണിച്ചുപോന്നത്. ഹിന്ദുക്കളുടെ മേൽ ചുമത്തപ്പെട്ടിരുന്ന 'ജസിയ' എന്ന നികുതി അദ്ദേഹം നിരത്തൽ ചെയ്തു. മഹമ്മദീയമതത്തിൽ വിശ്വാസത്തോടുകൂടി അതിനെ അനുസരിച്ചിരുന്ന തന്റെ ചെറുപ്പകാലത്തിലായിരുന്നു മേല്പറഞ്ഞ പരിഷ്കാരം ചക്രവർത്തി നടപ്പിലാക്കിയത്. ഹിന്ദുരാജകുമാരിമാരെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിലും അദ്ദേഹം ഒരു പ്രത്യേകപന്ഥാവിനൊന്നാണ് അവലംബിച്ചിരുന്നത്. മഹമ്മദീയ രാജാക്കന്മാർ ക്ഷത്രിയകുമാരിമാരെ പരിണയിക്കുന്നുള്ളത് അക്കാലത്തു് ഒരു പുതുമയല്ലായിരുന്നു. ദക്ഷിണഇന്ത്യയിലെ അനേകം മുസൽമാൻകീഴീടപതികൾ ഹിന്ദുരാജകുടുംബങ്ങളിലെ കന്യകമാരെ വിവാഹം ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ വിവാഹാനന്തരം സ്വപത്തികളുടെ കുടുംബങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധം അവർ തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നില്ല. അക്ബർചക്രവർത്തിയുടെ നയം ഈവിധമല്ലായിരുന്നു. തനിക്കു ബന്ധമുള്ള എല്ലാ ക്ഷത്രിയ കുടുംബങ്ങളിലെ പുരുഷന്മാരേയുംകൂടി അദ്ദേഹം മുഗൾരാജവംശത്തിലെ അംഗങ്ങളായി സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ജയപുരം, മാർവാർ മുതലായി തനിക്കു ബന്ധുത്വമുള്ള രാജവംശങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാർ മുഹമ്മദീയരും സ്വീകരിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ശരിക്കും നിബ്ബന്ധിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല, സർവ്വസന്യാധിപത്യാ, സമീപത്യാ മുതലായ ചുമതലയേറിയ ഉദ്യോഗങ്ങൾ ചക്രവർത്തി അവർക്കു കൊടുത്തുവന്നു. ഈവിധം സ്വബുദ്ധിജന്യമായ ഒരു പ്രത്യേക നയത്തെ സ്വീകരിച്ചതിന്റെ ഫലമായി ഹിന്ദുസമുദായത്തിൽ നിന്നും മുഗൾ സിംഹാസനത്തിലേയ്ക്കു ലഭിച്ച ശക്തിമ

ത്തായ് ആനുകൂല്യം അക്ബർ പാഠശാലയുടെ കാലത്തുമാത്രമല്ല അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ, പൗത്രൻ ഇവരടേയും പ്രപൗത്രനായ അറംഗസീബിന്റേയും കാലത്തുപോലും നിലനിന്നു. എന്നാൽ അറംഗസീബിന്റെ ബുദ്ധിമിതിനായും ഹിന്ദുവിദ്വേഷകമായുള്ള നീചനയം രാജപുത്രമൈത്രിയെ ക്രമേണ ശിഥിലമാക്കി, ഒടുവിൽ മുകിലസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ അധഃപതനത്തിനു കാരണമായിത്തീർന്നു. ഇതവിധമുള്ള കനയത്താൽ രാജപുത്രന്മാരിൽ മിക്കവേരും ചക്രവർത്തിയിൽ നിന്നും അകന്നു എങ്കിലും അക്ബറുടെ കാലത്തു് അതിദൂരമായിരുന്ന ഐസ്യത്തെ ഭിന്നിപ്പിക്കുന്നതിൽ ജയപുരാധീശന്മാർ മാത്രം വൈമനസ്സ്യം പ്രകടിപ്പിച്ചു. അക്ബറുടെ വലതുകയ്യാച്ചിരുന്ന രാജാ മാനസിംഹന്റെ സന്താനങ്ങൾ മുകിലരാജവംശത്തെ ഏങ്ങിനെ മറക്കും?

പ്രസ്തുത കഥാകാലത്തു് ജയപുരാധീശൻ ജയസിംഹൻ എന്ന മഹാരാജാവായിരുന്നു. പർവതമുഷികനെന്നു മുകിലന്മാരുടെ ഇടയിൽ പ്രസിദ്ധി നേടിയ സിവാജിമഹാരാജാവിനെ കീഴടക്കാൻ നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ഷെയ്സ്താഖാൻ തന്റെ ഉദ്യമത്തിൽ, അംഗുലീത്രയത്തിന്റെ നഷ്ടത്തോടു കൂടി ജീവനുകൊണ്ടു വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടു രക്ഷ പ്രാപിച്ച കഥ വായനക്കാരിൽ മിക്കവേരും കേട്ടിരിക്കുമല്ലോ. ഷെയ്സ്താഖാന്റെ പരാജയാനന്തരം മഹാരാഷ്ട്രനായകന്റെ നേരേ അയയ്ക്കപ്പെട്ടതു് ജയസിംഹനായിരുന്നു. ഒരു വമ്പിച്ച സേനയുമായി ദക്ഷിണാപഥത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ട ജയസിംഹൻ ശിവാജിയോടു നേരിടാനുള്ള വൈമുഖ്യംകൊണ്ടു് ചക്രവർത്തിയുടെ അധികാരത്തെ ആദരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. തന്റെ പൂർവ്വസ്നേഹിതനായ

ജയസിംഹന്റെ അപേക്ഷയെ ആ മഹാരാജാവിൻ്റെ സന്തോഷം സ്വീകരിച്ച് അദ്ദേഹവുമൊന്നിച്ച് ആഴ്ചയിൽ എത്തി. എന്നാൽ വക്രവൃദ്ധനായ മുക്തിലസമ്രാട്ടിന്റെ ശിവാജിയെ തടവിലാക്കുകയാണു ചെയ്തത്. ഒടുവിൽ ജയസിംഹന്റെ പുത്രനായ രാമസിംഹന്റെ സഹായത്താൽ അദ്ദേഹം കാരാഗൃഹത്തിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ടു സ്വരാജ്യത്തു ചെന്നുചേർന്നു. ഈ സഭയോടൊന്നിച്ച് അദ്ദേഹം അടുത്ത വർഷത്തിൽ ജയസിംഹൻ ഭക്തിനാഥനായി വെച്ചു മരിച്ചു. അറബിസീമിന്റെ പ്രേരണയാൽ ജയസിംഹന്റെ പുത്രനായ കിരാതസിംഹനായിരുന്നു സ്വപിതാവിനു വിഷം കൊടുത്തത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണഹാനി വരുത്തിയത്. പിതൃഹന്താവായ ആ രാജകുമാരൻ ഉടൻതന്നെ ജയപുരയിൽനിന്നു അഭിഷേകം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ഏഴാം അദ്ധ്യായത്തിന്റെ ഒടുവിൽ പുറപ്പെട്ട ചക്രവർത്തിയുടെ സന്ദേശം അയയ്ക്കപ്പെട്ടത് കിരാതസിംഹന്റെ സന്നിധിയിലായിരുന്നു. മുക്തിലസമ്രാട്ടിന്റെ അജ്ഞാനം സന്ദേശം തന്റെ ജന്മിതാവിയെപ്പോലും വധിച്ച കിരാതസിംഹൻ ഒരു നിസ്സാരനായ പ്രഭുവിന്റെ സഹായിയിൽ തന്റെ അധിരാജൻ എത്രത്തോളം വഴിപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു എന്നുള്ളത് വായനക്കാർ ഉൾക്കൊള്ളുകയാണു നല്ലത്. നമ്മുടെ കഥാതന്തുവിനെ തുടരുന്നതിനു മുമ്പായി അറബിസീമിന്റെ സ്വകാര്യതലുരതാദ്യോതകമായ ഒന്നരണ്ടു പ്രധാന സംഭവങ്ങൾ കൂടി അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടത് ഈ കഥയ്ക്ക് അത്യന്താപേക്ഷിതമാകയാൽ വായനക്കാരുടെ ശ്രദ്ധയെ അതിലേയ്ക്ക് ആകർഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ചക്രവർത്തി തന്നെ അല്ലാതെ മറ്റൊരരയും സ്നേഹിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് ആരെയും വിശ്വാസമില്ലാ

യിരുന്നു. സ്വകാര്യനിലവാരത്തിന് വേണ്ടി അദ്ദേഹം അപ്പോഴപ്പോൾ ചിലരുടെ മേൽ സ്നേഹം പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. കാര്യം സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അവരെ ഏതുവിധവും അപായപ്പെടുത്താൻ അദ്ദേഹത്തിന് മടിയില്ല. തന്റെ സ്വപിന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും പ്രബലനായിത്തീരുന്നത് ചക്രവർത്തിക്ക് അസഹ്യമായിരുന്നു. ശിവാജിമഹാരാജാവിനെ തടവിലാക്കിയതു മുതൽ ജയസിംഹന്റെ സഹായം ചക്രവർത്തിക്ക് ആവശ്യമില്ലെന്നായി. എങ്കിലും അദ്ദേഹം ജയസിംഹനെ തൽക്കാലം അപായപ്പെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചില്ല. ജയപുരാധീശനെ അറംഗസീബ് വീണ്ടും ദക്ഷിണാപഥത്തിലേയ്ക്ക് അയച്ചു. അവിടെ വച്ചായിരുന്നു കിരാതസിംഹനെക്കൊണ്ടു്, തന്റെ സേനാനിയെ വളരട്ടെയെന്നായ ആ മുക്തിലമണ്ഡലാധിപൻ വിഷകൊടുത്തുകൊല്ലിച്ചിതു്. ജയസിംഹന്റെ മരണാനന്തരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനം നൽകപ്പെട്ടതു് ജാതപുരത്തിലെ രാജാവായ ജസപന്തസിംഹനായിരുന്നു. പുതിയ സേനാനിക്കും ശിവാജിയോടു് എതിർക്കുന്നതിനു് വലിയ വൈമനസ്സും ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ശിവാജിയുമായി ഒരു ഗ്രന്ധസഖ്യം ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു് ഇരുക്രട്ടരും അന്യോന്യം യാതൊരഹിതങ്ങളും പ്രവർത്തിച്ചില്ല. ശിവാജിക്ക് മഹാരാജസ്ഥാനം കൊടുക്കണമെന്നുപോലും ജസപന്തസിംഹൻ അറംഗസീബിനോടു് അപേക്ഷിച്ചു. കടിലഹൃദയനായ ചക്രവർത്തിക്ക് ഇതു് അപേക്ഷ ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. തൽക്കാലം ഇതു രസക്ഷയം പുറത്തു കാണിക്കാതെ അദ്ദേഹം ഗോപിച്ചു. മുഗൾസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ മഹിതപ്രഭാവത്തെ സുര ഷിതമാക്കത്തക്ക യാതൊരു കാര്യവും ദക്ഷിണ ഇൻഡ്യയിൽ ജസപന്തസിംഹൻ ചെയ്തില്ല എന്നുള്ള കാര

ന്നത്തിനേൽ അദ്ദേഹത്തെ അധിക കാലതാമസം കൂടാതെ
 ചക്രവർത്തി തിരിച്ചുവിളിച്ചു. കല്പന അനുസരിച്ച് ജാത
 പുരായീശൻ മുക്തിലനാഥന്റെ തിരുമുമ്പിൽ എത്തി.
 ജന്മപന്തസിംഹനെ അപമാനിക്കണമെന്നു് ചക്രവർത്തി
 കാലേക്രൂട്ടി കരുതിയിരുന്നു. തന്റെ മുമ്പിൽ എത്തിയ
 ആ രാജപുത്രസേനാനിയെ കൈബർ മലയിടുക്കിൽ സ്ഥാ
 പിക്കപ്പെട്ട ഒരു ചെറിയ സൈന്യത്തിന്റെ നായകനാക്കി
 ചക്രവർത്തി നിയോഗിച്ചു. തന്റെ അഭിമാനത്തിനു
 ധാനികരമെങ്കിലും അധിരാജനാൽ കല്പിച്ചു നല്കപ്പെട്ട
 ചെറിയ ഉദ്യോഗം അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ച് പുതിയ സ്ഥാന
 ത്തെ പ്രാപിച്ചു. അവിടെ എത്തി അധികകാലം കഴി
 യുന്നതിനു മുമ്പു് ജന്മപന്തസിംഹൻ വിഷപ്രയോഗത്താൽ
 കൊല്ലപ്പെട്ടു. അറംഗസീബിന്റെ ആജ്ഞ അനുസരി
 ച്ചാണു് ആ രാജപുത്രസിംഹൻ വിഷാകൊടുത്തതെന്നുള്ള
 തിൽ വായനക്കാർ സാശയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ജന്മ
 സിംഹന്റെ മരണപ്പത്താന്തം ആ മുക്തിലരാജ്യസന്റെ
 ശിലാഘട്ടയത്തിൽ എത്രത്തോളം ആഘോഷത്തെ ഉളവാ
 ക്കിയോ അതിൽ ശതഗുണമായ ആനന്ദം ജന്മപന്തസിംഹ
 ന്റെ മരണവാർത്ത അന്ധളുടെ അന്തരംഗത്തിൽ ഉറപ്പുത
 മാക്കി.

ജന്മപന്തസിംഹന്റെ നിര്യാണം രാജാക്കന്മാരെ
 പ്രത്യേകിച്ചും ഹിന്ദുക്കളെ പൊതുവെയും തന്റെ കാൽക്കീ
 ഴാക്കി മട്ടിക്കുന്നതിനുള്ള ഉചിതാവസരത്തെ അറംഗസീ
 ബിനു നൽകി. മരിച്ച രാജസിംഹന്റെ രണ്ടു പുത്രന്മാ
 രെയും അപഹരിക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹം ശ്രമിച്ചു.
 എന്നാൽ ആ രാജകുമാരന്മാരുടെ അംഗരക്ഷകന്മാരായ

കുറെ രാജപുത്രഭടന്മാരുടെ ധൈര്യത്താൽ അവർ രക്ഷപ്പെട്ട് സ്വന്തനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു. ജന്മപന്തസിംഹന്റെ വിധവയായ രാജ്ഞി സ്വപുത്രലാഭത്താൽ ആശ്വസിച്ചു. ഭ്രമജനാശ്രേണരനായ മുകിലപ്രഭുവിന്റെ ആക്രമണത്തിൽനിന്നും തന്നെ രക്ഷിക്കണമെന്ന് ഉഭയപുരമഹാരാജാവായ രാജസിംഹനോടു് ആ രാജ്ഞി അപേക്ഷിച്ചു. മഹാനഭാവനായ അദ്ദേഹം അതിലേയ്ക്കു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇനി നമുക്കു ജയപുരത്തേയ്ക്കു കടക്കാം. സുകേശിനിയുടെ സഹോദരനായ പ്രതാപസിംഹനേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വാമിയായ ജയസിംഹപ്രഭുവിനേയും ഉടൻ ഡൽഹിയിലേക്കു് അയച്ചുകൊടുക്കണമെന്നുള്ള അനൗപസീബിന്റെ ആജ്ഞയോടുകൂടി ദൂതൻ ജയപുരരാജധാനിയിൽ എത്തി. മഹാരാജാ കിരാതസിംഹൻ ചക്രവർത്തിയുടെ ദൂതനെ സൽക്കരിച്ചു. സന്ദേശത്തിലെ താല്പര്യമനുസരിച്ചു് ജയസിംഹനേയും പ്രതാപസിംഹനേയും ഡൽഹിക്കയച്ചുകൊള്ളാമെന്നും സമ്മതിച്ചു് ഒരു പത്രിക തയ്യാറാക്കി ദൂതൻവശം ഏല്പിച്ചു് മഹാരാജാവു് അയാളെ യാത്രയാക്കി.

* * * *

ജയപുരരാജധാനിക്കു് ഒരു നാഴിക പടിഞ്ഞാറു മാറി ഒരു ചെറിയ ദുർഗ്ഗവും അതിനുള്ളിൽ അത്യുന്നതമായ ഒരു സൗധവും നിൽപ്പുണ്ടു്. ഈ ദുർഗ്ഗം പ്രതാപസിംഹകുമാരന്റെ സ്വാമിയായ ജയസിംഹപ്രഭുവിന്റെ വകയാണു്. രാജപുത്രമഹാരാജാക്കന്മാർ തങ്ങളുടെ രാജ്യത്തെ ചെറിയ ഇടവകകളായി തിരിച്ചു് ഓരോ പ്രഭുക്കന്മാരുടെ ഭരണാധി-

കാരണത്തിൽ വിട്ടുകൊടുത്തിരുന്നു. യുദ്ധകാലങ്ങളിൽ ഈ പ്രളക്കന്മാർ അവരുടെ അവസ്ഥയനുസരിച്ച് സൈന്യ ശേഷം ചെയ്ത് മഹാരാജാവിനെ സഹായിക്കണമെന്ന് ഒരു ചട്ടം പ്രാചീനകാലത്തു പ്രചാരത്തിലിരുന്നിരുന്നു. അവരുടെ വിലയേറിയ സഹായത്തെ പുരസ്കരിച്ച് ആ പ്രളക്കർക്കു് അവരുടെ പ്രധാനനഗരങ്ങളിൽ കോട്ട കൊത്തു്ങ്ങൾ ഉറപ്പിച്ചു് മിക്കവാറും സ്വതന്ത്രരെന്നുള്ള നിലയിൽ തങ്ങളുടെ പ്രതിനിധികളായി ഇടവക ഭരിക്കാൻ മഹാരാജാക്കന്മാർ അനുവാദം നൽകിയിരിക്കുന്നു. അക്രമത്തിൽ ഒരു പ്രളയായിരുന്നു പ്രസ്തുത ജയസിംഹൻ.

നേരം പത്തു നാഴിക ഇരുട്ടി. ജയസിംഹപ്രളവിന്റെ സഭാസദനത്തിൽ അത്യുജ്വലമായ ഭീപപ്രകാശം കാണപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാർത്യസ്ഥന്മാരോ ഗുമസ്താക്കളോ ആരുമെന്നെ മുറിയിൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല. ഇന്ന് അദ്ദേഹം സഭാമന്ദിരത്തിൽ സന്നിഹിതനായിട്ടു പതിവിലധികം നേരം സ്വകർത്തവൃക്കളിൽ വ്യാപൃതനായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേശപ്പുറത്തു ചില എഴുത്തുകൾ കിടക്കുന്നവയിൽ ഒരോന്നും പ്രത്യേകമായൊട്ടൊരു അദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ വിധത്തിൽ ഒരുനാഴിക കഴിഞ്ഞു. ഒരു ഭൂതൻ പ്രത്യക്ഷനായി അദ്ദേഹത്തെ വന്ദിച്ചുനിൽക്കുന്നു.

ജയസിംഹ:—“എന്താ വിശേഷം?”

ഭൂതൻ:—ധർമ്മിയിൽ നിന്നും അബ്ദുള്ളാഖാൻപ്രളതിരുമനസ്സിലെ ഒരു ഭൂതൻ വിടകൊണ്ടു് മുഖം കാണിക്കാൻ സമയം കാത്തു നിൽക്കുന്നു.

ജയസിംഹ:—“അയാളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരൂ.”

ഭൃത്യൻ പോയി അഞ്ചു നിമിഷം കഴിഞ്ഞു ഭൃതന്മാരായി വീണ്ടും പ്രഭുസന്നിധിയിൽ പ്രവേശിച്ചു.

ജയസിംഃ—(സ്വഭൃത്യനോടു്) “നിനക്കു പോകാം.”

ഭൃത്യൻ അപ്രത്യക്ഷനായി.

ജയസിംഃ—(ഭൃതനോടു്) “എന്താ ഡൽഹിയിൽ വിശേഷം? പ്രഭു അവർകൾക്കു സുഖമല്ലേ?”

ഭൃതൻ:—“അടിയൻ, സുഖംതന്നെ. തൃക്കയ്യിൽ എത്തിക്കാൻ ഒരു സന്ദേശം തന്നയച്ചിട്ടുണ്ടു്.”

ജയസിംഹൻ സന്ദേശം വാങ്ങി വായിക്കുന്നു.

ഡൽഹി,

ബഹുമാനപ്പെട്ട ജയസിംഹപ്രഭു അവർകൾക്കു് അബു്ദുള്ളാഖാൻ എഴുതിക്കൊള്ളുന്നതു്.

പത്മിനീദേവിയുടെ പ്രതിഛായയിൽ ഒരു പെണ്ണിടാപ്പു് ഈയിടെ ഡൽഹി പാഠുഷായുടെ കൊട്ടാരത്തിൽ വന്നു താമസമുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ചക്രവർത്തി അവളിൽ പ്രാണനിർവീശേഷമായ വാത്സല്യം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. അമീനാരാജകുമാരികളുപോലും, അരമനയിൽ, ഈ പെണ്ണിടാപ്പിനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം ഇല്ല. പത്മിനീദേവിയുടെ മകളാണു് ഈ കുട്ടി എന്നുള്ളതിൽ എനിക്കു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. അവിടുത്തെ അരമനയിൽ താമസിക്കുന്ന പ്രതാപസിംഹകുമാരനേയും അവിടുത്തേയും ഉടൻ ഡൽഹിക്കു് അയച്ചുകൊള്ളണമെന്നു് ചക്രവർത്തി ജയപുരമഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു് കല്പന അയച്ചിട്ടുണ്ടു്. നമ്മുടെ രാജസ്യങ്ങൾ പുറത്തായാൽ ഉള്ള കഥ ഞാൻ വിസ്തരിക്കണമെന്നില്ലല്ലോ. കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ ജയപുരം വിട്ടു്

വേറെ എവിടെയെങ്കിലും പോയി രക്ഷ പ്രാപിച്ചുകൊള്ളണം. വിശേഷങ്ങൾക്ക് അപ്പൊഴപ്പോൾ എഴുതി അയയ്ക്കുകയും വേണം.

എന്ന്,
അവിടുത്തെ വിശ്വാസമിത്രം,
അബ്ദുള്ളാഖാൻ.

എഴുത്തു വായിച്ചുതീർന്നു. ജയസിംഹപ്രഭുവിന്റെ മുഖം വിളറി. ഉള്ളിൽ ഒരുക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഭയം മുഖത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. അദ്ദേഹം അല്പനേരം ചിന്താകലനായിരുന്നു. അനന്തരം അദ്ദേഹം തന്റെ ഇരിപ്പിടത്തിൽ നിന്നും എഴുന്നേറ്റ് ഭൂതനെ അരികിൽ വിളിച്ച് സ്വകാര്യമായി എന്തോപറഞ്ഞു് ഒരു ഗ്രന്ഥവും കയ്യിൽകൊടുത്തു് "ഈയാളെ യാത്രയാക്കി."

* * * * *

നേരം അർദ്ധരാത്രത്തോടുടുത്തു. ജയസിംഹപ്രഭുവിന്റെ സൗധത്തെ രാജഭടന്മാർ വളഞ്ഞു. അവരുടെ നായകനും എടുപത്തുഭടന്മാരും കൂടി സൗധത്തിലെ ഓരോ മുറിയും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കുന്നു. അതിലൊന്നിലും പ്രഭുവിനെ കാണാഞ്ഞതിനാൽ ഭടനായകന്റെ മുഖം നീരാശയാൽ മൂന്നമാകുന്നു. വീണ്ടും ഓരോ സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രഭുവിനെ അന്വേഷിച്ചു നടക്കുന്നു. എങ്ങും കാണാഞ്ഞിട്ടു് അവിടുത്തെ കിഴുന്മാരിൽ ചിലരെ വിളിച്ച് ഭടനായകൻ ചോദ്യംചെയ്യുന്നു. ജയസിംഹന്റെ ഗതിയെപ്പറ്റി അവർക്കു് യാതൊരുവിദ്യു് ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവർ മൂകതയെ അപലംബിച്ചു. ഒടുവിൽ അഗരക്ഷകന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നിദ്രാധീനനായി കിടന്ന പ്രതാപസിംഹകുമാരനെ സേനാനായകൻ കണ്ടെത്തി. ഈ സന്ദർഭത്താൽ ആശ്ചര്യം

ഏതായാലും അദ്ദേഹം കമാരനെ ഉണർത്തി ജയസിംഹ പ്രളയിന്റെ ഗതിയെപ്പറ്റി ചോദ്യം ചെയ്തു. താൻ രാജമന്ദിരത്തിലേയ്ക്കു പോകയാണെന്നും, പ്രഭാതത്തിൽ മാത്രമേ തിരിച്ചെത്തുകയുള്ളൂ എന്നും പറഞ്ഞിട്ട് പ്രള നാലു നാഴികയ്ക്കു മുമ്പ് സെതുമംവിട്ടു ചെളിയിൽ പോയതായി പ്രതാപസിംഹകമാരൻ ഭടനായകനെ അറിയിച്ചു.

ഭടനായകൻ:—“പ്രളയിനേയും നിങ്ങളേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലണമെന്ന് മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രളയിനെ കാണുന്നില്ല. അതിനാൽ നിങ്ങളുൾപ്പെടെ കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു വരണം.”

പ്രതാപ:—“കല്പനയെ ഞാൻ ശിരസാ വഹിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ കൂടെ പോരാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്.”

ഭടനായകൻ:—“എന്നാൽ പോകാം.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി പ്രതാപസിംഹകമാരനെയും കൊണ്ടു രാജഭടന്മാർ അരമനയിലേയ്ക്കു യാത്രയായി.

അദ്ധ്യായം 10

കോപമരള മാതസേ രവാനമിഹ ചാപലമിവ
 ചൊൽകിലോ അറവത്തെന്തോ!
 അത്രയും തരണിക്ക ഞാൻ കിതവാഗ്രഹം യദി ജീവിയേ
 സാശ്രവായുപരാമർത്തിയോടനാശ്രയിക്കണമെന്നേ യീ.

അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ മൂന്നാമിവിസം പ്രഭാതമായി. കർമ്മസാക്ഷിയായ ദിനകരഭഗവാൻ തന്റെ ഇളംകുതിരകളെ കുടിലിലും കൊട്ടാരത്തിലും ഒന്നുപോലെ പ്രസരിപ്പിച്ചു. ഷിന്ദുരാജനുമായ ചിത്രഭാനുപ്രഭ തട്ടി പ്രളയിദേവി

പ്രസന്നവദനയായി വിലസി. സകല ജീവജാലങ്ങളും ആനന്ദത്താൽ ഗൃത്താചെയ്യുന്നതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു. ഈ അവസരത്തിൽ രണ്ടു ജീവികൾ മാത്രം സന്താപസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. അമരേന്ദ്രനും കാമേശ്വരിയും, തങ്ങൾക്കു നേരിട്ട വിപത്തിൽനിന്നും രക്ഷ പ്രാപിക്കാൻ എന്താണു കൗശലം എന്ന് ആലോചിച്ചു തുടങ്ങി.

കാമേശ്വരി:—“ഇന്നരാത്രിയിൽ ആ രാക്ഷസൻ എന്റെ മറുപടി എന്തെന്നറിവാൻ വരും. ഇനി എന്താണു് ഇവിടെ ചെയ്യേണ്ടതു്. ഈശ്വരാ! ജ്യേഷ്ഠൻ ഏതെങ്കിലും ഒരു വഴി കണ്ടുപിടിക്കണം.”

അമരേന്ദ്രൻ:—“സഹോദരീ! നിരാശയ്ക്കു വശംവദയാകരുതു്. ആ ഭൃഷ്ടന്റെ ആഗ്രഹപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു് നമുക്കു നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു് പ്രതികൂലമായ ഒരു മറുപടിതന്നെ പറയേണ്ടിവരും. ഉടനെ അവൻ ബലം പ്രയോഗിച്ചു് തന്റെ ആഗ്രഹം സാധിക്കാൻ ശ്രമിക്കും. നമുക്കു് ഒരുമിച്ചു് അവനെ നേരിടണം. നമുക്കു് അവനെ ജയിക്കാമെന്നു് ആശയില്ലെങ്കിലും മാനത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിലേയ്ക്കു് നമ്മുടെ ജീവനെ ഉപേക്ഷിക്കാമല്ലോ.”

കാമേശ്വരി:—“ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഉപായം ഗത്യന്തരമില്ലാതെ വരുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കേണ്ട ഒന്നാണു്. ആരടേയും ജീവഹാനി വരാതെയും നമ്മുടെ മാനഹാനി വരാതെയും ഇവിടെനിന്നും പുറത്തുചാടണം. ഇല്ലെങ്കിൽ നമ്മെ സഹായിക്കാൻ ആരോടെങ്കിലും അപേക്ഷിക്കണം.”

അമ:—“ഈ നരകത്തിൽ നമ്മെ സഹായിക്കാൻ ആരാണു്? ആ ഭൃഷ്ടന്റെ കീങ്കരന്മാരല്ലാതെ ഇവിടെ ആരും ഇല്ല. അന്യ ആളുകളെ ആരെയും ഇവിടെ കടത്തിവിടുകയും ഇല്ല. നമ്മുടെ ഈ ദുരവസ്ഥയെ പറ്റി യാതൊരരിവും പുറത്തുള്ള ആളുകൾക്കു ലഭിക്കാൻ മാർഗ്ഗവും ഇല്ല. പിന്നെ നമുക്കു് അന്യസഹായം എങ്ങിനെ ലഭിക്കും?”

കാമേ:—“എനിക്ക് ഒരുപായം തോന്നുന്നുണ്ടു്. അതൊന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കിയാൽ ഈശ്വരാനുകൂല്യം ഉണ്ടെങ്കിൽ നമുക്കു രക്ഷ കിട്ടും.”

അമ:—“എന്താണു് ആ ഉപായം?”

കാമേ:—“നമ്മുടെ ഈ സങ്കടാവസ്ഥയെ വിചരിച്ചും കാരുണികന്മാരായ ആരെങ്കിലും നമ്മെ രക്ഷിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചും ദൈവത്തെഴുതി ഈ ജനലിൽ കൂടി രാജവീഥിയിലേയ്ക്കു് എറിയണം. വഴിയേ പോകുന്നവരിൽ ആരെങ്കിലും അതു കണ്ടു് നമ്മെ സഹായിക്കാൻ ദൈവ തോന്നുന്നെങ്കിൽ നമ്മുടെ സന്താപത്തിനു് ശാന്തി വരുമല്ലോ.”

അമ:—“അതൊരു നല്ല സൂത്രംതന്നെ. പക്ഷേ ജനൽ വളരെ ഉയരത്തിലാണല്ലോ ഇരിക്കുന്നത്. എഴുത്തറിഞ്ഞാൽ രാജവീഥിയിൽ വീഴുമെന്നു് എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കാം?”

കാമേ:—“എങ്ങിനെ, എങ്കിലും ജനലിൽ പിടികിട്ടണം; എന്നാൽ സാധിക്കുമല്ലോ. ജനലിന്റെ സമീപത്തു ചെന്നു പറയാൻ എന്താണു് വഴി?”

അമ:—“അതിനു നിവൃത്തിയുണ്ടു്.” ഈ വാക്കുകളോടു കൂടി അമരേന്ദ്രസിംഹൻ എഴുന്നേറ്റു് യന്ത്രവാതിൽ

സൗരഭൃത്താൽ പരിസരവർത്തിയായ പവമാനദേവനെ തുന്ദിലനാക്കിയെഴുത്തുകൊണ്ടു് അബ്ദുള്ളാഖാൻ തന്റെ സമീപത്തെയ്ക്കു മന്ദഗതിയായി അണയുന്നതു് അവർ കണ്ടു. മാലിനീസവിധത്തിലെ കീചകനെനോണം മന്ദഹരസവനനായി ശ്രംഗാരരസം പൊഴിച്ചുകൊണ്ടു ചാഞ്ചാടിയുള്ളങ്ങിയ ആ വിടശിരോമണിയെ കണ്ടിട്ടു് ഉണ്ടായ റ്റസ്സഹമായ കോപത്താൽ അവളുടെ കോമളകളേഖരം ഒന്നു കടതായി വിറച്ചു. എന്നാൽ ആ വികാരത്തെ പുറത്തു പുറപ്പെടുവിക്കാനുള്ള ഭയംകൊണ്ടു് ആ ദുർവൃത്തന്റെ മുഖത്തു നോക്കുന്നതിനുള്ള വൈമനസ്യത്താലും അവർ നമുക്കുവിയായിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ അവസരത്തിൽ താൻ ആ സ്ഥലത്തു പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ തന്റെ നേരേ ചീറിയടുത്ത വ്യാഘ്രകിശോരികയെ അല്ല അബ്ദുള്ളാഖാൻ ഈ അവസരത്തിൽ ഭരിച്ചതു്. പ്രശാന്തപ്രകൃതിയായി മുദുസപഭാവിയായുള്ള ഒരു മേഷശിശുവിനെയാണു് ആ ദുഷ്പ്രഭ അപ്പോൾ തന്റെ മുഖിൽ കണ്ടതു്. കാമേശപരിയുടെ ഈ ഭാവഭേദം തനിക്കനുക്രമമായി കല്പിച്ചു് ആ വൃദ്ധവിടൻ മുദുസപരത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“ഓമനേ! എന്തേ മുഖം താഴ്ന്നു ഇരിക്കുന്നു? എന്തു ക്ലേശത്തെയും നീക്കാൻ ഭവതിയുടെ ദാസനായ ഇവൻ സന്നദ്ധനാണല്ലോ. കഴിഞ്ഞതവണ ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരുന്നപ്പോൾ ഭവതിക്കു കോപം ഉണ്ടാകത്തക്ക ചില വാക്കുകൾ ജപ്തിച്ചുപോയി. അതു് എന്റെ അറിവില്ലായ്മകൊണ്ടാണെന്നാത്തു് ഭവതി ക്ഷമിക്കണം. ഭവതിയെ എന്റെ ജീവിതസംസൃതമായ പ്രണയിനിയാക്കാൻ ഞാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞു. എന്റെ സകല സ്വത്തുക്കളും

പ്രളയവും ഇതാ ഭവതിയുടെ പാദോവിനങ്ങളിൽ കാഴ്ച വയ്ക്കുന്നു. എന്നെ ഭവതിയുടെ പ്രിയതമനായ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ലേ?”

കാമേശ്വരിയുടെ അന്തരംഗത്തിൽ ഓഷാഗ്നി ജ്വലിച്ചു. എങ്കിലും പ്രബലനായ ഒരു പ്രളയം റെ ധിക്കരിക്കുന്നത് തന്റെ തലമുഖസ്ഥിതിയ്ക്ക് അപായകരമെന്നു കണ്ടു. ഇത്തവണ സാമോപായത്തെ സ്വീകരിക്കാൻ തന്നെ അവൾ നിശ്ചയിച്ചു. ശാന്തസ്വരത്തിൽ ആ ബാലികാരത്നം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“പ്രഭോ! അവിടുന്ന് മഹാധനികൻ, അതിപ്രതാപശാലി, ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുപോലും അവിടുത്തെ ആദരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ പ്രളയങ്ങളേക്കാൾ രാജാക്കന്മാരുടേയും കുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച സുന്ദരികളെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ സാധിക്കും. ഞാനോ? നീചകലത്തിൽ ജനിച്ച ഭരിത്രയായ ഒരു പെണ്ണു്. അവിടുത്തെ പത്നിയായിരിക്കാൻ എനിക്കു യോഗ്യതയില്ല. അതുകൊണ്ടു് ആ ഭാഗ്യം ഞാൻ അശിക്കുന്നതും ഇല്ല. എന്റെ സാധുവായ അമ്മയേയും സഹോദരങ്ങളേയും രക്ഷിക്കേണ്ട ഭാരം എനിക്കുള്ളതുകൊണ്ടു് അവരൊന്നിപ്പു് എന്റെ ജീവിതം അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നു എനിക്കാഗ്രഹമുള്ളു. അതുകൊണ്ടു് എനിക്കു് അവിടുത്തെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതിലേയ്ക്കു ഞാൻ വഴിപ്പെടുന്നതും അല്ല.”

അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ നയനങ്ങൾ കനൽക്കട്ടകൾ പോലെ ഉജ്ജ്വലിച്ചു. പൈശാചികമായ മുഖവികാരം ഭർത്താടുക്കുടി അയാൾ പറഞ്ഞു:—

“ഘൃ! തെങ്ങിപ്പെണ്ണേ! നിന്നോടു നാം വളരെ താണു യാചിച്ചിട്ടും നീ വീണ്ടും നമ്മെ ധിക്കരിക്കുന്നോ? നിന്നെ ബലാൽ സ്വീകരിക്കാൻ നാം ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞു.”

ഈ വാക്കുകളോടുകൂടി ആ വിടവുലൻ മുന്നോട്ടു ചാടി. ഭയവിഹ്വലനായ കാമേശ്വരി സ്ഥാനത്തുനിന്നു എഴുന്നേറ്റു മുറിയുടെ പടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തേയ്ക്കു് ഓടി. അബ്ദുള്ളാഖാൻ അവളെ പിന്തുടന്നു. ആ പെണ്ണിടാവു് ആത്മയായി മുറിയിൽ എല്ലായിടവും പാഞ്ഞു. പറഞ്ഞിട്ടു ജ്ജതുപാചെ തന്റെ സഹോദരൻ സഹായത്തിനു വരുന്നണ്ടോ എന്നറിവാൻ ചഞ്ചലനേത്രയായി അവൾ യന്ത്ര കവാടത്തിലേയ്ക്കു കൂടുകൂടെ നോക്കുന്നുണ്ടു്. സഹോദരനെ കാണുന്നില്ല. അവൾ അതി ഭീനയായി. ധൈര്യം മുഴുവൻ അസ്തമിച്ചു. സാധു ബാലിക! അവൾ എന്തു ചെയ്യും? കാമഭ്രാന്തനായ ആ ഭൃഷ്ടൻ അതിശീഘ്രഗതിയിൽ അനുധാവനം ചെയ്തു് ഒടുവിൽ അയാളെ പിടികൂടി.

പഞ്ജന്യഗർജ്ജനത്തിന്നു തുല്യമായ ഒരു ധ്വനി കവാടത്തിനേൽ കേൾക്കപ്പെട്ടു. കതക് രണ്ടായി പൊളിഞ്ഞു വീണു. അതിസുന്ദരനായ ഒരു യുവാവും അദ്ദേഹത്തെ തുടന്നു് ദ്രവഗാത്രന്മാരായ ഇരുപേരോളം തരണന്മാരും ആ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. മുറിയിൽ വന്ന യുവാവു് സിംഹത്തെപ്പോലെ അട്ടമസിച്ചുകൊണ്ടു് അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ മേൽ ചാടിവീണു് അയാളുടെ കഴുത്തിനു പിടിച്ചു വാതിലിലേയ്ക്കു തള്ളി. സുന്ദരയുവാവിന്റെ കിങ്കരന്മാർ ക്ഷണേണ ആ മുസൽമാൻപ്രഭുവിനെ ബന്ധിച്ചു. കാമേശ്വരി കവിതശരീരയായി ആ തരണന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണു. അദ്ദേഹം മന്ദാക്ഷരത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“സഹോദരീ! വ്യസനിക്കരുതു”. ഭവതിയെ ഞാൻ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവിടാം. എന്നോടുകൂടെ പോരിക. സുന്ദര യുവാവും കിങ്കരന്മാരും കാമേശ്വരിയും ബന്ധിക്കപ്പെട്ട പ്രളയാ മുറിക്കു വെളിയിൽ കടന്നു. തന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ ഓരോ വൃക്ഷച്ചുവടുകളിൽ കെട്ടിയിരിക്കുന്നത് അബ്ദുള്ളാ ഖാൻ കണ്ടു. (അന്ധന്റെ ഉള്ളിൽ തീ കത്തി. അനന്യ ശരണനാകയാൽ അയാൾ മിണ്ടാതെ നടന്നു.

സുന്ദരയുവാവിന്റെ കിങ്കരന്മാർ പ്രളവിനെ ഒരു മുറിയിൽ കൊണ്ടുപോയി അവിടെയുള്ള ഒരു തൂണോടു ചേർത്തു കെട്ടി. അനന്തരം അവർ ആ ഗൃഹം മുഴുവനും പരിശോധിച്ചു. തൽഫലമായി തങ്ങൾക്കു ലഭിച്ച അനേകം വിലയേറിയ ആഭരണങ്ങളും മറ്റു സാമാനങ്ങളും കൊണ്ടു അവർ കാമേശ്വരിയോടും അവളുടെ സഹോദരനോടുകൂടി സൗധഭാരത്തിനു വെളിയിൽ കടന്നു.

അദ്ധ്യായം 11

ആനന്ദരൂപിലനായ് വന്നിടാത്തു ഞാൻ ആപന്നനെനാകിലും
 പ്രേമാനുരാഗിണി ഞാൻ വാമാ രമണീയശീലാ
 തപാമാതനോമി ഞാൻ സോമാഹിരാമഭുവ!
 ശ്യാമാശരീനം രജനീവാമാകലിതമുചേതു കാമാഗതയാമാ,
 കാമിനീ നിന്നോടേഴി ഞാൻ ക്ഷണമപി പിരിഞ്ഞറിവേറ്റോ
 കാമനീയകവിഹാര നികേതശ്രാമനശാകാനനമെല്ലാമേ
 ഭ്രമിദേവർ പലയേമയച്ചു ചിരം തപമഹോ തിരഞ്ഞേൻ
 ബഹു കഷ്ടതൻ എന്നതാരോടീനും ചൊൽവതു
 എങ്ങായിരുന്നു തുണച്ചങ്ങാറെനിക്കിരയ്ക്കോശാരവീച്ചുവാരിയേ!

പരമോന്മുഖനായ ഭാസ്കരദേവന്റെ ഇളംകുതിരകൾ ഡൽഹിരാജമന്ദിരത്തിലെ ഉദ്യാനത്തിലുള്ള തരുശിഖര

ങ്ങളെ ലേഘനം ചെയ്തു. ഏകദേശം അഞ്ചു വർഷമായിട്ടുണ്ടാകുന്നതായാണത്രെ സാധാരണവേളയിൽ ദേശലിതങ്ങളായ കസ്യമനികാഷ്ടളിലെ സൗരഭ്യത്തെ വഹിച്ചുകൊണ്ട് മനം മനം വീജനം ചെയ്തു. മനസമീരണൻ ലതാനടികളെ താങ്ങുവെ ചെയ്തിട്ടു. ഈ വിധം മനോജ്ഞമായ ആരാമത്തിൽ കളിർകാറ്റോട് മനോഹരനായി സഞ്ചരിക്കുന്ന ആ യുവതി ആരായിരിക്കും? അതു മറന്നുവെച്ചു. നമ്മുടെ കഥാനായികയായ സുകേശിനിതന്നെയാണത്. ആ ഉപവനത്തിലെ റോയലിറ്റിയുടെ കൂടെ ഏകാകിനിയാണിത് നടക്കുന്ന അവർ. ചിന്താക്രാന്തിയെന്നാണത്രെ അവളുടെ മുഖം പറഞ്ഞു. എന്തു വിചാരമാണത് ആ മോഹിനിയുടെ ഉള്ളിൽ കടന്നു കൂടിയിരിക്കുന്നത്? അവൾക്ക് ഇപ്പോൾ യാതൊരു ചിന്തയുമില്ല. ഇടയില്ലല്ലോ. ചക്രവർത്തിയുടെ അനുമതിയിൽ താമസമുറപ്പിച്ച നാൾ മുതൽ സുകേശിനി അവിടുത്തെ യഥാർത്ഥ നായികയായിത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടുകയാണ്. തിരുമനസ്സിലെ സുഖസൗകര്യങ്ങൾ പോലും അവളുടെ ഹൃദയത്തിനായി അദ്ദേഹം ബലി കഴിക്കുന്നുണ്ട്. ലോകത്തിലുള്ള യാതൊരു ജീവിയിലും വിശ്വാസമില്ലാത്ത ആ മണ്ഡലാധിപന്റെ ഏകദേശം ഒരു പെണ്ണിന്റെ അടിമയായിത്തീർന്നതിൽ കൊട്ടാരത്തിലെ ജീവനക്കാർക്ക് അത്യന്തമൃതം തോന്നിത്തുടങ്ങി. പക്ഷേ ചക്രവർത്തി സുകേശിനിയിൽ അനുകൂലനായിരിക്കുമോ? ഒരിക്കലുമല്ല. പുത്രീനിർവ്വേഷമായ വാത്സല്യവിശേഷമാണല്ലോ ചക്രവർത്തി അവളിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്. ചിന്താക്രാന്തിയുടെ അനുമതിയിൽ ജീവിതദശയിലെ ഈ പരിവർത്തനത്തിന് കാരണമെന്തു? എന്തോ നമ്മുടെ ബുദ്ധിക്ക് ഗോചരമല്ല. ഏവം

വിധം ഒരു സാമ്രാജ്യാധിപതിയുടെ ലാളനത്തിനു പാത്രമായിത്തീർന്ന ആ സുകുമാരി ചിന്തയ്ക്കു വശംവദയാകാനുള്ള ബന്ധമെന്തു്?

വായനക്കാരേ, നിങ്ങൾക്കു് ഉഴയിക്കരുതോ? ചന്ദ്രികാവിശദയായ നിശീഥിനിയിൽ ജീവിക്കുന്ന ചക്രവാകിയുടെ അവസ്ഥ ഒന്നു ചിന്തിച്ചുനോക്കുവിൻ. നമ്മുടെ കഥാനായികയുടെ അവസ്ഥയും അതുതന്നെയാണു്. സ്വജീവിതേശ്വരനെ പിരിഞ്ഞ ആ സുകുമാരിക്കു് മനുഃസുഖം ഏവിടെ? നന്ദനാരാമത്തിൽ മന്ദാകിനീചീചിമലയിലെ ശീതളശീകരപ്രസരത്താൽ നിർവൃതിപ്രദമായി വിലസുന്ന വൈജയത്തിൽ സ്വവിലാസിനികളുടെ പരിചയ്ക്കു പാത്രമായി ജീവിക്കാൻ സംഗതിവന്നാൽപോലും നമ്മുടെ സാധപീരതത്തിനു് താപശാന്തി ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഈ സ്ഥിതിക്കു് താരതമ്യേന തുറുമായ ഭൂലോകസുഖത്തിനു് അവളെ പ്രവൃഷ്ടചിത്തയാക്കാൻ കഴിയുമോ? കൃഷ്ണദേവസിന്ധനെ അനേപചിപ്പു കണ്ടുപിടിച്ച് സ്വസന്നിധാനത്തിലേക്കു നയിക്കാൻ ചക്രവർത്തി പല സ്ഥലങ്ങളിലും ചാരന്മാരെ നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ മിയ്യപേരും വിഫലപ്രയത്നന്മാരായി തിരിച്ചെത്തി. സുകേശിനി നിരാശയ്ക്കു വശംവദയായിത്തീർന്നു. പ്രകൃതിവിലാസത്തെ കണ്ടെങ്കിലും മനസ്സിനെ അല്പം ആശ്വസിപ്പിക്കാമെന്നുദ്ദേശിച്ച് അവാൾ ചിലപ്പോൾ പൂന്തോട്ടത്തിൽ തനിയെ സഞ്ചരിക്കാറുണ്ടു്.

നേരം സന്ധ്യയോടടുത്തു. നമ്മുടെ കഥാനായിക ചിന്താവിഷ്ടയായി ആരാമത്തിൽ അങ്ങമിങ്ങും നടക്കുകയായിരുന്നു. തന്റെ ഗതിക്കിടയിൽ അവൾ ഒരു ചെറിയ

സരസ്സിന്റെ തീരത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അതിന്റെ പശ്ചിമഭാഗത്തായി വികസിതകസുമങ്ങളാൽ പരിശോഭിതങ്ങളായ മുല്ലവല്ലികൾ പടന്നുകയറിയ ഒരു രസാലവൃക്ഷമുണ്ടായിരുന്നു. സുകേശിനി പുഷ്പങ്ങളുടെ ഭംഗി നോക്കിക്കാച്ചുനേരം അവിടെത്തന്നെ നിന്നു. ഇതിനിടയിൽ മുല്ലവല്ലികളുടെ ഇടയിൽ ഒളിച്ചിരുന്ന ഒരു കാഷായവസ്ത്രധാരി മന്ദഗതിയായി പുറത്തു കടന്നു സുകേശിനിയുടെ മുഖിൽ പ്രത്യക്ഷനായി. അന്യപുരുഷന്മാർ കടക്കാത്ത ആ സ്ഥലത്തു് ചെട്ടെന്ന് ആവിർഭൂതനായ ആ യുവാവിനെ കണ്ടിട്ടു് സുകേശിനി ചകിതയായി എങ്കിലും ധൈര്യവതിയായ അവൾ താല്ക്കാലികമായുണ്ടായ. ത്രാസത്തെ സംയമനം ചെയ്തു് തന്റെ മുഖിൽ നിൽക്കുന്ന രൂപത്തെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി തന്റെ പ്രാണനാഥനെ അവൾ അറിഞ്ഞു. അത്യാനന്ദസൂചകമായ ഒരു മത്ഭുനാദത്തോടു കൂടി ആ ഭൂവനൈകമോഹിനി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാറിൽ പതിച്ചു.

അല്പനിമിഷത്തിനുള്ളിൽ അവൾ വീണ്ടും സ്ഥിരപ്രകൃതയായി തന്റെ ജീവിതേശപരനെ അവൾ ചുംബനം കൊണ്ടു വർഷിച്ചു. അവൾക്കു സംസാരിക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടായില്ല. അതിനാൽ വീണ്ടും അവൾ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢയായി. കൃഷ്ണദേവനാകട്ടേ തന്റെ വക്ഷഃപ്രദേശത്തിൽ പതിച്ച ആ മോഹനാഘോഷ കരങ്ങളാൽ താങ്ങി അവളുടെ അധരപുടത്തിൽ മെല്ലെ ചുംബിച്ചു. അദ്ദേഹം ശാന്തസ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെ കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു.

“കാമനേ! നിനക്കു സുഖമല്ലേ?”

സുകേ:—“എനിക്കു ദേഹത്തിനു വിശേഷിച്ചു യാതൊരു സുഖക്കേടും ഇല്ല. അവിടുത്തെ പിരിഞ്ഞതുകൊണ്ടുള്ള മനോവേദനയേ ഉള്ളൂ.”

കൃഷ്ണ:—“ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു നിന്നെക്കുറിച്ചു വാത്സല്യമല്ലേ?

സുകേ:—“അദ്ദേഹം എന്നെ ഒരു പുത്രിയെപ്പോലെ സ്നേഹിക്കുന്നു. അതിരിക്കട്ടെ. അവിടുത്തെ പിരിഞ്ഞതിൽ പിന്നീടുള്ള കഥകൾ പറയണം. അവിടുന്ന് ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും എങ്ങനെ രക്ഷപ്പെട്ടു? യുദ്ധത്തിൽ അവിടുത്തേയ്ക്കു എന്തെങ്കിലും അപായം നേരിട്ടിരിക്കുമെന്നാണല്ലോ ഈ അഗതി വിചാരിച്ചിരുന്നത്.”

കൃഷ്ണ:—“പ്രിയേ! അന്നു രാത്രിയിൽ നീ ഒരു ശത്രുഭടന്റെ അസ്രമേറു കിടങ്ങിൽ പതിച്ചതു് ഓക്കുന്നുണ്ടല്ലോ?”

സുകേ:—“ഉണ്ടു്.”

കൃഷ്ണ:—“ആ അഹിതസംഭവത്തിനു ശേഷം ഞങ്ങൾക്കു് ജീവിതത്തിൽ കാംക്ഷയില്ലാതായി. ശത്രുവിനെ തുറന്നു പോക്കുളത്തിൽ നേരിടാൻ ഞങ്ങൾ തീച്ചയാക്കി. എന്നാൽ ഞാനും ചില അനുചരന്മാരും ശത്രുക്കളുടെ കയ്യിൽ അകപ്പെടാതെ രക്ഷപെടണമെന്നു ഭടന്മാർ ശഠിച്ചു. അവരുടെ നിബന്ധത്താലും എന്റെ പ്രാണപ്രേയസിയുടെ ഗതി എന്തായി എന്നു് ആഠായുവാനുള്ള അത്യാശകൊണ്ടും ഞാൻ അവരുടെ അപേക്ഷയെ സ്വീകരിച്ചു. ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിന്റെ മധ്യഭാഗത്തിലായി കിടങ്ങിലേയ്ക്കു പോകുവാൻ ഗ്രഹമായ ഒരു ഭൂഗർഭമുള്ളതായി നിന്നുകുറിയ

വിധം സമീപപ്രദേശങ്ങളിലായിട്ടാണ് ഞങ്ങൾ സഞ്ചരിച്ചത്. നീപ്പാളത്തുനിന്നും ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ഡൽഹിയെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഞങ്ങൾ നടന്നു. വളരെ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാണ് ഇവിടെ എത്തിയത്. ഇവിടെ വന്നുചേർന്നപ്പോൾ എന്റെ ജീവിതേശപരി ചക്രവർത്തിയുടെ അരുമയിൽ താമസമാണെന്നറിഞ്ഞു. മുസൽമാൻ കിരീടപതികളുടെ അന്തഃപുരങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന സന്ദർശിമാരുടെ കഥ ഞാൻ ഓതു് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സന്താപാഗ്നി ഉജ്ജ്വലിച്ചു. നീ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിയുടെ പത്നിയായിത്തീർന്നു എന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചു.”

ഈ ഒടുവിലത്തെ വാക്കുകൾ കേട്ട മാത്രയിൽതന്നെ സുകശിനിയുടെ അധരപുടത്തിൽനിന്നും ആശ്ചര്യസൂചകമായ ഒരു സീൽക്കാരശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു. അവൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “കഷ്ടം! അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ വിചാരിച്ചുവല്ലോ. ചക്രവർത്തി തിരുമൻസുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയേടുള്ളതിൽ അധികം വാത്സല്യം എന്നിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു പിതാവിന്റെ നിലയിലാണ് അദ്ദേഹം എന്നോടു് പെരുമാറുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാവം മറുവിധത്തിലായിരുന്നെങ്കിൽ എന്നെ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ കാണുമെന്ന് അവിടുന്ന് വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ?”

കൃഷ്ണദേ:—“ഓമനേ! നീ ക്ഷമിക്കണം. ലോകരീതി അനുസരിച്ചു് എനിക്കു് ആദ്യം അബദ്ധമായ ഒരു വിചാരം ഉണ്ടായിപ്പോയി എന്നേ ഉള്ളു. ആ തെറ്റിലാർന്ന നീങ്ങിയതു് ഇന്നലെയാണ്.”

സുകേ:—“അതിനു കാരണമെന്തു?”

കൃഷ്ണദേ:—“ഇവിടെ ഞാൻ ഒരു പുതിയ കഥ തുടങ്ങാൻ പോകുന്നു. ശ്രദ്ധിച്ചു കേൾക്കൂ. ഈ നഗരത്തിന്റെ ഉത്തരപ്രാന്തത്തിലുള്ള രാജപാതയിൽ കൂടി ഇന്നലെ വൈകുന്നേരം ഞാൻ എന്റെ അനുചരന്മാരോടു കൂടി സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. രണ്ടു മൂന്നു മൈൽ നടന്ന ശേഷം ഞങ്ങൾ ഒരു ഉന്നതസൗന്ദര്യത്തെ സമീപിച്ചു. ആ സൗന്ദര്യം ആരുടെ വകയാണെന്ന് ഞങ്ങൾ അന്വേഷണം നടത്തിയതിന്റെ ഫലമായി അത് അബ്ദുള്ളാഖാൻ എന്ന ഒരു മഹമ്മദീയപ്രഭുവിന്റെ വകയാണെന്നു മനസ്സിലായി. ആ മനോഹര ഹമ്മ്ം എന്റെ മനസ്സിനെ ഹരാദാകർഷിച്ചു. അടുത്തുചെന്ന് അതിലെ വിചിത്രവേലകൾ കാണണമെന്ന് എനിക്കു് ആഗ്രഹം തോന്നി. ഞാനും അനുചരന്മാരും അവിടേയ്ക്കു നടന്നു. റോഡരികിൽ കിടന്ന ഒരു വടി എന്റെ കാലിൽ തടഞ്ഞ്. ഞാൻ ആ വടി എടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ അതിന്റെ തലയ്ക്കുലായി ഒരു എഴുത്തു ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. എഴുത്തു വായിച്ചപ്പോൾ എന്റെ ഹൃദയം അനുകമ്പാർദ്രമായി. കാമേശ്വരി എന്ന ഒരു പെൺകിടാവിനെ അബ്ദുള്ളാഖാൻ അപഹരിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന് പാതിവ്രത്യഭംഗം ചെയ്യാൻ ഒരുങ്ങുന്നു എന്നും, ദീനവത്സലന്മാരാകെങ്കിലും ഉടൻ വന്നു രക്ഷിക്കണമെന്നും ആയിരുന്നു ആ എഴുത്തിന്റെ സാരം. എഴുത്തഴുതിയത് ആ പെൺകുട്ടിയെന്നു ധാണു്. ഞാനും കിങ്കരന്മാരും അരനിമിഷം പോലും

അവിടെ താമസിക്കാതെ സൗധദപാരത്തിൽ എത്തി. അവിടെ കാവൽനിന്നിരുന്ന ഒരു മഹമ്മദീയൻ ഞങ്ങളെ അകത്തു വിടുന്നതല്ലെന്നു ശരിച്ചു. ഉടൻതന്നെ അവൻ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ അകത്തു പ്രവേശിച്ചു. ഞങ്ങൾക്കു പ്രതിബന്ധമായി നിന്ന പ്രളകിങ്കരന്മാരെ എല്ലാം ഞങ്ങൾ വൃക്ഷത്തോടു ചേർത്തുകെട്ടി. അനന്തരം ഞങ്ങൾ സൗധത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. കാമേശ്വരിയുടെ മുറി ഏതെന്ന് അന്വേഷിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ, ഒരു മുറിയുടെ ഉള്ളിൽ ചില അട്ടിമറകൾ അതിനെത്തുടർന്ന് ശീശ്രഗത്തിൽ ആരോ ഓടുന്ന ശബ്ദവും കേൾക്കപ്പെട്ടു. മുറി അടച്ചു സാക്ഷാത്കീർത്തികളായിത്തീർന്നു. അകത്തു കടക്കാൻ നിവൃത്തി കണ്ടില്ല. ഞാൻ കതകിനെ ചവിട്ടിപ്പൊളിച്ചു അകത്തു കടന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ കണ്ട കാഴ്ച അതിഭയനീയമായിരുന്നു. കാമേശ്വരിയെ ആവൃദ്ധപ്രള പിടികൂടിയിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ കോപാവിഷ്ടനായി അവനെ പിടിച്ചു തള്ളി. ക്ഷണേന അവൻ ബലനായി. ബന്ധിക്കപ്പെട്ട പ്രളവിനെ ഒരു മുറിയിൽ അടച്ചു വാതിൽ പൂട്ടി. അതിനുശേഷം ഞങ്ങൾ ആ സൗധം മുഴുവൻ പരിശോധിച്ചു. തടവുകാരനായി മറ്റൊരു മുറിയിൽ പാർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന കാമേശ്വരിയുടെ സഹോദരൻ അമരേന്ദ്രസിംഹനും മുക്തനായി. അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ രഹസ്യക്കത്തുകൾ സൂക്ഷിക്കുന്ന പെട്ടിയിൽ നിന്നും വിലയേറിയ കൈയെഴുത്തു എഴുത്തുകൾ കിട്ടി. അതു വായിച്ചു നിമിഷം മുതലാണ് ഞാൻ മുമ്പു പറഞ്ഞതുപോലെ എന്റെ

പാശ്ചാത്യ നീക്കിയത്. എന്റെ ഓരോ അംഗം സീബ് ചക്രവർത്തിയുടെ പുത്രീയാണ്.”

സുകേശിനി അതുകേൾക്കുന്നതുപോലെ. അവൾ സ്കൂൾ ഓഫ് റിസർച്ച് കൗൺസിലിൽ മുഴുകിനിന്നു, ഒടുവിൽ അവൾ ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“അവിടുത്തെല്ലാ കിട്ടിയ എഴുത്തിൽനിന്നാണോ ഞാൻ ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പുത്രീയാണെന്ന് അറിഞ്ഞത്?”

കുഞ്ഞി:—“അതേ. ഇതു കൂടാതെ നിന്റെ ജീവിത രഹസ്യവും കൂടി ആ എഴുത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

സുകേശി:—“ആ എഴുത്തു് ആരു് എഴുതിയതു്? അവിടുത്തെ കൈവശം ഉണ്ടോ?”

കുഞ്ഞി:—“എഴുതിയതു് ജയപുരത്തിലെ ഒരു പ്രഭുവായ ജയസിംഹനാണ്.”

സുകേശി:—“എന്റെ സഹോദരന്റെ യജമാനനോ?”

കുഞ്ഞി:—“അതേ. ഈ ജയസിംഹനെപ്പറ്റി മുൻ് നീതന്നെ എനോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അയാൾ നിന്റെ മാതാമഹന്റെ അനുജനാണ്.”

സുകേശി:—(ഉൽക്കണ്ഠയോടെ) “എന്റെ അമ്മയാരു്?”

കുഞ്ഞി:—“പത്മിനീദേവിയായ നിന്റെ അമ്മ. ജയസിംഹന്റെ ജ്യേഷ്ഠനായ രാജസിംഹന്റെ പുത്രീയാണ് പത്മിനീദേവി.”

സുകേശി:—“കഷ്ടം! അദ്ദേഹം എന്റെ അനുജനെ ഒരു ഭൃത്യനായിട്ടാണല്ലോ കരുതിപ്പോരുന്നതു്?”

കുഞ്ഞി:—“അതേ; നിങ്ങൾ പത്മിനീദേവിയുടെ സന്താനങ്ങളാണെന്ന് അയാൾ ഇതുവരെ പുറത്തറിയിച്ചിട്ടില്ല.

ട്ടില്ല. അറിയിച്ചാൽ അയാൾ ഇപ്പോൾ അനഭവിക്കുന്ന ചരവിയും സ്വത്തുകളും എല്ലാം പ്രതാപസിംഹന്റെ അധീനത്തിലാകും. അയാൾക്ക് അവകാശമില്ലാത്ത സ്വത്തല്ലേ അയാൾ ഇപ്പോൾ അനഭവിക്കുന്നത്.”

സുകേ:—“ഈ ഏഴുത്തു” അമ്മച്ചതു്, ആക്കാണെന്ന് അവിടുന്ന് പറഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ.”

കൃഷ്ണ:—“അതു് ഉറച്ചിരിക്കുമോ? അബ്ദുള്ളാഖാൻ പ്രളവിനാത്തന്നെ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് നിങ്ങളോടുകൂടി തന്നിട്ടുള്ള നാലുലക്ഷം വരാഹൻ ഈ രണ്ടു ദിഷ്ടപ്രളക്കന്മാരുംകൂടി അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നു.”

സുകേ:—“ആ ഏഴുത്തെവിടെ?”

കൃഷ്ണ:—“ഇതാ” (തന്റെ കയ്യിൽനിന്നും ഏഴുത്തെടുത്തു പ്രിയശമയെ ഏല്പിക്കുന്നു)

സുകേശിനി ഏഴുത്തു വായിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. സന്ധ്യാസമയത്തിലെ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ അക്ഷരങ്ങൾ അസ്സ്പഷ്ടമായി കണ്ടതിനാൽ അവൾ പറഞ്ഞു:—

“ഇതു് ഇപ്പോൾ വായിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. നമുക്കു് അർദ്ധം.....അല്ല ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ സന്നിധിയിലേയ്ക്കു പോകാം. അവിടുത്തെ തിരുമനാകെ വെച്ചു് ഇതു വായിക്കാം. അപ്പോൾ കാര്യങ്ങൾ തിരുമനസ്സറിയുകയും ചെയ്യും.”

കൃഷ്ണ:—(മദനസ്തോവനനായി) “അർദ്ധം.....എന്നു അലോക്തിയിൽ വിരമിക്കേണ്ട ആവശ്യം ഇല്ല. അർദ്ധം എന്ന് ധൈര്യമായിത്തന്നെ വിളിക്കാം. ഞാൻ തിരുമനസ്സിലെ സന്നിധിയിൽ പ്രവേശിക്കു്

നന്മയെക്കുറിച്ചു? അവിടുത്തെ ജന്മശത്രുവായ എന്തെ
അവിടുന്ന് ഉടൻ തടവിലാക്കും.”

സുക:—“കഷ്ടം! ഒരിക്കലുമില്ല. തിരുമനസ്സിലെ പുത്രനാ
യിട്ടാണ് അവിടുത്തെ കരുതിയിരിക്കുന്നത്. അവി
ടുത്തെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കാൻ അന്വേഷം
ഒരുനാൾ പല സ്ഥലങ്ങളിലും തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു
നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഒട്ടും ഭയപ്പെടേണ്ട
ആവശ്യമില്ല. നമുക്ക് അരമനയിലേക്കു പോകാം.

അദ്ധ്യായം 12

ജനക തവ ഭക്തനാലിനം മമ ജനനം സഹജമാത്മവനം
കരുണാവാരിപുരേണ ചൈവേദേ താത ഉരുതരം അഭിഷേചനം മേ
തന്യധനജ്ഞാജീവചിരകാലം വിനയാദിഗുണഗണനയിലയാനീ.

സുകശിനിയുടെ വൃദദ്ധ്യം അരുണോദയത്തിലെ കമ
ലത്തിനു തുല്യം പ്രസന്നമായി. തന്റെ ജീവിതേശ്വരനെ
തിന്റെ കിട്ടിയതുകൊണ്ടും, അതി വിസ്മയമായ ഒരു
സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ അധിപനാണ് തന്റെ ജനയിതാവെന്ന
റിഞ്ഞതുകൊണ്ടും അവർ ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ നീന്തിത്തു
ടങ്ങി. തന്റെ കമിതാവിനെ പിതാവിന്റെ സന്നിധി
യിലേക്കു നയിക്കാൻ അവർ ബദ്ധപ്പെട്ടു. എങ്കിലും തിരു
മനസ്സിലെ അനുവാദം കൂടാതെ അങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ
അവർക്കു ധൈര്യമുണ്ടായില്ല.

ചക്രവർത്തി തന്റെ മഞ്ചത്തിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു.
പ്രഭാതനിയ ഒരു ദീപം ആ മുറിയിൽ കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു.
അദ്ദേഹം വിചാരമഗ്നനെന്നപോലെ കാണപ്പെട്ടു. കുറച്ചു

കാലമായി സുകേശിനിക്കു മനഃസ്വാസ്ഥ്യം ഇല്ലെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് അറിവുണ്ടായിരുന്നു. ഭർത്തുവീരഹമാണ് അതിനു കാരണമെന്നും അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. പല അവസരങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം അവളെ സാന്ത്വനവാക്കുകൾ കൊണ്ട് ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ തിരുമുഖിൽ അവൾ പ്രസന്നവദനയായി ഭാവിക്കും. അവിടെനിന്നും മുങ്ങാതെ വീണ്ടും ഉത്സാഹത്തോടെ കാണ്മാനുണ്ട്. ഈ വസ്തുതയും അറംഗസീബിന് അറിയാമായിരുന്നു. കൃഷ്ണദേവനെ അന്വേഷിക്കാൻ നിയുക്തരായ ദൂതന്മാർ നിരാശരായി തിരിച്ചെത്തിയതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന് ആധി വളർന്നു. തന്റെ വാത്സല്യഭാജനമായ ദാമനപ്പുണ്ണിയാലിന് എന്തെങ്കിലും രോഗം പിടിപെട്ടേയ്ക്കുമോ എന്നുകൂടി അദ്ദേഹം ഭയപ്പെട്ടു. ഇപ്പോഴും അദ്ദേഹം സുകേശിയുടെ സംഗതിതന്നെ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. പരിതഃസ്ഥിതികളെ പാടെ വിസ്തരിക്കണമെന്നുവെച്ചു അദ്ദേഹം ഗാഢമായ ചിന്തയിൽ മുഴുകിയിരുന്നതിനാൽ തന്റെ മുഖിൽ വന്നുനിൽക്കുന്ന സുകമാരിയെ അദ്ദേഹം കണ്ടില്ല. വളരെ നേരമായിട്ടും ചക്രവർത്തി നിശ്ചലനായിരിക്കുന്നതു കണ്ട് അവൾ അദ്ദേഹത്തെ ഇങ്ങനെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തു.

“അമ്മേ!” തിരുമേനി ചിന്തയിൽനിന്നുണർന്നു. തന്റെ മുഖിൽ നിൽക്കുന്നതു സുകേശിനിയാണെന്നറിഞ്ഞ് അദ്ദേഹം അരുളതവിവശനായി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“കണ്ടേത്ത് നീ എന്തു പറഞ്ഞു?”

സുക:—“ഒന്നുമില്ല. ഞാൻ അമ്മേനെ വിളിക്കുകയായിരുന്നു.”

അറംഗം:—“നിന്റെ അച്ഛൻ എവിടെ?”

സുകേ:—എന്റെ അച്ഛൻ അവിടുന്നുതന്നെ. അവിടേക്കേയാണ് ഞാൻ അച്ഛനാ എന്നു വിളിച്ചത്.”

ധീരനായ ആ മുഗൾസമ്രാട്ടിന്റെ നയനങ്ങൾ അശ്രുക്വക്ഷിതങ്ങളായി. ഗൽഗദത്തുൽ ഒരക്ഷരംപോലും ഉച്ചരിക്കാൻ ശക്തനല്ലാതെ അദ്ദേഹം ക്ഷമനേരം കരഞ്ഞു. ഒടുവിൽ തന്റെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന സൗന്ദര്യയാമത്തെ രണ്ടു കൈകൊണ്ടും താങ്ങി എടുത്തു് അവളുടെ മൂലാവിൽ പലവുര ചുവ്വിച്ചു. അനന്തരം അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

കത്തേ! നിന്റെ അച്ഛൻ ഞാനാണെന്നു് നിനക്കു് എങ്ങനെ മനസ്സിലായി?”

സുകേ:—“എന്റെ പ്രിയതമൻ പറഞ്ഞറിഞ്ഞു.”

അറംഗം:—“ആരു! കൃഷ്ണദേവനോ?”

സുകേ:—“അതെ.”

അറംഗം:—“അയാൾ എവിടെ?”

സുകേ:—“ഈ കൊട്ടാരത്തിൽതന്നെ ഉണ്ടു്.”

അറംഗം:—“വേഗം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരൂ. എനിക്കയാളെ കാണണം.”

സുകേ:—“അച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തോടു് ഇപ്പൊഴും വൈരമില്ലേ?”

അറംഗം:—(ആശ്ചര്യസൂചകമായ സ്വരത്തിൽ) “വൈരമോ? എന്റെ പുത്രനോടു് എനിക്കു വൈരമുണ്ടാകുമോ?”

സുകേശിനി വായുവേഗത്തിൽ ആ മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തു കടന്നു. അഞ്ചു നിമിഷം കഴിഞ്ഞു് തന്റെ കമിതാവൊന്നിച്ചു് അവൾ പിതൃസന്നിധിയിൽ തിരിച്ചെത്തി.

മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ച ഉടൻ അദ്ദേഹം ചക്രവർത്തിയെ നമസ്കരിച്ചു. അറംഗസീബ് മഞ്ചത്തിൽനിന്നും ചാടി എഴുന്നേറ്റു കൃഷ്ണദേവനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. തന്റെ പരമശത്രുവായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആ പ്രഭുക്കുമാരൻ, ഇപ്പോൾ അവിടുത്തെ പ്രാണന തുല്യം പ്രിയനായിത്തീർന്നു. അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു:—

“കുമാരാ! നാം തമ്മിലുള്ള ശത്രുത ഇവളെ കണ്ടു നാൾ മുതൽ അസ്തമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി ഈ അരമന നിന്റെ സ്വന്തമാണു കരുതിക്കൊള്ളണം. നിന്നെ കാണണമെന്ന് ഞാൻ വളരെനാളായി ആഗ്രഹിച്ചിരിക്കുകയാണ്. അതിനു പല ശ്രമങ്ങൾ ഞാൻ ചെയ്തിട്ടും വിഫലമായി തീർന്നതേ ഉള്ളൂ. ഇപ്പോൾ ദൈവഗത്യാ നീ വന്നുചേർന്നു. പ്രതാപസിംഹകുമാരനെ ഇവിടെ അയയ്ക്കാൻ ജയപുരം ജാവിന് കല്പന അയച്ചിട്ടുണ്ട്. അവൻ നാളെ ഇവിടെ വന്നുചേരമെന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. ഞാൻ ഒന്നു ചോദിക്കട്ടെ. സുകേശിനി എന്റെ പുത്രിയാണെന്ന് നീ എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു?”

കൃഷ്ണ:—“പ്രഭോ! ഈ എഴുത്തു വായിച്ചാൽ സകലതും തിരുമനസ്സറിയാറാകും.” (എഴുത്തു കൊടുക്കുന്നു)

ചക്രവർത്തി എഴുത്തു വാങ്ങി വായിച്ചുതുടങ്ങി. അതിലെ ഓരോ വരിയും അവിടുത്തെ മുഖത്തു് ഓരോ വികാരത്തെ ഉളവാക്കി. ലേഖനപഠനം അവസാനിച്ചു. തിരുമനസ്സിലെ മുഖം ആകെ ചുവന്ന്, അധരം വിറച്ചു. കണ്ണുകളിൽ ജലം നിറഞ്ഞു. അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്തു:—“ഇതിനെല്ലാം പകരം ചോദിക്കുന്നുണ്ട്. അബ്ദുള്ളായെ ബന്ധനത്തിലാക്കാൻ ഇപ്പോൾ തന്നെ കല്പന

അയയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ജയസിംഹൻ ജയപുരത്തുനിന്നും എവിടെയോ ഓടിപ്പോയിരിക്കുന്നതായി അറിവു കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. എവിടെ ആയിരുന്നാലും അവനെ ജീവനോടെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവരുവാൻ നാം ഉറച്ചു. പ്രതാപസിംഹൻ ഇവിടെ വന്നുചേരട്ടെ. പിന്നീട് വേണ്ട കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാം.” (സുകേശിനിയോട്) “മകളേ! നിന്റെ പ്രാണപ്രിയനെ തിരിയ്ക്കു ലഭിച്ചതുകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള പരമാനന്ദം നിന്റെ മുഖത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. നിന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ എന്റെ ഹൃദയത്തിന് എന്താശ്വാസം നൽകുന്നു എന്നറിയാമോ? നിന്നെപ്പറ്റിയുള്ള ചിന്തയായിരുന്നു ഈയിടെ എന്റെ ഹൃദയമെന്തെ തപിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത്. എന്റെ മനസ്സിന്റെ ഭാരം നീങ്ങി. നിങ്ങളും ഇനി നിങ്ങളുടെ ദാമ്പത്യജീവിതം സുഖമായി കഴിച്ചുകൂട്ടുവിൻ. സൃഷ്ടിച്ചവൻ രക്ഷിക്കട്ടെ.”

കൃഷ്ണ:—“തിരുമേനി! അടിയന്തര സുകേശിനിയും അവിടുത്തെ നിന്ദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അക്കാലത്തു് അവിടുന്ന് അടിയങ്ങളുടെ ശത്രുവാണെന്നു വിചാരിച്ചുപോയതു കൊണ്ടാണു് ഇപ്രകാരം ഒരു അപരാധത്തിനു് ഇടവന്നിട്ടുള്ളതു്. തിരുവുള്ളമുണ്ടായി അടിയങ്ങളുടെ അപരാധം ക്ഷമിച്ചുരുളണം.”

അറാഗ:—“അതിൽ നിങ്ങളെ കുറ്റപ്പെടുത്താനില്ല. ശത്രുക്കളെ ദൂഷിക്കുന്നതു ലോകസ്വഭാവമാണു്. ഞാൻ മൂലം നിങ്ങൾക്കു് എന്തെല്ലാം സങ്കടങ്ങൾ നേരിട്ടു. അതുകൊണ്ടു് അതിനെ വിചാരിച്ചു വേദിക്കേണ്ട. നിങ്ങളുടെ ജീവിതം സൌഖ്യപൂർണ്ണമായി കഴിയട്ടെ.

രാത്രി അതിക്രമിക്കുന്നു. ഇനി നിങ്ങളുടെ നിത്യകർമ്മങ്ങൾക്കായി പോകാം. ഇൗശ്വരൻ രക്ഷിക്കട്ടെ.”

സുകേശിനിയും ഭർത്താവും തിരുമനസ്സിലെ പാദങ്ങളിൽ വീണു. അദ്ദേഹം അശ്രുപരിപൂതനേത്രനായി അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ചക്രവർത്തിയുടെ സന്നിധാനത്തിൽനിന്നും അവർ വെളിയിൽ കടന്നു.

* * * *

പ്രഭാതമായി. ചക്രവർത്തി പ്രാതഃകൃത്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു തന്റെ മണിയറയിലേയ്ക്കു് എഴുന്നള്ളി ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഒരു തവണക്കാരൻ പ്രവേശിച്ചു് ജയപുരമഹാരാജാവിന്റെ ദൂതൻ മുഖംകാണിക്കാനായി കാത്തുനില്ക്കുന്ന വിവരം തിരുമനസ്സറിയിച്ചു.

അറഗ്ഗ:—“വേഗം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരൂ.”

തവണക്കാരൻ പുറത്തു കടന്നു് ഒരു നിമിഷത്തിനിടയിൽ ജയപുരത്തിലെ രാജദൂതനുമായി തിരുമുമ്പിൽ എത്തി. ദൂതൻ ചക്രവർത്തിയെ നമസ്കരിച്ചു.

അറഗ്ഗ:—(തവണക്കാരനോടു്) “നിനക്കു പോകാം.” തവണക്കാരൻ മറഞ്ഞു. (ദൂതനോടു്) “മഹാരാജാവിനു സുഖമല്ലേ?”

ദൂതൻ:—“അടിയൻ; തൃപ്പാദത്തിൽ എത്തിക്കുന്നതിനു് ഒരു തിരുവെഴുത്തു തന്നയച്ചിട്ടുണ്ടു്.” (കിരാതസിംഹന്റെ എഴുത്തു കൊടുക്കുന്നു.)

ചക്രവർത്തി എഴുത്തു വാങ്ങി വായിച്ചു. ആ എഴുത്തിനെ താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

ജയപുരം,

തിരുമനസ്സറിവാൻ,

ജയസിംഹനേയും പ്രതാപസിംഹകുമാരനേയും സന്നിധാനത്തിലേയ്ക്കു് അയച്ചുകൊള്ളണമെന്നുള്ള കല്പന കിട്ടി.

തിരുമനസ്സിലെ ദൂതൻ ഇവിടെ വന്നുചേർന്ന ദിവസം രാത്രിയിൽതന്നെ ജയസിംഹൻ ഈ രാജ്യം വിട്ടിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ കല്പനയുടെ വിവരം എങ്ങിനെയോ അയാൾ കാലക്രമം അറിഞ്ഞിരിക്കാൻ ഇടയുണ്ടു്. ജയസിംഹനെ ബന്ധനത്തിലാക്കാൻ ഉടൻതന്നെ ഇവിടെനിന്നും കിഷ്കന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. അയാൾ ഈ രാജ്യത്തിൽ എങ്ങും ഇല്ല. ഉദയപുരമഹാരാജാവിനെ ശരണംപ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതായി ഇപ്പോൾ അറിവു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ജയസിംഹനെക്കൂടി പിടിച്ചു് തിരുമുന്തിൽ അയയ്ക്കണമെന്നുദ്ദേശിച്ചാണു് ഇതുവരെ താമസിച്ചതു്. ഇനി അയാളെ ഉദയപുരാധീശൻ മുഖാന്തിരം സന്നിധാനത്തിൽ വരുത്തുവാനേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. പ്രതാപസിംഹകുമാരനെ വേണ്ട അകമ്പടിയോടുകൂടി ഇതാ അയയ്ക്കുന്നു. ഇനി വേണ്ട കാര്യങ്ങൾക്കു കല്പന കൊടുത്തു് ദൂതനെ തിരിച്ചയയ്ക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

അവിടുത്തെ വിനീതനായ

സാമന്തൻ

കിരാതസിംഹൻ.

എഴുത്തു വായിച്ചുതീർന്നപ്പോൾ ചക്രവർത്തിയുടെ മുഖത്തു് ഒരു കോപപൂജയ കാണപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ക്ഷണേന അതിനെ അടക്കിക്കൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“പ്രതാപസിംഹകുമാരൻ എവിടെ?”

കുമാരനും അകമ്പടിക്കാരും കൊട്ടാരവാതുക്കൽ നില്ക്കുന്നു. അവർക്കു തിരുമുന്തിൽ വിടകൊള്ളുന്നതിന്നു സമയം ചോദിക്കാൻ അടിയൻ വിടകൊണ്ടതാണു്.

അറംഗം:—“വേഗം പോയി കുമാരനെ മാത്രം ഇങ്ങോട്ടു യയ്യൂ. മറുജീവൻ നാം ആളയയ്ക്കുമ്പോൾ വന്നാൽ മതി.”

ദൂതൻ പോയ ശേഷം അറംഗസീബ് പുളകിതഗാത്രനായി മഞ്ചത്തിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റു മുറിയിൽ അങ്ങോട്ടു മിങ്ങോട്ടും നടന്നുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹമാസകലം വിറയ്ക്കുന്നത് എത്ര പ്രേക്ഷകനും സ്പഷ്ടമായി കാണാമായിരുന്നു. അരനാഴിക കഴിഞ്ഞു പ്രതാപസിംഹകുമാരൻ തിരുമുഖിൽ പ്രവേശിച്ച ചക്രവർത്തിയെ വന്ദിച്ചു. അവിടുന്ന് കുരേനേരം നിന്നിമേഷനായി ആ സുകുമാരശരീരത്തെത്തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നു. ഒടുവിൽ കമ്പിതഗാത്രനായി ആ ബാലനെ എടുത്തു അശ്രുധാരയാൽ അഭിഷേകം ചെയ്തു അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“കുമാരനീന്റെ സഹോദരിയായ സുകേശിനി ഈ അരമനയിൽ തന്നെ ഉണ്ട്. നീ വേഗം അവളെ ചെന്നു കാണണം. അവൾ നിന്നോടു പല വിശേഷങ്ങളും പറയും. ഇനിമേൽ നിന്റെ ഗൃഹം ഈ കൊട്ടാരമാണെന്നു വിചാരിച്ചുകൊള്ളണം. ആരവിടെ?”

ഒരു തവണക്കാരൻ പ്രവേശിച്ചവനോടു,

“ഈ കുമാരനെ സുകേശിനീദേവിയുടെ മുറിയിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി വിട്ടിട്ടു ഡിലർഖാനെ ഉടൻ വരുവാൻ നാം കല്പിച്ചതായി പറയണം.”

“അടിയൻ” എന്നു ചൂരിച്ചുകൊണ്ടു തവണക്കാരൻ മുറിവിട്ടു വെളിയിൽ പോയി.

ഏകദേശം ഒരു നാഴിക കഴിഞ്ഞു ഡിലർഖാൻ പ്രത്യക്ഷനായി ചക്രവർത്തിയെ വണങ്ങിനിന്നു.

അറംഗം:—“ഡിലർ! ജയസിംഹൻ ജയപുരം വിട്ട് ഒളി
 ചോടി ഉദയപുരമഹാരാജാവിനെ ശരണംപ്രാപിച്ചി-
 റിക്കുന്നതായി കിരാതസിംഹന്റെ ഏഴുതു കിട്ടിയി-
 റിക്കുന്നു. ഇനി എന്താണു വേണ്ടതു്?”

ഡിലർ:—“ജയസിംഹനെ വിട്ടുതരാൻ ഉദയപുരമഹാരാ-
 ജാവിനു കല്പന അയയ്ക്കണം.”

അറംഗം:—കല്പന അയച്ചുകൊണ്ടു് എന്തു ഫലം? രാജ-
 സിംഹൻ ഭീരുവല്ല. വിശ്വവിശ്രുതനായ നമ്മുടെ
 പ്രപിതാമഹനെ തൃണവൽഗണിച്ച പ്രതാപസിം-
 ഹന്റെ രക്തമാണു് അയാളുടെ സിരകളിൽക്കൂടി
 ഓടുന്നതു്. നമ്മുടെ കല്പനകൊണ്ടു ഭയപ്പെടുന്നവ-
 നല്ല രാജസിംഹൻ.”

ഡിലർ:—“ഈ വസ്തു അടിയനു് അറിവില്ലായ്കൊ-
 ണ്ടല്ലാ തിരുമനസ്സുണർത്തിച്ചതു്. ആദ്യം സാമോ-
 പായം പ്രയോഗിച്ചുനോക്കിയശേഷം വഴിപ്പെടുന്നി-
 ട്ലുകിൽ പിന്നെ യുദ്ധത്തിനു് ഒരുങ്ങാം എന്നു
 വിചാരിച്ചാണു്.”

അറംഗം:—ശരി. എന്നാൽ നിന്റെ അഭിപ്രായംപോലെ
 നടക്കട്ടെ. രാജസിംഹനു് സന്ദേശം തയ്യാറാക്കിക്കൊ-
 ണ്ടുവരൂ. ഇപ്പോൾത്തന്നെ ദൂതനെ അയയ്ക്കണം.”

ഡിലർമാൻ കല്പന ശിരസാ വഹിച്ചു് സന്ദേശം
 തയ്യാറാക്കാൻ ഉദ്യമിച്ചു. ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ
 ഇംഗിതത്തിനു വിപരീതമായി ജസപന്തസിംഹന്റെ
 പുത്രന്മാരെ അപഹരിച്ചതിനും രാജദ്രോഹിയായ ജയസിം-
 ഹപ്രഭുവിനു് അഭയം കൊടുത്തതിനും ഉടൻ ക്ഷമയാ
 ചനം ചെയ്യണമെന്നും, കൂടാതെ രാജകുമാരന്മാരെയും ജയ-

സിംഹനേയും ഉടൻ ഡൽഹി കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്ക് നായ
ച്ചുകൊള്ളണമെന്നും, ഇതു രണ്ടും സമ്മതമില്ലാത്തവക്ഷം
യുദ്ധത്തിന് ഒരുങ്ങിക്കൊള്ളണമെന്നുമായിരുന്നു സന്ദേശ
ത്തിന്റെ ചുരുക്കം.

അദ്ധ്യായം 13

അവിന്ദലോചനേ അറികിൽവരികോമലേ കരവിന്ദചാരദനേ
തരണാംഗീ എൻജീവതരവിനടെഹലാമന്നം കള്ളിൽ നിൻചാരകപ-
(കലശമതു കരതുന്നേൻ
കരളീലവനവളരണോരഹമ്മതി കളവനഹം സമരേ.

ദിലീപദുർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ട് ഡൽഹി
കൊട്ടാരത്തിലെ ഉദ്യോഗത്തിൽവെച്ച് സുകേശിനിയെകണ്ട
തുവരെയുള്ള സകല കഥകളും കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ ചക്ര
വർത്തിതിരുമനസ്സിലെ സന്നിധാനത്തിൽ ഉണർത്തിച്ചു.
കാമേശ്വരിയുടെ അചഹരണവും, അവൾക്ക് അബ്ദുള്ളാ
ഖാനിൽനിന്നും നേരിട്ട സങ്കടങ്ങളും കേട്ടപ്പോൾ അറംഗ
സീബിനു വളരെ അനുതാപം ഉണ്ടായി. സുകേശിനിയെ
കണ്ട കണ്ണനീർ തോരാതെ കരഞ്ഞു. കാമേശ്വരിയേയും,
അവളുടെ അമ്മയേയും സഹോദരങ്ങളേയും കൊട്ടാരത്തിൽ
വരുത്തണമെന്നും, സുകേശിനി അച്ഛനോടു യാചിച്ചുപേ
ർക്കിട്ടു. അതിനുള്ള അവാഗ്ദാനം അർജ്ജുനയിൽ കൊണ്ടു
വന്നു. കാമേശ്വരിയുടെ സൗന്ദര്യം ഉണങ്ങുകൊണ്ടു്
ആ യുവതി സുകേശിനിക്കു് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടവളായി
ത്തീർന്നു. അറംഗസീബിന്റെ കല്പനപ്രകാരം കാമേശ്വരി
യുടെ കുടുംബത്തിലേയ്ക്കു വേണ്ട സ്ഥാവരവസ്തുക്കൾ ദാനം
ചെയ്യപ്പെട്ടു. നാലഞ്ചു ദിവസം കൊട്ടാരത്തിൽ താമസി

ചുരുക്കം കാമേശ്വരി ഒഴിച്ചുള്ള അവളുടെ കുടുംബാംഗങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു യാത്രയായി. സുകേശി നിയുടെ അപേക്ഷ അനുസരിച്ച് കാമേശ്വരി ചക്രവർത്തിയുടെ അരമനയിൽത്തന്നെ താമസിക്കാൻ നിർബന്ധിതയായി.

പ്രതാപസിംഹകുമാരന്റെ വസതിയായ രാജാമന്ദിരത്തോടു ചേർന്ന് പശ്ചിമഭാഗത്തായി വെള്ളക്കുളിർക്കല്ലു പാകിയിട്ടുള്ള ഒരു പന്ത്രണ്ടു നൂറുനൂറ്റാണ്ടിനുമുമ്പായി പരിപാലിക്കുന്ന നിമ്നലയ അംബരമണ്ഡലത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായ സുപ്തദീപിതസത്തിലെ ചന്ദ്രൻ ആ ചന്ദ്രശാലാവേദിയിൽ പ്രതിബിംബിച്ചു. നേരം രണ്ടു നാഴികയിരുട്ടി. സൂത്രാവ്യമല്ലാത്ത മഞ്ജുനാദത്തിൽ പരസ്പരമുള്ള സല്ലാപത്തിൽ ലയിച്ച് അതിസുന്ദരമായ ഒരു യുവാവും മനോമോഹിനിയായ ഒരു പെൺകിടാവുമാത്രം ചന്ദ്രശാലയിൽ ഇരിക്കുന്നു. ഇവർ പ്രതാപസിംഹരാജകുമാരനും കാമേശ്വരിയുമല്ലാതെ മറ്റൊരാളല്ല. ഇവർത്തമ്മിൽ കണ്ടനാദമുതൽ തങ്ങൾക്കു അതുവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതായ ഒരു ഭാവവികാരം ഇരുവരുടേയും ഉള്ളിൽ കടന്നുകൂടി. ദിനംപ്രതി പ്രവൃദ്ധമാനമായ ഈ ഭാവവികാരമാണ് നാം ഇപ്പോൾ കാണുന്ന ഇവരുടെ രഹസ്യാമാഗമത്തിനു കാരണമായത്.

പ്രതാപസിംഹകുമാരന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്കു കാമേശ്വരി ഉത്തരം പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു നോക്കാതെ പ്രീയാവിനമ്രവദനയായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. തന്റെ പ്രണയപാത്രത്തിന്റെ ഈ സ്ഥിതി ദുസ്സഹമായിത്തോന്നുകയാൽ കുമാരൻ ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“ശ്രീമതി! എന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഭവതി മറുപടി പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും ആ മുഖം ഒന്നു കാണാൻ എന്നെ അനുവദിക്കുന്നില്ലല്ലോ. അതിനു കാരണമെന്തു?”

കാമേശ്വരി തന്റെ മുഖത്തെ ഇഴുപ്പുനാമിപ്പിച്ചു നേത്രാഞ്ചലമാകുന്ന കസുമബാണത്തെ കാമുകനായ യുവാവിന്റെ നേക്കുവച്ചു. അവൾ വീണ്ടും ലജ്ജാവതിയായി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“നിസ്സാരയായ ഇവളുടെ മുഖം കാണുന്നതു തന്നെ അവിടുത്തെയും കുറവല്ലേ? ചക്രവർത്തി തിരുമനസ്സിലെ പുത്രൻ സുന്ദരികളായ അനേകം രാജകന്യകമാരെ ലഭിക്കാൻ വിഷമമില്ലല്ലോ?”

പ്രതാപ:—“പ്രി...എന്നു് (അർദ്ധോക്തിയിൽ വിരമിച്ചിട്ടു്) ക്ഷമിക്കണം. ഞാൻ പ്രിയേ എന്നു വിളിക്കുന്നതിൽ ഭവതിക്കു വിരോധമില്ലേ? ദേവുണ്ടായി ഭവതിയെ അങ്ങിനെ വിളിക്കാൻ എനിക്കു് അനുവാദം തരമോ?”

കാമേശ്വരി:—(മന്ദസ്തംഭിതയായി) “അവിടുത്തെ ഇഷ്ടം പോലെ വിളിക്കാമല്ലോ. അവിടുത്തെ അധരത്തിൽനിന്നും ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു സാബോധനകേൾക്കത്തക്കവണ്ണം എനിക്കു ഭാഗ്യം ഉണ്ടായതിൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.”

പ്രതാപ:—“ഹാ! അപ്പോൾ ഭവതിക്കു് എന്നിൽ പ്രേമം ഉണ്ടു്.”

കാമേശ്വരി:—“ഇല്ലെന്നു് ആരു പറഞ്ഞു? അവിടുന്നു് മഹാപ്രതാപശാലിയായ ഒരു ചക്രവർത്തിയുടെ രാമനപ്പുത്രൻ. എന്തു രാജകുമാരിയും അവിടുത്തെ ഭർതാവായു്

ലഭിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കും. അങ്ങിനെ ഇരിക്കെ ഒരിട്രകലത്തിൽ ജനിച്ച നിസ്സാരയായ ഒരു പെണ്ണിന് അവിടുത്തെ പേരിൽ പ്രേമം ഉണ്ടാകുന്നതിൽ അതിശയിക്കാൻ എന്താണുള്ളത്? എന്നാൽ ഇവളുടെ പ്രണയം അസ്ഥാനത്തിലല്ലയോ എന്നു മാത്രമേ ഇവർക്കു ഭയമുള്ളൂ. എന്നെ അവിടുന്ന് സഹധർമ്മിണിയായി സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ ചക്രവർത്തിതീരുമനസ്സുകൊണ്ട് അനുവാദം തരമോ?"

പ്രതാപ:—“അപ്പൻ എന്റെ ആഗ്രഹത്തിനു വിചര്യമായി പ്രവർത്തിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അവിടുത്തേയ്ക്കു ഭവതിയെപ്പറ്റിവലിയ വാത്സല്യമാണ്. അപ്പന്റെ അനുവാദം ഞാൻ വരുത്തിക്കൊള്ളാം. എനിക്ക് രാജകുമാരിമായിരിക്കാൻ പ്രേമം ഇല്ല. എന്റെ പ്രണയപ്രാർത്ഥന ഭവതി സ്വീകരിച്ചതുകൊണ്ട് എന്റെ ജന്മം സഫലമായി എന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ആ ഓമനക്കയ്യിൽ ഞാൻ ഒന്നു തൊടട്ടെ.”

കാമേശ്വരി ലജ്ജാവതിയായി തന്റെ കരപല്ലവത്തെ കമാരന്റെ ഹസ്തത്തിൽ അർപ്പിച്ചു. പ്രതാപസിംഹൻ ആ സുന്ദരിയെ സ്വവക്ഷോഭേശത്തോടു ചേർത്ത് അവളുടെ ഫാലപ്രദേശത്തിൽ ചുംബിച്ചു. പരസ്പരം പ്രണയബദ്ധമായ രണ്ടു ബാലഹൃദയങ്ങൾ ആ അവസരത്തിൽ അനുഭവിച്ച പരമാനന്ദം വർണ്ണിക്കുന്നതിനെക്കാൾ വായനക്കാർ ഉൾക്കൊള്ളുകയാണു നല്ലത്.

കാമേശ്വരി:—“പ്രാണനാഥ! അവിടുത്തെ മുഖദർശനം ലഭിക്കാൻ ഇവർക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായ നിമിഷമുതൽ ഈ ഹൃദയം അവിടുത്തെ അധീനമായി. എന്നാൽ

എന്റെ കലസ്ഥിതിയെ ഓർത്തുനോക്കിയപ്പോൾ എൻ്റെ റിക്ക വലിയ അധൈര്യമാണുണ്ടായത്. ഒന്നാമത്ത് അവിടുത്തെ ഇംഗിതം അറിയാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത തുകകൊണ്ടുള്ള നിരാശ. രണ്ടാമത്ത് അവിടുത്തെയ്ക്ക് ഇവളിൽ പ്രേമം ഉണ്ടായാലും, നമ്മുടെ വിവാഹത്തിന് അവിടുത്തെ പിതാവും സഹോദരിയും അനുമതി നൽകുമോ എന്നുള്ള സംശയം. ഇവകളാണിത് ഈ സാധുവിനെ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതും. ഇപ്പോൾ എന്റെ നിരാശ നീങ്ങി. ഇനി ഒരു കാര്യം മാത്രമേ തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതൊള്ളൂ.”

പ്രതാപ:—“ഓമനേ! ഭവതി ഒട്ടും പരിഭ്രമിക്കരുത്. നമ്മുടെ വിവാഹത്തിന് അച്ഛൻ നിശ്ചയമായും അനുമതി തരും. പിന്നെയോ, സഹോദരികൾ ഭവതിയോടു വലിയ വാത്സല്യവുമാണ്. അവരുടെ സമ്മതം ലഭിക്കാൻ തീരെ പ്രയാസമില്ല.”

കാമേ:—“എന്തോ? ഈശ്വരവിലാസപോലെ എല്ലാം വരട്ടെ.”

പ്രതാപ:—“സത്യക്കരകൾക്ക് ഈശ്വരൻ നിരാശയ്ക്ക് ഇടയാക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ട് ഭവതി ധൈര്യമായിരിക്കൂ. എന്തെല്ലാമാണ് അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ കഥകൾ?”

കാമേ:—(വേവലുഗാത്രിയായി) “സീഖൻ! അവന്റെ പേരു കേൾക്കുമ്പോൾത്തന്നെ എനിക്കു ഭയമാകുന്നു. ജ്യേഷ്ഠനേയും എനേയും അവൻ എത്രമാത്രം ഉപദ്രവിച്ചു. രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു വൻ ഈവിധം ദുഷ്ടതകൾ ചെയ്യാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടു

ന്നല്ലോ. അവന്റെ നീപമായ ആഗ്രഹം ഞാൻ സാധിച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന് അവൻ എന്നോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഞാൻ അവനെ ഒട്ടധികം അധിക്ഷേപിച്ചു. അവിടുത്തെ സഹോദരിയുടെ ഭർത്താവായ ആ മഹാനഭാവൻ സഹായിച്ചതുകൊണ്ട് ഞാൻ ജീവനോടെ തിരിച്ചുപോന്നു.”

പ്രതാപ:—“അവനെ ബന്ധനത്തിലാക്കി ജയിലിൽ പാറ്റിച്ചിരിക്കുകയാണ്: ഭവതി അറിഞ്ഞില്ലേ?”

കാമേ:—“ദ്രോഹി! അവനു തക്കതായ ശിക്ഷ കൊടുക്കണം.”

പ്രതാപ:—“അവനെ വെറുതെ വിടുമോ? ജയസിംഹപ്രഭുവിനെക്കൂടി പിടികിട്ടിയതിനു മേൽ അവരെ രണ്ടുപേരേയും രാജദ്രോഹക്കുറ്റം ചുമത്തി ശിക്ഷിക്കണമെന്നാണ് അറസ്റ്റന്റെ നിശ്ചയം.”

കാമേ:—“ജയസിംഹപ്രഭു! അദ്ദേഹം അവിടുത്തെ അപ്പൂപ്പന്റെ സഹോദരനല്ലേ?”

പ്രതാപ:—“അതേ! ദുഷ്ടൻ! അറസ്റ്റൻ എനിക്കും സഹോദരിക്കും തരുവാനായി അപ്പൂപ്പനെ ഏല്പിച്ച നാലു ലക്ഷം വരാഹൻ അയാൾ അപഹരിച്ചു. അതിൽ പങ്ക് അബ്ദുള്ളാഖാനും ഉണ്ട്.”

കാമേ:—“ഞാനും കേട്ടു. ജയസിംഹപ്രഭു എവിടെയാണ് അദ്ദേഹം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നത്?”

പ്രതാപ:—“ഉദയപുരത്ത്. അവിടെത്തെ മഹാരാജാവായ രാജസിംഹൻ മഹാധീരനും പ്രസിദ്ധനായ ഒരു യോദ്ധാവുമാണ്. മുകിലചക്രവർത്തിമാർക്കു കീഴടങ്ങാതെ രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിൽ ആ ഒരു രാജകുടുംബം മാത്രമേ ഉള്ളൂ. ജയസിംഹനെ വിടുതരാൻ

അപ്പൻ രാജസിംഹമഹാരാജാവിനു സന്ദേശം അയച്ചിട്ടുണ്ട്. തന്നെ ശരണം പ്രാപിച്ച ഒരാളെ— പ്രത്യേകിച്ചും ഒരു രാജപുത്രനെ—അദ്ദേഹം ആചരണത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഒരു യുദ്ധം കൂടാതെ ജയസിംഹനെ പിടി കിട്ടാൻ പ്രയാസമാണ്. യുദ്ധമുണ്ടായാലും അപ്പൻ ജയിക്കുമോ എന്നുള്ള കാര്യവും സംശയമാണ്.”

കാമേ:—“ഉദയപുരത്തേയ്ക്ക് അയയ്ക്കപ്പെട്ട ദൂതൻ തിരിച്ചുവന്നോ?”

പ്രതാപ:—“ഇല്ല. നാളെ വരുമെന്നാണു കേട്ടത്. മഹാരാജാവിന്റെ മറുപടി എന്തായിരിക്കുമോ? യുദ്ധമെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഭയപ്പെടുന്ന ആളല്ല അദ്ദേഹം.”

കാമേ:—“യുദ്ധമുണ്ടാകുന്നെങ്കിൽ അവിടുത്തേയ്ക്കും പോകേണ്ടി വരുമല്ലോ?”

പ്രതാപ:—“നിശ്ചയമായിട്ടും ഇപ്പൊഴേ ഞാൻ അതിനു സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. നിറുത്തിയുണ്ടെങ്കിൽ ജയസിംഹനെ ഞാൻ തന്നെ ബന്ധിക്കും. അമ്മയുടെ ധനം മുഴുവനും അയാളല്ലേ അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നത്?”

കാമേ:—“അതെ! അതുകൊണ്ട് തീർച്ചയായും പകരംചോദിക്കണം. നേരമാകുന്നു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് നമ്മെ അന്വേഷിക്കും. നമുക്ക് അതിനു മുൻപ് തിരുമുമ്പിൽ ചെല്ലാം.”

പ്രതാപ:—“എന്നാൽ പോകാം.”

* * * * *

നേരം പത്തു നാഴിക പുലർന്നു. അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തി തന്റെ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ ഇരിക്കുന്നു. സമീപത്തു് ഡിലർഖാനം മറ്റു സേനാനികളും കൊട്ടാരത്തിലെ ചില പ്രധാനപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഉണ്ട്.

രാജസിംഹന്റെ മറുപടി വായിച്ചതിൽ രോഷാകലനായി തീർന്ന ചക്രവർത്തി ഉദയപുരത്തെ ആക്രമിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി; അതിനെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാനായി തന്റെ മന്ത്രിമാരെ വരുത്തിയിരിക്കുകയാണ്.

അറംഗം:—“ഡിലർ! രാജസിംഹന്റെ മറുപടിയിൽ അവന്റെ ധിക്കാരം മുഴുവൻ സ്പർശിക്കുന്നു. അവൻ ജയസിംഹനെ വിട്ടുതരുന്നതല്ല. പ്രതാപസിംഹന്റെ രക്തമാണുപോലും അവന്റെ സിരകളിൽക്കൂടി ഓടുന്നതു്. ഇതാ ഈ എഴുത്തു് ഉറക്കെ വായിക്കൂ. എല്ലാവരും കേൾക്കട്ടെ. (എഴുത്തു കൊടുക്കുന്നു) ഡിലർവാൻ തലകനിച്ചു രണ്ടു കയ്യുംനീട്ടി എഴുത്തു വാങ്ങി ഇപ്രകാരം ഉറക്കെ വായിച്ചു്.

ഉദയപുരം,

അറംഗസീബ് പാദുഷാ ഡൽഹിചക്രവർത്തി അവർ കർക്കു് മാഹാരാജാധിരാജ ഉദയപുരമാഹാരാജാ രാജസിംഹൻ എഴുതുന്നതു്,

അയച്ചു സന്ദേശം കിട്ടി. ശരണാഗതപരിത്രാണനമാണു് രാജപുത്രന്മാരുടെ ധർമ്മം എന്ന് അവിടെ അറിയാമല്ലോ. ജയസിംഹൻ നമ്മുടെ രക്ഷയിൽ ഈ കൊട്ടാരത്തിൽതന്നെ താമസിക്കുന്നു. അയാളെ വിട്ടുതരണമെന്ന് ഇപ്പോൾ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഉദയപുരധീശന്മാർ യുദ്ധമെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ ഭയപ്പെടുന്നവരല്ലെന്നുള്ള വാസ്തവം അവിടെ അറിയാമെന്നിരിക്കെ, ഈവിധം ഒരു സന്ദേശം അയച്ചതിൽ നമുക്കു ധാസ്യമുണ്ടാകുന്നു. പ്രതാപസിംഹമാഹാരാജാവിന്റെ രക്തമാണു് നമ്മുടെ സിരകളിൽക്കൂടി ഓടുന്നതെന്ന് എപ്പോഴും ഓർത്തിരുന്നാൽ കൊള്ളാം. ഉദയപുരത്തിലെ കിരീടപതികളുടെ കരബലം മുകിലന്മാർ

അറിഞ്ഞുതുടങ്ങിയിട്ട് കാലം കുറെ ആയില്ലേ? പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുപോലെ പുറപ്പെട്ടുകയേ വേണ്ടു. നാം ഇതാ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു. രാജസിംഹൻ.

എഴുത്തു വായിച്ചുതീർന്ന ഉടൻ അവിടെ കൂടിയിരുന്നവരുടെ മുഖങ്ങളിൽനിന്നും കോപസൂചകമായ ചില ശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെട്ടു. ഡിലർഖാന്റെ ശ്മശാനം വിറയ്ക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“മഹാപ്രഭോ! രാജസിംഹന്റെ ധിക്കാരം അതിരുകവിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അയാളുടെ കരവലം ഒന്നറിയാൻ പുറപ്പെട്ടുകതന്നെ വേണം.”

അറഗ:—“അതിന് ഇനി താമസം വേണ്ട. ഡിലർ, നീതന്നെ സേനാനായകൻ. കൃഷ്ണദേവനും പ്രതാപസിംഹകുമാരനും ഉപസേനാധിപന്മാരായിരിക്കട്ടെ. വേണ്ട സൈന്യവുമകൊണ്ട് ഇന്നുതന്നെ പുറപ്പെടണം. നാമും ഒരു സൈന്യത്തോടുകൂടി പിന്നാലെ പുറപ്പെട്ടുകൊള്ളാം. ഏതു വിധവും ജയസിംഹനെ കയ്യിൽ കിട്ടണം. യുദ്ധത്തിന്റെ അവസാനം എന്തായാലും അതിനെപ്പറ്റി നാം ഇപ്പോൾ ഗണിക്കുന്നില്ല. ജയസിംഹനെ പിടിച്ചാൽ ഉടൻ തിരിച്ചുപോരണം. രാജസിംഹനോടു പകരം ചോദിക്കുന്നതിന് ഇനിയൊരു ഉചിതാവസരത്തെ പ്രതീക്ഷിക്കാം. ഇപ്പോൾ പോ. വിജയം ലഭിക്കും.”

“അടിയൻ” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഡിലർഖാൻ ചക്രവർത്തിയെ വണങ്ങി തിരുമുഖിൽനിന്നു യാത്രയായി. മറ്റുള്ളവരും അവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 14

പ്രഥമം പൃഥ്വീതമജനോടു ചെല്ലുമരേന്ദ്രൻ
പുതനാ തോരദ പൃഥ്വീപലമായ് ചമഞ്ഞിതു.

രാജസിംഹനോടു യുദ്ധത്തിനുള്ള സകല സന്നാഹങ്ങളും കൂട്ടി ചക്രവർത്തി ആജ്ഞാർത്ഥം നഗരത്തിൽ എത്തി താമസമുറപ്പിച്ചു. ഡിലർഖാൻ എൺപതിനായിരം ഭടന്മാർ അടങ്ങിയ ഒരു മഹാസേനയാടുകൂടി രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിലേയ്ക്കു കടന്നു. കൃഷ്ണദേവസിംഹനും, പ്രതാപസിംഹനും ഉപസേനാധിപന്മാരായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു എന്ന് കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇതു കേട്ടാറെ ചക്രവർത്തി സ്വപുത്രനായ അക്ബർ രാജകുമാരനെക്കൂടി ഒരു ഉപസേനാനിയായി നിയമിച്ചു.

ഈ യുദ്ധത്തിൽ രാജസിംഹന്റെ പ്രധാന സഹായിയായി നിന്നിരുന്നതു യോധപുരത്തിലെ മഹാരാണി ആയിരുന്നു. ഉദയപുരം, യോധപുരം എന്നീ രണ്ടു രാജ്യങ്ങളിലേയും സൈന്യങ്ങൾ ഒരുമിച്ച് രാജസിംഹന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ മുകിലന്മാരെ എതിർക്കാൻ സന്നദ്ധരായി. ഡിലർഖാൻ ഉദയപുരത്തിലെ അതിർത്തി കടന്ന് അരവല്ലി പർവ്വതനിരകളോടു സമീപിച്ചു. ഉദയപുരദുർഗ്ഗത്തിന് എട്ടു നാഴികയ്ക്കു കിഴക്കു മാറി അരവല്ലിപർവ്വതനിരയിൽ ഉള്ള ഒരു മലയിടുക്കിൽ വെച്ച് മുഗൾസൈന്യം രാജപുത്രസേനയെക്കണ്ടെത്തി. രണ്ടു പുറവും ഉന്നതങ്ങളായി നിൽക്കുന്ന കുന്നുകളുടെ മുകളിൽ ഉള്ള ഗർഹങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഏകദേശം പതിനായിരത്തോളം രാജപുത്രഭടന്മാർ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ശേഷിച്ച അറുപതിനായിരം യോദ്ധാ

കുറേ മുക്തിലന്മാരോട് നേരിടാൻ മലയിടുക്കിന്റെ പശ്ചിമ
ഭാഗത്തിൽ അണിനിരന്നു.

ഡിലർഖാനും സേനയും മലയിടുക്കിന്റെ പൂർവ്വഭാഗ
ത്തിൽ എത്തി. അക്ബർരാജകുമാരന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ
എഴായിരം ഭടന്മാരെ അവിടെ നിർത്തിയിട്ട് ശേഷിച്ച
സേനയുമായി പരിചിതനായ ആ സേനാനായകൻ മല
യിടുക്കിലേയ്ക്കു പ്രയാണം ചെയ്തു. രാജപുത്രസേന സമീപ
ത്തെവിടെയെങ്കിലും പാളയമുറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നറിവാ
നായി ചില ചാരന്മാരെ ഡിലർഖാൻ മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ അ
യച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അവർ മലമുകളിൽ ഉള്ള മറ്റൊരു
മാറ്റത്തിൽക്കൂടി ഗ്രന്ഥമായി ഉദ്ദേശത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി
നടന്നു. ഇതിനിടയിൽ രാജപുത്രസേന ദൈവഗത്യാ അവ
രുടെ കണ്ണിൽപ്പെടാതെയാണു് പ്രസ്തുത മലയിടുക്കിൽ
എത്തിയതു്: ചാരന്മാരുടെ ആഗമനത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചി
രുന്ന മുഗൾസേനാനി അവർ വന്നുകാണായ്കയാൽ അക്ഷ
മനായി മുന്നിൽ കണ്ടു വഴിയേതന്നെ ഉദ്ദേശമുറപ്പിൽ
എത്തുവാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. തന്റെ പ്രയാണമദ്ധ്യേ
ശത്രുക്കൾ മലഞ്ചരിവിൽ ഉള്ള കാടുകളിൽ ഒളിച്ചിരുന്തു്
തന്നെയും ഭടന്മാരെയും ഉപദ്രവിക്കുന്നതിൽ അവരെ
എതിർക്കാനായിട്ടായിരുന്നു അക്ബർ രാജകുമാരന്റെ
നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു ചെറിയ സേനയെ മുൻപറഞ്ഞവിധം
ആ ബുദ്ധിമാനായ മുഗൾസേനാനി സന്നദ്ധമാക്കിയിരു
ന്നതു്.

അതിദീർഘമായി വക്രഗതിയിൽ കിടന്നിരുന്ന ആ
ഗിരിമാർഗ്ഗത്തിന്റെ പശ്ചിമസീമയോടടുത്ത സമയത്താ
യിരുന്നു മുക്തിലന്മാർ രാജപുത്രന്മാരെ കണ്ടതു്. സ്വഭട-

നാഷണൽ സ്വതന്ത്രമായി പോരാടാൻ സൗകര്യമില്ലാത്ത ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ച് ശത്രുവിനാൽ മാർഗ്ഗനിരോധം ചെയ്തപ്പോഴായി കണ്ടുപിടാൻ ഡിലർവാൻ അല്പം ഒന്നു പരിഭ്രമിച്ചു. എന്നാൽ പിൻതിരിയുന്നത് അപായകരമായിക്കണ്ടതിനാൽ യുദ്ധം ചെയ്യാൻതന്നെ അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. അനന്യസാധാരണമായ പ്രാഗത്ഭ്യത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം സ്വസൈന്യത്തിൽ വ്യക്തനിർമ്മാണം ചെയ്തു. ഇരുപക്ഷത്തുനിന്നും സമരത്തിനുള്ള ആജ്ഞ പുറപ്പെടുവിക്കാനും മുക്തിനേരം മുക്തിനേരം തമ്മിലേറും.

പിന്നീടുണ്ടായ യുദ്ധം അതിഭയങ്കരമായിരുന്നു. പ്രാണനിൽ ഭയമില്ലാത്ത രാജപുത്രസാദികൾ തങ്ങളുടെ അശ്വങ്ങളെ തപരിതഗതിയിൽ നയിച്ച് മുഗൾസൈന്യത്തിന്റെ ഭക്ഷണപാർഷ്ണിയെ ഭേദിച്ചു. മുസ്ലിംസൈന്യം രതിനഭിന്നമായി. രാജപുത്രന്മാർ തങ്ങളുടെ അസിലർയെ ഇളക്കി മഹമ്മദീയഭടന്മാരെ അരിഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഈ സഹോദര ക്രിയ ഏകദേശം അഞ്ചു മണിക്കൂർനേരം നിലനിന്നു. മുഗൾ സേന മുക്കുച്ചു ഒടുങ്ങി. ഈ ദുരവസ്ഥ കണ്ടു ഡിലർവാൻ തന്റെ ഭടന്മാരെ പിൻതിരിച്ച് അതിശീഘ്രഗതിയിൽ പലായനം ചെയ്തു. ആയോധനത്തിൽ ഓടുന്നവരെ എതിർക്കുന്നത് തങ്ങളുടെ പൗരോഷത്തിന് പേതന്നതല്ലെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ ഈ നേരായ ആ ക്ഷത്രിയഭടന്മാർ ശത്രുക്കളെ പിൻതുടരാൻ ഉദ്യമിച്ചില്ല.

നേരം അഞ്ചു നാഴിക ഇരുട്ടി. യുദ്ധത്തിൽ അതിലജ്യാകരമായ പരാജയം സിദ്ധിച്ച മുഗൾസേനാനി യുദ്ധം കണത്തിൽ നിന്നും രണ്ടു നാഴിക കിഴക്കുള്ള ഒരു വനത്തിൽ പാളയമുറപ്പിച്ചു. തന്റെ ജീവിതത്തിൽ ആദ്യമായി

നേരിട്ട ഈ തോൽവിയെ പരിഹരിക്കാൻ എന്താണു മാറ്റം എന്നുള്ള ചിന്തയിൽ ഡിലർഖാന്റെ മനസ്സു വ്യാകുലമായി. തന്റെ കീഴിൽ അപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന ചെറിയ സൈന്യവുമായി രാജപുത്രന്മാരെ ഒരിക്കൽക്കൂടി രണാങ്കണത്തിൽ നേരിട്ട് നഷ്ടമായ തന്റെ അഭിമാനത്തെ വീണ്ടെടുക്കാമെന്ന് അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ രാജപുത്രസേനയുമായി മുൻപുള്ള പരിചയം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹത്തിൽ നിന്നും അദ്ദേഹത്തെ നിവൃത്തനാക്കി. അതിനാൽ ഡൽഹിയിൽനിന്നും കൂടുതൽ സൈന്യം വന്നു ചേരുന്നതുവരെ ക്ഷമിക്കാമെന്നുദ്ദേശിച്ച് ആ രാത്രി ആവനത്തിൽതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

രാജസിംഹനുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ മുഗൾസേനാനിക്ക് അപമാനകരമായ പരാജയം സിലിച്ചു എങ്കിലും രാജപുത്രന്മാരിൽ ചിലരെ തടവുകാരായി പിടിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചു. ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഉദയപുരമഹാരാജാവിന്റെ സ്വാലനായ വിക്രമസിംഹൻ എന്ന രാജകുമാരനും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം സന്ദരനും ധീരനും മഹാപരാക്രമിയും ആയ ഒരു യുവാവായിരുന്നു. പ്രഥമദർശനത്തിൽതന്നെ അക്ബർ രാജകുമാരൻ ഈ യുവാവിന്റെ ചേരിൽ അതിയായ വാത്സല്യം തോന്നി. അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ അവർ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരായി. ഡിലർഖാന്റെ അനുമതിയോടുകൂടി വിക്രമസിംഹൻ അക്ബർ രാജകുമാരന്റെ സഹചാരിയായിത്തീർന്നു.

അക്ബർകുമാരന്റെ കൂടാരത്തിൽ പ്രദയേറിയ ഒരു ദീപം കത്തുന്നുണ്ട്. തറയിൽ വിരിച്ചിട്ടുള്ള രണകുടബലു

ത്തിൽ ഇരുന്ന് വിക്രമസിംഹനും ചക്രവർത്തിയുടെ പുത്രനും തമ്മിൽ സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

“അക്ബർ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ കാലത്തു” അദ്ദേഹം രാജപുത്രന്മാരുമായി വലിയ മൈത്രിയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടി. അവിടുത്തെ വിജയത്തിനു മുഖ്യകാരണം രാജപുത്രന്മാരിൽനിന്നും ഉണ്ടായ സഹായമായിരുന്നു. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, രാജപുത്രന്മാർ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ നിന്ദാഗർഭമായ ഹാസത്തിനു പാത്രമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു” എന്ന് തന്റെ സംഭാഷണത്തെ തുടർന്നുകൊണ്ടു് വിക്രമസിംഹൻ പറഞ്ഞു.

അക്ബർ:—“അച്ഛൻതിരുമനസ്സിലെ ഈ നയം സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ അധഃപതനത്തിനു ഹേതുവാകും എന്ന് ഉള്ളതിനു സംശയമില്ല. അവിടുത്തെയ്യ്ക്ക് ഹിന്ദുമതത്തോടുതന്നെ വലിയ വെറുപ്പാണ്. ഏതുവിധവും ഹിന്ദുക്കളെ താഴ്ന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ സന്തോഷമാണ്. അവിടുന്ന് ഇപ്പോൾ ഭരിക്കുന്ന സാമ്രാജ്യം രാജപുത്രരകൃതത്തിൽ മുട്ടിച്ചുതാണെന്ന് അവിടുന്ന് ഓർക്കുന്നില്ല. കാഴ്ചയിൽ മഹാനായ അക്ബർ ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് നാടുവാണിരുന്നപ്പോൾ സാമ്രാജ്യം എത്ര സമാധാനപരമായി കഴിഞ്ഞു. രാജപുത്രവീരന്മാരായിരുന്നു അവിടുത്തെ വിശ്വസ്തമന്ത്രിമാർ. രാജാ മാനസിംഹൻ അവിടുത്തെ വലതു കയ്യായിരുന്നു. അവിടുന്ന് പോകുന്നിടത്തെല്ലാം വിജയലക്ഷ്മി അവിടുത്തെ പിൻതുടന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ രാജപുത്രന്മാരുടെ സഖ്യംകൊണ്ടു് അവിടുന്ന് സകലതും സാധിച്ചു. അനശ്വരമായ

യശസ്സും സമ്പാദിച്ചു. ഇതാ ഇപ്പോൾ അച്ഛൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അതെല്ലാം നശിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങുന്നു.”

വിക്രമ:—“ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ സഹായംകൂടാതെ ഒരു ഡൽ ഹീചക്രവർത്തി സാമ്രാജ്യത്തെ വിജയകരമായി ഭരിക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നത് വെറും മൂഢതപമല്ലേ? അവിടുത്തെയ്ക്കു നല്ല ബുദ്ധി തോന്നാത്തതിൽ ഞാൻ പരിതപിക്കുന്നു.”

അക്ബർ:—“എന്തു ചെയ്യാം! ഗുണദോഷിച്ചാൽ കേൾക്കുന്ന ആളല്ല അദ്ദേഹം. ഇത്രയും മതഭ്രാന്തു പിടിച്ച ഒരു മനുഷ്യനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. മഹമ്മദീയന്മാർ ഒഴിഞ്ഞു് മറുജാതിക്കാരും ജീവനുള്ളവരല്ലെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിചാരം. എന്തു കടുംകൈകളാണ് അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളതു്. എത്ര രാജപുത്ര വീരന്മാരെ അദ്ദേഹം ചതിയിൽ കൊലപ്പെടുത്തി!”

വിക്രമ:—“സിംഹാസനം ലഭിക്കാൻ വൃദ്ധനായ പിതാവിനേയും സഹോദരന്മാരേയും നിർദ്ദയം വധിച്ച അദ്ദേഹത്തിന് മറുജാതിക്കാരെ കൊല്ലുന്നതിനു മടിയുണ്ടാകുമോ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാനം എങ്ങിനെയായിരിക്കുമെന്നുപോലും അദ്ദേഹം ആലോചിക്കുന്നില്ല. അവിടുന്ന് (അക്ബർ) ചക്രവർത്തിയായി വന്നെങ്കിൽ എത്ര നന്നായിരുന്നു. അവിടുത്തെയ്ക്കു് രാജപുത്രന്മാരുടെ സഹായം പൂർണ്ണമായി ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു.”

അക്ബർ:—“ചക്രവർത്തിയാകാൻ എനിക്കു് എങ്ങിനെ സാധിക്കും? അച്ഛൻതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് നാടുനീക്കി

യാലും എന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്മാർ രജു പേരുണ്ട്. മുത്ത
ആൾക്ക് അല്ലാതെ കിരീടം ലഭിക്കുമോ?"

വിക്രമം:—“ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ ജ്യേഷ്ഠന്മാരും വൃദ്ധ
നായ പിതാവും ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അവിടുത്തെയ്ക്കു
കിരീടം എങ്ങിനെ കിട്ടി. പിതൃഭക്തിയും സഹോദര
വാത്സല്യവും അന്ന് എവിടെപ്പോയിരുന്നു. ചക്രവ
ർത്തിപദം ലഭിച്ചതിൽ പിന്നീട് അദ്ദേഹം പ്രജകളെ
ഏതെല്ലാം വിധത്തിൽ ഉപദ്രവിക്കുന്നു. അദ്ദേഹ
ത്തിന്റെ പ്രജകളിൽ ഭൂരിഭാഗവും ഹിന്ദുക്കളാണ്.
മഹമ്മദീയർ ഒഴിച്ചു (അതിലും സുന്നിചിദാഗക്കാർ)
മറുക്കുവരായും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രജകളല്ലെന്ന
ല്ലേ അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അവരുടെ
നേരെ എന്തു ക്രൂരത്വവും ചെയ്യുന്നതിന് അദ്ദേഹം
മടിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണ
കാലം മുഴുവനും പ്രജകൾ കണ്ണുനീരിൽ മുങ്ങിക്കഴി
കഴയ ഉള്ളു. രാജപുത്രന്മാർ ഇനി അദ്ദേഹത്തിന്
യാതൊരു സഹായവും ചെയ്യുന്നതല്ല.”

അക്ബർ രാജകുമാരൻ ചിന്തയിൽ മുഴുകിയവൻ
എന്നപോലെ കുറച്ചുനേരം ഒന്നും മിണ്ടാതെ ഇരുന്നു.
ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:

“ഈ ദർശനം നീങ്ങാൻ എന്തു ചെയ്യണമെന്നാണ്
അവിടുത്തെ അഭിപ്രായം?”

വിക്രമം:—“ചക്രവർത്തിയെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കണം.”

അക്ബർ:—“അതിന് ആർക്കു ശക്തിയുണ്ട്?”

വിക്രമം:—“ദൈവമുള്ള ഏവനും അതിനു ശക്തനായി
ത്തീരും. അതിലേയ്ക്കു ബാധകമാകുന്നതായി ഇറങ്ങുന്ന

ഒരുവനെ ഹിന്ദുക്കൾ ഏല്പാവതം ഐക്യമത്യന്തോടെ സഹായിക്കും. അതിലേയ്ക്കു സർവ്വമാ യോഗ്യൻ അവിടുനാനെന്നാണ് എന്റെ വിചാരം.”

അക്ബർ:—(മന്ദമാസത്തോടെ) “ഞാൻ അച്ഛനോടു പിണങ്ങണമെന്നാണോ അവിടുന്ന് പറയുന്നതു്?”

വിക്രമ:—“ഇപ്പോഴത്തെ ഭരണവൈകല്യങ്ങൾ നീക്കി രാജ്യത്തിൽ സമാധാനവും ഐക്യവും വർദ്ധിക്കണമെന്ന് അവിടുന്ന് വിചാരിക്കുന്നു എങ്കിൽ ചക്രവർത്തിയോടു പിണങ്ങുകതന്നെ വേണം. അച്ഛനെ ബന്ധനത്തിലാക്കി സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്ത ഒരാൾക്ക് സ്വപുത്രനിൽനിന്നും പിതൃഭക്തിയെ പ്രതീക്ഷിക്കാൻ അവകാശമില്ലെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.”

അക്ബർ:—“ആകട്ടെ, ഞാൻ അവിടുന്ന് പറയുമ്പോലെ ചെയ്യാം. രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിലെ സകല മഹാരാജാക്കന്മാരുടേയും സഹായം എനിക്കു ലഭിക്കത്തക്കവണ്ണം അവിടുന്ന് യത്നിക്കുമോ?”

വിക്രമ:—“എന്റെ ഈ ഖഡ്ഗത്തേ റൊട്ടു് ഞാൻ സത്യം ചെയ്യുന്നു. അവിടുത്തെയ്ക്കു സകല രാജപുത്ര മഹാരാജാക്കന്മാരുടേയും ഹൃദയപൂർവ്വമായ സഹായം ലഭിക്കാൻ ഞാൻ പരിശ്രമിക്കും.”

അക്ബർ:—“കിരാതസിംഹൻ അച്ഛനെ സഹായിക്കാതിരിക്കുമോ?”

വിക്രമ:—“കിരാതസിംഹൻ ഭീരുവാണ്. ബലമുള്ള പക്ഷത്തു് അപ്പൻ ചേരും. ഇല്ലെങ്കിൽ ഭീഷണകൊണ്ടു് അവനെ പാട്ടിലാക്കാം. അതു ഞാൻ ഏറ്റെടുക്കും. അന്യസീബിനെ ബന്ധനത്തിലാക്കിയാൽ ഉടൻ

അവിടുത്തെ ചക്രവർത്തിയായി അഭിഷേകം ചെയ്യാം. വിശ്വപിത്രതനായ അക്ബർ ചക്രവർത്തിയെക്കാൾ പ്രതാപത്തോടുകൂടി അവിടുത്തെ യുദ്ധഭാരതസാമ്രാജ്യം ഭരിക്കാം. രാജപുത്രന്മാരോടു നേരിടാൻ ഇന്ന് ഈ ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ ആരുമില്ലെന്ന് അവിടുന്ന് ധരിക്കണം. കണ്ടിടേല്ല ഡിലർഖാൻ പറ്റിയ അപമാനം? ഒരു യുദ്ധത്തിലെങ്കിലും അയാൾ പരാജയമെന്നത് അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ? രാജപുത്രന്മാരോടുത്തുപോലും അയാളുടെ യുദ്ധവൈദഗ്ദ്ധ്യം അസ്തമിച്ചു. രാജസിംഹനെ ജയിക്കാമെന്നുള്ള ആശംസ സ്ഥാനത്തിലാണ്.”

അക്ബർ:—“അവിടുത്തെ അഭിപ്രായം പോലെ ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കാം. നമുക്ക് രാജസിംഹമഹാരാജാവിനെ കാണാൻ എന്താണു മാർഗ്ഗം? ഡിലർഖാൻ യാതൊരു സംശയവും ജനിക്കരുത്.”

വിക്രമ:—“അതിന് ഞാൻ ഒരുപായം ഉണ്ടാക്കാം. ജയസിംഹനെ ബന്ധിക്കണമെന്നല്ലെ ചക്രവർത്തിയുടെ ആഗ്രഹം?”

അക്ബർ:—“അതേ.”

വിക്രമ:—“എന്നാൽ എന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി ആകാശം ഗ്രസ്തമായി എടുപ്പത്തിൽ സാധിക്കാമെന്ന് ഡിലർഖാനെ ധരിപ്പിച്ച ശേഷം അതിലേയ്ക്ക് ഒരു ചെറിയ സൈന്യവുമായി പോകുന്നതിന് അനുമതി തരണമെന്ന് അയാളോടു അപേക്ഷിക്കണം. അയാൾ അതിന് അനുവദിക്കും. അവിടുത്തെ നേതൃത്വത്തിൽ ഉള്ള ഭടന്മാരോടു കൂടി നമുക്ക് ഇവിടെ

നിന്നു പോയി രാജസിംഹമഹാരാജാവിനേ കണ്ട് അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാം. അക്ബർ:—“അതു ശരിയാണ്. നാളെക്കാലത്തു നമുക്കു ഡിലർഖാനെ കാണാം. നേരം അതിക്രമിച്ചു. നമുക്ക് ഉറങ്ങാം.”

അദ്ധ്യായം 15

അറിവില്ലാത്തൊരു മകനെ ലാഭിച്ചി-
ട്ടറിവുള്ളൊരു തീ കരകെണം വന്നു.

ഡിലർഖാന്റെ അനുമതിയോടുകൂടി അക്ബർരാജകുമാരനും വിക്രമസിംഹനും, ജയസിംഹനെ ഖണ്ഡിക്കുന്നെള്ള ഭാവത്തിൽ ഉദയപുരത്തേയ്ക്കു യാത്രയായി. രാജകുമാരന്റെ ആജ്ഞാകരമായ ഏഴായിരം മുകിലഭടന്മാരും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. ഉദയപുരടുറ്റത്തിനു ഒരു നാഴിക വടക്കുള്ള ഒരു മരുപ്രദേശത്തു് അക്ബർ രാജകുമാരൻ സേനാനിവേശം ചെയ്തു. അനന്തരം മഹാരാജാ രാജസിംഹന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു് വിക്രമസിംഹനെ ദൂതനായി നിയോഗിച്ചു.

മുഗൾസേനയുടെ ദയനീയമായ പരാജയത്തെപ്പറ്റി കേട്ടു് മുകിലചക്രവർത്തി വിഷാദാക്രാന്തനായി കുറച്ചുനേരം ഒന്നും മിണ്ടാതെ ഇരുന്നു. ഒടുവിൽ തന്റെ ഉപസേനാധിപനായ ഖാൻജഹാനെവിളിച്ചു് ഇപ്രകാരം അരുളിച്ചെയ്തു.

“ഖാൻ! ഡിലർ അതിനിപുണനായ ഒരു യോദ്ധാവും സൈന്യനേതാവും ആണെന്നാണ് നാം വിചാരിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ...”

നന്മ. നമ്മുടെ വിശ്വാസം ഇപ്പോൾ അബലമായി
 എന്നു നമുക്കു തോന്നുന്നു. രാജസിംഹനോടുത്തപ്പോൾ
 അവന്റെ വീയ്യമെല്ലാം പറന്നുപോയി. അവന്റെ സമര-
 കൗശലം ഇപ്പോൾ എവിടെ? നമ്മുടെ സൈന്യത്തിൽ
 മുക്കാൽ ഭാഗവും ചൈത്താനാരായ ആ രാജപുത്രഭടന്മാ-
 രുടെ ആയുധങ്ങൾക്കു് ഇരയായി എന്നു് ഭൂതൻ പറയുന്നു.
 കഷ്ടം! എന്തു ചെയ്യാം. നമ്മുടെ വിശ്വസ്തുത്വം! മഹാ-
 പരാക്രമി! അവൻ മരിച്ചുപോയല്ലോ. അവനുണ്ടായിരുന്നു
 എങ്കിൽ നമുക്കു് ഈ അപമാനം നേരിടുന്നതല്ലായിരുന്നു.
 ആരെപ്പറ്റിയാണ് നാം പറയുന്നതു് എന്നു് നിനക്കു
 മനസ്സിലായോ?"

ഖാൻ:—“കല്പിച്ചു് അരുൾചെയ്തു് മീർജാലച്ചെപ്പറ്റി
 യാണെന്നു് അടിയന്റെ പഴമനസ്സിൽ തോന്നുന്നു.”

അറാഗ:—“ആതേ, അവനെ നാം ബാഗാൾ സ്ഥാനപതി
 യായി നിയമിച്ചതേ അബലം. ആസാമിലെ കാട്ടു
 കള്ളന്മാരെ അമർത്തുവാൻ അവൻ ശ്രമിച്ചു. ദുഃനക-
 ദിവസം അവനു് വൻകാടുകളിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടി
 വന്നു. ആ യുദ്ധയാത്രയിൽ അവൻ അനുഭവിച്ച
 കഷ്ടതകൾക്കു് അതിരില്ല. അതിന്റെ ഫലമായി
 ഞാൻ അവനു ചെട്ടെന്നു മരണം നേരിട്ടതു്. അവന്റെ
 സഹായം ഇല്ലാതിരുന്നു എങ്കിൽ നാം ഇന്നു് ഈ
 സ്ഥാനത്തു് ഇരിക്കയില്ലായിരുന്നു.”

ഖാൻജഹാൻ:—“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചതു് ശരി
 യാണു്. എന്നാൽ ഡിലർഖാനെ കുറും പറഞ്ഞിട്ടു
 കായ്കമില്ല. മീർജാലതന്നെ ആയിരുന്നാലും രാജസിം-
 ഹനോടു നില്ക്കുമോ എന്നുള്ള കായ്കും സംശയമാണു്.

ഉദയപുരയിശ്വന്മാർ പരമ്പരയാ രണശൂരന്മാരാണ്. ശത്രുവിനു കീഴടങ്ങുക എന്നുള്ളത് അവർ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഡിലർഖാൻ രാജസിംഹനാടു തോറ്റതിൽ അതുകൊണ്ടുണ്ടായതല്ല.”

അറാഗ്:—“കഷ്ടം നമുക്കു വളരെ മാനഷ്യമായി. ഈ യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. ആലോചിക്കാതെ എടുത്തു ചാടിയത് അബദ്ധമായി. വല്ലാഹിയാജയസിംഹനെ കയ്യിൽ കിട്ടിയാൽ മതിയായിരുന്നു. ചതിയാലെങ്കിലും അവനെ തടവുകാരനായി പിടിക്കണം. അതിനേക്കു മാറ്റമാണുള്ളതു്?”

ഒരു ദൂതൻ പ്രവേശിച്ചു വിവർണ്ണവദനനായി ചക്രവർത്തിയെ വണങ്ങി നില്ക്കുന്നു.

അറാഗ്:—“എന്തെടാ വിവർണ്ണം?”

ദൂതൻ:—“അകബർ മഹാജാതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ശത്രുപക്ഷം ചേർന്നതായി തിരുമനസ്സറിയിക്കാൻ പടനായകൻ സാഹേബ് കല്പിച്ചയച്ചു.

അശനിപാതത്താൽ എന്നപോലെ ചക്രവർത്തി ഒന്നു വിറച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം വിളറി. ദേഹമാസകലം വിയർത്തു. മഞ്ചത്തിൽ ചാരി അദ്ദേഹം കുറച്ചുനേരം നിശ്ചലനായിരുന്നു. ഒടുവിൽ പണിപ്പെട്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ഖാൻ, നമുക്ക് ഇപ്പോൾ കഷ്ടകാലമാണ്. നമ്മുടെ പ്രാരംഭങ്ങളെല്ലാം പരാജയത്തിലാണു കലാശിക്കുന്നത്. അപമാനകരമായ ഒരു വിപത്തു്. അതിനേക്കു നമ്മുടെ പുത്രന്റെ പിതൃദ്രോഹി ഹാ ഇതെങ്ങിനെ സഹിക്കും? നമ്മുടെ വാത്സല്യഭാജനമായ പുത്രൻ

അവൻ നമുക്കെതിരായി പ്രവർത്തിക്കുമെന്ന് സപ്തത്തിൽ ചോലും വിചാരിച്ചുതല്ല. ഇനിയെന്നാണു ചെയ്യേണ്ടത്.”

ഖാൻ:—“അവിടുന്ന് ഇങ്ങനെ നിരാശയ്ക്കു വശംവദനാകരുത്. അക്ബർ രാജകുമാരനെ ശാസിച്ചു ഇപ്പോൾതന്നെ ഒരു തിരുവെഴുത്തു കല്പിച്ചയയ്ക്കണം. അവിടുത്തെ മറുപടി വന്നതിനു മേൽ അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കാം. അതിനകം ഡിലർഖാനെ തിരിച്ചു വിളിക്കയും വേണം.”

അറംഗ:—ഏതായാലും ജയസിംഹനെ പിടികൂടാതെ ഈ ഉദ്യമത്തിൽനിന്നും നാം പിന്മാറുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ട് ഡിലർഖാനെ ഇപ്പോൾ തിരിച്ചു വിളിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നമുക്ക് സേനയുമായി അങ്ങോട്ടു തിരികാം. നമ്മുടെ പുത്രൻ നമ്മുടെ ശാസനയ്ക്കു വഴിപ്പെട്ടില്ലെങ്കിൽ തന്ത്രത്തിൽ അവനേയും ജയസിംഹനേയും കയ്യിലാക്കണം.”

ഖാൻ:—“കല്പനപോലെ. എന്നാൽ കുമാരൻ തിരുവെഴുത്തു തയ്യാറാക്കണം.”

ചക്രവർത്തി സപ്തസ്തത്തിൽ പുത്രൻ താഴെ പറയും പ്രകാരം ഒരു ലേഖനം തയ്യാറാക്കി.

ആജ്ഞാർ,

നമ്മുടെ വാത്സല്യഭാജനമായ പുത്രൻ,

രാജദ്രോഹികളായ രാജപുത്രന്മാരെ തോല്പിച്ചു നമ്മുടെ അടിമകളാക്കാനായിട്ടാണ് നാം നിന്നെ നിയോഗിച്ചയച്ചത്. എന്നിട്ടു നീ നമുക്കു തീരാത്ത അപമാനം വരുത്തിവെച്ചുകൂടാതെ ഇപ്പോൾ ശത്രുക്കളുമായി യോജിച്ച് നമുക്കു വിപരീതമായി അവരെ സഹായിക്കാൻ ഉദ്യമിച്ചിരിക്കുന്നതായി കേൾക്കുന്നു. നീ ദുർമ്മാർഗ്ഗത്തിൽ ചരി

ക്കുന്നത് നമുക്ക് ഒട്ടും സഹിക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ പുത്രന്മാരിൽ എല്ലാരിലും വെച്ച് ഓമനയായിട്ടാണ് നാം നിന്നെ വളർത്തിയത്. നമ്മുടെ അന്ത്യകാലത്ത് നിന്നെ ചക്രവർത്തിയായി അഭിഷേകം ചെയ്ത് നിന്റെ മടിയിൽ കിടന്നു മരിക്കണമെന്നാണ് നമ്മുടെ ആഗ്രഹം. കഷ്ടം! ഉഗ്രപ്രായന്മാരായ ചൈത്താനാരോടു ചേർന്ന് സ്വപിതാവിനെ വഞ്ചിക്കാൻ തുടങ്ങുന്ന നിനക്ക് ദീർഘദൂര്യുടെ അനുഗ്രഹം ഒരിക്കലും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഇഹലോകം വെടിഞ്ഞാൽ നീ ശപിക്കപ്പെട്ടവനായി ചിരകാലം നരകത്തിൽ കിടന്നു കഴിയപ്പെടും. നിന്റെ അപരാധങ്ങളെല്ലാം ക്ഷമിച്ചു നാം നിന്നെ തിരിയെ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം. നിന്നെ പ്രാണനിർവിശേഷം സ്നേഹിക്കുന്ന പിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹം ലഭിച്ചു പാപഹീനനായിത്തീരുക. നാം ഇന്നുതന്നെ ഇവിടെ നിന്നും തിരിച്ചു ഡിലർഖാനും ഒരുമിച്ചു ഉദയപുരത്തേക്കു പുറപ്പെടുന്നുണ്ട്. നമ്മെ എതിരേറു നമ്മുടെ വാത്സല്യപൂർവ്വമായ ആലിംഗനത്തെ അനുഭവിക്കാൻ നീ സന്നദ്ധനായി നില്ക്കുക.

അറംഗസീബ് പാദുഷാ.

ലേഖനം തയ്യാറാക്കി ഭൂതൻവശം ഏല്പിച്ചു അവനെ അയച്ചുശേഷം ചക്രവർത്തി ഒരു മഹാസൈന്യവുമായി ഉദയപുരത്തേക്കു തിരിച്ചു.

നേരം പതിനഞ്ചു നാഴിക ഇരുട്ടി. കമനീയമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു കൂടാരത്തിൽ അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തി സിംഹാസനസ്ഥനായി ഇരിക്കുന്നു. ലജ്ജാനന്ദ്രവനായ ഡിലർഖാൻ മുകളിൽമണ്ണനായി സമീപത്തു നില്ക്കുന്നുണ്ട്. കൃഷ്ണദേവൻ, ഖാൻജഹാൻ മുതലായ സേനാ

നികളം ഫാജരണ്ട്. അക്ബർ രാജകുമാരന്റെ മരവിവരവായിച്ചതിൽ ഉണ്ടായ കോപശ്ലേഷങ്ങളുടെ മിത്രമായ ചക്രവർത്തിയുടെ മുഖത്തു് പ്രത്യക്ഷമാകുന്നുണ്ട്. ഡീലർവാണ പഠിയ അപജയത്തെ അദ്ദേഹം ക്ഷമിച്ചിരിക്കണം. പുത്രന്റെ എഴുത്തു വായിച്ചതീന്നുശേഷം ചക്രവർത്തി കുറച്ചുനേരം ചിന്താകലനായിരുന്നു. ഒടുവിൽ എഴുത്തു് ഡീലർവാൻവശം ഏൽപ്പിച്ചിട്ടു് അതു വായിക്കാൻ അദ്ദേഹം കല്പിച്ചു. ഡീലർ സവിനയം എഴുത്തു വാങ്ങി താഴെ പറയാപ്രകാരം വായിച്ചു.

ഉദയപുരം,

വന്ദ്യപിതാവുതിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു്,

കല്പിച്ചയച്ച തിരുവെഴുത്തു കിട്ടി. ഞാൻ രാജപുത്രന്മാരോടു ചേന്നു് ദുമ്മാർഗ്ഗത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നു എന്ന് അവിടുന്നു എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ഈ ദുർമ്മാർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉപദേശാവു് അവിടുന്നുല്പാദിതം. മറ്റൊരുമല്ല. മറ്റുള്ളവർ അവിടത്തെ പിൻതുടരുക മാത്രമേ ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സപീകരിച്ച ഒരു മാർഗ്ഗത്തെ ദുർമ്മാർഗ്ഗമെന്ന് എങ്ങനെ പറയും? രാജപുത്രന്മാരെ അവിടുന്നു നിന്ദിക്കുന്നു. അവരെപ്പോലെ രാജഭക്തി ആർക്കുണ്ടു്? തിന്നുന്ന ചോറിയ നന്ദികാണിച്ചിട്ടുള്ളവർ അവരെപ്പോലെ ആരുമില്ല. മുക്തിലസമുദ്രാടുകൾക്കു വേണ്ടി യുദ്ധങ്ങളിൽ അവർ എത്ര രക്തം ചൊരിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്! അവിടുന്നു എന്നെ പിതൃദ്രാമി എന്ന് വിളിക്കുന്നല്ലോ. അവിടത്തെ പിതാവിനു് അവിടുന്നു എന്തു ഗുണമാണു ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്? പിന്നെ അവിടത്തേയ്ക്കു് ഒരു പുത്രനിൽ നിന്നും യാതൊരു ഗുണവും ആശിക്കാനില്ല. തിരുമനസ്സു

കൊണ്ട് മറുശുഭവർഷം ചെയ്യുന്ന ഉപദേശത്തിനു വിപരീതമായിട്ടാണ് അവിടുത്തെ പ്രവൃത്തി. അവിടുന്ന് അവിടുത്തെ കർമ്മങ്ങളെ നിർദ്ദോഷമാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ദേവമുഖത്തു് ഇനി അവിടുത്തെ ഉപദേശം നിറുത്തണം.

അവിടുത്തെ പ്രിയപുത്രൻ

അക്ബർ.

എഴുത്തു വായിച്ചുതീർന്നു. ചക്രവർത്തി സമീപത്തുനിന്നു ചാൻജഹാൻ മുതലായവരുടെ മുഖത്തു നോക്കി. അവർ മൃാനവദനന്മാരായി കാണപ്പെട്ടു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു.

“മകന്റെ എഴുത്തു വായിച്ചതു് നിങ്ങൾക്കു എല്ലാവരും കേട്ടുവല്ലോ. ഇനി ചതി പ്രയോഗിക്കരുതെന്നു. ശത്രുക്കളുടെ ഗതി അറിയാനായി നിയോഗിക്കപ്പെട്ട ചാരൻ ഇതുവരെയും വന്നില്ലല്ലോ?”

ചാൻ:—“അവൻ വന്നിട്ടുണ്ട്. നമ്മോടു നേരിടാൻ രാജസിംഹൻ ഒരു വലിയ സേനയുമായി ഇങ്ങോട്ടു പ്രയാണം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അവൻ പറഞ്ഞു.

അറാംഗ:—“കൂട്ടത്തിൽ ജയസിംഹനും ഉണ്ടോ?”

ചാൻ:—“ഇല്ല. ജയസിംഹനും അക്ബർരാജകുമാരനും ഒരു സൈന്യവുമായി ഉദയപുരത്തുനിന്നു വെളിയിൽ പാളയമടിച്ചു കിടക്കുന്നു എന്നാണ് ചാരൻ പറഞ്ഞതു്. ആവശ്യമെന്നു തോന്നിയാൽ രാജസിംഹനെ സഹായിക്കാനാണുപോലും അവരെ പിന്നിൽ നിർത്തിയിരിക്കുന്നതു്.”

അറാംഗ:—“ശരി! അതു നമുക്കു ഭാഗ്യമായി. നമുക്ക് രാജസിംഹനോടു യുദ്ധത്തിനെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ നേരെ

മുന്നോട്ടുതന്നെ പോകാം. അതിനിടയിൽ കൃഷ്ണദേവനം പ്രതാപസിംഹകുമാരനും ഒരു സൈന്യവിഭാഗത്തോടുകൂടി മറ്റൊരുവഴിയെ തിരിച്ച് പെട്ടെന്ന് ജയസിംഹനേയും ഭടന്മാരേയും എതിർക്കണം. ആ നീചനേയും അക്ബർകുമാരനേയും ബന്ധനത്തിലാക്കി കഴിയുന്നതുവേഗത്തിൽ ഇവിടെ എത്തണം. (കൃഷ്ണദേവനോടു്) എന്താ കാര്യം സാധിക്കാമോ?"

കൃഷ്ണ:—“കല്പനയുണ്ടെങ്കിൽ ശ്രമിക്കാം.”

അറംഗം—“എന്നാൽ അങ്ങിനെ തന്നെ. ചൊല്ലുകൊള്ളൂ.”

കൃഷ്ണദേവനം പ്രതാപസിംഹകുമാരനും തങ്ങളുടെ സേനയുമായി ഒരു കാട്ടുവഴിയിൽ കൂട്ടിവളരുന്നേരം നടന്നു. രാത്രി രണ്ടു മണിയോടുകൂടി അവർ ജയസിംഹന്റെ പാളയസ്ഥലത്തെത്തി. രാജപുത്രഭടന്മാർ ദുസ്തകാരഹിതന്മാരായി നിദ്രചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ജയസിംഹന്റെയും അക്ബർരാജകുമാരന്റെയും കൂടാരങ്ങളിൽ ഭീപ്രകാശം കാണുന്നുണ്ട്. തങ്ങളുടെ സൈന്യത്തിൽ കുറെ ആളുകളെ മാത്രം കൂട്ടിക്കൊണ്ടു് കൃഷ്ണദേവനം പ്രതാപസിംഹനും ഓരോ കൂടാരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഉറങ്ങിക്കിടന്ന കിടപ്പിൽത്തന്നെ ജയസിംഹനും അക്ബർ രാജകുമാരനും ബലന്മാരായി. എന്നാൽ ബന്ധനം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ ഉണർന്ന് വലിയ ആത്മനാദം പുറപ്പെടുവിച്ചു. ശബ്ദം കേട്ടു് രാജപുത്രഭടന്മാർ ചാടി എഴുന്നേറ്റു. ഖഡ്ഗപാണികളായി സശ്രദ്ധം നാലുപാടും നിന്നിരുന്ന മുകിലഭടന്മാർ രാജപുത്രന്മാരെ വെട്ടി താഴ്ത്തിട്ടു. ബന്ധിക്കപ്പെട്ട പ്രഭുവിനേയും അക്ബർ രാജകുമാരനേയും വഹിച്ചുകൊണ്ടു് കൃഷ്ണദേവനം കൂട്ടരം നിർബാധം പുറത്തു കടന്നു. രാജപുത്രന്മാരിൽ

മിയ്യപേരും മുകിലന്മാരുടെ ഖഡ്ഗങ്ങളോടുകൂടി ഇരയായി. വിജയശ്രീയോടു കൂടി തടവുകാരെയും കൊണ്ടു കൃഷ്ണദേവനം അൻപരന്മാരും ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ സന്നിധാനത്തിൽ എത്തി.

അദ്ധ്യായം 16

ഖണ്ഡിദീപിതവരുടെ കണ്ണമെന്നതിരയാ
മണ്ഡലാധിപൻതാനും കല്പിച്ചിരുന്നേരം.

വായനക്കാരി നമുക്കു വീണ്ടും ഡൽഹിരാജമന്ദിരത്തിലെ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിലേയ്ക്കു് ഒന്നു നോക്കാം. അറാഗസീബ് ചക്രവർത്തി സിംഹാസനത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നു. പുറകിൽ കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ, പ്രതാപസിംഹൻ, കമാരൻ, സുങ്കശിനി, കാമേശ്വരി ഇവരും ഓരോ ആസനങ്ങളിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടു്. ശ്രാവലാബലന്മാരായ ജയസിംഹപ്രഭുവും അബ്ദുള്ളാഖാനും ഖഡ്ഗധാരികളായ രാജകീകരന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ടു് സിംഹാസനവേദിയുടെ താഴത്തു നിൽക്കുന്നു. മണ്ഡപത്തിൽ നിരത്തിയിട്ടുള്ള ആസനങ്ങളിൽ ഡിലർഖാൻ, ഖാൻജഹാൻ മുതലായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഇരിക്കുന്നു. ആസ്ഥാനിക്കു പുറത്തു് ജനങ്ങളോടുകൂടി നിൽക്കുന്നുണ്ടു്. ആ സ്ഥലത്തെ അന്തരീക്ഷം നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു. ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ അധരപ്പടത്തിൽ നിന്നുള്ള ആജ്ഞയെ പ്രതീക്ഷിച്ചു് എല്ലാവരും സിംഹാസനവേദികയിലേയ്ക്കു് സവിനയം തങ്ങളുടെ നയനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. / തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു:—

“നമ്മുടെ ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട പ്രജകളെ! നമ്മുടെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു രഹസ്യപരിതം നിങ്ങളെ ധരിപ്പിക്കുന്നതിനും, ഈ നില്ക്കുന്ന രാജദ്രോഹികൾക്ക് എന്തു ശിക്ഷയാണു നൽകേണ്ടതു് എന്ന് ആലോചിക്കുന്നതിനുമായിട്ടാണ് ഇന്ന് നാം നിങ്ങളെ എല്ലാവരെയും ഇവിടെയുണ്ടാക്കിയതു്. നമ്മുടെ ആത്മമിത്രവും വിശ്വസ്തസേനാനിയും ആയിരുന്ന രാജസിംഹപ്രഭു നിങ്ങളുൾക്കൊല്ലാവർക്കും സുപരിചിതനാണല്ലോ. അയാളുടെ പുത്രിയായ പത്മിനീദേവിയെ നിങ്ങളിൽ ചിലരെങ്കിലും അറിയും. സൽഗുണസമ്പന്നയും അതിലാവണ്യവതിയും ആയിരുന്ന ആ സാധുപിസ്വപിതാവിനോടു കൂടി ഈ നഗരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന അക്കാലത്തു് നാം കൂടുകൂടെ രാജസിംഹനെ സന്ദർശിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ഈ അവസരങ്ങളിൽ പത്മിനീദേവിയെ പലപ്പോഴും നമുക്കു കാണാൻ സംഗതിയായിട്ടുണ്ടു്. ശ്രംഗാരകലകളിൽ ആസക്തനല്ലെങ്കിലും നാം ആ ജഗന്മാഹിനിയുടെ വിലാസങ്ങളാൽ ആകൃഷ്ടപിത്തനായി ദിനം പ്രതി രാജസിംഹനെ സന്ദർശിക്കാൻ തുടങ്ങി. പത്മിനീദേവിയും നമ്മിൽ പ്രണയബദ്ധയായി. നമ്മുടെ പട്ടമഹിഷി ജീവിച്ചിരിക്കെ പർവ്വതമായി മറ്റൊരു വിവാഹം ചെയ്യുന്നതു് അനുചിതമെന്ന് നമുക്കു് അന്നു തോന്നി. അതിനാൽ ഹിന്ദുക്കളുടെ ഗാന്ധർവ്വവിധിയനുസരിച്ചു് നാം പത്മിനീദേവിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ഈ വിവാഹത്തിനു സാക്ഷികൾ ദേവിയുടെ പിതാവായ രാജസിംഹനും മീർജ്ജലയും മാത്രമായിരുന്നു. മറ്റൊരു പ്രാണി ഈ വിവാഹത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. വിവാഹശേഷം അധികം താമസിക്കാതെ തന്നെ ദേവി ഗർഭം ധരിച്ചു. ഗർഭം പൂർണ്ണമാ

യതോടുകൂടി ദേവിയെ ഡൽഹിയിൽനിന്നും മാറി ആശ്രമത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു. അവിടെ വെച്ച് ദേവി ഒരു പെൺകുട്ടിയെ പ്രസവിച്ചു. ഇതെല്ലാം അതിഗ്രൂഢമായി നടന്നുകാഴ്ചക്കുളാണു്. കഞ്ഞിനെ വളർത്താൻ ഒരു വൃദ്ധയുടെ കൈവശം ഏല്പിച്ചു് അവർക്കു വേണ്ടുന്ന പണവും കൊടുത്തു. പത്മിനീദേവി വീണ്ടും ഡൽഹിയിൽ വന്നു. ഞങ്ങളുടെ ദാമ്പത്യജീവിതം ഗ്രൂഢമായിത്തന്നെ തുടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. നമ്മുടെ മകൾക്കു് നാലു മാസം പ്രായമായപ്പോൾ ഒരുദിവസം ആശ്രമത്തിൽ വെച്ചു് നാം അവളെ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ പിന്നീടു് നമുക്കു് അവളെക്കാണാൻ ഇടയായതു് ഇരുപത്തിനാലു വർഷം കഴിഞ്ഞാണു്.”

മകൾ ഉണ്ടായി ഏഴു വർഷം കഴിഞ്ഞു് പത്മിനീദേവി വീണ്ടും ഗർഭം ധരിച്ചു. ഇത്തവണ അവരെ ജയപുരത്തേയ്ക്കു തന്നെ കൊണ്ടുപോയി. മകളുടെ വളർത്തുമ്മയായ വൃദ്ധയും ദേവിയെ അനുഗമിച്ചു. ജയപുരത്തുള്ള രാജസിംഹന്റെ സൗധത്തിൽവെച്ചാണു് ദേവി നമ്മുടെ പ്രിയപുത്രനെ പ്രസവിച്ചതു്. പുത്രന്റെ മൂലം അധികദിവസം കാണാൻ മാതാവിനു സംഗതിയായില്ല. പ്രസവസംബന്ധമായ രോഗംനിമിത്തം ഒരു മാസത്തിനുള്ളിൽ ദേവി കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. പുത്രനേയും മകളുടെ വളർത്തുമ്മയായ വൃദ്ധയുടെ കൈവശംതന്നെ ഏല്പിച്ചു. ദേവിയുടെ മരണവാർത്ത നമ്മെ അന്ത്യന്തം തപിപ്പിച്ചു. പുത്രിയുടെ അകാലന്റിയുണഞ്ഞാൽ ഉണ്ടായ സന്താപം ഹേതുവായി രാജസിംഹപ്രഭുവും പെട്ടെന്നു് മരണം പ്രാപിച്ചു. ഈ നിൽക്കുന്ന ജയസിംഹൻ രാജസിംഹന്റെ അനുജനാണു്. ജ്യേഷ്ഠൻ മരിച്ച ഉടൻ ഇവൻ അയ്യ

ളുടെ സ്വത്തു മുഴുവനും കരസ്ഥമാക്കി. വൃദ്ധയെ ഭീഷണികൊണ്ട് ചാട്ടിലാക്കി നമ്മുടെ സന്താനങ്ങൾ പത്മിനീദേവിയുടെ ഗർഭത്തിൽ ഉല്പാദിച്ചവരാണെന്നുള്ള വസ്തുത ഇവൻ വെളിപ്പെടുത്താതെ മറച്ചു. നമ്മുടെ കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ചെലവിലേയ്ക്കായി നാലുലക്ഷം വരാഹൻ ജയസിംഹനെ ഏല്പിക്കാൻ ഈ നിൽക്കുന്ന അബ്ദുള്ളാഖാൻവശം കൊടുത്തു് ഇവനെ നാം ജയപുരത്തേയ്ക്കയച്ചു. ഇവൻ അവിടെ എത്തി ജയസിംഹനുമായി യോജിച്ചു് രണ്ടുപേരാകൂടി ആ ധനത്തെ വീതിച്ചെടുത്തു. അന്യായമായി ലഭിച്ച പണവുമകൊണ്ട് അബ്ദുള്ളാഖാൻ ഡൽഹിയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചുപോന്നു.

“വൃദ്ധയേയും നമ്മുടെ മക്കളേയും ഈ ജയസിംഹൻ ഒരു ചെറിയ ഗൃഹത്തിൽ താമസിപ്പിച്ചു. ഇവന്റെ ഭീഷണികൊണ്ട് ഭീതയായ വൃദ്ധ കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ രഹസ്യം അവരിൽനിന്നു മറയ്ക്കാൻ നിബന്ധിതയായി. നമ്മുടെ പുത്രൻ കൗമാരദശയെ പ്രാപിച്ചപ്പോൾ അവനെ രാജസിംഹൻ സ്വഗൃഹത്തിൽ ഒരു ഭൃത്യനായി നിയമിച്ചു. അധിക കാലം ചെല്ലുന്നതിനു മുമ്പു് വൃദ്ധ മരിച്ചു. പിന്നീടു് നമ്മുടെ കുട്ടികൾ അശരണരായിത്തീർന്നു. മകൾ ഗതിയില്ലാതെ അലഞ്ഞുനടന്നു് ഒരു കാട്ടിൽ അകപ്പെട്ടു. അവിടെ വച്ചു് ഈ കൃഷ്ണദേവസിംഹനാണു് അവളെ രക്ഷിച്ചതു്. കൃഷ്ണദേവന്റെ സഹായം ഇല്ലായിരുന്നു എങ്കിൽ നമ്മുടെ ഓമനപ്പുത്രിയെ നമുക്കു് ഒരിക്കലും കാണാൻ സാധിക്കയില്ലായിരുന്നു. (സുകേശിനിയെ നോക്കി) “മകളേ! അച്ഛന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു വരൂ.” സുകേശിനി അച്ഛന്റെ ആജ്ഞ അനുസരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തു ചെന്നു.

ചക്രവർത്തി കരുണാർദ്രമായ വീക്ഷണങ്ങളോടുകൂടി മകളെ തലോടിക്കൊണ്ടു് തുടൻ പറഞ്ഞു:

“ഈ നില്ക്കുന്ന സുകുശിനിയായ് നമ്മുടെ മകൾ.”

ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ കൂടിയിരുന്ന ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽനിന്നും ആശ്ചര്യസൂചകമായ ഒരു മന്ദ്രലപനി ഉൽഭൂതമായി. ചക്രവർത്തി പ്രതാപസിംഹകുമാരനെ മാറോടണച്ചുകൊണ്ടു് വീണ്ടും കഥ തുടങ്ങി:

“ഈ കുമാരൻ, പ്രതാപസിംഹൻ, ഇവനാണു് നമ്മുടെ പുത്രൻ.” വീണ്ടും ശ്രോതാക്കളുടെ അധരങ്ങളിൽ നിന്നും അതുഭൂതപിശുനമായ ഒരു ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു. എല്ലാവരും വിസ്മയസ്ഥിമിതരായി സിംഹാസനവേദിയിലേയ്ക്കു തന്നെ നോക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നു. ചക്രവർത്തി തുടൻ പറഞ്ഞു: “നമ്മുടെ മകൾ അനുഭവിക്കേണ്ട സ്വത്തു മുഴുവൻ അപഹരിച്ചു മറാപരായിയാണു് ഈ ജയസിംഹൻ. ഇവനെ പിടിക്കാനായിട്ടാണു് നാം ഉദയപുരമഹാരാജാവിനോടു യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടതു്. ഇവൻ ചെയ്ത അപരാധത്തിന്നു തെളിവു് ഇവൻതന്നെ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇവൻ അബ്ദുള്ളാഖാനു് അയച്ചു ദൈത്യതു് കൃഷ്ണഭേവന്റെ കയ്യിൽ കിട്ടുവാൻ സംഗതിയായി. അതിൽനിന്നുമാണു് നാം ഇവന്റെ വഞ്ചന മുഴുവൻ ഗ്രഹിച്ചതു്.” (ഖാൻജഹാനെ നോക്കി.)

“ഖാൻജഹാൻ! ആ എഴുത്തു വായിയ്ക്കു. നമ്മുടെ പ്രജകൾ എല്ലാവരും കേൾക്കട്ടെ.”

കല്പനപ്രകാരം ഖാൻജഹാൻ മുന്നോട്ടുവന്നു് അബ്ദുള്ളാഖാനെ ഗൃഹത്തിൽനിന്നും കൃഷ്ണഭേവനു ലഭിച്ച ആ

എഴുത്തു വായിച്ചുതുടങ്ങി. അത് താഴെ പറയുംപ്രകാരമാ-
യിരുന്നു:

ജയപുരം,

ബഹുമാനപ്പെട്ട അബ്ദുള്ളാഖാൻപ്രഭു അവർകൾക്ക്,

“അറംഗസീബ് ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സിലെ പുത്രി-
യായ സുകേശിനി എന്ന ചെൺകുട്ടിക്ക് യൗവനാരംഭ-
മായി. അവളുടെ സഹോദരനായ പ്രതാപസിംഹകമാ-
രനും കൌമാരശയെ സ്മിച്ഛിച്ചുതുടങ്ങുന്നു. തങ്ങളുടെ
മാതാപിതാക്കന്മാരെപ്പറ്റിയുള്ള ജിജ്ഞാസ ഈ കുട്ടികൾ-
ക്കുണ്ടെന്നുള്ളത് നാം ഗ്രഹമായി ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. അവ-
രുടെ വളർത്തമ്മയായ അംബികയെ ഭയപ്പെടുത്തി നാം
പാട്ടിലാക്കിയിരിക്കുമാറുണ്ട്. വൃദ്ധയിൽനിന്നും ഇവരുടെ
രഹസ്യം ഒരിക്കലും പുറത്താകുന്നതല്ല. തന്റെ മക്കളുടെ
ചെലവിലേയ്ക്കായി ചക്രവർത്തിതിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അവി-
ടുത്തെ കൈവശം ഏല്പിച്ചയച്ചു നാലുലക്ഷം വരാഹൻ
കുട്ടികളുടെ ആവശ്യത്തിലേയ്ക്കു് വിനിയോഗിക്കുന്നുണ്ടോ-
എന്നു് അവിടുന്നു് അന്വേഷണം നടത്താതെ ഇരിക്ക-
യില്ല. അങ്ങിനെ വല്ല അന്വേഷണവും നടത്തുന്നതായി
അവിടുത്തെയ്ക്കു് സംശയം തോന്നുന്നപക്ഷം ആ സംഗതി
യിൽ ചക്രവർത്തിക്കു പൂർണ്ണമായ വിശ്വാസം ജനിക്കത്തക്ക-
വണ്ണം അവിടുന്നു പ്രവർത്തിക്കണം. ചക്രവർത്തി തന്ന തുക-
യിൽനിന്നും രണ്ടു ലക്ഷം അവിടുന്നു കൊണ്ടുപോയിട്ടു-
ണ്ടല്ലോ. ഇനി പരമിനീഭേദിക്കു ചക്രവർത്തി കൊടുത്തി-
ട്ടുള്ള ഒരു വലിയ സംഖ്യ നമ്മുടെ കൈവശം ഉണ്ടു്.
അതിൽനിന്നും ഒരോഹരി കൂടി അവിടുത്തെയ്ക്കു തരാം.
സുകേശിനിയും, പ്രതാപസിംഹനും അറംഗസീബിനു്

പത്മിനീദേവിയിൽ ജനിച്ച സന്താനങ്ങളാണെന്നുള്ള വാസ്തവം ഒരിക്കലും പുറത്തുവരാതെ അവിടുന്ന് സൂക്ഷിക്കണം. നമ്മുടെ രണ്ടുപേരുടേയും ജീവിതം ഈ രഹസ്യത്തെ അവലംബിച്ചാണു നില്ക്കുന്നത്. രഹസ്യം പുറത്തായാൽ നാം ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന സകല സ്വത്തും നമുക്ക് നഷ്ടമാകും. ഇതുകൂടാതെ നാം രണ്ടുപേരും ആവത്തിലാകും. അതുകൊണ്ട് ഈ കാര്യങ്ങളെല്ലാം അവിടുന്ന് ഗാഢമായി ആലോചിച്ച് നമ്മുടെ രക്ഷയ്ക്ക് അപ്പോഴപ്പോൾ ആവശ്യമായതു ചെയ്തുകൊള്ളണം.”

എന്ന്, അവിടുത്തെ വിശ്വസ്തമിത്രം ജയസിംഹൻ.

എഴുത്തു വായിച്ചുപസാനിപ്പിച്ചു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് തുടന്നു പറഞ്ഞു:

“ഈ എഴുത്തു വായിച്ചതു് നിങ്ങൾ എല്ലാവരും കേട്ടുവല്ലോ. ഈ ദ്രോഹികളുടെ പേരിൽ ഉള്ള കുറ്റത്തിന് ഇതിൽ കൂടുതൽ പരിപൂർണ്ണമായ തെളിവു വേണമെന്നില്ല. ഇനി ഇവർക്ക് എന്തു ശിക്ഷയാണു നൽകേണ്ടതെന്ന് നിങ്ങൾതന്നെ പറയണം.”

എല്ലാവരും:—“ഈ രാജദ്രോഹികൾക്ക് വധശിക്ഷതന്നെയാണു നല്ലേണ്ടതെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ട് തിരുവുള്ളമുണ്ടായി അതിലേയ്ക്കു കല്പന കൊടുക്കണം.”

ചക്രവർത്തി:—“ശരി, അപ്രകാരം ചെയ്യാൻ നാം തീർച്ചപ്പെടുത്തി.”

ഇനി ഈ അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ പേരിൽ വേറൊരു വലിയ കുറുംകൂടിയുണ്ടു്. നമ്മുടെ സമീപത്തിരിക്കുന്ന കാമേശ്വരി എന്ന ഈ കമാരിയെ ഈ കണ്ടകൻ അപഹരിച്ചു കൊണ്ടുപോയി മാനഭംഗം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. ഇവൾ അനുഭവിച്ച കഷ്ടതകൾക്കു കണക്കില്ല. കൃഷ്ണദേവസിംഹനാണു് ഇവളെ ഈ നീചന്റെ കയ്യിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചതു്. ഈ കണ്ടകൻ അബ്ദുള്ളാഖാൻ ചെയ്ത ശ്രമതകൾ എല്ലാം ഇവൾ പറയും.

ചക്രവർത്തിയുടെ ആജ്ഞയോടുകൂടി, വായനക്കാർക്കു് അറിവുള്ള കാമേശ്വരിയുടെ കഥ അവരുംതന്നെ ആ സഭയിൽ നിവേദനംചെയ്തു. കഥ തുടങ്ങുകൊണ്ടിരിക്കെ ശ്രോതാക്കളുടെ അധരങ്ങളിൽനിന്നും ദരനുക്വാസുചകമായ ശബ്ദം പുറപ്പെട്ടു. കാമേശ്വരി തന്റെ ചരിത്രത്തെ അവസാനിപ്പിച്ചു. അതിനുശേഷം അരാഗസീബു് ഇങ്ങനെ കല്പിച്ചു:

“അന്തരിച്ച രാജസിംഹപ്രഭുവിന്റെയും പത്മിനീദേവിയുടേയും വകയായ സ്വത്തുക്കൾ, അവകൾശികളായ സുകശിനീദേവി, പ്രതാപസിംഹൻ ഇവർക്കു കൊടുക്കാതെ അപഹരിക്കയും, നാം നമ്മുടെ സന്താനങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിലേയ്ക്കായി അബ്ദുള്ളാഖാൻവശം ഏല്പിച്ചയച്ച നാലു ലക്ഷം പരാഹൻ മോഷണം ചെയ്തയും, നമ്മുടെ കുഞ്ഞുക്കളെ കഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തതിനു് ഈ നിൽക്കുന്ന ജയസിംഹന്റെ ശിരസ്സേറ്റംചെയ്തു വധിക്കുന്നതിനു് നാം ഇതിനാൽ ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നു.”

ജയസിംഹന്റെ രാജദ്രോഹകരമായ കർമ്മങ്ങളിൽ പങ്കുകൊണ്ടതിന്നും സാധുവായ കാമേശ്വരിയുടെ മാനഭംഗം

പ്യാൻ ഉദ്യമിച്ചു അവളെ സങ്കടപ്പെടുത്തിയതിനും ഈ നിർദ്ദിഷ്ട അബ്ദുള്ളാഖാനെ വെട്ടിക്കൊല്ലുന്നതിനും നാം വിധിക്കുന്നു. ഉടൻതന്നെ ഇവരെ രണ്ടു ചേരെയും വധസ്ഥലത്തേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകണം. ജയസിംഹൻ ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന സകല സ്വത്തുകളും സുകേശി നീഭേദിക്കായി നാം ഭാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അബ്ദുള്ളാഖാന്റെ എല്ലാ വസ്തുക്കളും രാജാധികാരത്തിലേയ്ക്കു കണ്ടുകെട്ടി അവയെ പ്രതാപസിംഹകുമാരന്റെ പേരിൽ ചാതുർവാൻ ഉടൻ നടപടി നടത്തുന്നതാണ്. ഖാൻജഹാൻ! നീ കൂടി ആ രാജദ്രോഹികളുടെ വധസ്ഥലത്തുണ്ടായിരിക്കണം.

ഈവിധം കല്പന കൊടുത്തിട്ട് ആ മുകിലചക്രവർത്തി സഭ ചിട്ട് അരമനയിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ മുതലായവരും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. രാജകിങ്കരന്മാർ ജയസിംഹനേയും അബ്ദുള്ളാഖാനേയും വധസ്ഥലത്തേയ്ക്കു നയിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 17

ജാതമോദമഭിമന്യവേ ശുഭഗുണോത്തരാമദിശദന്തരാം

രാജദ്രോഹികളുടെ വധം കഴിഞ്ഞിട്ട് ദിവസം പതിനഞ്ചായി. അന്നായിരുന്നു കാമേശ്വരിയുടെ വിവാഹദിനം. സുശീലയും സുന്ദരിയുമായ ആ പെൺകിടാവിനെ സ്വപുത്രനായ പ്രതാപസിംഹൻ കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന് ചക്രവർത്തി മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ തീർച്ചയെഴുതിയിട്ടുണ്ടായി

ന്നു. അതിലേയ്ക്കു വേണ്ട സകല ഭരണങ്ങളും കാലേ കൂട്ടി ചെയ്തിരുന്നു.

ഡൽഹീനഗരം അതിർത്തിയുമായി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. കല്യാണമണ്ഡപം അമൂല്യഗുണങ്ങളാൽ പ്രശോഭിതമായി. നാനാവിധ സുരഭീദ്രവ്യങ്ങളാൽ തദ്ദേശത്തിലെ വായുമണ്ഡലം നാസാനിർവൃതിപ്രദമായിത്തീർന്നു. കൊട്ടാരവും പരിസരപ്രദേശങ്ങളും പ്രേക്ഷകന്മാരാൽ നിറയപ്പെട്ടു. അരമനയിലെ ഓരോ മുറിയാ പ്രഭഞ്ചനിയ ദീപങ്ങളാൽ പകൽപോലെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു. വിവിധ വസ്തുക്കളിലുള്ള പട്ടാമ്പലങ്ങൾ ധരിച്ചു് അടുക്കിത്തുറന്നു സഞ്ചരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ മദ്ധ്യാഹ്നഭാസ്കരപ്രഭയിൽ പാന്നുനടക്കുന്ന വിശ്രമഭരണരൂപം കാണപ്പെട്ടു.

സംഗീതശാലയിൽ ഗായകന്മാരുടെ മേളം തുടങ്ങി. അതിമധുരമായ ഗാനം ശ്രോതാക്കളുടെ ശ്രവണപ്പടങ്ങളിൽ അമൃതമെന്നോണം പ്രവഹിച്ചു. മൃദംഗധ്വനിക്കൊപ്പിച്ചു നൃത്തംചെയ്യുന്ന നടികളുടെ ഭാവനിലാസങ്ങളാൽ ആകൃഷ്ടപിത്തന്മാരായ ചിലർ നാടകശാലയിൽ കൂടിനിന്നു രസിക്കുന്നു. മറ്റൊരു ഭിത്തിൽ അഭ്യാസികളുടെ ബലപരീക്ഷ നടക്കുന്നു. പൊൻകോപ്പുകൾ അണിഞ്ഞ ഗജവീരന്മാർ രാജമന്ദിരത്തിലേക്കു പ്രയാണം ചെയ്യുന്ന മനോഹരമായ കാഴ്ച വേറൊരു ഭിത്തിൽ. കയ്യിൽ കുന്തങ്ങളുളള മേന്തി ഉന്നതന്മാരായ അശ്വങ്ങളിൽ ആരൂഢന്മാരായ സാദികളുടെ അകമ്പടിയോടുകൂടി വിവാഹമഹത്തിൽ ഭാഗഭാക്കുകളാവാൻ രാജ്യാന്തരങ്ങളിൽനിന്നും വരുന്ന സാമന്തരാജാക്കന്മാരുടെ പ്രയാണഘോഷം അന്യത്ര. ദേവാലയങ്ങളിൽ കേൾക്കപ്പെട്ട മംഗളവാദ്യധ്വനികളും പ്രാതലനകളും ഭക്തന്മാരെ അങ്ങോട്ടേയ്ക്കു് ആകർഷിക്കുന്നു. ഈ

വിധം വിവിധ സംരംഭങ്ങളുടെ കേളീരംഗമായി ഡൽഹീനഗരം വിളങ്ങുന്നു.

കല്യാണമുള്ളിത്തം സമീപിച്ചു. കാമേശ്വരി സാരണവിഭൂഷിതയായി, തോഴിമാരാൽ അനുഗതയായി വിവാഹമണ്ഡപത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അറംഗസീമ്പ് ചക്രവർത്തിയുടെ കരത്തെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ട് പ്രതാപസീംഹകുമാരനും, അതിനു പുറകിലായി കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ, രാജമന്ദിരത്തിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ എന്നിവരും അവിടെ എത്തി. ഹിന്ദു മതവിധി അനുസരിച്ച് പൂജാഘോഷങ്ങൾക്കുശേഷം നിർമ്മിച്ചു് ആജ്യാട്ടാഹുതികളാൽ അഗ്നിദേവനെ ജപലിച്ചു. വേദപ്രാകൃതമായ മന്ത്രോച്ഛാരണത്തോടുകൂടി കാമേശ്വരിയുടെ ഹസ്തം പ്രതാപസീംഹകുമാരന്റെ കരതലത്തിൽ അർപ്പിക്കപ്പെട്ടു. അനന്തരം വധു, വരന്റെ കണ്ണത്തിൽ മാല്യാപ്തനും ചെയ്തു. മംഗലവാദ്യങ്ങൾ അത്യുച്ചത്തിൽ മധുരമായി മുഴങ്ങി. പ്രതാപസീംഹന്റെ പാണിഗ്രഹണകർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചു് നിർമ്മിച്ചു.

ചക്രവർത്തിതീർത്ഥനസ്സുകൊണ്ട് അനവധി സ്വർണ്ണനാണയം സാധുക്കൾക്കു ദാനംചെയ്തു. വിവിധവിഭവങ്ങളോടുകൂടിയ ഭക്ഷണവും പ്രതിഗ്രഹവും ലഭിച്ച വേഷണന്മാർ വധുവരന്മാരെ അനുഗ്രഹിച്ചു യാത്രയായി. അന്നുതന്നെ പ്രതാപസീംഹകുമാരൻ ഇരുപതിനായിരം ഭക്തന്മാരുടെ ഒരു സേനാവിഭാഗത്തിന്റെ നായകനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു.

ദുർഗ്ഗമന്ദിരം ഒരു പ്രളയിന്റെ ഭരണത്തിൻകീഴിലിരുന്ന ചെറിയ ഇടവകയാണെന്നു വായനക്കാർ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. കാശ്മീരത്തിന്റെ പകുതിഭാഗം ദുർഗ്ഗമന്ദിരത്തോടു

ചേർത്തു് അതിനെ ചക്രവർത്തി ഒരു രാജ്യമാക്കി. കൃഷ്ണദേവരായൻ അവിടത്തെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യാനുള്ള പ്രാർത്ഥനകളെടുത്തു് പിന്നീടു നടന്നതു്. ചക്രവർത്തി പരിവർത്തനമേതും ഭക്തന്മാരിൽ എത്തി. തങ്ങളുടെ നാമനെ രാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്യാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള വർത്തമാനം ഭക്തന്മാരിൽനിന്നുവരികളെ ആഹ്ലാദഭരിതരാക്കിത്തീർത്തു. ചിരകാലമായി ജനനിവാസമില്ലാതിരുന്ന ഭക്തന്മാരിൽനിന്നു കൈമാറ്റം ആരും മാസത്തിനുള്ളിൽ നവീകരിക്കപ്പെട്ടു. ഒരു മഹാരാജാവിന്റെ അനുമതിയോടു ചേർന്നു സകല സാധനങ്ങളും അവിടെ സംഭരിക്കപ്പെട്ടു. ചക്രവർത്തി മുഖ്യമന്ത്രിമാരെ വരുത്തി കൃഷ്ണദേവന്റെ കീഴടയാണത്തിനു് ഒരു ശുഭമുഹൂർത്തം നിശ്ചയിച്ചു. രാജ്യം മുഴുവനും ഉത്സവം വേലാഴിക്കപ്പെട്ടു. സുകേശിനിയേയും കൃഷ്ണദേവനേയും ഓരോ സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുത്തി ചക്രവർത്തി സ്വയംസ്തന്താൽ രത്നഖചിതമായ ഒരു കിരീടം കൃഷ്ണദേവന്റെ ശിരസ്സിൽ അർപ്പിച്ചു് 'മഹാരാജാ കൃഷ്ണദേവസിംഹൻ' എന്ന് മൂന്നു പ്രാവശ്യം ഉച്ചരിച്ചു. അനന്തരം ബ്രാഹ്മണൻ മന്ത്രപുതമായ തീർത്ഥം കൃഷ്ണദേവന്റെ ശിരസ്സിൽ തളിച്ചു. പ്രഭു മഹാരാജാവായി.

അമ്പതിനായിരം മുക്കിലുപദാതികളും, ഇരുപതിനായിരം കുതിരപ്പടയാളികളും, ഇരുനൂറു ഗജവീരന്മാരും അടങ്ങിയ ഒരു സൈന്യം കൃഷ്ണദേവനായി ഭാനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. മകളേയും ജാമംതാവിനേയും അശ്രുപരിപുതനേത്രനായി അനുഗ്രഹിച്ചശേഷം കീർത്തിമാനായ ആ ഭാരതസമ്രാട്ടു് ഡൽഹീനഗരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

വിജ്ഞാപനം

	രൂ	ണ.
കേരളകോടനസാഹിത്യചരിത്രം		
1 രൂൽ 7 വകരൂപം സെറാ 1-നു്	33	0
അശമയത്തടി	1	0
അടുതവല്ലി	2	0
അഭിജ്ഞാനിയചരിതം	0	15
ശ്രീ. അ. ബാ. ദേവി	2	0
നാമം ഉരുപത്തിനാപ്പുരത്തം (സവ്യംവ്യം)	1	0
പ്രാചീന കേരളം	1	0
സുരേഷിനി	1	8
കൈദാരിലാസം	1	2
ബാങ്കിംഗ്	1	4
മഹാനമഗാസി	1	8
നേതാജി	1	4
ഇൻഡ്യയിലെ വീരന്മാരുടെ	2	0
ചന്ദ്രമഖ	1	2
രാധാമണി 1-ം, 2-ം ഭാഗങ്ങൾ	5	0
സാഹിത്യപുഷ്പങ്ങൾ	1	8
തീരുവിതം ക്രിയിലെ മഹനാർ	1	0
രാഷ്ട്രീകരം	1	0
ഇന്ദ്രകിരം	1	4
രാധാറാണി	1	0
പുഷ്പാഞ്ജലി	1	4
കണ്ണശ്ശനം ഏഴുതകുറം	1	8
രാമാനന്ദൻ ഏഴുതകുറം	1	8
കഞ്ചൻനമ്പ്യാർ	2	0
സ്റ്റേറ്റ് കാൺഗ്രസ്സ് വിജയം	3	0
വിലംസലീല	2	0
യാമാത്മങ്ങൾ	1	0
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം 1-ം, 2-ം, 3-ം ഭാഗങ്ങൾ	6	0

അപേക്ഷിക്കേണ്ടും മേൽവിലാസം:—

പി. ഗോവിന്ദപ്പിള്ള,

വിദ്യാവിലാസിനി ബുക്കഡിപ്പാർ

മാല, തിരുവനന്തപുരം.